

**SOMA ELEKTRİK ÜRETİM VE TİCARET ANONİM
ŞİRKETİ TESİSLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERDE
BAZI SOSYODEMOGRAFİK FAKTÖRLERLE
YAŞAM KALİTESİNİN İLİŞKİSİ**

HAKAN BAYDUR

107824

**Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği Uyarınca
Halk Sağlığı Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.**

107824

Danışman: Doç. Dr. Erhan ESER

HAZİRAN 2001

ÖZET

Giriş

İş sağlığının konusu çalışma yaşantısı ve sağlık sorunları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Günümüzde artık iş sağlığı sadece meslek hastalıkları veya iş kazalarıyla birlikte anılan bir tanımlamadan çok, işten memnuniyet ve daha üstün bir yaşam kalitesini de içine alan bir kavram olmuştur. Çalışan insan bir çok sağlık sorunuyla karşı karşıyadır. Bu sorunlar tek bir neden sonuç ilişkisiyle açıklanamayacak derecede karmaşık bir yapıya dönüşmüştür.

Psikososyal faktörlerin sağlık sorunlarında oynadıkları rolün fark edilmesi, son yıllarda iş sürecinin ruhsal ve fiziksel sağlığı etkileyen yönlerini ortaya koyan araştırmalara bir ivme kazandırmıştır. Çoğunlukla psikososyal faktörler ve sağlık arasındaki ilişki ile ilgili teorik olarak strese dayalı çalışmalar yapılmıştır. İşyerindeki stres, işyeri çevresi ve çalışma koşullarındaki faktörlere maruziyetin bileşik bir sonucudur.

Bugün dünyada sağlığın ve sağlık girişimlerinin sonuçlarının değerlendirilmesinde değişik yöntemler kullanılmaktadır. Geleneksel yöntemler genellikle sağlığın nesnel sonuçlarını ölçmektedir. Yeti yitimi, davranışlarla ilgili göstergeler öznel değerlendirmeyi içerir. Bu geleneksel göstergelerin bireyin sağlık durumunu değerlendirmedeki yetersizliği, daha çok hastanın veya bireyin kendi durumunu kendi değerlendirdiği daha öznel gereçlerin geliştirilmesine neden olmuştur. Bunlar pozitif sağlık, sosyal sağlık ve yaşam kalitesidir. Genel olarak “kalite” iyiliğin bir derecesidir. DSÖ, yaşam kalitesini bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algıları şeklinde tanımlanmıştır. Son yıllarda sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ölçeklerinde artış vardır. Bugün çok sayıda genel ve hastalığa özel sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ölçekleri geliştirilmiştir.

İş yaşamında açık bir şekilde tanımlanmış yaşam kalitesi kavramı yoktur. Bu konu ile ilgilenen araştırmacılar daha çok iş memnuniyeti, iş doyumunu, iyilik durumu, iş gerginliği ve stresi, mental sağlık boyutları ile yaşam kalitesini açıklamaya çalışmışlardır. Bu konu ile ilgili olarak değişik sınıflamalar bulunmaktadır. Bunların en önemlisi iş özellikleri sınıflamasıdır. İş özellikleri iş içeriği, iş istemleri, mikro düzeyde işçi ilişkileri, istihdam koşulları, iş yoksunlukları, ödüller ve iş çevresi gibi konu başlıklarını içermektedir. Örgütsel yapının ve yönetim biçiminin de iş memnuniyeti üzerinde önemli sayılabilecek etkileri bulunmuştur.

Gereç Yöntem

Bu araştırma Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi (SEAS) üretim ve üretime destek birimlerinde çalışan işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma yaşantıları, algıları ve değerlendirmeleri ile yaşam kalitesi arasında bir ilişki olup olmadığını bulmak üzere 627 işçi üzerinde yapılmış kesitsel bir çalışmadır. Bu amaçla işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma yaşantıları, çalışma yaşantıları ile ilgili algıları ve değerlendirmelerini ölçmek üzere araştırmacı tarafından bir anket formu geliştirilmiştir. Bu anket formuna ek olarak işçilerin yaşam kalitesini belirlemek için DSÖ'nün geliştirdiği, Türkiye'de geçerlilik ve güvenilirliği kanıtlanmış Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Anketi Kısa Formu (WHOQOL-BREF) uygulanmıştır. Ayrıca iş yeri kayıtlarından işçilerin işe devamsızlıkları ile iş kazası geçirme durumları elde edilmiştir.

WHOQOL-BREF, algılanan genel yaşam kalitesi (GYK) ve algılanan genel sağlık durumunu (GSD) sorgulayan iki genel soru ile fiziksel, ruhsal, sosyal ilişkiler ve çevresel olmak üzere dört alana sahip bir ölçektir. GYK ve GSD'ye ek olarak bu dört alan skoru (0-20 arasında) araştırmanın bağımlı değişkenleridir.

GYK ve GSD ile bağımsız değişkenleri karşılaştırmak için ki kare testi uygulanmıştır. Yaşam kalitesi alan puanları ile bağımsız değişkenler arasında ise önce tek değişkenli karşılaştırmalar yapıldı (Student t testi, One way ANOVA, Mann Witney U, Kruskal Wallis). Daha sonra tek değişkenli analizlerde anlamlı ilişki bulunan bağımsız değişkenler çoklu analize alınmıştır (Multipl Lineer Regresyon).

Bulgular

Algılanan genel yaşam kalitesi (GYK), algılanan genel sağlık durumu (GSD) ve yaşam kalitesi alan puanları ile ilişkili bulunan değişkenler şunlardır.

Herhangi bir sağlık sorunu olanların GSD ve bedensel alan puanı diğerlerine göre daha düşük bulunmuştur. Kendini yaşlı hissedenlerin GYK, GSD ve bedensel ve ruhsal alan puanları diğerlerine göre daha düşüktür.

Geniş aile yapısına sahip olma bedensel alan puanını, evde hasta birey bulunması ruhsal alan puanını, kardeş sayısının fazla olması sosyal alan puanını düşürmektedir. Evlilik yaşantısı süresi ile yaşam kalitesi arasında pozitif bir ilişki vardır. Evlilik süresi arttıkça ruhsal alan puanı yükselmektedir.

Herhangi bir sosyal örgütte görevi olanların bedensel alan puanı, toplumdan saygınlık gördüğünü düşünenlerin GYK, GSD ve sosyal alan puanı yüksek bulunmuştur. Ayrıca işyeri sosyal aktivitelerini yetersiz bulanların GYK ve GSD'si düşüktür.

İşçinin sosyoekonomik özellikleri yaşam kalitesini belirleyen önemli etmenler arasındadır. Sosyoekonomik durumu iyi olanların GYK, GSD ve alan puanları daha yüksek düzeydedir. Geleceğe iyimser bakanların GYK, GSD, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanı yüksektir. Vardiyasız bölümde sadece gündüz çalışanların GSD ve üretim hattında çalışanların bedensel alan puanı düşük bulunmuştur.

İşyeri çevresi sosyal desteğinden hoşnut olanların GYK, GSD, ruhsal ve sosyal alan puanları yüksek düzeydedir. Aynı şekilde iş doyumunu da GYK, GSD ve alan puanlarını olumlu yönde etkilemektedir. Hizmet içi eğitim alanların bedensel alan puanı yüksek, eğitime katılmak isteyenlerin GSD'si yüksek, GYK'si düşük bulunmuştur. İşyerinden ödül alanların GYK, ruhsal ve sosyal alan puanı almayanlara göre daha yüksektir.

İşyerinde stresli bir ortamın olması, çalışanlar arasında huzursuzlukların yaşanması sosyal ve çevresel alan puanını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum işten hoşnutsuzluk ve işyerinde kalma isteği ile doğru orantılıdır. Bir diğer önemli faktör ise iş yeri sorumluluklarının düzeyidir. İşyeri sorumlulukları fazla olanların sosyal ve çevresel alan puanları olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca bu durum GSD'yi düşürmektedir.

İş üzerinde kontrolü yüksek olanların, bedenen az yorulanların GSD'si daha yüksek düzeydedir. İşteki otonomi isteği sosyal alan puanının arttırmaktadır. Bununla birlikte iş kapasitesini verimli kullandığını belirtenlerin GYK ve sosyal alan puanı yüksek düzeydedir. Yaşam kalitesini etkileyen bir diğer değişken ise işyerindeki tehlikeli koşullardır. İşyerindeki tehlikeli koşullar arttıkça GYK ve GSD olumsuz yönde etkilenmekte, sosyal ve çevresel alan puanları düşmektedir.

Sonuç Ve Öneriler

Sonuç olarak çalışma koşulları, işin içeriği, çalışma biçimi, işyerindeki sosyal destek, işten memnuniyet ve iş doyumunu, iş üzerinde kontrol becerisi, iş istemleri ve otonomi ile yaşam kalitesi arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Çalışma koşullarının düzenlenmesi, iş üzerinde kontrolün, işten memnuniyet ve doyumun artırılması, otonomi sağlanması ve sosyal desteğin geliştirilmesi ile yaşam kalitesinin yükseltilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı, Yaşam kalitesi, İş memnuniyeti, İş ile ilgili psikososyal faktörler, İş devamsızlık.

SUMMARY

Introduction

The main topic of the occupational health is the relationship between the work life and health problems. In our era, occupational health is not a concept only related with occupational diseases or work accidents, but also a concept including job satisfaction and a superior quality of life. The worker is subjected to many health problems and these problems are so complicated that can not be described by a single casualty.

The recognition of the role of the psychosocial factors on the health problems has accelerated the studies which show the aspects of job process on the effect of physical and psychological health. The studies carried out about the relationship between psychosocial factors and health mostly based on work stress. The work-site stress is the combined outcome of the factors of work environment and work conditions.

Various methods are used to assess the outcomes of health interventions. The well known traditional measures usually evaluate objective outcomes like mortality and morbidity. But the measures related with disability and of behavior are based on subjective assessment. The insufficiency of these conventional measures to assess the health status of the individual, have caused to develop more subjective instruments rated mainly by the patient or individual himself. These measures rely on positive health, social health and quality of life. The "quality" is a degree of goodness. WHO has therefore, as an individual's perception of his/her position in life in the context of the culture and value systems in which he/she lives, and in relation to his/her goals, expectations, standards and concerns. In the recent years the quality of life instruments are increasingly used and many of them have been developed.

The quality of life concept is not defined briefly in the occupational area. The researchers studying on quality of work life generally have tried to express quality of work life by job satisfaction, well-being, work strain and work stress and mental health. These researchers have made some various classifications on this subject. The most important one is the classification of work characteristics. The work characteristics includes work content, work demands, the micro level work relations, employment status, work deprivation, rewards and work environment. There are some impacts of organizational structure and management type on job satisfaction.

Materials And Methods

This cross-sectional study carried out on the production and production-support section workers of Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi plant to find if there exist relationships between the sociodemographic and work related variable of the workers on their quality of life levels. For this purpose a questionnaire has been developed including the sociodemographic and work related variable of the workers. In addition 26 item quality of life instrument of the World Health Organization, WHOQOL-BREF was used to assess the quality of life of the workers. In addition of a general quality of life question, a general health question, there are four separate domains of the WHOQOL-BREF. So the dependent variables of the study are general perceived quality of life, general perceived health and four domains namely, Physical, Psychological, Social Relations and Environmental domains.

Findings

Significant relationships with independent and dependent variables of quality of life and health can be presented as:

Perceived general health and physical domain scores were higher in the people who have any health problems than the people who have not. Perceived general quality of life, perceived general health, physical and psychological domain scores were lower in the people who feels older than other. Physical domain score is lower in expanded family while psychological domain score is lower in the people living in a household existing an ill person. Owning excessive number of brother and sister drops social domain score. There is a positive relation in duration of marriage and quality of life. Psychological domain score increases with higher duration of marriage.

Physical domain score of the workers in relation with any social organization was higher than other. Perceived general quality of life, perceived general health and social domain scores were found higher in those who are respected from community. In addition, who found their integration in social activities insufficient showed lower, perceived general quality of life and perceived general health score. Perceived general quality of life, perceived general health, psychological, social and environment domain scores were higher in optimistic workers.

Worker's socioeconomic properties affects his quality of life. Perceived general quality of life, perceived general health and domain scores are higher in higher socioeconomic status. Perceived general health of daytime workers, physical domain score of production process workers were found higher.

Perceived general quality of life and general health, psychological and social domain scores are higher in the works who have satisfaction of work environment and social support. In the same way, job satisfaction influences perceived general quality of life, perceived general health, and all of the domain scores in positive way. Physical domain score is higher in workers who has inservice employment education. Perceived general health is higher who wants inservice education but, perceived general quality of life is low. Perceived general quality of life, psychological and social domain scores are higher in rewarded workers. Stressfull work condition and trouble between workers influences social and environment domain scores and perceived general health in negative way. Perceived general health is higher in the workers who have the ability to control the job and who do not express any tiredness. Perceived general quality of life and social domain scores are higher in high work capacity. Another variable in quality of life is dangerous conditions in work environment. When dangerous conditions in work environment are higher, perceived general quality of life, perceived general health, social and environment domain scores are lower.

Conclusion

In conclusion work environment conditions, job contents, working hours, social relations at to work, job satisfaction, work demands, job descision latitude and otonomy is related significant quality of life.

Promotion quality of life can be done in work environment arrangement, high work control, job satisfaction, work otonomy and social support.

Key words: Occupational health, Quality of life, Job satisfaction, Work related psychosocial factors, Industrial absenteeism.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Cemil ÖZCAN'a, Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Gönül DİNÇ'e, Yrd. Doç. Dr. Pınar ERBAY DÜNDAR'a ve tezimin yürütülmesinde bana her türlü desteği sağlayan danışmanın Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erhan ESER'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez araştırmamı yürüttüğüm Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketinin Genel Müdürü Abdülkadir ÇARIKÇI'ya, kurum hekimi Dr. Halis TÜRKYILMAZ'a, ve Sağlık Memuru Maşallah DELİL'e, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Uzmanı Ekrem ŞAHİN'e, Personel Şefi Mehmet BUKET'e, Tess-İş Soma Şubesi Başkanı İsmail ÖZLEN'e ve tüm termik santral çalışanlarına ilgileri ve yardımları için teşekkür ederim.

Ayrıca araştırmam sırasında bana yardımcı olan Öğretim Görevlisi Gül SAATLI'ye, desteğini hep hissettiğim eşim Yeter BAYDUR'a, teşekkürlerimi sunarım.

Hakan BAYDUR

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
	<u>No</u>
ÖZET	iii
SUMMARY	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
EK TABLolar DİZİNİ	xx
ŞEKİLLER DİZİNİ	xxii
KISALTMALAR	xxiii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. İş Sağlığı	1
1.1.1. İş ve sağlık ilişkisi	2
1.1.2. İş İle İlgili Psikososyal Faktörler Ve Stres.....	3
1.2. Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi.....	5
1.2.1. Yaşam Kalitesi Kavramı.....	7
1.2.2. Yaşam Kalitesi Gereçlerinin Sınıflanması.....	9
1.3. İş Sağlığında Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi.....	10
1.4. Araştırmanın Amacı.....	14
BÖLÜM II	
GEREÇ ve YÖNTEM.....	15
2.1. İşyeri ve Çevresi Hakkında Genel Bilgileri.....	15
2.1.1. Soma İlçesi Hakkında Genel Bilgiler.....	15
2.1.2. Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketinin (SEAS) tarihçesi ve temel özellikleri.....	15
2.1.3. Termik Santralin Üretim Süreci ve İş Akışı.....	16
2.1.4. İnsan gücü.....	16
2.1.5. İşyeri Birimleri	17
2.1.6. Araştırmanın Yürütüldüğü İşyeri Birimlerinin Tanımlanması.	17
2.1.7. İşyeri sağlık örgütlenmesi.....	21
2.2. Araştırmanın Tipi.....	21
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	21
2.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	24
2.5. Değişkenler.....	24
2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	25
2.7. Yöntemle İlgili Aşamalar.....	26
2.7.1. Anket Formunun Hazırlanması	26
2.7.2. İşe Devamsızlığın (Absentizm) Saptanması.....	27
2.7.3. İş Kazalarının Saptanması.....	28
2.7.4. Verilerin Toplanması.....	28
2.7.5. Algılanan İş riski değerlendirmesi.....	28
2.7.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	28
2.7.7. Verilerin Analizi.....	29
2.7.8. Araştırmanın Süresi ve Olanaklar.....	29

İÇİNDEKİLER (devamı)

	<u>Sayfa</u> <u>No</u>
BÖLÜM III	
BULGULAR.....	30
3.1. Tanımlayıcı Bulgular.....	30
3.1.1. Çalışana Ait Temel Sosyodemografik Bulgular.....	30
3.1.2. Konut Bilgileri.....	37
3.1.3. Beslenme Bilgileri.....	40
3.1.4. Gelir Bilgileri.....	40
3.1.5. Sosyal Yaşantı.....	41
3.1.6. Hane Halkı ve Çocukları İle İlgili Özellikler.....	43
3.1.7. Yaşam Kalitesi Bulguları.....	45
3.1.8. Çalışma Durumu İle İlgili Bilgiler.....	50
3.1.9. İş Kazası.....	52
3.1.10. İşçilerin Çalışma Yaşantısını Algılayış Ve Davranışları.....	53
3.1.11. İşe Devamsızlık İle İlgili Göstergeler.....	64
3.2. Çözümleyici Bulgular.....	69
3.2.1. Tek Değişkenli Çözümleyici Bulgular.....	76
3.2.1. Çok Değişkenli Çözümleyici Bulgular.....	116
BÖLÜM IV	
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	128
BÖLÜM V	
ÖNERİLER.....	134
KAYNAKLAR.....	135
EK I	
Seçilmiş Bazı Sosyodemografik Özellikler.....	Ek-1
EK II	
İşe Devamsızlık Özellikleri.....	Ek-6
EK III	
Yaşam Kalitesi Bulguları.....	Ek-10
EK IV	
Anket Formu.....	Ek-14
ÖZGEÇMİŞ.....	

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1	SEAŞ'ta, Üretim ve Üretim Destek Hattında çalışan işçilerin hizmet birimlerine ve vardiyaya göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	23
Tablo 2	SEAŞ'ta Araştırma Kapsamına Alınan, Ulaşılan, Reddeden Ve Ulaşılamayan İşçilerin Vardiyaya Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	23
Tablo 3	WHOQOL-BREF'in alan ve bölümleri	27
Tablo 4	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Cinsiyete Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	30
Tablo 5	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	30
Tablo 6	Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	31
Tablo 7	Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin 12 Yaşına Gelineye Kadar En Uzun Süre Nerede Yaşadıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	32
Tablo 8	Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	32
Tablo 9	İşçilerin Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	33
Tablo 10	İşçilerin Kendileri Dahil Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	33
Tablo 11	SEAŞ'ta Çalışan Ve Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Gazete Okuma Sıklıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	34
Tablo 12	SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Sigara İçme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	34
Tablo 13	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Genel Olarak Ve Yaş Gruplarına Göre Sigara Paket Yıl Maruziyetleri, Soma SEAŞ 2000.	34
Tablo 14	SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Alkol Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	35
Tablo 15	Halen Alkol Kullanan Ve Geçmişte Alkol Kullanmış Olan İşçilerin Alkol Kullanma Yıllarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	35
Tablo 16	Halen Alkol Kullanan İşçilerin Aylık Alkol Tüketimine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	36
Tablo 17	SEAŞ'ta Çalışan Ve Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Beden Kitle İndeksine (BMI) Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	36
Tablo 18	Araştırmaya Kapsamındaki İşçilerin Kendi İfadelerine Göre Hastalık Durumları Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	37
Tablo 19	Araştırmaya Katılan İşçilerin Araştırma Tarihinden Önceki Son Bir Ay İçinde Herhangi Bir Sağlık Sorunu Yaşama, Sürekli Bir Tıbbi Tedaviye İhtiyaç ve İlaç Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	37

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 20	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Oturdukları Yerleşim Yerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	37
Tablo 21	Araştırmaya Katılan İşçilerin Oturdukları Evin Tipine, Mülkiyetine, Isınma Biçimine ve Oda Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	38
Tablo 22	SEAS'ta Çalışan İşçilerin Sahip Oldukları Eşyalara Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	39
Tablo 23	İşçilerin Günlük Yemek Öğünlerini Düzenli Olarak Yeme Alışkanlıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	40
Tablo 24	İşçilerin Ne Ölçüde Dengeli Ve Yeterli Beslendiklerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	40
Tablo 25	İşçilerin Ek Gelir Kaynaklarına Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.	40
Tablo 26	Çalışan İşçi Dışında Eve Gelir Getiren Birey Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	40
Tablo 27	İşçilerin Eşlerinin Gelir Getirici Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	41
Tablo 28	İşçilerin Ekonomik Olarak Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişi Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	41
Tablo 29	İşçilerin Araştırma Tarihinden Önceki Son Bir Yıl İçinde Tatil Veya Dinlenmek Amacıyla Gidilen Yere Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.	41
Tablo 30	İşçilerin Son Bir Ay İçinde Seçilmiş Bazı Sosyal Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	42
Tablo 31	İşçilerin Ekonomik Değeri Olmayan Uğraşalarının Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	42
Tablo 32	İşçilerin İş Yerindeki Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	42
Tablo 33	İşçilerin Herhangi Bir Sosyal Örgütte Üyelik Dışında Aktif Bir Görevde Bulunma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	42
Tablo 34	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Hanelerinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	43
Tablo 35	İşçilerin Aile Tipilerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	43
Tablo 36	İşçilerin Sahip Oldukları Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	43
Tablo 37	İşçilerin Hanelerinde Kendileri Dışında Sağlık Sorunu Olan Kişi Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	44
Tablo 38	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Algıladıkları Genel Yaşam Kalitesi Değerlendirmelerine (GYK) Durumlarına Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.	45
Tablo 39	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Algıladıkları Genel Sağlık Durumlarını (GSD) Değerlendirmelerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.	45

TABLOLAR DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 40	İşçilerin Bedensel Alan Puanları Dağılımı. Soma SEAŞ 2000.	46
Tablo 41	İşçilerin Ruhsal Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	46
Tablo 42	İşçilerin Sosyal Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	47
Tablo 43	İşçilerin Çevresel Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	47
Tablo 44	İşçilerin Ulusal Soru Eklenmiş Çevresel Alan (Çevretr) Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	48
Tablo 45	Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Şu Anda Çalıştıkları Bölüme Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.	50
Tablo 46	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Buldukları Kadroya (Çalışma Biçimlerine) Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	50
Tablo 47	Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin SEAŞ'taki ve Çalıştıkları Bölümdeki Deneyimlerine (Çalıştıkları Yıla) Göre Dağılımları, Soma 2000.	51
Tablo 48	İşçilerin vardiyalı çalışma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	51
Tablo 49	SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Bu İşyerinden Önceki Çalışma Yaşantısı Olup Olmama ve Meslek İle İlgili Örgün Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	51
Tablo 50	İşçilerin Yaptıkları İşin Ne Kadarını Bu İş Yerinde İşe Başladıktan Sonra Öğrendiklerine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	52
Tablo 51	İşçilerin 2000 Yılı İçinde İş Kazası Geçirme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.	52
Tablo 52	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin 2000 Yılı İçerisinde Geçirdikleri İş Kazası Nedeniyle İş Günü Kayıplarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	52
Tablo 53	Araştırma kapsamındaki işçilerin araştırma tarihinde yaptıkları işten hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma 2000.	53
Tablo 54	Araştırma kapsamındaki işçilerin araştırma tarihinde yaptıkları işten doyum sağlama durumlarına göre dağılımı, Soma 2000.	53
Tablo 55	İşçilerin daha üst ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunma isteklerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	53
Tablo 56	Araştırmaya giren işçilerin işlerinde yükselmek isteklerinin önemlilik düzeyine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	54
Tablo 57	İşçilerin iş sorumluluklarının özel yaşantılarını etkileme düzeylerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	54
Tablo 58	İşçilerin kendilerini şu anda buldukları kronolojik yaştan daha yaşlı hangi sıklıkta hissettiklerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	54
Tablo 59	İşçilerin iş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden, diğer çalışanlarla ilişkilerinden, yöneticilerin tutum ve davranışlarından hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	55
Tablo 60	İş ile ilgili emir verme yetkisine sahip olan üst düzey işçilerin astlarının kendilerine karşı olan tutum ve davranışlarından hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	55

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 61	İşçilerin yapmış oldukları işten dolayı bedensel ve düşünsel olarak ne derecede yorgunluk duyduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	56
Tablo 62	İşçilerin kendi ifadeleri ile yaptıkları işin karmaşıklık durumuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	56
Tablo 63	İşçilere yaptıkları iş üzerinde karar alma ve uygulama yetkisi verilme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	56
Tablo 64	İşçilerin yapılacak iş ile ilgili fikir ve düşüncelerine önem verilme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	57
Tablo 65	İşçilerin kendi ifadelerine göre yaptıkları iş üzerindeki kontrol düzeyleri (karar verem ve uygulama becerisi) dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	57
Tablo 66	İşçilerin işleriyle ilgili kararlar alıp uygulamalarının kendileri için ne derecede önemli olduğuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	57
Tablo 67	İşçilerin işleriyle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme becerilerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	58
Tablo 68	İşçilerin kendi ifadelerine göre iş kapasitelerinin ne kadarını kullandıklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	58
Tablo 69	İşçilerin çalıştıkları bölümdeki algıladıkları tehlikeli ve zararlı koşulların düzeyine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	58
Tablo 70	İşçilerin işyerlerindeki algıladıkları tehlikeli ve sağlığa zararlı koşullardan ne ölçüde rahatsız olduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	59
Tablo 71	İşçilerin değerlendirmeleri ile sağlıklarını korumaya ve tehlikeli koşulları önlemeye yönelik alınan önlemlerin hangi düzeyde olduğuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	59
Tablo 72	İşçilerin işyeri tehlikeli koşullarını ve alınan önlemleri değerlendirmelerinden elde edilen iş riski puanlarının işyeri birimlerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	60
Tablo 73	İşçilerin öznel değerlendirmeleri ile, SEAŞ'ta çalıştıklarından dolayı, toplumdan ne ölçüde saygınlık gördüklerine göre dağılımı, Soma 2000.	60
Tablo 74	İşçilerin iş yerini veya çalıştığı bölümü değiştirmek isteme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	61
Tablo 75	İşçilerin kendi değerlendirmelerine göre "iş yerinde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme bulunma" durumuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	61
Tablo 76	Açık veya gizli bir çekişmenin bulunduğu işyerinde çalışanların bu çekişmeden dolayı ne ölçüde rahatsız olduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	61
Tablo 77	İşçilerin çocuklarının veya çok yakınlarının da bu işletmede çalışmasını veya şu anda yapmakta olduğu işi yapmasını isteyip istememe durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	62

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 78	İşçilerin işyerlerinden resmi ödül veya ceza alma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	62
Tablo 79	İşçilerin hizmet içi eğitim taleplerine ve hizmet içi eğitime katılma isteklerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	62
Tablo 80	Araştırma kapsamındaki işçilerin hizmet içi eğitim alma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	63
Tablo 81	İşçilerin öznel olarak hizmet içi eğitim programlarının yararlılık düzeylerini değerlendirmeleri dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	63
Tablo 82	İşçilerin gelecek için ne kadar iyimserlik düzeylerini değerlendirmelerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	63
Tablo 83	İşçilerin kendi ifadeleri ile araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde herhangi bir nedenle işe gelmeme durumları dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	64
Tablo 84	Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işçilerin kendi ifadeleri ile işe gelmedikleri gün sayısı dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	64
Tablo 85	Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işçilerin kendi ifadeleri ile işe gelmedikleri dönem sayısı dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	65
Tablo 86	Araştırmaya giren işçilerin yıllık devamsızlık gün sayılarının devamsızlık türüne göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	65
Tablo 87	Araştırmaya giren işçilerin yıllık devamsızlık dönem sayılarının devamsızlık türüne göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	66
Tablo 88	Araştırmaya giren işçilerin vizite dönem sayılarının mevsimlere göre ve yıllık dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	67
Tablo 89	Seçilmiş bazı işe devamsızlık göstergeleri, Soma SEAŞ 2000.	68
Tablo 90	İşyeri içerisindeki bölümlere göre işçilerin alan puanları dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	69
Tablo 91	İşçilerin yaş özellikleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	7
Tablo 92	Araştırmaya giren işçilerin yaşam kalitesi alan puanları ile eğitim sürelerinin karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	6
Tablo 93	Araştırma kapsamındaki işçilerde herhangi bir süreğen hastalığın varlığı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	76
Tablo 94	Araştırmaya katılan işçilerin araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde sağlık sorunu yaşama durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	77
Tablo 95	İşçilerin sürekli ilaç kullanma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	77
Tablo 96	İşçilerin sahip oldukları çocuk sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	77
Tablo 97	İşçileri aile tipleriyle yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	78
Tablo 97	İşçileri aile tipleriyle yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	78

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 98	Araştırma kapsamındaki işçilerin evlerinde kendileri dışında herhangi bir süreğen hastalığı olan bireylerin varlığı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	79
Tablo 99	İşçilerin kendileri dahil kardeş sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	7 9
Tablo 100	Araştırma kapsamındaki işçilerin gazete okuma sıklıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	80
Tablo 101	Sigara içme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	80
Tablo 102	İşçilerde sigara paket yıl maruziyeti ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	81
Tablo 103	İşçilerin sigaraya başlama yaşları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	81
Tablo 104	Araştırma kapsamındaki işçilerin evlilik yaşantısı süresi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	82
Tablo 105	İşçilerin oturdukları evdeki oda sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ2000.	82
Tablo 106	Müzik seti sahibi olmak ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	83
Tablo 107	İşçinin kendisine ait bir binek taşıtı olma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	83
Tablo 108	30'dan fazla kitap sahibi olma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	83
Tablo 109	İşçilerin evlerini kış mevsiminde ne şekilde ısıttıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	84
Tablo 110	İşçilerin öğünlerini düzenli yemeleri ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	84
Tablo 111	Araştırma kapsamındaki işçilerin ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiklerini düşündükleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	84
Tablo 112	İşçilerin eşlerinin gelir getirici bir işte çalışma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	8 5
Tablo 113	İşçilerin ek gelir sahibi olmaları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	85
Tablo 114	Araştırma tarihinden önceki son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere gitme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	85
Tablo 115	Araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde herhangi bir sosyal etkinliğe katılma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	86
Tablo 116	Üretim veya üretime destek hattında çalışma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	86

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 117	İşçilerin çalıştıkları kadro statüleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	86
Tablo 118	İşçilerin araştırma tarihinde çalıştıkları bölümdeki çalışma süreleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	87
Tablo 119	İşçilerin araştırma tarihinde termik santraldeki çalışma süreleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	87
Tablo 120	Araştırma tarihinde işçilerin vardiya çalışma biçimleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	87
Tablo 121	Termik Santralde çalışmaya başlamadan önce mesleki olarak herhangi bir örgün eğitim alma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	88
Tablo 122	İşçilerin yapmış oldukları işin ne kadarını bu iş yerinde işe başladıktan sonra öğrendikleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	88
Tablo 123	Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içinde hastaneye sevk veya hastalık raporu nedeniyle işe gelmeme ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	8 9
Tablo 124	Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işe devamsızlık gün sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	89
Tablo 125	İşçilerin yaptıkları işten hoşnutluk durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	90
Tablo 126	İşçilerin işlerinden doyum sağlama düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	90
Tablo 127	İşçilerin yaptıkları işte yükselme isteği önemlilik düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	91
Tablo 128	İşçilerin işlerindeki sorumluluklarının kendi özel yaşantılarını etkileme düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	91
Tablo 129	Kendini şu anda bulunduğu yaştan daha yaşlı hissetme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	92
Tablo 130	İşçilerin kendilerini yaşlı hissetme sıklıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	92
Tablo 131	İşçilerin işyeri arkadaşlık ilişkilerinden hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesinin karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	93
Tablo 132	Araştırmaya giren işçilerin işyerindeki diğer çalışanlarla ilişkilerinizden hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.	93

TABLOLAR DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 133	Yöneticilerin işçinin kendisine karşı olan tutum ve davranışlarından hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	94
Tablo 134	İşçinin bedenen ne ölçüde yorulduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	94
Tablo 135	İşçinin düşünsel olarak ne ölçüde yorulduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	95
Tablo 136	İşçilerin yaptıkları işin ne ölçüde karmaşık yapıya sahip olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	95
Tablo 137	İşçilere işle ilgili karar alma ve uygulama yetkisinin ne ölçüde verildiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	96
Tablo 138	İşçilerin işle ilgili fikirlerine ne ölçüde önem verildiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	96
Tablo 139	İşçilerin yaptıkları iş üzerindeki kontrol düzeyleri yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	97
Tablo 140	İşçiler işle ilgili karar alıp uygulamalarının kendileri için ne kadar önemli olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	97
Tablo 141	İşçilerin işle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme beceri düzeyleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	98
Tablo 142	İşçilerin iş kapasitelerinin ne kadarını kullandıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	98
Tablo 143	İşçilerin çalıştıkları işyerinde tehlikeli koşulların düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	99
Tablo 144	Tehlikeli koşulların işçileri ne kadar rahatsız ettiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	99
Tablo 145	İşçilerin sağlığını korumaya yönelik önlemler ne ölçüde alındığı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	100
Tablo 146	İşçilerin algıladığı iş riski durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	100
Tablo 147	İşçilerin termik santralde çalıştıklarından dolayı toplumdan ne ölçüde saygınlık gördükleri ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	101
Tablo 148	İşçilerin iş yerini değiştirme isteği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	101
Tablo 149	İşçilerin termik santral içerisinde bir başka yerde ve görevde çalışma isteği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	102
Tablo 150	İşyeri sosyal aktivitelerini yeterli bulma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	102

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 151	İşçinin yaptığı iş dışında ekonomik değeri olmayan uğraşısının (hobi) bulunması ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	102
Tablo 152	İşyerinde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişmenin ne ölçüde olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	103
Tablo 153	Çalışanlar arasındaki açık veya gizli çekişmenin ne ölçüde rahat ettiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	103
Tablo 154	İşyerini tavsiye etme ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Soma SEAS 2000.	104
Tablo 155	Şu anda yaptığı işi tavsiye etme ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Soma SEAS 2000.	104
Tablo 156	Herhangi bir sosyal örgütte aktif olarak görev alma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	104
Tablo 157	İşyerinden resmi bir ödül alma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	105
Tablo 158	İşyerinden resmi bir ceza alma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	105
Tablo 159	Herhangi bir hizmet içi eğitim programına katılma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	105
Tablo 160	Hizmet içi eğitim programlarının ne ölçüde yararlı olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	106
Tablo 161	İşçilerin kendi gelecekleri için iyimserlik düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	106
Tablo 162	Kilosu 90 kg. ve daha fazla olanlarla 89 kg. ve aşağıda olanların yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	107
Tablo 163	Beden kitle indeksi (BMI) ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	107
Tablo 164	İşçilerin 2000 yılı içinde iş kazası geçirme durumları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	108
Tablo 165	İşçilerin sendikal izin, hastalık raporu, ücretsiz izin ve viziteye çıkma sayıları ile yaşam kalitesi alan puanları korelasyon katsayılarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.	108
Tablo 166	Bazı bağımsız değişkenlerin Yaşam Kalitesi Alan Puanlarına olan etkisi, Soma SEAS 2000.	109
Tablo 167	Bazı bağımsız değişkenlerin algılanan yaşam kalitesi ve algılanan genel sağlık durumuna olan etkisi, Soma SEAS 2000.	112
Tablo 168	Yaşam Kalitesi Bedensel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000	116

TABLolar DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 169	Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Bedensel alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.	118
Tablo 170	Yaşam Kalitesi Ruhsal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAŞ 2000	119
Tablo 171	Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Ruhsal alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.	121
Tablo 172	Yaşam Kalitesi Sosyal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAŞ 2000	122
Tablo 173	Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Sosyal alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.	124
Tablo 174	Yaşam Kalitesi Çevresel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAŞ 2000	125
Tablo 175	Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Çevresel alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.	127

EK TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Ek Tablo 1	Araştırmaya Katılan İşçilerin Başlarından Geçen Evlilik Sayına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-1
Ek Tablo 2	Araştırmaya Katılan İşçilerin Son Eşleriyle Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-1
Ek Tablo 3	İşçilerin Evliliklerini Nasıl Kararlaştırdıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-1
Ek Tablo 4	İşçilerin Son Eşleriyle Akrabalık Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-1
Ek Tablo 5	Halen Sigara İçen İşçilerin Sigaraya Başlama Yaşına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-2
Ek Tablo 6	Halen Alkol Kullanan İşçilerin Alkole Başlama Yaşına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-2
Ek Tablo 7	Araştırma kapsamındaki İşçilerin Boy Uzunluğuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-3
Ek Tablo 8	Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Sahip Oldukları Vücut Ağırlığına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-3
Ek Tablo 9	İşçilerin Kendi İfadelerine Göre Sakatlık Ve/Veya Özürlülük Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-3
Ek Tablo 10	Son Bir Ay İçerisinde Sağlık Sorunu Yaşayan İşçilerin Bu Sağlık Sorunu Nedeniyle Herhangi Bir Yere Veya Kişiye Başvuru Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-4
Ek Tablo 11	İşçilerin Eşlerinin Sahip Oldukları Sosyal Güvence Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-4
Ek Tablo 12	İşçilerin Kendileriyle Birlikte Yaşayan Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-4
Ek Tablo 13	İşçilerin Hanelerinde Beş Yaş Altı Çocuk Olma Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-4
Ek Tablo 14	İşçilerin Ölen Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-5
Ek Tablo 15	İşçilerin SEAŞ'taki Çalışma Yaşantılarına Ara Verme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-5
Ek Tablo 16	2000 yılı içerisinde iş kazası geçiren işçilerin yaralanma bölgelerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-5
Ek Tablo 17	İşçilerin özel yaşantılarındaki sorumluluklarının iş yaşantılarını etkileme düzeylerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-5
Ek Tablo 18	Araştırmaya giren işçilerin sendika izni (mazeret izni) devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-6
Ek Tablo 19	Araştırmaya giren işçilerin sendika izni devamsızlığı dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-6

EK TABLOLAR DİZİNİ (devamı)

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Ek Tablo 20	Araştırmaya giren işçilerin hastalık raporu devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı. Soma SEAŞ 2000.	Ek-7
Ek Tablo 21	Araştırmaya giren işçilerin hastalık raporu devamsızlık dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-7
Ek Tablo 22	Araştırmaya giren işçilerin ücretsiz izin devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-7
Ek Tablo 23	Araştırmaya giren işçilerin ücretsiz izin devamsızlığı dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-8
Ek Tablo 24	Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, sendika izni (M), ücretsiz izin (Ü) ve Hastalık raporu (R) Toplam devamsızlık sürelerinin, genel devamsızlık süreleri içindeki dağılımları, Soma SEAŞ 2000.	Ek-8
Ek Tablo 25	Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, sendika izni (M), ücretsiz izin (Ü) ve Hastalık raporu (R) Toplam devamsızlık dönemlerinin, genel devamsızlık dönemleri içindeki dağılımları, Soma SEAŞ 2000.	Ek-8
Ek Tablo 26	Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, işe devamsızlık süre prevalansları (işçi başına devamsızlık dönemleri), Soma 2000.	Ek-9
Ek Tablo 27	Bedensel Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-10
Ek Tablo 28	Ruhsal Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-11
Ek Tablo 29	Sosyal Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-12
Ek Tablo 30	Çevresel Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	Ek-13

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1	Araştırmaya Katılan İşçilerin Yaş Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	31
Şekil 2	Araştırmaya katılan işçilerin yaşam kalitesi alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	49
Şekil 3	Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre bedensel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	70
Şekil 4	Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre ruhsal alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	71
Şekil 5	Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre sosyal alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	72
Şekil 6	Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre çevresel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	73
Şekil 7	Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	74
Şekil 8	Araştırma kapsamındaki işçilerin üretim hattı ve üretime destek hattı bölümlerine alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.	75

KISALTMALAR

SEAŞ	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi
WHOQOL	World Health Organization Quality of Life (Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi)
WHOQOL-100	World Health Organization Quality of Life (Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Anketi)
WHOQOL-BREF	World Health Organization Quality of Life (Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Anketi Kısa Formu)
YK	Yaşam Kalitesi
SİYK	Sağlıkla ilgili Yaşam Kalitesi
GYK	Algılanan Genel Yaşam Kalitesi
GSD	Algılanan Genel Sağlık Durumu
Ort.	Ortalama
R	Hastalık raporu
M	Sendika izni
Ü	Ücretsiz izin
S	Hastaneye sevk

BÖLÜM I GİRİŞ

İnsan yaşamı için temel gereksinimleri oluşturan yiyecek, içecek, konut ve belirli konfor koşulları çalışmakla, iş görmekle sağlanır. Bu nedenle insan için “iş” kaçınılmaz bir zorunluluktur (1).

Çalışmak, üretmek, iş ve statü sahibi olmak, para kazanmak, toplum tarafından kabul ve saygı görmek insan yaşamının ve toplumsal varlık olmanın en temel gereksinimidir. Bu koşullar aynı zamanda yaşamın kalitesini de belirlemektedir.

Bugün bir çok ülkenin daha çok ve daha çabuk mal üretimi için bir yarışmada buldukları söylenebilir. Bu çaba bir bakıma insanların daha rahat ve bolluk içinde yaşamalarına yardımcıdır. Ne var ki bu amacın gerçekleşmesi üretimde çalışanların sağlıklarının korunması ile bağdaşmalıdır (1).

Toplumsal gönençin ve mutluluğun gereği olan üretim ve sağlık, birbirini destekleyen eylemler bütünü içerisinde sürdürülmelidir. Bu durum yazılı ve yazılı olmayan hukuk kurallarıyla da desteklenmelidir.

1.1. İş Sağlığı

Dünya Sağlık Örgütü sağlığı “sadece hastalık ve sakatlık bulunmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik durumu” olarak tanımlamıştır (2, 3, 4).

İş sağlığı ise bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üstün düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarını (1, 5). Çalışanlar deyimi aslında değişik sektörleri kapsamakla birlikte daha çok sanayi alanında çalışanları ön plana çıkarmaktadır. Çünkü bu sektör çevresel koşullar nedeniyle daha çok sayıda ve ağır tehlikelerle karşı karşıya bulunan kesim olarak karşımıza çıkmaktadır (1).

İş sağlığı çalışmalarının ilgisi, çalışma hayatı ve sağlık sorunları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Sağlık sorunları çalışan kişilerin bireysel sağlık sorunları olabildiği gibi toplumsal ve çevresel sağlık sorunları şeklinde de olabilir (5).

İş sağlığı hizmetleri çalışan kişi, çalışma ortamına ve koşullarına yöneliktir. İş giriş muayenesi, aralıklı muayeneler ile işçiye, çalışma ortamını sağlıklı ve güvenli durumda buldurmak, iş yeri risk faktörlerinin tespiti, ortandan kaldırılması ve kontrol altına alınması ile işyerine yönelik girişimler gerçekleştirilir (1).

Modern tıp insanları hastalık veya sağlıklılık açısından değerlendirirken bir bütün olarak ele almaktan yanadır. Yani çevresiyle, yaşantısıyla, kişilik özellikleriyle ve sadece hasta olduktan sonra değil sağlıklı iken de bireyle ilgilenmektedir. Çalışan insanın sağlığı da bu kapsamda yer alan önemli bir unsurdur.

Tıp mesleği çalışanları, işçilerin iyilik durumlarının devamı için çaba göstermektedirler. İş yerindeki prosedürlerin değerlendirilmesi, eğitim ve çalışanların optimal sağlık düzeylerinin sağlanması için yapılan çalışmalara olan gereksinim gittikçe artmaktadır (6).

İş yaşamında çalışan her kişi toplum ekonomisi içinde potansiyel bir değer taşır. Herhangi bir nedenle çalışanın özellikle mesleği ile ilgili ve korunması mümkün nedenlerle hastalanması, kazaya uğraması veya zamansız olarak ölmesi toplum ekonomisi için büyük bir kayıptır (7).

Günümüzde artık iş sağlığı kavramı sadece meslek hastalıkları veya iş kazalarıyla birlikte anılan bir kavram olmaktan çıkmıştır. İşin getirdiği her türlü sağlık sorunları ve

koruma önlemlerinin ön planda olduğu, sadece çıktılarda değil, üretimin her aşamasında kaliteyi hedefleyen bir iş sağlığı gerçeği vardır.

Hatta gelişmiş ülkeler bu amaçlardan da öteye gitmişlerdir. Böylece ortaya işten memnuniyet (job satisfaction) ve daha üstün bir yaşam kalitesi (quality of life) kavramı getirilmiştir (8).

1.1.1. İş ve sağlık ilişkisi

İş ve sağlık ilişkisi üretimde kullanılan enerji kaynaklarına ve üretim teknolojisindeki gelişmelere bağlı olarak özellikler göstermiştir (1, 9).

Çalışanlar, kullandıkları makineler, çalışma ortamındaki zehirli ve tehlikeli maddeler, insan yapısına uygun olmayan çalışma örgütlenmesi gibi nedenlerle çeşitli mesleki riskler karşısında kalırlar. Bu riskler, günümüzde sayılamayacak kadar çoğalmıştır. Üstelik aynı iş kolunda bile riskin şiddeti farklıdır (8).

İş güvenliğinin yetersizliği ya da dikkatsiz, uygun olmayan çalışma sonucu oluşan iş kazalarının, neden ve sonuçlarının kolaylıkla görülen durumlar olmasına karşın işyerinin ortam ve çalışma koşullarından ileri gelen sağlık zararları hemen fark edilmeyen meslek hastalıklarına neden olur (9).

Bununla birlikte çalışmaya sadece negatif yönden bakmak gerçekçi bir yaklaşım olmaz. Çalışma koşulları, insanın fizik ve ruhsal yeteneklerine uygun ise ve sağlıkla ilgili riskler kontrol altına alınmışsa, fiziksel çalışma sağlığı destekleyici ve yükseltici bir faktördür. Bu, çalışmanın sağlıkla ilgili pozitif yönüdür (8).

Çalışan insan, gününün üçte birini işinde ve yaşadığı yılların en az üçte ikisini de aktif bir çalışma hayatında geçirir. Öte yandan, doğrudan doğruya işinin ve çalışma sürecinin neden olduğu bir çok sağlık sorunu, tehlikelerinin bulunduğu düşünülürse, iş sağlığı hizmetinin önemi çok daha açık olarak belirir (7, 9).

Çalışma ortamı ve koşullarından kaynaklanan birçok sorunu sadece meslek hastalığı içerisinde ele almak iş sağlığı kapsamını açıklayacak yeterli bir yaklaşım olamaz. Bu gün çalışma ortamı ve koşullarından kaynaklanan bir çok hastalık tanımlanmıştır. Bu hastalıklarda tek bir sebep sonuç ilişkisinden çok, multifaktöryel nedenler ön plandadır.

İşle ilgili hastalıklar, yalnızca bilinen ve kabul edilen meslek hastalıkları değil, oluşmasında ve gelişmesinde çalışma ortamı ve çalışma şeklinin, diğer nedenler arasında önemli bir faktör olduğu hastalıklardır (8).

İşle ilgili hastalıklar arasında koroner kalp hastalıkları sık görülenler arasında sayılabilir. Endüstrileşmiş ülkelerde, koroner kalp hastalıkları morbidite ve mortalite hızlarını yüksek oluşu, yüksek kan basıncı, hiperkolesterolemi, sigara, yaş, fizik aktivite eksikliği, genetik yatkınlık, diyabet ve stres gibi faktörlerin yanı sıra çalışma koşullarının da önemli rol oynadığını gösterir. Çalışma koşullarından kaynaklanan kimyasal faktörler, fiziksel ve mental kaynaklı stres, yetersiz fizik aktivite, sıcak-soğuk ortamlar ve gece çalışmasının getirmiş olduğu düzensiz yaşam biçimi gösterilebilir. Kronik non spesifik solunum hastalıkları, başta kronik bronşit, bronşial astım olmak üzere pek çok olgunun da sebepleri arasında iş ve işyeri faktörleri gösterilmektedir (8).

Çalışan insanın beslenmesi iş sağlığında önemli bir konular arasında sayılır. Hem genel sağlık düzeyinin devamını, hem de üretimin süreklilik ve verimine olan etkisi, iş yaşantısında beslenmenin önemini arttırmaktadır.

Çalışan insanın beslenme sorunları iki açıdan çok önemlidir:

- i- Çalışan insan enerji kaynağı, yapı-onarım ve düzenleme koruma maddelerine gereksinim duyar. Bunların eksik veya dengesiz olarak alınması halinde çeşitli ve ağır sonuçlar ortaya çıkar.

ii- Besinler, bir çok zararlı etkenleri insan organizmasına taşıyabilir (7).

Enerji kaynağı olarak insan kas gücü kullanılması, aşırı ölçüde yorucu, yıpratıcı, ilkel olarak adlandırılabilir iş türlerinin niteliğidir. Bu tür işlerde iş sağlığı sorunu öncelikle kas-iskelet, dolaşım sistemlerinin aşırı biçimde stres altında kalmalarıyla ortaya çıkar (1).

Yapılan işin niteliğine bağlı olarak ve psikolojik-psikososyal faktörler sonucu sırt ağrıları da oldukça sık rastlanan sorunlardandır (8). Özellikler absentizm hızlarına olan etkisi belirgin bir şekilde kendini hissettirmektedir. Bununla birlikte osteoartrosislerde sık görülen işle ilgili rahatsızlıklar arasında gösterilmektedir (8).

Kas yorgunluğunda lokalize olan, ağırlı kas yorgunluğu söz konusudur ve genel yorgunluk durumundan ayrılmalıdır. Genel yorgunluğun başlıca karakteristiği: "çalışmaya hazır olma durumunda" gerilmenin hissedilmesidir (7).

İşin neden olduğu yorgunluğun ortaya çıkması çok yönlüdür. Bir maden işçisinin daha çok fiziksel nitelikte olan kas yorgunluğu, sanayide otomasyon sistemi içinde çalışan işçide monoton (tekdüzelik) ve bu gibi işlerin tatmin edici olmaması gibi psikolojik faktörler sonucu olarak meydana çıkan psikofizik yorgunluktan farklıdır. Değişik yorgunluk şekillerinde ruhsal faktörler çok önemlidir (7).

İşten ileri gelebilecek yorgunluğun giderilmesinde sadece iş aralarının konulması yeterli değildir. Yorgunluğun tamamen giderilmesi için yeterli uyku ile tatil ve izin sürelerinin düzenlenmesine önem verilmelidir (7).

Bir işyerinde, sinir ve dolaşım sistemi distonileri, nevrasteni, psikasteni ve psikosomatik hastalıklar (örneğin mide ülseri) insidansı yüksek ise, kalp damar hastalıkları ölümleri sık görülüyor ise, bu gibi artışlarda başlıca nedenlerden birisinin düşünsel ve ruhsal zorlamalar olabileceği düşünülmelidir (7).

1.1.2. İş İle İlgili Psikososyal Faktörler Ve Stres

Hastalıkların etiolojisinde psikososyal faktörlerin rolü gittikçe artan bir şekilde kabul görmektedir. Yapılan epidemiyolojik araştırmalar psikososyal faktörler ile iş ve işçilerin sağlığı arasındaki ilişki üzerine odaklanmıştır (10).

Psikososyal faktörlerin sağlık sorunlarında oynadıkları rolün fark edilmesi son yıllarda iş sürecinin ruhsal ve fiziksel sağlığı etkileyen yönlerini ortaya koyan araştırmalara bir ivme kazandırmıştır (11).

Psikososyal faktörler ve sağlık arasındaki ilişki ile ilgili, teorik olarak strese dayalı çalışmalar yapılmıştır. İş yerindeki stres, işyeri çevresi ve çalışma koşullarındaki faktörlere maruziyetin bileşik bir sonucudur. Buna karşın stres ve stresin olası kronik hastalık etkileri, psikolojik, fizyolojik ve sosyal düzeylerde çok çeşitli bireysel faktörlerle de ilişkilidir. Genel sosyal çevre de bir rol oynamaktadır. Bu karmaşık faktörlerin anlaşılabilmesi için davranış bilimlerinin ve sosyal bilimlerin rasyonel bir yaklaşımla pek çok sorunu çözmesi olasıdır (10).

Yirminci yüzyılın ilk yarısında gelişen bant tipi üretim işçisinin karar verme ve yaratıcılık gücünü elinden almış ve işte zaman içinde bir tekdüzelik gelişmesine neden olmuştur. Bu da iş organizasyonu ile ilgili psikososyal yönden yeni sağlık sorunlarına yol açmıştır. Otomasyonun getirdiği gözlemci işçiliğin, kişilerde hareketsizlik, tek düzelik, yorgunluk ve ruhsal sorunlara yol açtığı bildirilmektedir. Otomasyon biçimi ile üretim yapan sistemlerde, bir arıza meydana geldiğinde bakım, onarım gibi görevleri yerine getiren işçilerin ise üretimin bilinen fiziksel, kimyasal faktörlerinden kaynaklanan stresleriyle karşılaşmaları söz konusudur (1).

Bir işletmede hastalanma derecesi, genellikle, diğer koşullara kıyasla işletmenin psikososyal atmosferi ve iş organizasyonu ile çok yakından ilgilidir. Bu gün iş yerinde psikososyal nedenlerden doğan gerginlikler, sürtüşmeler ve çatışmalar diğer klasik endüstri zararlarından (tozlar, gazlar, ışınlar, tehlikeli işler vb.) daha ağır basmaktadır. Sosyal bütünün bir yapıtaşı olan insan, fiziksel ve biyolojik çevrenin zararlı faktörlerinden kendisini kolaylıkla koruyabildiği halde, sosyal çevrenin olumsuz etkilerinden sıyrılmayı her zaman başaramamaktadır (7).

İşteki psikososyal faktörleri ölçmenin göstergeleri

i- Fiziksel ve kimyasal faktörlerin etkisi:

Bu faktörler ile ilgili kazaların, fiziksel sağlık üzerindeki etkileri iyi bilinmektedir. Bunlar aynı zamanda psikolojik performansı ve iyilik halini etkilemektedir.

Fiziksel ve kimyasal kazaların direkt ve indirekt etkileri merkezi sinir sisteminde, hem spesifik olmayan öznel semptomlar hem de psikolojik yetersizlik üzerinde görülmüştür.

Merkezi sinir sistemindeki harabiyet, nörotoksik ajanlara maruz kalan çalışanlarda görülmektedir.

ii- İşyeri çevresi, görevlerin izlenmesi ve iş örgütlenmesinin ergonomik analizleri

Psikososyal faktörlerin sağlıkla ilgili etkilerin ölçülmesindeki göstergeler;

1. Çalışanların stres şikayetleri
2. Kognitif fonksiyonları ve iş performansları
3. Emosyonel tepkiler
4. Çalışanların kendilerini ifade etmeleri
5. Psikososyal fonksiyonlar
6. Davranışsal değişimler
7. Hastalık ve algılanan semptomlar
8. Bireysel kaygılar
9. Sosyoekonomik ve kültürel çevre'den oluşmaktadır (10).

Kişinin düşünsel, fiziksel ve ruhsal kapasitesine uygun bir meslek seçmesi, en uygun ve verimli bir çalışma hayatını sürdürmesini sağlama bakımından çok önemlidir. Eğer bir kimse, seçilen mesleğin gerektirdiği düşünsel, fiziksel ve ruhsal istekleri karşılayabilecek bir yapı ve durumda değilse, kısa veya uzun bir süre sonunda o işi yapamaz; ağır bedensel ve ruhsal bozukluklar baş gösterir (7).

Çalışma çevresinde psiko-emosyonel streslerin artması, meslek hastalıkları ve iş kazaları insidansının da yükselmesine neden olur. Bu tür durumlarda işe gelmeme (absentizm), geçimsizlik gibi durumlar sıklaşır (7).

Günümüzde psikososyal sağlık açısından temel olarak değerlendirilen yapısal kaynakların en önemlilerinden biri, işteki görevlerin planlama ve yerine getirilmesini kontrol yeteneğidir. 1936'lı yılların sonları ve 1970'li yılların başlarında gerçekleştirilen çalışmalar bant işi, izolasyon, parça başı ödeme ve baskıcı yönetim sistemlerinin çalışan toplumda sosyal ve psikolojik yönden olumsuz sonuçlar verdiğini göstermiştir (11).

Endüstrileşme ve kentleşme sürecinin stres kaynaklı davranışa yol açtığı bilinmektedir. Günümüzde stresle ilgili içerik, sadece bireylerin kişisel ve ailesel yaşam tarzlarıyla ilişkili değildir. Aynı zamanda onların mesleklerinin ve işyeri koşullarının özelliklerinin doğasıyla da ilgilidir (12).

Çalışma çevresiyle ilgili pek çok stres yapıcı faktörler vardır. Bunlar;

- a) Niceliksel olarak aşırı yüklenme (yetersiz zaman, sürekli tekrarlanan iş akışı, yüzeysel dikkat gerektiren bıktırıcı işler vb.),
- b) Nicel iş azlığı (tek yönlü, tek düze iş, uyarı değişimleri yokluğu, yaratıcılık gerektirmeyen iş, çözümleyici olmayan ve sosyal ilişkileri kısıtlayan iş vb.),
- c) Rol çatışması (çoğunlukla süregendir),
- d) Sosyal destekten yoksunluk (aile fertlerinin, amir ya da çalışma arkadaşlarının maddi-manevi desteğinin olmaması gibi) nedenlerdir (9).

Stress sorgulamalarında son dönemde temel olarak ele alınan faktörlerin kapsamının şu şekilde olduğu söylenebilir;

- i- İş üzerindeki kontrol
- ii- Karar verebilme yetisinden yoksunluk (kapasite altında kullanım ve rutin işi de kapsayacak şekilde)
- iii- Rol yani görev çelişki ve çatışmaları
- iv- Zayıf iş ilişkileri
- v- Yönetimin çalışanlara karşı olumsuz tutumu
- vi- Aşırı iş yükü

Oldukça önemli sayıda çalışma iş üzerinde kontrol yoksunluğunun önemli bir stress kaynağı olduğunu ve böylece sağlık durumunu da etkilediği öne sürmüştür (11).

Buna göre temelde iş stresini değerlendirmeye yönelik sorular, iki yönde sorulabilir:

- i- İş koşulları ile ilgili sorular yani iş öyküsü: iş yükü, görev kapsamı, iş örgütlenmesi, iş koşulları, iş ilişkileri, çalışma koşulları gibi konular.
- ii- Kişinin o andaki bulunduğu durum ile ilgili sorular yani sağlık öyküsü: genel sağlık durumu, ruhsal sağlık durumu, fiziksel yakınmalar, baş etme yöntemleri gibi konularla ilgili soruları kapsar (11).

1.2. Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi

Sağlıkla ilgili girişimlerin sonuçlarının ölçülmesi sağlık bilimlerinin gelişimi ile birlikte değişimini sürdürmektedir. Bu süreci ve içerdiği bileşenleri açıklamak için çaba gösteren herkes konuya sağlığın veya sağlıklı olmanın tanımı ile başlar. Burada da "hastalığın olmayışı"ndan ibaret olan negatif tanım yanında, hepimizin bildiği, 1946 yılında DSÖ'nün önerdiği ve 1958 yılında kabul edilen, sağlık tanımlaması, akla gelir. Bunun ütöpik ve ölçümü zor bir kavram olduğu açıktır. Hastalığa, rahatsızlığa ve negatif kavramlara odaklanan batılı tipik indeksler genellikle mortalite, biyokimyasal veriler, sağlık hizmetinin kullanım göstergelerine; hastalık, yeti yitimi ve (sigara ve alkol gibi) davranışlarla ilgili öznel göstergelere dayanır (3).

Klinisyenler için bunlar içinde en önemli olanı mortalite ve morbidite ile ilgili göstergeleridir. Sağlık hizmeti kullanımı ile ilgili göstergeler ise daha çok ABD ve Birleşik Krallıkta hizmetin finansmanı (Ulusal Sağlık Hizmetleri veya Sağlık Sigorta Sistemi için) amacıyla kullanılan, sağlık kurumunu kullanma sıklığı, yatış süreleri gibi göstergelerdir. Öznel göstergelerin ilk örneklerinden olan New York Kalp Birliği sınıflaması ölümden canlılığa doğru artarak derecelendirilen ve canlılığı da 1'den 4'e kadar sıralayan aktivite göstergesidir. Ancak bu derecelendirmenin ne sağlığı ne de hizmetin değişik bileşenleri hakkında bir şey sağlamadığı ortadadır. Daha pozitif bir model olan "iyilik hali" (well-

being) ölçeğinde araştırmacılar, olumludan başlayarak olumsuz doğru sağlıklılığı derecelendirmişlerdir. Ancak bunlar da çok enerjik olma ile başlayan, hasta olma, hastaneye yatma, yatağa bağımlı olma gibi nesnel kriterlere dayanmaktaydı. Daha sonra ortaya yeni bir kavram atıldı. O da “İşlevsel Yeti” (functional ability) idi (3).

İşvesel yeti kavramı, bireyleri günlük yaşamda yerine getirebildikleri işlevlere dayanır. Bu yaklaşım, biyokimyasal ölçütler veya kaç saat yürüyebildiği gibi performans ölçütlerinden daha iyi bir yaklaşımdır. Bu kavram birlikte 4 sözcüğü yanında getirdi. Bu 4 sözcük bu yaklaşımı açıklamakta temel taşlardır. Bunlar (3);

- i- Hastalık (disease)
- ii- Bozukluk veya arıza (impairment)
- iii- Yeti yitimi (disability)
- iv- Handikap (handicap)’dır

Bozukluk, herhangi bir fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapı veya işlevdeki anormalliktir. Bireyin biyomedikal durumu ile ilgilidir. Romatizma hastalığını ele alırsak buradaki bozukluk “iskelet bozukluğu”dur (3).

Yeti yitimi ise bir bozukluk (impairment) sonucu gelişen, insanlarda beklenen bir yetideki eksikliklerdir. Romatizma örneğinde iskelet bozukluğunun yol açtığı yeti yitimi “yürüme”nin yitimidir (3).

İşlevsel handikap ise bozukluk veya yeti yitiminin “sosyal sonucudur”. Yani aslında içinde yaşanılan topluma özgü bir olgudur. Romatizma örneğimizde handikap “hareketlilik, hareket edebilme”dir (3).

İşlevsel yeti kavramı, ilk bakışta “bağımlılık” ile sınırlı gibi görünse de bağımlılığı açıklamada yeterli değildir.

Bu kavram ışığında gelinen yer, “işlevsel durum=functional status”dur. O da, bireyin bedensel veya ruhsal sınırlılıklarına bakılmaksızın kendinden beklenen toplumsal rolü gerçekleştirebilme becerisidir. Ama yine de genel sağlık işlevsel durum ile tam olarak açıklanamaz. İşlevsel durum sağlığın yalnızca bir bileşenidir ve hastalığın kendisini değil, etkilerini ölçer (3).

Sağlığın ölçülmesinde bu sözü edilenlerin yine de yeterli olmadığından bazı kavramlarla konuya açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Bunlar, pozitif sağlık, sosyal sağlık ve yaşam kalitesidir (3).

Pozitif sağlık bir çoğunun görüş birliğine göre, yalnızca hastalığın ve yeti yitiminin olmayışı değil bedensel, ruhsal ve sosyal bütünsellik, tam işlevsellik ve verimliliklerdir. Yani pozitif sağlık, stres koşullarıyla başa çıkabilme, güçlü sosyal destek sistemlerini sürdürebilme, topluma entegre olabilme becerisi, yüksek moral, yaşamdan tatmin olmadır (3).

Sosyal sağlık, bedensel ve ruhsal sağlıktan bağımsız olarak bireyin iyilik halinin bir diğer boyutudur. Sosyal sağlık, sağlık durumunun bir bileşenidir ve birey üzerine odaklanır. Kişiler arası ilişkiler, sosyal katılım ile tanımlanır ve nesnel ve öznel boyutları vardır. Sosyal destek, sosyal sağlık teorisinde anahtar kavram olarak kabul edilir. Araştırmacılar sosyal desteğin çeşitli alanlarını tanılamışlardır. Bunlar arasında çalışma alanında işin başarılması, iş pozisyonu ve hiyerarşi içinde edinilen yer; aile desteği; sosyal ilişkiler ve arkadaşlık; ekonomik yeterlilik; kişisel yaşam ve cinsel tatmin sayılabilir. Kısacası sosyal sağlık araştırmaları toplumdan çok birey üzerine odaklanmıştır ve bu kavram daha geniş bir anlamı içinde barındıran diğer bir kavram olan yaşam kalitesinin bir boyutudur (3).

1.2.1. Yaşam Kalitesi Kavramı

Genel olarak “kalite”, iyiliğin bir derecesidir. Yaşam kalitesi, kişisel sağlık durumundan öte, kişisel iyilik halini de içine alan daha geniş bir kavramdır. Tanımı üzerinde görüş birliği olmamakla birlikte, kaynakça bir dizi bileşeni içerir: rol işlevini de içeren işlevsel beceri (yani, evdeki işlevler, işe geri dönme), toplumsal etkileşimin niteliği ve derecesi, ruhsal iyilik, somatik duygular (yani ağrı) ve yaşamdan tatmin olmak. Mendola ve Pelligrini 1979 yılında yaşam kalitesini “bireyin algıladığı bedensel kapasite sınırları içinde başardığı tatmin edici sosyal durum” olarak tanımlamışlardır. DSÖ ise yaşam kalitesini bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algıları şeklinde tanımlamıştır. Basitçe yaşam kalitesi, belirli yaşam koşullarında bireysel tatmini etkileyen rahatsızlıkların bedensel, ruhsal ve sosyal etkilerine günlük yaşamda verilen bireysel yanıt olarak ifade edilebilir (3).

Çıktıların ölçütü olarak kabul edildiğinde yaşam kalitesinin nasıl ve kimin tarafından ölçüleceği 70’li yılların sonunda gündemde olan tartışmadır. Hekimler mi ölçecek, yoksa bireyler kendi durumlarını mı değerlendirecekler? Çalışmalar, aynı bireylerin yaşam kalitesini sağlık profesyonellerinin, hastaların kendi kendilerini değerlendirmelerinden daha farklı olarak değerlendirdiklerini ortaya koymuştur. Sonunda hekimlerin değerlendirmesinden hastaların kendi algılarını daha doğru sonuçlar verdiği görüşünde birleşmiştir. Hastaların öz değerlendirme ölçekleri doğmuştur. Bu ölçeklerden Karnofsky Performans Skalası ilkler arasında yer almıştır. 1980’lerde Sağlığın Geliştirilmesi konusuna odaklanmanın sonucunda pozitif sağlık göstergeleri DSÖ tarafından gündeme getirilmiş ve genel iyilik hali (well-being) anketleri geliştirilmiştir. Bunlara McMaster Sağlık Anketi örnek olarak verilebilir. Değerlendirme bireylerin kendi kendilerini değerlendirmeleri temelindedir. Ancak bu yaklaşım sağlık politikalarını yönlendirenlere yeterli gelmemiş, günlük yaşam aktivitelerindeki sınırlılıklar, rahatsızlığa bağlı yatağa bağlı olma, şiddet derecelendirmeleri ve ağrı sıklığı gibi daha kesin ve açık göstergeler talep etmişlerdir. Geliştirilen Sickness Impact Profile ve Nottingham Health Profile ölçekleri sağlıkla ilgili yaşam kalitesi hakkında global kavramlara değinmekten çok hastalığın davranış üzerindeki etkileri üzerinde odaklanmıştır. Daha sonra geliştirilen genel amaçlı (generic) ve hastalığa özel (disease specific) ölçekler üzerinde bu tartışma günümüze dek sürmüştür (2, 3, 13, 14)

Bugün dünyada sağlığın ve sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesinde değişik yöntemler kullanılmaktadır. Geleneksel yöntemler genellikle sağlığın nesnel sonuçlarını ölçmektedir.

Sağlığın tanımındaki anlamı (bedensel, ruhsal, sosyal iyilik halini) yakalayabilecek uygun ölçümler henüz dünyada yaygın bir şekilde kullanılan ve belirli standartları oluşturulan yöntemler değildir. Bu nedenle uluslar arası karşılaştırmalarda halen sıklıkla geleneksel göstergeler (beklenen yaşam umudu, mortalite ve morbidite düzeyleri gibi) kullanılmaktadır (4).

Klinisyenler ve araştırmacıların dikkatleri sağlık hizmetlerinde sağlığın sonuçları ve hizmetin sonuçlarının ölçümü üzerinde artan bir biçimde odaklanmıştır. Sonuçların ölçümü ve kavramsallaştırılması tartışmalıdır. Günümüzde (artık) sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi ölçekleri sağlık hizmeti müdahalelerinin değerlendirilmesinde kullanılmalıdır. Var olan göstergelerin çoğu hastalık modelini yansıtmaktadır. Hastalık modeli bazı işaret ve semptomları kapsayan patolojik normalitenin tıbbi bir kavramıdır. Bireylerin sağlıklarının bozulması, ağrı hissetme, huzursuzluk veya her zamanki fonksiyonlarında ve duygularında değişiklik kavramlarını içirmektedir (3).

Son yıllarda sağlıkla ilgili kültürler arasındaki yaşam kalitesi ölçeklerinde artış vardır (15).

Sağlıkla ilişkili yaşam kalitesinde semptomatolojinin (ağrının özelliği ve yeri, yorgunluğun derecesi?) ötesinde daha geniş bir biçimde sağlık/hastalık/rahatsızlık etkileri fonksiyonel düzeyde sorgulanmalı (birkaç blok, yarım mil veya 1 km. yürüyebiliyor musunuz?) ve bireylerin subjektif değerlendirmelerini içermelidir (ağrı deneyiminiz sizi nasıl korkuttu? Sahip olduğunuz hareketlilik sizi nasıl memnun etmekte? Hareket ederken yetenekleriniz sizi nasıl mutlu etmekte?) (2).

Sağlıkla İlişkili Yaşam Kalitesi (SİYK), sağlığın bireylerin fonksiyonlarını yerine getirmedeki yeteneklerini nasıl etkilediğini ve bireylerin yaşamlarındaki algıladıkları fiziksel, mental ve sosyal alanı ifade eder (2, 13, 16).

Yaşam kalitesi hem mutluluk ve memnuniyet ölçümü, hem amaca ulaşılması, hem de sosyal yarar olarak tanımlanmıştır. Buna karşın birçok çalışma anlayışı ve yaşam kalitesi ölçümü pek çok alandan (domain) oluşan karma bir yapıdadır (17).

SİYK sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesinin temelini oluşturmaktadır. Çok sayıda genel ve hastalığa özel SİYK ölçekleri geliştirilmiştir. Genel SİYK ölçekleri geniş popülasyonlarda ve görüşmelerde uygulanacak şekilde planlanmıştır (13, 17).

Yaşam kalitesinin ölçümünde iki yaklaşım vardır. bunlar psikometrik yaklaşım ve fayda yaklaşımı olarak adlandırılır. Yüksek güvenilirlik ve geçerlilik yaşam kalitesi ölçeğinin inanırılığın için önemli bir kriterdir (17).

Farklı hastalıklar, durumlar, koşullar ve popülasyonlarda, yaşam kalitesi ve sağlık durumunun genel ve spesifik ölçütlerini kullanılması artmaktadır. Bu ölçeklerin kullanılmasında dört strateji ayırıcıdır. Bunlar; genel ve spesifik ölçekler, genel ölçeklerin uyarlanması, hastalığa özel ekler ve serilerdir. Tercih edilen strateji projenin amaçlarına, yöntemle ilgili sorunlara ve uygulamadaki sınırlılıklara bağlıdır. Genel ölçeklerde, farklı popülasyonlar ve müdahaleler arasındaki sonuçların karşılaştırılmasına özellikle maliyet ekililik çalışmalarına gereksinim vardır. hastalığa özel ölçekler özel durumları ve teşhis gruplarını değerlendirir. Spesifik ölçekler doktorlar ya da hastalar için önemli olan küçük değişiklikleri bulmada daha duyarlı olabilirler (18).

Genel olarak yaşam kalitesi ölçümlerini aşağıdaki başlıklar altında ele almak olasıdır:

- i- Toplumun genel sağlığının izlenmesinde
- ii- Sağlık bakım politikalarının değerlendirilmesinde
- iii- Klinik ortamlarda (19).

Dünya Sağlık Örgütü bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algılarını, amaçlarıyla ilişkilerini, beklentilerini, standartlarını ve ilgilerini ölçmeye olanak sağlayan kültürler arası karşılaştırılabilirliği olan bir genel amaçlı yaşam kalitesi ölçeği geliştirmiştir. Bu ölçek (Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi – WHOQOL) aynı zamanda sağlıkla ve sağlık hizmetleriyle ilişkili yaşam kalitesini de değerlendirecek özelliktedir (2).

Yaşam kalitesi, genel sağlık durumundan yaşamdaki memnuniyete, sosyal olarak arzu edilir özelliklerden olumlu etkilere doğru çok sayıda alanda çeşitlilik gösteren kavramlar ve tanımlar olarak kullanılmaktadır (20).

Yaşam kalitesi tanımı WHO'nun, sağlık "sadece hasta yada sakat olmamak değil, bedensel, ruhsal ve sosyal olarak iyilik durumu" tanımına uymaktadır. Benzer bir şekilde WHOQOL-100 ölçeğinde yaşam kalitesinde 6 ana alan tanımlanmıştır. Bunlar:

- a) Fiziksel alan
- b) Psikolojik alan
- c) Bağımsızlık düzeyi
- d) Sosyal ilişkiler
- e) Çevre
- f) Kişisel inançlar

Sağlık ve yaşam kalitesi alanları açık bir biçimde birbirini tamamlamaktadır. Örneğin hastalığın semptomlarının değerlendirilmesi (fiziksel iyilik) yaşam kalitesinin fiziksel alanı içinde sorgulanmaktadır (2).

Yaşam kalitesi, bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algılarını ifade eder. Bu nedenle yaşam kalitesi ölçümü sağlık düzeyi ile ilgili ölçeklerden daha geniş kapsam ve kavrayışa sahiptir. Çünkü yaşam kalitesi ölçümünde bireylerin fiziksel sağlığı, psikolojik durumu, bağımsızlık düzeyi, sosyal ilişkileri, kişisel inanışları ve çevrede göze çarpan ilişkiler gibi karmaşık bir yönü vardır (2, 3).

Bunlara ek olarak yaşam kalitesi ve sağlık ile ilgili iki genel değerlendirme sorusu bulunmaktadır. Bu sorular kültürler arası algılama düzeyi farklılıklarını azaltmak için kültüre göre uyarlanmıştır (2).

WHO'nun geliştirdiği bu ölçek aynı anda ve değişik kültürlerde geniş bir alanda uygulanmıştır. Değişik merkezlerde uygulanan bu ölçek endüstri düzeyleri, sağlık hizmetleri ve yaşam kalitesiyle ilgili diğer ilişkili etkenlerdeki farklılığın seçilmesini sağlamıştır (2).

1.2.2. Yaşam Kalitesi Gereçlerinin Sınıflanması

Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi gereçleri çeşitli yazarlar farklı şekillerde sınıflamışlardır. Ancak sınıflamalardaki ayrıntılar farklı olsa da ana çatı hemen hemen benzerdir.

Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi gereçleri öznel ve nesnel olarak iki ana kategori altında incelenebilir.

Öznel kategorideki ölçekler de, bilişsel (cognitive) ve duygulanım (affect) olarak iki alt başlıkta incelenebilirler.

Yaşamdan tatmin olmaya dayanan bilişsel kategoriyi, global ölçütler ve alan temelli (domain based) ölçütleri oluşturur.

Gerek bilişsel kategoridekiler, gerekse duygulanım kategorisindekiler içinde tek maddeli ve çok maddeli ölçekler bulunmaktadır. Genel görüş; yaşam kalitesinin çok boyutlu olduğu yönündedir ve çok maddeli ölçekler daha yaygın olarak kullanılırlar. Tek maddeli olanlar ise yaşam kalitesi çok dar bir kavrama indirgerler. Örneğin bazıları çalışıp çalışmama veya çalışma saatlerine dayandırarak yaşam kalitesini yalnızca ekonomik bir kavrama indirgerler. Çok maddeli ölçekleri benimseyenlerin başlangıçtaki ikilemleri ise bunların hepsinin tek bir indekse indirgenip indirgenemeyeceği veya bazı soruları ayrı bir alanı (domian) oluşturup oluşturmayacaklarıdır.

Nesnel gereçleri destekleyen görüşler, yaşam koşulları ne olursa olsun, bireyin durumu ne olursa olsun bütün insanların göreceli olarak yaşamın öncelikleri açısından benzer düşündüklerini savunurlar. Nesnel kategorideki ölçekler de tek maddeli ölçekler ve çok maddeli ölçekler olarak sınıflanırlar. Çok maddeli grup da kendi içinde Profil yaklaşımını ve İndeks yaklaşımını içeren ölçekler olarak ikiye ayrılırlar.

Profil yaklaşımı, benzer konuları sorgulayan soruların bir arada belirli alanları oluşturması temeline dayanmaktadır. Bu sayede sağlık müdahalelerinin yaşamın farklı alanlarındaki etkilerini ölçmek ve buna göre politika geliştirmek mümkün olacaktır. Profil ölçeklere son yıllarda sıkça kullanılan SF 36 ölçeği örnek verilebilir. Bu ölçek, 8 ayrı alanı ölçer ve ölçekteki dörder alan bedensel ve ruhsal alan skorunu verir.

Bazı araştırmacılar, özellikle sağlık ekonomisi alanında maliyet-etkililik konusunda çalışanlar, farklı boyutlardan elde edilen puanların tek bir indekse indirgenmesi önerirler. Bunun en kolay yolu sosyal, ruhsal ve bedensel alanda hastaların genel olarak kendi tercihlerinin puanlarını toplamaktır. Bu durumda bedensel puan daha ağırlıklı olarak alınır ve 2 ile çarpılır. Yani bedensel alana ağırlık verilir. Hangi alanların hangi ölçüde ağırlıklı olacağı iki ayrı yöntemle belirlenebilir. Birincisi uzmanlar paneli ile yapılan ağırlıklandırma, diğeri de bireylerin kendilerinin ağırlık tercihleridir. Bu ikinci durumda bireylerden bazan hipotetik durumlara göre tercih yapmaları istenebilir. Sözü edilen bu ağırlıklandırma yaklaşımlarının çoğu ordinal yani sıralı (azdan başlayarak çoğa doğru) yöntem izlediğinden alanlar arasındaki önem karşılaştırmalarında yetersiz kaldığı düşüncesinden yola çıkarak Utility (yararlanım) yaklaşımı gündeme gelmiştir. Bu yaklaşımda bireylerden tercihlerini bir oran olarak ifade etmeleri istenir. Sıfır (0) ölüm, bir (1) tam iyilik hali olarak varsayıldığında bireyin kendi değerlendirdiği durum kriter alınır. Utility ölçümlerinde kullanılan yöntemlerden birisi Görsel Eşdeğerlik Ölçekleri, yani VAS ölçekleri (Visual Analog Scales) 'dir. Bu yöntem, bireyin kendi sağlık durumunu üzerinde işaretlediği 10 cm. 'lik bir çizgiden ibarettir. Çizginin bir ucu tam hastalık veya ölüm halini diğer ucu tam iyilik halini gösterir. İşaretlenen nokta ölçülerek sayısal bir değer elde edilir. Utility ölçeğinin sağladığı temel avantaj, ekonomik analizlerde program değerlendirme amacıyla tek bir özel skor vermesidir. Kaliteye standardize yaşam yılları (Quality adjusted life years), ve yeti yitimine standardize yaşam yılları (disability adjusted life years) , utility yaklaşımının uzantılarıdır (20)

Diğer bir sınıflama ise gercin genel amaçlı (generic) veya hastalığa özel (disease specific) oluşu temeline dayanır. Genel amaçlı ölçekler, yaygın toplum gruplarında kullanılabilir. Bunlar da kendi içinde iki ana sınıfa bölünür: Sağlık Profilleri ve Utility Ölçütleri. Utility ölçütlerinde iki temel yaklaşım vardır. Bunlardan birincisinde hastalara fonksiyonlarına ilişkin belli sayıda soru sorulur ve yanıtlarına göre hastalar kategorilere ayrılır. İkinci yaklaşımda yaşam kalitesinin tüm boyutlarına dair tek bir soru sorulur. Bunun da üç tip yöntemi vardır. Bunlar, Standart Gamble, Time Trade off ve klasik 0 – 1 VAS yaklaşımıdır. Standart Gamble yönteminde bireyden şimdiki durumunu mu, tam iyilik halini mi yoksa ölümü mü tercih ettiğini olasılıklar temelinde değerlendirmesi istenir. Time Trade off yönteminde ise tam iyilik haline kavuşmak için yaşamından kaç yıl vermeye gönüllü olduğu sorulur.

Hastalığa özel ölçekler de değerlendirme açısından genel amaçlılara benzemekle birlikte adından da anlaşılacağı gibi hastalıklara özel olarak geliştirilmiş çok boyutlu ve çok alanlı ölçeklerdir (21).

1.3. İş Sağlığında Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi

Yaşam Kalitesi, bireylerin yaşadıkları değerler sistemi ve kültürleri içinde yaşamdaki konumlarını, bu konumun kendi amaçlarıyla ilişkilerini, beklentilerini, standartlarını ve ilgilerini algılamaları olarak tanımlanır. Bu aynı zamanda fiziksel sağlık, psikolojik durum, bağımsızlık düzeyi, sosyal ilişkiler, çevresel faktörler ve kişisel inançlarla bağlantılı bir tanımlamadır (16).

İş sağlığı ve yaşamında net bir şekilde tanımlanmış bir yaşam kalite kavramının oluşmadığı görülmektedir. Bu konu ile ilgilenen araştırmacılar konuya farklı yönlerden yaklaşmakta ve iş yaşamı kalitesini açıklamaya çalışmaktadır.

Bir araştırmada çalışma yaşamı kalitesi; çalışanların işyerindeki davranışsal bağlantıları (birliktelikleri) ve iş memnuniyetinin algılanması olarak tanımlanmış ve bu tanımlamaya göre çalışma yaşamı kalitesi açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada temel olarak iş memnuniyeti, iş güvenliği, denetim, para, terfi fırsatı, iç motivasyon ve sosyal memnuniyet değişkenleri sorgulanmıştır (22).

Çalışanların sağlıkla ilgili algıları genellikle sağlık hizmetinin maliyeti üzerindeki çalışmalarda odaklanmıştır. İşi algılama ve sağlığı algılama arasındaki ilişki çok az anlaşılmıştır. Yapılan bir araştırmada işi algılama ile bugünkü ve gelecekteki sağlığı algılama arasında güçlü bir bağ olduğu gözlenmiştir. Sağlık algılarıyla ilgili diğer anlamlı iş özelliği otonomi, para ve o anda yapılan iştir (23).

Yapılan bir çalışmada denetim hoşnutluk ve terfi fırsatları ile sağlık algısı arasında ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte iş memnuniyeti ile ilgili yapılan bir başka çalışmada ise en büyük etken çalışanlar tarafından terfi fırsatları olarak algılanmıştır (23, 24).

Modern sosyoteknolojide iş içeriği ve iş ilişkilerindeki iş içeriği sonuçları çalışma yaşantısı kalitesi düşürmektedir. Bununla birlikte çalışma yaşantısı kalitesiyle ilgili çalışmalar sadece iş özellikleri üzerinde değil, ücretler ve iş doyumunu ile de açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışanların kişisel sübjektif algılama düzeyleri de işe giriş, işte kalma veya organizasyondan ayrılmada önemli rol oynamaktadır (25).

Buna göre çalışma yaşantısı kalitesini incelemeye iş özelliklerini dört ana kategoride incelemek ve ele almak mümkündür:

- i- İş içeriği: işteki karar özgürlüğü, sorumluluk, görev çeşitliliği
- ii- Mikro düzeyde işçi ilişkileri: liderlik tipi, katılım, işteki sosyal ilişkiler
- iii- İstihdam koşulları: maaş, çalışma saatleri, çocuk bakımı ve okul olanakları.
- iv- İş çevresi: sıcaklık, fiziksel çevre gibi (25).

Çalışma yaşantısı kalitesini tanımlamada ve ölçmede rastlanılan bir diğer yöntem ise iş ve iyilik durumunun karşılaştırılmasıdır. Bu amaç ile iş özellikleri üç kategoride sınıflanmıştır (26). Bunlar:

- a- İş istemleri (yapılan işin çalışandan beklentileri, talebi)
- b- İşin neden olduğu iş yoksunlukları ve ödüller
- c- İş çevresi

İş istemleri temelde aşırı iş yükü ve rol çatışmalarından oluşmaktadır. İnsanlar işlerinde etkili bir performans hissetmeye ihtiyaç duyarlar. Deneysel çalışmalar göstermiştir ki fazla çalışma veya üretim baskısı, fazla mesai baskısı ve rol çatışmaları ruhsal iyilik halini azaltan çeşitli göstergelerdir (26).

İş istemleri; aşırı iş yükü, rol çatışması, üretim baskısı, fazla çalışma ve fazla mesai baskısı gibi faktörlerden oluşmaktadır (26).

İkinci önemli kategori iş yoksunlukları ve ödüllerdir. İşle ilgili ödüller içsel ve dışsal olmak üzere iki bölümde incelenmektedir. İçsel ödüller: iş karmaşıklığının olması (bir kimsenin yaptığı işi ne kadar sürede öğrendiği), çeşitlilik (yapılan işte çok farklılıklar olması, yapılan iş nedeniyle yeni bilgiler edinmesi, yapılan işin yüksek düzeyde beceri gerektirmesi) ve otonomi (iş ile ilgili kararlar almada özel yeteneklere sahip olma) den oluşmaktadır. Dışsal ödüller genellikle gelir (para) gibi faktörlerden oluşmaktadır.

İşle ilgili ödüllerin azlığı çalışanları olumsuz yönde etkiler. Özellikle içsel ödüllerin eksikliğinin emosyonel iyilik halinde azalmaya yol açtığı görülmüştür. Genel olarak ödüllerin verilmesi çalışanların işteki otonomileri ve kendi kendini idare etmeleri

üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Ekonomik fonksiyonun önemini vurgulayan görüşe göre gelir ve diğer dışsal ödüllerin strese karşı koruyucu olduğu ve mutluluğu sağladığını göstermesi sürpriz değildir (26).

Sonuçlar göstermiştir ki, yüksek düzeyde iş isteğine sahip olmak, ödüllerin fazlalığı ve iş otonomisi kadar çalışanları olumlu yönde etkilemektedir. Düşük ödüllendirme/düşük iş otonomisi ve yüksek iş istemleri iyilik durumunda olumsuz bir etkiye sahiptir ve en zararlı bileşenlerdir (26).

Diğer bir kategoriye oluşturan iş çevresi ise, fiziksel ve sosyal çevre olmak üzere iki bölümde incelenebilir. Bunlar:

- i- Gürültü, çalışılan yerin konumu (iletişimi engellemektedir)
- ii- Tehlikeli koşullar ve güvenliksiz iş
- iii- İşyeri arkadaş çevresi ve iş arkadaşlarının desteği
- iv- İyi bir iş atmosferi
- v- Yönetici desteği, yönetici ile iş konusunda iletişim düzeyi
- vi- Sendikal destek
- vii- Stresli iş ortamıdır.

Gürültü ve tehlikeli koşullar gibi faktörler sadece fiziksel sağlık sorunlarına neden olmakla kalmamakta aynı zamanda stres ve anksiyeteye de neden olduğu bilinmektedir (26). Bangladeş'te yapılan bir çalışma kirli endüstride çalışanların bir çok sağlık sorunu yaşadığını ve yaşam kalitelerinden daha az memnun olduklarını göstermiştir (27).

İş ile ilgili bildirilen çalışmalar arkadaş çevresi ve iyi bir iş atmosferinin ruh sağlığını desteklediğini göstermiştir. Bununla ilgili bir çok çalışmanın erkek fabrika işçilerinde yapıldığı ve bu çalışmalar sonucunda arkadaş desteğinin ruhsal sağlığı koruduğu, iş arkadaşı, yöneticiler ve sendikal desteğin psikofizyolojik bozuklukları giderdiği görülmüştür (26).

Sosyal sağlığın önemli öğelerinden biri olan sosyal destek YK'nin bir boyutudur. Sosyal destek yapısal ve işlevsel olarak iki şekilde sınıflandırılmıştır. Sosyal destekle ilgili bir çok araştırma iş özelliklerinden çok yaşamdaki stresle ilgili olayların üzerinde odaklanmıştır. Buna karşın sosyal destek, iş istemleri ve yoksunluklarının zararlı sonuçlarını, kişinin işinde ve çalışma dışındaki yaşamında azaltıcı etkiye sahiptir (26).

Yapılan çalışmalar göstermiştir ki yöneticilerin, iş arkadaşlarının ve eşlerinin çalışana desteklemesi, erkek fabrika işçileri arasında nörotik semptomlar üzerindeki algılanan çeşitli iş kaynaklı stresörlerinin etkilerini azaltmaktadır (26).

Bireysel düzeydeki iş kalitesini etkileyen örgütsel iki yaklaşım bulunmaktadır: Bunlar:

Örgütsel düzeydeki iş otonomisi ve fabrika büyüklüğü olarak adlandırılır. Örneğin; ustabaşına düşen işçi sayısı arttıkça, işçilerin otonomisi de artmaktadır. Çünkü yönetici denetleme işini daha az yapabilmektedir. Yine fabrika büyüklüğü arttıkça yabancılaşma artmakta, iş memnuniyeti azalmaktadır (26).

Temel olarak iyilik durumunu etkilediği düşünülen ve ölçümünde kullanılan değişkenlerin:

- Sıkıntı
- Mutluluk düzeyi
- Emosyonel ve psikolojik durum
- İş istemleri: fazla mesai, iş gerginliği, iş yükü.
- İş yoksunlukları ve ödülleri: işe devamsızlık, kötü mental sağlık, karmaşıklık, bireysel otonomi ve memnuniyet, gelir
- Örgüte ilgi, örgütlenme biçimi, fabrika büyüklüğü

- İş çevresi, işyeri fiziksel çevresi , işle ilgili sosyal destek, çalışma arkadaşından hoşnutluk, yöneticilerden hoşnutluk, stresli iş ortamları, tehlikeli ve güvenliksiz işler olduğu görülmektedir (26).

İş gerginliğinin sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili çalışmalar morbidite ve mortalitenin sonuçlarında yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte SF-36 ölçeği kullanılarak yapılan bir çalışmada iş gerginliğinin sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin dokuz bileşeninden beşi ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bunlar fiziksel işlev, fiziksel sağlıkla ilişkili rol işlevi, canlılık, sosyal fonksiyon ve mental sağlıktır. Sonuçta iş gerginliğinin bağımsız bir risk faktörü olarak sağlıkla ilişkili yaşam kalitesine olan etkisi araştırılması gereken önemli değişkenler arasında gösterilmektedir (28).

Bir diğer önemli yaşam kalitesi belirleyicisi olarak incelenen ve arasında bağ aranan faktör ise iş stresidir. İş gerginliği ve iş stresi çalışmaları, iş sağlığında en sık rastlanılan araştırma konularındandır. Bunlar çoğunlukla iş memnuniyeti, iş doyumunu ve iş özellikleri üzerine odaklanmış araştırmalardır (12, 22, 28, 29).

İş stresinin epidemiyolojik modelinde iş özellikleri ile morbidite arasındaki ilişki dikkatle incelenmesi gereken özellikler arasındadır. Yüksek iş istemi, düşük iş kontrolü ve düşük sosyal destek aynen bütün kullanmadaki kanserojen etkide olduğu gibi doğal bir patojenik etkiye sahiptir. Fiziksel ağır iş yükü nedeniyle oluşan aşırı yorgunluk ile iş gerginliği arasında birincil bir ilişki yoktur. Buna karşın psikolojik stres, anksiyete ve depresyon ile aşırı yorgunluk birebir ilişkilidir (30).

İş yaşamında karşılaşılan stres nedenleri sıklıkla şu şekilde tanımlanmaktadır.

- i- İşin fiziksel koşullarında zıtlık: örneğin aydınlatma yetersizliği, havasızlık, yüksek ısı, fiziksel çaba.
- ii- Göreve ilgi, önemli görevler arasında iş yükünün fazlalığı veya azlığı, iş güvenliğinin olmayışı, kariyer yapma ve mesleklerin hiyerarşik düzeyi.
- iii- Belirlenen role ilgi: örneğin rol çatışması ya da rol karmaşası
- iv- Uygun olmayan durumlarda kişiler arasın çatışmanın artması, liderlik tarzı, grup baskıları
- v- İşin kendinden kaynaklanan gelişimi sağlayan fırsatlar gibi iş kalitelerinin azlığı, değerlerin ifade edilmesi ve otonomi olarak tanımlanabilir (12).

İş stresinde iş ile ilgili değişik davranışsal göstergeler vardır. Bunlar:

- i- İşe devamsızlık ve işi erteleme, işten kaçma
- ii- Kalitatif ve kantitatif düşük iş performansı
- iii- İş kazası sayısında artış
- iv- Çalışanlar arasında çatışma, uyumsuzluk
- v- Riskli davranışlarda bulunma

olarak sınıflandırılabilir (10).

İş stresinin genel sağlık ve iş memnuniyeti üzerinde olumsuz etkileri olduğu bilinmektedir. Yapılan bir çalışmada, bir çok iş grubunda çalışanların ortak görüşü, iş ile ilgili fazla baskının öznel sağlığı kötü etkilediği yönündedir. Yine bildirilen yüksek düzeydeki iş stresi öznel sağlığı kötü etkilemekte ve işten memnuniyet düzeyini düşürmektedir (31).

İş yaşamı memnuniyetiyle ilgili yapılan bir araştırmada, işin kendisinden kaynaklanan memnuniyet ve iş çevresindeki koşullar ile ilgili memnuniyet faktörleri olarak iki şekilde incelenmiştir. Sonuçta iş çevresi koşulları ile ilgili memnuniyetsizlik ile iş stresi

arasında ilişkili bulunmuş, işin kendisinden kaynaklanan memnuniyetsizlik ile ilişki bulunmamıştır. Göreve ilgi ile işin kendisinden kaynaklanan memnuniyet arasında ise yüksek korelasyon bulunmuştur. Ayrıca görevin ilginç olması, iş stresi olsa bile işte kalmada çekici faktör olduğunu göstermiştir (22).

Çalışanların iş memnuniyetleri ile ilgili yapılan araştırmaların çoğu,

- a) İş memnuniyetinin, absentizm, işe dönme, iş performansı ve davranış rollerinin potansiyel tamamlayıcısı olduğu,
- b) Yöneticinin yeteneklerinin etkisi üzerinde odaklanmıştır.

Daha sonraki girişimlerde yöneticiler kadınlar ve erkekler arasındaki iş memnuniyetinin sağlanmasında farklı stratejiler geliştirmişlerdir. Çünkü örgütsel denemeler, kadın ve erkeklerin farklı iş memnuniyetleri olduğunu desteklemektedir (33). Buna karşın kadın ve erkeklerden seçilen örnekleme yapılan analizler, genel olarak henüz yeterli değildir (26).

Endüstriyel psikolojide en çok araştırılan konuların başında iş memnuniyeti ve absentizm arasındaki ilişki gelmektedir. Bu araştırmalardaki en büyük problem yol gösterici teorik bir modelin eksikliğidir. Memnuniyetin absentizmi neden etkilediği konusunda çok sistematik bilgi bulunmamaktadır (34).

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketinde (SEAS) çalışan işçilerin sosyodemografik özellikleri, yaptıkları iş, iş ilişkileri, işle ilgili davranışları ve iş doyumları ile yaşam kaliteleri ve algılanan sağlık durumları arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaktır. Bu genel amaca uygun olarak araştırmanın alt amaçları şunlardır:

1. İşçilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek
2. İşçilerin çalışma durumları ile ilgili özelliklerini saptamak
3. İşçilerin çalışma yaşantısı ile ilgili algılarını ve davranışlarını ortaya koymak
4. SEAS sağlık ve personel birimi kayıtlarını inceleyerek işçilerin her hangi bir nedenle işe devamsızlıklarını belirlemek
5. İşçilere Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Kısa formu (WHOQOL-BREF) uygulanarak yaşam kalitelerini belirlemek

BÖLÜM II GEREÇ ve YÖNTEM

2.1. İşyeri ve Çevresi Hakkında Genel Bilgileri

2.1.1. Soma İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

Manisa iline bağlı ve Manisa kent merkezine ortalama 90 km İzmir'e ise 130 km uzaklıkta olan ilçe Balıkesir ilinin Savaştepe ilçesine, İzmir ilinin Kınık ilçesine komşudur. İlçe İzmir ve Manisa illerinin kuzey batısı yönündedir. 2000 yılı yıl ortası nüfusu 69880 olup, bu nüfusa ilçe ile birleşik durumda fakat ayrı bir belde olarak adlandırılan Turgutalp belediyesi dahil değildir.

2.1.2. Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketinin (SEAS) tarihçesi ve temel özellikleri

Soma'da 1913 yılından itibaren kömürün varlığı bilinmesine ve yalnız teshinde kullanılmasına rağmen ancak 1953 yılında santral kurulması gündeme gelmiştir.

Bu nedenle 21 ekim 1953 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla 2 x 22 MW'lık Soma A Termik Santralının kurulmasına karar verilmiştir. 1954 yılında ihale edilmiş ve 1957 yılında devreye alınmıştır.

1967 yılında Soma'da yapılan araştırmalar sonunda kalitesiz, sanayi ve teshinde kullanılmayan kömürlerin tespiti nedeniyle 165 MW gücündeki ünitelerin yapılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla 165 MW gücündeki I ve II. Üniteler inşa edilerek 1981 ve 1982 yıllarında devreye alınmıştır. Bunu takiben III ve IV. üniteler 1985 ve 1986 yıllarında devreye alınmıştır. En son olarak da V ve VI. üniteler devreye alınmıştır. Santralin inşasında Türk ve yabancı ortaklı firmalar görev almış olup halen en eski A santrali ile birlikte 8 ünite elektrik üretiminde aktif olarak çalışmaktadır.

Santral kazanında yakılan kömürler TKİ Soma Müdürlüğü tarafından temin edilmektedir. Elektrik üretimi için ihtiyaç duyulan su 127 milyon m³'lük Sevişler Barajından karşılanmaktadır.

Üniteler yıllık ortalama 6500 saat çalışmaları dikkate alınarak yılda 8.186.000 ton kömür yakılarak, 6.721.000.000 kwh elektrik enerjisi üretilebilecek kapasitededir.

SEAS'ta 132'si sözleşmeli memur, 32'si mühendis, 1273'i işçi olmak üzere toplam 1437 kişi görev yapmaktadır.

Santral İşletme Müdürlüğü olarak faaliyetini sürdürmekte iken TEK Yönetim Kurulunun 1993 yılı kararıyla 2x22 MW gücündeki Soma-A Termik Santrali, Soma-B Termik santralına İşletme Müdürlüğüne bağlanarak Soma Termik Santrali İşletme Müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Özelleştirme Yüksek Kurulunun 1995 tarihli kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığına devredilmiş ve 4046 sayılı Özelleştirme Kanununa göre 09.10.1995 tarihinde A.Ş. statüsüne dönüştürülmüştür. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı özelleştirme çalışmalarına devam ederken bu defa Özelleştirme Yüksek Kurulunun 1997 tarihli kararı ile santral Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına iade edilmiştir.

Yüksek Planlama Kurulunun kararları ile halen santral TEAŞ'ın bağlı ortaklığı olarak A.Ş. statüsüne dönüştürülmüştür. Halen enerji özelleştirmeleri kapsamında değerlendirilmeyi beklemekte ve üretimine devam etmektedir.

2.1.3. Termik Santralin Üretim Süreci ve İş Akışı

Kömür; 1600 ton/saat kapasiteli taşıyıcı bantlar ve kamyonlarla termik santrale gelmekte ve eleme tesislerinde 0-30 mm ebadında hazırlanarak stok sahasına serilmektedir. Kırıcı eleklerden ve kömür stok sahasından alınan kömür, bantlarla değirmelere taşınmaktadır. Her kazanda 6 adet 37 ton/saat öğütme kapasiteli değirmen bulunmaktadır. Öğütülen kömür, değirmenin vantilasyon tesiri ile kazan içine toz halinde püskürtülerek yakılmaktadır. Yakıt olarak toz haline getirilmiş linyit kömürü haricinde tutuşturucu ve destekleyici olarak fuel-oil kullanılmaktadır.

Su tasfiye tesisinde arıtılarak istenen özelliklere getirilen su, yakıtın yanması sonucu sağlanan ısı ile kazanda kızgın buhar haline dönüştürülür.

Kazanda elde edilen kızgın bura 535 °C ve 142 kg/cm² basınçla türbine verilerek türbin rotorunu çevirir.

Elde edilen buhar ile her bir üniteye türbin ortalama 3000 devir/dak. Yaparak 165 megawatt gücünde bir gerilim elde edilir. Ana transformatörler ile 380,000 volta yükseltilecek şalt tesisleri vasıtasıyla ulusal elektrik sistemine verilmektedir.

Her üniteye bir buhar kazanı, bir türbin ve bir jeneratör, bir yükseltici ana trafodan oluşmaktadır.

Türbinde işini bitiren buharın sıcaklığı ve basıncı düşer. Bu buharı tekrar kullanabilmek için kondansede yoğunlaştırılarak tekrar kızdırılmak üzere kazana gönderilir. Kazanda istenilen sıcaklık ve basınca getirilerek tekrar türbine gönderilir. Kondansede buhar yoğunlaştırma işlemi soğutma suyu vasıtasıyla yapılır. Kondansede buharın sıcaklığını alan soğutma suyu, soğutma kulelerinde soğutulup tekrar kondanseden geçirilerek kapalı devre olarak su sirkülasyonu devam eder.

Santral için gerekli olan katma ve soğutma suyu, sevişler barajından 13 km uzaklıktan 80 cm çapında 2 adet çelik boru ile getirilmektedir.

Yanma sonucu meydana gelen küller gazla birlikte bacaya giderken elektrostatik kül tutucularında %99 oranında tutulmaktadır. Baca yüksekliği ilk 4 grup (ünite) için 150 m, 5 ve 6. gruplar için 275 m.'dir.

Tutulan toplam küller ve cürufur suyla karıştırılarak hidrolik kül nakil tesisatı ile kül barajına atılmaktadır.

Kimyasal maddeler içeren artık sular nötralizasyona tabi tutularak, çöktürülerek ve filtre edilerek Bakırçay'a verilmektedir.

2.1.4. İnsan gücü

Bu işyerinde çalışan işçi sayısı 1273 'tür. Bu işçilerin 70'si elektrik bakım ünitesinde, 63'si buhar üretim (kazan bakım) ünitesinde, 24'si kül bakım ünitesinde, 58'si türbin bakım ünitesinde, 60'ı ölçü kontrol ünitesinde, 61'u mekanik atölyede, 76'si garaj servisinde, 68'i kömür hazırlama ünitesinde, 171'i kül kömür ünitesinde, 19'u laboratuvar servisinde, 166'sı kazan işletme servisinde, 33'ü hamsu servisinde, 52'si elektrik işletme servisinde, 71'i türbin işletme servisinde, 76'sı değirmen bakım servisinde çalışmaktadır.

Üretim hattı ünitelerinde çalışan işçi sayısı toplam 550'dir.

Üretim hattına destek ünitelerinde çalışan işçi sayısı toplam 518'dir.

Üretim hattı dışındaki ünitelerde çalışan işçi sayısı 205'tir.

İşçiler Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki bu işletmede toplu sözleşmeli sendikali olarak çalışmaktadır. Bağlı buldukları sendika Türk-iş'e Bağlı Tess-İş sendikasıdır. Ağır sanayii alanında sayılan elektrik sektörü dolayısıyla çalışanlar araştırmanın yapıldığı tarihte aylık yaklaşık ortalama 800 Amerikan Doları civarında giydirilmiş bir ücret almaktaydı.

2.1.5. İşyeri Birimleri

i. Üretim Hattı (İşletmeler)

- Kazan İşletme
- Elektrik İşletme
- Hamsu
- Türbin İşletme
- Kül Kömür

ii. Üretime Destek Hattı (Bakım, Kontrol Ve Destek Hizmetler)

- Kazan Bakım (Buhar Üretim)
- Kül Bakım
- Türbin Bakım
- Elektrik Bakım
- Ölçü Kontrol
- Laboratuvar
- Mekanik Atölye
- Garaj
- Değirmen Bakım
- Kömür Hazırlama

iii. Üretim Dışı Çalışan Birimler

- Bekçiler
- Sağlık
- İdare Ve Eklentileri
- Mutfak Ve Garsonlar
- Ambar-Malzeme Yönetimi
- Teknik Büro
- Eğitim
- Bahçe Ekibi
- İnşaat Atölye
- Marangoz Atölye

2.1.6. Araştırmanın Yürütüldüğü İşyeri Birimlerinin Tanımlanması

i. Üretim Hattı (İşletmeler)

► Kazan İşletme

Sorumlu bir vardiya amirinin emrinde, bir kazan işletme vardiya ustabaşısı, ana kumanda ve yardımcı kumandalarda tablocular ve tablocularla irtibatlı gözlemcilerden oluşmaktadır. Linyit ve fuel oil ile kazanın yakılması ve buharın üretilmesinin işleri bu bölümün görevidir. Buhar üretimi gerçekleştirildikten sonra elde edilen buhar türbin işletme ünitesine sevk edilir.

Termik Santral içerisinde çok farklı yerlerde çalışma yürütülmektedir. Termik Santralın her ünitesinin bir ana kumandası, kazan altı, 13 metre, 24 metre kısımları ile hidrolik sistem kumandası ve fuel oil tedarik kumandasından oluşur. Kazan işletmenin bu

bölgeleri her birinin görev yeri ve yaptıkları iş birbirinden farklı olmakla birlikte birbirini destekler niteliktedir. Servisin tümünde çalışma biçimi üçlü vardiya şeklindedir.

► **Türbin İşletme**

Sorumlu bir vardiya amirinin emrinde, bir türbin işletme vardiya ustabaşısı, ana kumanda ve yardımcı kumanda tablocuları ile gözlemcilerden oluşmaktadır. Kazan işletme tarafından üretilen buhar kapalı sistemlerden geçerek türbin işletmeye gelir. Bu buhar türbinin çevrilmesinde ve jeneratöre dönme gücü verilmesinde kullanılır. Kazan işletme servisinde yapılan işler farklı mekanlarda yürütülmektedir. Servisin tümünde çalışma biçimi üçlü vardiya şeklindedir.

► **Elektrik İşletme**

Bir elektrik işletme vardiya ustabaşısı, ana kumanda tablocu ve gözlemcilerinden oluşmaktadır. Ana kumanda birimi, kesici kumanda birimi şalt ve dağıtım birimlerinden oluşur ve diğer işletme servislerinde olduğu gibi farklı mekanlarda işler yürütülür. Jeneratörün dönmesiyle elektrik enerjisinin elde edilmesi işlemi bu birim tarafından gerçekleştirilir. Elde edilen enerji kesiciler, şalt ve dağıtım birimleri tarafından ulusal elektrik şebekesine verilir. Servisin tümünde çalışma biçimi üçlü vardiya şeklindedir.

► **Hamsu**

Bir baş teknisyen, ustabaşı, tablocu ve gözlemcilerden oluşan bir çalışma kadroları vardır. Termik Santralın ilk dört ünitesinin ihtiyacı olan saf su ihtiyacı ile 5 ve 6 ünitelerin saf su ihtiyacı iki ayrı binada kurulmuş olan hamsu ünitesinden karşılanmaktadır. Bu iki ayrı binada kurulu olan su depoları ve kimyasal arıtma yöntemiyle ve kapalı ortamda otomasyon sistemi ile saf su üretimi gerçekleştirmektedir. Ayrıca bu üniteye üretilen saf suyun ve soğutma suyunun basit yöntemlerle, belirli zaman periyotlarında analizleri de yapılmaktadır. İşçiler üçlü vardiya sistemiyle çalışmaktadır.

► **Kül Kömür**

Bir baş teknisyen, ustabaşılar, kömür nakil tablocular ve gözlemcilerden oluşmaktadır. Kömür park sahası (termik santral sahası içerisinde) ve deniz kömür alım park sahası (termik santral sahası dışında) dahil olmak üzere çok geniş bir çalışma alanına sahiptir. Deniz veya termik santral kömür park sahasına maden ocaklarından araçlarla getirilen linyit kömürünün kırılması, elenmesi, depolanması ve santral içine taşınması işini yürütmekle görevlidir. Santralın tüm kömür ihtiyacını bu birim sağlar. Üçlü vardiya sistemiyle çalışılmaktadır.

ii. **Üretime Destek Hattı (Bakım, Kontrol Ve Destek Hizmetler)**

► **Kazan Bakım (Buhar Üretim)**

Bir baş teknisyen, ustabaşılar, ustalar, usta yardımcıları ve kalifiye olmayan işçilerden oluşmaktadır. Bu ünite kazan ve bağlantılı buhar üretim araçlarının bakım, onarım ve çalışır duruma getirilmesinden sorumludur. İşyeri ünitesinde kaynak, parça onarımı ve montajı işleri yapılmakta olup, çoğunlukla iş, kazan ve bağlantılı buhar üretim araçlarının bulunduğu bölümlerde yürütülmektedir. Ayrıca belirli zaman periyotlarında yapılan revizyonlarda kazan ve eklentilerinin bakım ve onarımları yapılmaktadır.

Serviste sadece gündüz (08:00-17:30 saatleri arası) çalışması yapılmaktadır. Gerekli durumlarda fazla mesailerle uygulamasına gidilmektedir.

► Kül Bakım

Bir baş teknisyen, ustabaşlar, ustalar ve usta yardımcıları ile kalifiye olmayan işçilerden oluşmaktadır. Santralde yakılan linyit kömürünün artığı olan külün kül barajına taşınması işlemi hidrolik sistem ile yapılmaktadır. Bu ünite hidrolik kül taşıma sisteminin her türlü bakım, onarım ve çalışır duruma tutulması işlerinden sorumludur. Serviste iş yoğunlukla işyeri ünitesi dışında ilgili kül nakil hatlarının bulunduğu sahada yürütülmektedir.

Serviste sadece gündüz (08:00-17:30 saatleri arası) çalışması yapılmaktadır. Gerekli durumlarda fazla mesailerle uygulamasına gidilmektedir.

► Türbin Bakım:

Bu bölüm bir baş teknisyen, ustabaşı, usta, usta yardımcıları ve kalifiye olmayan işçilerden oluşmaktadır. Bu bölüm santralın türbin ve eklentilerinin her türlü bakım ve onarımından sorumludur. İş genellikle türbinlerin olduğu bölümde yürütülmektedir. Ayrıca küçük parçaların tamirati işyeri servisinde yapılmaktadır.

Serviste sadece gündüz (08:00-17:30 saatleri arası) çalışması yapılmaktadır. Gerekli durumlarda fazla mesailerle uygulamasına gidilmektedir.

► Elektrik Bakım:

Elektrik bakım ünitesi üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar; elektrik bakım ana servis, bobinaj servisi ve aydınlatma servisidir.

Elektrik bakım ana servis santralın her türlü elektrik bakım ve tamirat işlerinden sorumlu olan birimdir. Bir baş teknisyen, ustabaşı, usta, usta yardımcısı ve kalifiye olmayan işçilerden oluşan işçiler bu serviste görev yapmaktadır. Yürütülen iş genellikle onarımın yapılacağı yerde gerçekleştirilmektedir.

Elektrik bakım birimine bağlı olarak çalışan bobinaj bölümü elektrik motor bobinaj sarımı ve tamirati, kaynak makineleri arızaları, elektrikli iş aletlerini tamirati işlerini yürütmektedir. İşin yürütümü sadece bobinaj atölyesinde gerçekleştirilir. Bir ustabaşı, usta, usta yardımcısı ve kalifiye olmayan işçilerden oluşan personel yapısı vardır.

Elektrik santralının ve eklentilerinin tüm aydınlatma işleri, bakım ve tamirati bu aydınlatma bölüme aittir. Ayrıca küçük elektrikli aletlerin tamirati da bu bölümde yapılmaktadır. Bir ustabaşı usta ve yardımcılarında oluşmaktadır.

Tüm bölümlerinde gündüz çalışılmaktadır (08.00-17.30 saatleri arasında). Gerekli durumlarda fazla mesai yapılarak veya vardiya sistemi oluşturularak işlerin yürütümü sağlanmaktadır.

► Ölçü Kontrol:

Dört ayrı kısımdan oluşmaktadır. Bunlar Regülasyon, Otomasyon, Kart tamiri ve BBS bölümleridir. Bir baş teknisyen, ustabaşı, usta ve usta yardımcılarıyla, niteliksiz işçilerden oluşmaktadır.

Termik santralın tüm otomasyon sistemlerinin, elektrikli araçların, havalı ve mekanik parçaların imal ve tamiri, ölçü ve kontrol devrelerini bakım, ayar ve tamiri, türbin kontrol devrelerinin bakım, ayar ve tamiri, jeneratör uyarı aletlerinin bakım ve kontrolü, bozulmuş elektronik devrelerin tamir, taşıyıcı bantların elektronik devrelerinin tamir işlerini bu ünite yapmaktadır. Ölçü Kontrol adı altında değişik bileşenlerden oluşan bu ünite işler genellikle arıza ve tamiratın olduğu bölümde yoğunluklu olarak yürütülmektedir. Bazı mekanik parçalar ile elektronik kartların tamirati gerektiğinde bölümün atölyelerinde yapılmaktadır.

Bu bölümde çalışanların 8'i vardiyalı sistemde dönüşümlü olarak çalışmakta ve acil durumlara müdahale etmektedir. Diğer çalışanlar sadece gündüz (08:00-17:30 saatleri arasında) çalışmaktadır.

► **Laboratuvar**

Laboratuvar servisinde bir ustabaşı, usta ve usta yardımcıları ile vasıfsız işçiler çalışmaktadır.

Termik Santralde yakılan kömür, kullanılan su, kül ve atıkların laboratuvar incelemesi ve ölçümleri bu serviste yapılmaktadır. Çalışma biçimi üçlü vardiya şeklindedir.

► **Mekanik Atölye**

Atölye parça üretimi ve tamiratının yapıldığı makineler, kalorifer ve sıhhi tesisat tamirati bölümü, metal işleri ve kaynak bölümü, parça kesim ve hazırlama bölümü ve ısı tesisinden oluşmaktadır. Isı tesisi haricinde bu bölümlerin hepsi aynı çatı altında bir atölyede çalışmaktadır.

Bir baş teknisyen, ustabaşı, usta, usta yardımcıları ve vasıfsız işçilerden oluşmaktadır. Çalışma biçimi atölye çalışanlarında sadece gündüz (08.00-17.30 saatleri arası), ısı merkezi çalışanlarında üçlü vardiya biçimindedir.

► **Garaj**

Değişik nitelikte personelin istihdam edildiği bu bölümde ulaştırma işlerinde şoförler, iş makinesi operatörleri ve yardımcıları ile iş makineleri bakım-onarım personelinde oluşmaktadır. Serviste bir baş teknisyen, bir baş şoför, bakım-onarım ustabaşısı, ustası, usta yardımcıları ve kalifiye olmayan işçiler ile iş makinesi operatörleri ve ulaştırma şoförleri çalışmaktadır.

Termik santralın değişik bölümlerinin ihtiyacı olan iş makineleri ve ulaştırma istekleri bu bölüm tarafından karşılanmaktadır. Bakım onarım personeli sadece gündüz, diğer çalışanlar ise dönüşümlü olarak gündüz (08.00-17.30 saatleri arası) ve üçlü vardiya biçiminde çalışmaktadır.

► **Kömür Hazırlama**

Kömür taşıma bant bakım, kömür eleme bakım, kömür taşıma bant mekanik parçaları bakım kısımlarından oluşmaktadır.

Bir baş teknisyen, ustabaşı, usta ve usta yardımcılarında oluşan bir personel yapısı vardır. Bu ünite kömür park sahası ve deniz kömür alım yerindeki tüm taşıyıcı, kırıcı ve eleyici makine aksamalarının bakımını, onarımını ve işler durumda olmalarını sağlamakla görevlidir. İşyeri içerisinde çok geniş bir alana yayılan iş sahasında çalışmalarını yürütmektedirler. Bu bölümde personel sadece gündüz (08.00-17.30 saatleri arası) çalışmaktadır.

► **Değirmen Bakım**

Bir baş teknisyen, ustabaşı, usta ve usta yardımcılarında oluşan bir personel yapısına sahip olan bu bölüm, kazanda yanmak üzere gelen linyiti pudra haline getiren ve kazana veren değirmenlerin bakım, onarım ve çalışır durumda bulundurulmasından sorumludur. İkili vardiya sistemiyle (08-16 saatleri ile 16-24 saatleri arası) çalışma vardır. Yapılan iş çoğunlukla değirmenlerin bulunduğu bölümde yürütülmektedir. Büyük arızalarda atölyede parça tamirati yapılmaktadır.

2.1.7. İşyeri sağlık örgütlenmesi

Araştırmanın yürütüldüğü SEAŞ'ta bir işyeri sağlık birimi bulunmaktadır. Bu birimde tamgün çalışan, memurların tıbbi sorunlarıyla ilgilenen bir kurum hekimi mevcuttur.

İşyerinin işyeri hekimi yoktur. İşçiler bir sağlık sorunu yaşadıklarında işyeri sağlık biriminden vizite kağıdı alarak ilçede sigortalı kişilere hizmet sunan SSK hastanesine muayene ve tedavi olmak üzere sevk edilmektedir.

İşçilerin yıllık olarak göğüs mikrografileri çekimi yapılmaktadır. Bunun dışında düzenli bir aralıklı kontrol muayenesi uygulanmamaktadır.

Sağlık biriminde görevli olarak devamlı bir sağlık memuru bulunmaktadır. Ayrıca işyeri sosyal tesislerinde görevli ikinci bir sağlık memuru daha çalışmaktadır.

İşyeri sağlık biriminde ilk yardım eğitimi almış bir işçi görev yapmaktadır. Ayrıca sağlıkla ilgili işyeri sekreteryası işleri de bu işçi tarafından yerine getirilmektedir.

İşyeri sağlık biriminde bir hekim muayene odası, bir acil müdahale odası, bir gözlem odası, bir laboratuvar, bulunmaktadır. İşçiler işyeri sağlık biriminin resmi hekim muayenesi dışında tüm hizmetlerinden yararlanmaktadır.

İşyerinde devamlı bir şekilde hizmete hazır olarak bekletilen bir ambulansı da bulunmaktadır.

2.2. Araştırmanın Tipi

Araştırma, SEAŞ'ta çalışan işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma durumları, çalışma yaşantısı ile ilgili tutum ve davranışları ve sağlık veya herhangi bir nedenle işe devamsızlık (absentizm) durumlarının belirlendiği ve bu değişkenlerin yaşam kalitesi ve algılanan sağlık ile ilişkisinin olup olmadığının araştırıldığı kesitsel bir çalışmadır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın yapıldığı tarihlerde SEAŞ'ta 1273 işçi çalışmaktadır. Bu işçiler işletmenin değişik bölümlerinde farklı görevlerde çalışmakta olup, genel olarak yapılan iş açısından aşağıdaki şekilde bir sınıflama yapılabilir:

- a- Üretim hattında çalışanlar
- b- Üretime destek hattında çalışanlar
- c- Üretime doğrudan katkısı olmayan birimlerde çalışanlar

Üretim ve üretime destek hattında 1068, üretime katkısı olmayan birimlerde 205 işçi çalışmaktadır. Araştırmanın evreni SEAŞ'ta üretim ve üretime destek hattında çalışan işçilerden oluşmaktadır. SEAŞ'de üretim ve üretime destek hattında çalışan işçilerin hizmet birimlerine ve vardiyaya göre dağılımı tablo 1'de sunulmuştur.

Üretim hattı ve üretime destek hattında üç farklı çalışma biçimi bulunmaktadır.

Bunlar:

- i. Sadece gündüz çalışanlar (08:00-17:30 saatleri arası) (n=443)
- ii. İkili vardiya biçiminde çalışanlar (08:00-16:00 ve 16:00-24:00 saatleri arası) (n=75)
- iii. Üçlü vardiya biçiminde çalışanlar (08:00-16:00 / 16:00-24:00 24:00-08:00 saatleri arası) (n=550)

Vardiyalı çalışanların vardiya dönüşümleri haftalık olarak yapılmaktadır.

Üçlü vardiya biçiminde çalışılan birimlerde mevcut üç vardiya ile birlikte bir de yedek vardiya vardır. Bu yedek vardiya, işçilerin birer gün kullandıkları hafta tatilinde,

vardiya dönüşümlerindeki boşluklarda, yıllık izinlerinde ve herhangi bir nedenle işe devamsızlıklarda asil vardiyadakinin yerine görev yapmaktadır. Yani üçlü vardiya sistemiyle çalışılan bölümlerde, çalışanlar dört vardiya grubuna ayrılmıştır.

Araştırma kapsamına çalışanların tümünü almak zaman ve ulaşım açısından olanaklı olmadığı görülmüştür. Bu nedenle yaklaşık olarak evrenin yarısına örnekleme yöntemiyle ulaşılması hedeflenmiştir. Her bir birimden belirli sayıda işçinin örnekleme yöntemiyle araştırmaya alınması, üretim süreci ve araştırmanın uygulanabilirliği açısından mümkün görülmemektedir. Bu nedenle örneğe işyeri birimlerinin ya tamamı ya da seçilmiş olan birimin bir vardiyasının alınması uygun görülmüştür. Buna göre gündüz çalışan işçilerin tümü, ikili ve üçlü vardiya sistemiyle çalışanların birer vardiyası örnek olarak seçilmiştir. İkili ve üçlü vardiyadan seçilen gruplar, kura ile belirlenmiş ve bu gruplarla sadece gündüz (08:00-16:00 saatleri arası) vardiyasında çalıştıkları sırada görüşme yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki vardiyalı işçilerden hiçbiri bir önceki vardiyada (son 15 gün içinde) 24:00-08:00 vardiyasında çalışmamıştır.

Hedeflenen işçilerin vardiyalara göre dağılımına bakıldığında gündüz vardiyasının tümü (n=443), ikili vardiyanın bir vardiyası (n=38), üçlü vardiyanın bir vardiyasını (n=138) oluşturan toplam 619 işçi ile görüşülmesi hedeflenmiştir. Tablo 2’de izlendiği gibi gündüz vardiyasının %93.9’una, ikili vardiyanın %100’üne, üçlü vardiyanın ise %125.3’üne ulaşılmıştır. Üçlü vardiyada hedeflenen üzerinde işçi (35 işçi) ile görüşülmüş olmasının nedeni, yedek vardiyadan araştırmacının kontrolü dışında fazla işçinin gündüz vardiyasına aktarılmış olmasıdır. Söz konusu bu üçlü vardiyadan katılım %100 olarak kabul edildiğinde araştırmaya katılım %95.6 olmuştur. Araştırmaya katılmayan 23 işçi görüşmeyi reddetmiş, 4 işçiye ulaşılamamıştır.

Araştırma kapsamına SEAS’ta çalışan üst ve orta düzey yöneticiler, mühendisler ve sözleşmeli memurlar dahil edilmemiştir.

Tablo 1. SEAŞ'ta, Üretim ve Üretime Destek Hattında çalışan işçilerin hizmet birimlerine ve vardiyaya göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

SERVİS	Gündüz	İkili	Üçlü	Toplam üretim ve	
	çalışanlar	vardiya sistemiyle çalışanlar	vardiya sistemiyle çalışanlar	üretime destek hattında çalışanlar	Yüzde
	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	
GARAJ	59		17	76	7.2
MEKANİK ATÖLYE	53		8	61	5.7
ELEKTRİK BAKIM	70			70	6.6
TÜRBİN BAKIM	58			58	5.4
KÖMÜR HAZIRLAMA	60		8	68	6.4
KAZAN BAKIM	63			63	5.9
KÜL BAKIM	24			24	2.2
DEĞİRMEN BAKIM	1	75		76	7.1
ÖLÇÜ KONTROL	52		8	60	5.6
ELEKTRİK İŞLETME			52	52	4.9
KAZAN İŞLETME			166	166	15.5
TÜRBİN İŞLETME			71	71	6.6
HAMSU			33	33	3.1
KÜL KÖMÜR	1		170	171	16.0
LABORATUAR	2		17	19	1.8
TOPLAM	443	75	550	1068	100.0

Tablo 1'de üretim ve üretime destek hattı birimlerini oluşturan bölümlerde çalışanların vardiyaya göre dağılımları izlenmektedir. Buna göre en fazla çalışana sahip olan birimler %16.0 ile (171 kişi) kül kömür ve %15.5 ile (166 kişi) kazan işletme birimleri, en az çalışana sahip birimler ise %1.8 ile (19 kişi) laboratuvar ve %3.1 ile (33 kişi) hamsu bölümleridir.

Tablo 2. SEAŞ'ta Araştırma Kapsamına Alınan, Ulaşılan, Reddeden Ve Ulaşılamayan İşçilerin Vardiyaya Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

	Hedeflenen		Ulaşılan		Ret ve ulaşılmayan
	Sayı	Sayı	Yüzde	Sayı	
Gündüz Çalışanlar	443	416	93.9	27	
İkili vardiya ile çalışanlar	38	38	100.0	0	
Üçlü vardiya ile çalışanları	138	173	125.3	0	
Toplam	619	627	95.6	27	

Tablo 2'de araştırma kapsamına alınan, ulaşılan, reddeden ve ulaşılamayan işçilerin dağılımları izlenmektedir. Buna göre görüşülmesi hedeflenen işçilerden gündüz çalışanların %93.9'una, ikili vardiya ile çalışanların %100.0'üne ve üçlü vardiya ile çalışanların %125.3'üne ulaşılmıştır. Üçlü vardiya ile çalışanlarda hedeflenen üzerinde sayıya ulaşılması, araştırmacının kontrolü dışında, yedek vardiyada çalışan işçilerin araştırma sırasında gündüz çalışıyor olması ve görüşme dışı tutulmamasından kaynaklanmaktadır. Üçlü vardiyada çalışan ve ulaşılan işçilerin %100.0 kabul edilmesi

durumunda araştırmaya katılım %95.6 olarak gerçekleşmiştir. Reddeden ve ulaşılamayan işçi sayısı 27'dir.

2.4. Araştırmanın Hipotezleri

- i. Manisa İli Soma İlçesi Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketinde (SEAS) çalışan işçilerin sosyodemografik özellikleri sağlıkla ilgili olarak olumlu yönde geliştikçe yaşam kaliteleri ve algılanan sağlık düzeyleri yükselecektir.
- ii. SEAS'ta çalışan işçilerin çalışma koşulları iyileştikçe yaşam kaliteleri ve algılanan sağlık düzeyleri artacaktır.
- iii. SEAS'ta çalışan işçilerin çalışma yaşantısını algılayışları ve davranışları yaşam kalitesini ve algılanan sağlık düzeylerini arttıracaktır.
- iv. SEAS'ta çalışan işçilerin herhangi bir nedenle işe devamsızlıkları arttıkça yaşam kaliteleri ve algılanan sağlık düzeyleri düşecektir.

2.5. Değişkenler

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri şunlardır:

a) Bağımlı Değişkenler:

WHOQOL-BREF (TR) ölçeğinden elde edilen algılanan genel yaşam kalitesi (GYK), algılanan genel sağlık durumu (GSD), sağlıkla ilgili yaşam kalitesini belirleyen bedensel, ruhsal, sosyal ilişkiler, çevresel alan ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları.

b) Bağımsız değişkenler:

- *Sosyo-demografik değişkenler*

1. Çalışan kişiye ait sosyo-demografik değişkenler:

Yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, süregen / kronik hastalık durumu, sakatlık ve özürülük durumu, son bir ay içindeki sağlık durumu, tıbbi tedaviye ve bakıma ihtiyaç durumu, sürekli ilaç kullanım durumu, medeni durumu, birlikte ve ayrı yaşayan çocuk durumu, çocuk sayısı ve yaş profili, kiminle yaşadığı, çocukken yaşanan yer, memleket, kardeş sayısı, gazete okuma durumu, alışkanlıklar (sigara ve alkol), etnik özellikler, boy, kilo,

2. Evlilik yaşantısına ait değişkenler:

Medeni durumu, evlilik sayısı, evlilik yaşı, evlilik biçimi, eşle akrabalık durumu, ölen çocuk durumu, eş çalışma durumu, eş sosyal güvenlik durumu.

3. Konut değişkenleri:

Konut tipi ve mülkiyeti, oda sayısı, sahip olunan eşya durumu, konut ısınma durumu

4. Beslenme ile ilgili değişkenler:

Düzenli yeme alışkanlığı, ev dışı yeme alışkanlığı, dengeli ve yeterli beslenme düzeyi.

5. Gelir ve Sorumluluk ile ilgili değişkenler:

İş dışı ekonomik uğraşı, başka gelir kaynağının varlığı ve çeşidi, aile dışı bakmakla yükümlü olunan kişi varlığı ve sayısı,

6. Sosyal etkinlikler ile ilgili değişkenler:

Son bir yıl içinde tatil yapma, son bir ay içinde sosyal bir etkinliğe katılma durumu, ekonomik değeri olmayan uğraşmaların varlığı, sosyal kuruluşlarda görev alma durumu,

7. Evde yaşayan bireylere ait sosyo-demografik değişkenler:

Yaş, cinsiyet öğrenim durumu, kronik ve bulaşıcı hastalık durumu, sakatlık ve özürülük durumu, son bir ay içindeki sağlık durumu, tıbbi tedaviye ve bakıma ihtiyaç durumu, sürekli ilaç kullanım durumu, gelir getirici işte çalışma durumu,

- *Çalışma durumu ile ilgili değişkenler:*

Çalışma statüsü, çalışılan bölüm, geçmişteki çalışılan bölüm ve süreler, kişinin kendi mesleği, vardiya durumu, kıdem, önceki çalışma yaşantısı, yapılan işle ilgili eğitim durumu, yapılan işin ne kadarının işyerinde öğrenildiği, çalışma yaşantısına ara verme durumu.

- *İşçilerin çalışma yaşantıları ile ilgili değerlendirmeleri:*

İşten memnuniyet ve doyum durumu, işte yükselme isteği, iş sorumluluklarının yaşantıya etkisi, kronolojik yaşa göre daha yaşlı hissetme, arkadaşlık ilişkilerden memnuniyet, iş ilişkilerden memnuniyet, emri altındakilerle ilişkilerden memnuniyet ve yöneticilerle olan ilişkilerden memnuniyet, bedenen ve zihnen yorgunluk, işin karmaşıklık düzeyi, iş üzerinde kontrol yetkisi, karar sürecine katılım, iş üzerinde kontrol, karar sürecine katılma isteği, işteki belirsizlikleri denetleme becerisi, kapasite kullanım oranı, işteki tehlikeli koşulların varlığı ve önlem alma durumu, işletmeden ve çalışılan birimden ayrılma isteği, işyeri dolayısıyla toplumun bakış açısı, işyeri sosyal etkinliklerinin yeterliliği, çalışanlar arasındaki çekişmenin düzeyi ve çalışana etkisi, işyerini ve yapılan işi tavsiye, ceza ve ödül durumu, hizmet içi eğitim talebi, hizmet içi eğitim alma durumu, hizmet içi eğitim alma isteği, hizmet içi eğitim hakkındaki düşünce, gelecekte beklenen düzeyi,

- *İşe devamsızlık durumları ile ilgili değişkenler:*

Son 15 günde içinde hastalık veya herhangi bir nedenle işe gelinmeyen gün ve dönem sayıları (temelde bağımsız bir değişken olarak kullanılmak üzere). Hastalık veya herhangi bir nedenle mevsimlik ve yıllık işe gelinmeyen gün ve dönem sayıları, mevsimlik ve yıllık viziteye çıkma durumları (temelde işyerini ve çalışanları tanımlamak üzere).

- *İş kazası ile ilgili değişkenler*

İş kazası geçirme durumu, iş kazası sonucu kaybedilen iş günü, iş kazasının şiddeti, iş kazasının etkilediği uzuv.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada üretim ve üretime destek hattı dışındaki birimlerde (mutfak, idare, ambar vb.) çalışan mavi yakalılar ile büro hizmetleri gören sözleşmeli memur statüsünde bulunan beyaz yakalılar ve mühendis kadrosunda bulunanlar araştırma evreni dışında tutulmuşlardır.

Absentizm ölçütlerinden izinsiz işe gelmemeler ve geç gelmelerin kayıtları tutulmadığı için değerlendirmeye alınamamıştır.

Anket uygulamaları genellikle işyerinde yapılmıştır. İşçilerin çalışma ortamlarından ayrılmasına izin verilmediği için bizzat çalıştıkları birimlerde ve çalışma ortamlarında görüşmeler yapılmıştır. Bazı ortamların görüşmeler için yeterli uygunluğa sahip olmadığı, az sayıdaki görüşme sırasında görüşmeci dışındaki bireylerin de varlığı verilen cevapların niteliğini etkilediği düşünülebilir. İşçilerin bir bölümüne buldukları yerden ayrılmasına izin verilmediği için, anket uygulamaları işin başında yapılmıştır. Bazı işçilerin çalıştıkları ünitelerde gürültülü ortamın olması görüşmenin yapılmasını zorlaştırmıştır.

Kamu İktisadi Teşekkülü statüsündeki işletmenin halen özelleştirme kapsamında bulunması işçilerin işlerini ve sosyal haklarını kaybetme endişesi taşımalarına neden olmaktadır. 23 işçinin araştırmaya katılımı reddetmesinin nedeni bu durum olabilir.

Araştırmanın evreni üretim ve üretime destek hattında çalışan işçilerin tamamıdır. Çalışmanın yapıldığı işyerinde çalışan mavi yakalılarının tümüne ulaşmak sayı ve zaman açısından olanaklı olmadığından örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Örnekleme yönteminde her bir birimden belirli sayıda işçi ile görüşülmesi pratikte uygulanması zor bir yöntemdir. Bu nedenle örneğe gündüz çalışanların tamamı, vardiyalı çalışanların ise bir vardiyası alınmıştır.

İşyeri birimlerinin sağlıkla ilgili risk değerlendirmesi ölçümleri yapılamadığından, birimler bağımsız değişken olarak kullanılmamıştır.

2.7. Yöntemle İlgili Aşamalar

2.7.1. Anket Formunun Hazırlanması

SEAS'ta çalışan işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma durumu ile ilgili bilgileri, çalışma yaşantısı ile ilgili tutum ve davranışlarının yaşam kalitesi ile ilişkisinin olup olmadığının incelendiği araştırmada işçilere tek bir anket formu uygulanmıştır (ek 1).

Araştırmanın temelini oluşturan anket formu iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde SEAS'ta çalışan ve araştırma kapsamına giren işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma durumu ile ilgili bilgileri ve çalışma yaşantısı ile ilgili tutum ve davranışlarının tanımlandığı bölüm yer almaktadır. Bu anket formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

İkinci bölümde orijinali Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen yaşam kalitesi ölçeğinin, Türkiye'de geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmış kısa formu yer almaktadır (35).

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi anket formu WHOQOL-100 altı alan (domain) ve 24 bölüm (facet) içinde toplam 100 sorudan oluşmaktadır. Bu çalışmada kullanılan Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Kısa formu olan WHOQOL-BREF, WHOQOL-100 formu içinden seçilmiş 26 soruyu kapsamaktadır. Sorulardan biri genel algılanan yaşam kalitesini, biri ise genel algılanan sağlık durumunu sorgulamaktadır. Diğer 24 soru kullanılarak, bedensel, ruhsal, sosyal ilişkiler ve çevresel yaşam kalitesi alan puanları hesaplanmıştır. Alan puanları 0-20 puan üzerinden hesaplanmaktadır. Puan yükseldikçe alanla ilgili yaşam kalitesi de yükselmektedir. Ölçeğin diğer birçok ölçekte olduğu gibi bir genel toplam puanı yoktur. Türk toplumu ile ilgili olarak geliştirilmiş olan 27. sorunun (sosyal baskı) eklenmesi ile hesaplanan beşinci alan olan ÇevreTR puanı da ayrıca hesaplanmıştır. Tablo 3'de WHOQOL-BREF kapsamında yer alan ALAN'lar ve bu alanları oluşturan bileşenler (sorular) gösterilmiştir. Her bir soru Türk toplumu için geliştirilmiş 5 noktalı (1-5) Likert yanıt ölçeği ile puanlandırılmıştır. WHOQOL alanda yeni uygulanmaya başlandığından henüz herhangi bir kesim noktası geliştirilmemiştir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün değerlendirmesine göre, sigara tiryakisi sayılmak için "6 ay süreyle günde en az bir sigara kullanımı" yeterlidir. Bu araştırmada da bu kriter göz önüne alınarak sorgulama yapılmıştır. Araştırma tarihinde kullanılan sigara miktarının (paket sayısı) sigara içme süresi içinde değişmediği varsayılarak işçilerin "sigara paket yıl"ları hesaplanmıştır. Örneğin beş yıl boyunca günde bir paket sigara içmiş birinin sigara paket yıl maruziyeti beş paket yıldır. Aynı şekilde 10 yıl günde yarım paket sigara içmiş olan birinin de sigara maruziyeti beş paket yıldır.

İşçilere hangi içkiden ne kadar içtikleri sorulmuş ve bu veriler daha sonra standart içki verisine dönüştürülerek kullanılmıştır. Bir standart içki (ünite) yaklaşık 13.6 gram alkol içerir. 360 ml. bira, 120 ml şarap ve 30 ml. viski/rakı yaklaşık bir standart içkiye eş değerdir.

İşçilere araştırma anket formu içerisinde ekonomik değeri olmayan uğraşları sorulmuştur. Burada ekonomik değeri olmayan uğraşta kasıt, kişinin herhangi bir gelir

getirici faaliyetleri dışında, sadece kişinin boş zamanlarını değerlendirebildiği ve bu faaliyetleri yaparak zevk aldığı uğraşları sorgulanmıştır. Örneğin; avcılık, spor karşılaşmalarında oynama ve görev alma, küçük hobileri olma gibi.

Tablo 3. WHOQOL-BREF'in alan ve bölümleri

Alan	Bölüm	Soru sayısı
Bedensel Alan	Günelik işleri yürütebilme	1
	İlaçlara veya tedaviye bağımlılık	1
	Canlılık ve bitkinlik	1
	Hareketlilik	1
	Ağrı ve rahatsızlık	1
	Uyku ve dinlenme	1
	Çalışabilme gücü	1
Ruhsal alan	Beden imgesi ve dış görünüş	1
	Olumsuz duygular	1
	Benlik saygısı	1
	Olumlu duygular	1
	Maneviyat, din, kişisel inançlar	1
	Düşünme, öğrenme, bellek ve dikkatini toplama	1
Sosyal ilişkiler	Diğer kişilerle ilişkiler	1
	Sosyal destek	1
	Cinsel yaşam	1
Çevre	Maddi kaynaklar	1
	Fiziksel güvenlik ve emniyet	1
	Sağlık hizmetleri ve sosyal yardım: ulaşılabilirlik ve nitelik	1
	Ev ortamı	1
	Yeni bilgi ve beceri edinme fırsatları	1
	Dinlenme ve boş zaman değerlendirme fırsatları ile bunlara katılabilme	1
	Fiziksel çevre (kirlilik, gürültü, trafik, iklim)	1
	Ulaşım	1
Ulusal soru (Sosyal baskı)		1
Genel sorular (Algılanan genel sağlık ve yaşam kalitesinden hoşnutluk)		2
Toplam		27

2.7.2. İşe Devamsızlığın (Absentizm) Saptanması

İşe devamsızlık ile ilgili veriler SEAŞ Sağlık Birimi ve Personel Servisinden Aralık 1999-Kasım 2000 tarihleri arası kayıtlarından elde edilmiştir. Bu bilgiler araştırmacı tarafından oluşturulan işe devamsızlık formuna aktarılmış ve buradan da bilgisayarda her bir işçi için kaydedilmiştir. Böylece işçilerin aylık, mevsimlik ve yıllık işe devamsızlık gün ve dönemleri tespit edilmiştir.

İşe devamsızlık ile ilgili bilgiler temelde işyerini tanımlamak ve bir bağımsız değişken olarak kullanabilmek amacıyla elde edilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olarak sorgulanan yaşam kalitesi kişilerin son 15 gününü dikkate almaktadır. Bu nedenle

son 15 gündeki işe devamsızlıklar ayrı bir soru olarak ankette yer almış ve bu durum yıllık işe devamsızlıktan ayrı olarak elde edilmiştir.

İşe devamsızlık ile ilgili verilerde temel de iki tür özellik vardır. Bunlardan ilki işe gelinmeyen gün sayısı, diğeri ise işe gelinmeyen dönem sayısıdır. İşe gelinmeyen gün sayısı, işçinin herhangi bir nedenle işe gelmediği günlerin toplanmasıyla elde edilmektedir. İşe gelinmeyen dönem sayısı ise işe gelmeme tekrarlarının sıklığını göstermektedir. Örneğin "A" işçisi hastalığı nedeniyle 5 gün istirahat almıştır. Bu işçinin işe gelmediği gün sayısı 5 ve işe gelmediği dönem sayısı ise 1'dir. Aynı yerde "B" işçisi yine hastalık nedeniyle 2 gün istirahat almıştır. Bu işçi için işe gelinmeyen gün sayısı 2 ve işe gelinmeyen dönem sayısı ise 1'dir.

İşçilerin viziteye çıkmaları işe devamsızlık olarak kabul edilmemektedir. Çünkü işçi vizite sonrası aynı gün iş başı yapmakta ve işe devam etmiş olarak sayılmaktadır. Bununla birlikte her bir vizite, yaklaşık olarak en az yarım gün iş günü kaybı olarak gerçekleşmektedir. Bu nedenle işe devamsızlık ile ilgili ölçütlerin hesaplamalarında viziteye çıkmalar yarım gün devamsızlık olarak kabul edilerek işe devamsızlık ölçütleriyle ilgili ayrıca ek hesaplamalar yapılmıştır.

2.7.3. İş Kazalarının Saptanması

Araştırmanın yürütüldüğü iş yerinde 2000 yılına ait iş kazaları iş yeri sağlık birimi ve iş güvenliği ve eğitim bölümündeki kayıtlardan saptanmıştır. Elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına işlenmiştir.

2.7.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından SEAŞ'ta çalışan işçiler ile yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak ve işçiler tarafından, işe devamsızlık kayıtları Personel birimi ve sağlık birimi kayıtları incelenerek, iş kazaları iş güvenliği ve eğitim bölümü ile sağlık birimi kayıtları incelenerek toplanmıştır.

Anket çalışmasının yürütülmesinde Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi Genel Müdürlüğünden resmi izin alınmıştır.

Anket formunun yanıtlama süresi yaklaşık 25-30 dakikadır.

2.7.5. Algılanan İş riski değerlendirilmesi

Algılanan iş riski değerlendirmesinde araştırmacı tarafından hazırlanan anket formunda iki soru sorulmuştur. Bunlar işyeri tehlikeli koşulları nedeniyle çalışan tarafından algılanan rahatsızlık düzeyi ve tehlikeli koşullara karşı alınan önlem düzeyini sorgulamakta olup, likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir. Bu iki sorunun toplamından, genel bir algılanan iş riski değerlendirme puanı elde edilmiştir. Daha sonra algılanan iş riski puanı üç grupta ele alınmıştır. Buna göre 4'ün altında puan alanlar az riskli, 4 ile 5 arasında puan alanlar orta derecede riskli ve 5'in üzerinde puan alanlar ise yüksek riskli olarak değerlendirilmiştir.

Objektif ölçümlerden oluşan bir risk değerlendirmesine gidilememiştir.

2.7.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi işçilerini tanımlayan sosyodemografik özellikleri, çalışma durumu ile ilgili bilgileri, çalışma yaşantısını algılamaları ve davranışları, iş kazası ile ilgili durumları, işe devamsızlıkları gün ve dönem sayıları ve ölçütleri, yaşam kalitesi anketine verilen yanıtların dağılımları ve

alan puanları sıklık dağılımları, merkezi ve yaygınlık ölçütleri tanımlayıcı olarak sunulmuştur.

Daha sonra her bir yaşam kalitesi alan puanı ile bağımsız değişkenler tek değişkenli analiz yöntemleriyle karşılaştırılmıştır. Yapılan bu karşılaştırmalarda bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerinde ve birbirlerine olan etkilerini birlikte değerlendirmek amacıyla çoklu regresyon modelleri oluşturulmuş ve test edilmiştir. Çoklu analizde multicollinearity olan bağımsız değişkenlerden sadece biri analize alınmış ve diğerleri analiz dışı bırakılmıştır.

WHOQOL-BREF'e verilen yanıtlardan her bir alana ait puanların hesaplanmasında geliştirilmiş olan özel bir syntax dosyası yardımıyla hesaplama yapılmıştır. Alanlara 20 üzerinden puan verilmiştir.

WHOQOL-BREF içerisinde yer alan ve alan puanı hesaplaması dışında kalan algılanan genel yaşam kalitesi (GYK) ve algılanan genel sağlık durumu (GSD) soruları ile bağımsız değişkenler arasında tek değişkenli iki çözümleyici karşılaştırmalar yapılmıştır.

2.7.7. Verilerin Analizi

Veriler araştırmacı tarafından SPSS for Windows programında işlenmiş ve analizleri yapılmıştır. Tek değişkenli analizlerde Student's t testi, Mann Whitney U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Kruskal-Wallis Varyans Analizi, Ki Kare testi, Pearson ve Spearman korelasyon, çok değişkenli analizde ise Multipl Linear Regresyon kullanılmıştır.

2.7.8. Araştırmanın Süresi ve Olanaklar

Araştırmaya Kasım 1999'da başlanmış, ön çalışma (araştırma konusuna karar verilmesi, kaynak taraması ve araştırma ile ilgili bilgilerin toplanması) süresi yaklaşık 6 ay sürmüştür.

Araştırmanın verileri Mayıs 2000 - Mart 2001 tarihleri arasında toplanmıştır.

BÖLÜM III BULGULAR

Bu araştırmanın bulguları tanımlayıcı ve çözümleyici bulgular olarak sunulmuştur.

Tanımlayıcı bulgular çalışana ait temel sosyodemografik bulgular, konut bilgileri, beslenme bilgileri, eş bilgileri, gelir bilgileri, sosyal etkinlik bilgileri, hane halkı ve çocuklarıyla ilgili özellikler, yaşam kalitesi bulguları, çalışma durumu ile ilgili bilgiler, iş kazası, işçilerin çalışma yaşantısını algılayış ve davranışları, işe devamsızlık ile ilgili göstergeleri içermektedir.

Çözümleyici bulgular, tek değişkenli ve çok değişkenli çözümleyici bulgular olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

3.1. Tanımlayıcı Bulgular

3.1.1. Çalışana Ait Temel Sosyodemografik Bulgular

Tablo 4. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Cinsiyete Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	623	99.4
Kadın	4	0.6
Toplam	627	100.0

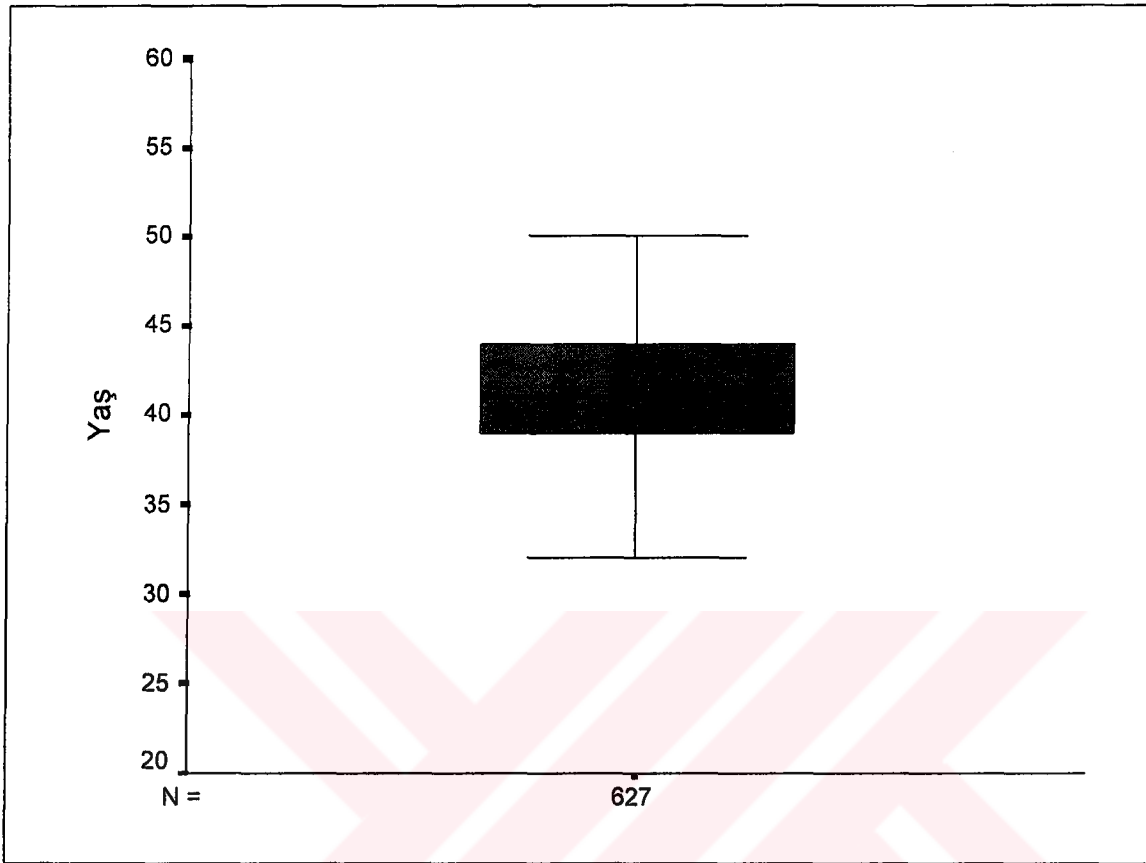
SEAŞ'ta araştırma evrenini oluşturan işçilerin dördü kadın, 623'ü erkektir.

Tablo 5. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaş Grupları	Sayı	Yüzde
25-29 yaş	8	1,3
30-34 yaş	31	4,9
35-39 yaş	142	22,6
40-44 yaş	329	52,5
45-50 yaş	117	18,7
Toplam	627	100,0
Yaş Ortalaması	41.0±3.96	
Yaş Ortancası	41.0	
En Düşük Yaş	25.0	
En Düksek Yaş	50.0	

SEAŞ'ta araştırma evrenini oluşturan işçilerin % 52.5'i 40-44 yaş, % 22.6'sı 35-39 yaş, %18'i 45-49 yaş, % 4.9'u 30-34 yaş, % 1.3'ü 25-29 yaş ve % 0.6'sı 50 yaş ve üzeri grupta yer almaktadır. İşçilerin yaş ortalaması ve ortancası 41, standart sapması 3.96 olup, en genç işçi 25 ve en yaşlı işçi 50 yaşındadır.

Şekil 1. Araştırmaya Katılan İşçilerin Yaş Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Şekil 1’de araştırmaya katılan işçilerin yaş dağılımı izlenmektedir.

Tablo 6. Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Özellikler	Sayı	Yüzde
İlkokul mezunu	197	31.4
Ortaokul terk	29	4.6
Ortaokul mezunu	29	4.6
Lise terk	12	1.9
Lise mezunu	355	56.6
Üniversite terk	4	0.6
Üniversite mezunu	1	0.2
Toplam	627	100.0
Eğitim Yılı Ortalaması	8.8±2.8	
Eğitim Yılı Ortancası	11.0	
En Düşük Eğitim Yılı	5.0	
En Yüksek Eğitim Yılı	15.0	

SEAŞ’ta araştırma evrenini oluşturan işçilerin % 56.6’sı lise, % 31.4’ü ilkokul mezunudur. Toplam eğitim süresi ortalaması 8.8 yıl, standart sapması 2.8 yıl, ortanca eğitim süresi 11 yıldır. En düşük eğitim süresi 5, en yüksek eğitim süresi ise 15 yıldır.

Tablo 7. Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin 12 Yaşına Gelinceye Kadar En Uzun Süre Nerede Yaşadıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yerleşim Yeri Özellikleri	Sayı	Yüzde
İl Merkezi	41	6.5
İlçe Merkezi	290	46.3
Bucak veya köy	294	46.9
Yurt dışı	2	0.3
Bölgeler		
Marmara	83	13.2
Ege	480	76.6
İç Anadolu	41	6.5
Diğer Bölgeler	23	3.7
Toplam	627	100.0

Araştırma kapsamındaki işçilerin % 46.9'u, on iki yaşına gelinceye kadar en uzun süre bucak veya köyde, %46.3'ü ilçe merkezinde, % 6.5'i il merkezinde yaşamıştır. Bölge olarak ise % 76.6'sı Ege Bölgesi, % 13.2'si Marmara Bölgesi, % 6.5'i İç Anadolu Bölgesinde 12 yaşına gelene kadar en uzun süre yaşamıştır. Araştırmaya katılan işçilere memleketiniz neresidir diye sorulduğunda ise, 12 yaşına kadar yaşamılan bölge ile arasında çok büyük bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 8. Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Medeni Durum	Sayı	Yüzde
Evli/birlikte yaşıyor	616	98.2
Evli ayrı yaşıyor	1	0.2
Eşi ölmüş	2	0.3
Bekar	8	1.3
Toplam	627	100.0

İşçilerin %98.2'si evli ve eşleriyle birlikte yaşamakta, % 1.3'ü ise hiç evlenmemiştir.

Tablo 9. İşçilerin Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Evlilik Süresi	Sayı	Yüzde
0-9 yıl	50	8.1
10-14 yıl	124	20.1
15-19 yıl	253	41.1
20-24 yıl	153	24.8
25 ve üzeri yıl	36	5.8
Toplam	616	100.0
Ortalama evlilik yılı	16.8±5.1	
Ortanca evlilik yılı	17.0	
En düşük evlilik yılı	0.0	
En yüksek evlilik yılı	31.0	

Halen evli olan işçilerin % 41.1'i 15 ile 19 yıl arasında, %24.8'i 20 ile 24 yıl arasında, % 20.1'i 10 ile 14 yıl arasında son eşleriyle evlilik süresine sahiptir. Ortanca evlilik süresi 17 yıldır.

Tablo 10. İşçilerin Kendileri Dahil Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Kardeş sayısı	Sayı	Yüzde
1-2 kardeş	117	18.7
3 kardeş	166	26.5
4 kardeş	149	23.8
5 ve üzeri	195	31.1
Toplam	627	100.0
Ortalama kardeş sayısı	3.9±1.7	
Ortanca kardeş sayısı	4.0	
En düşük kardeş sayısı	1.0	
En yüksek kardeş sayısı	19.0	

Araştırmaya katılan işçilerin % 31.1'i kendileri dahil beş ve üzeri, %26.5'i üç kardeş sayısına sahiptir. 1-2 kardeşi olanların yüzdesi 18.7'dir. Ortanca kardeş sayısı 4, en yüksek kardeş sayısı ise 19'dur.

Tablo 11. SEAŞ'ta Çalışan Ve Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Gazete Okuma Sıklıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Gazete okuma sıklığı	Sayı	Yüzde
Hiç okumam	7	1.1
Çok seyrek/bulursam	120	19.1
Haftada bir	11	1.8
Haftada birkaç kez	152	24.2
Haftada 3-4 kez	81	12.9
Her gün	256	40.8
Toplam	627	100.0

SEAŞ'ta çalışan ve araştırma evrenini oluşturan işçilerin %40.8'i her gün, %24.2'si haftada birkaç kez, %1.8'i haftada bir kez gazete okumakta iken, %1.1'i hiç gazete okumamaktadır.

Tablo 12. SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Sigara İçme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sigara içme durumu	Sayı	Yüzde
Hiç içmemiş	189	30.1
Evet her gün en az bir tane veya fazla	392	62.5
Evet ara sıra	3	0.5
Bıraktım	43	6.9
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 62.5'i her gün en az bir tane veya daha fazla sigara içmektedir. Ara sıra sigara içenlerin oranı % 0.5 ve hiç içmeyenlerin oranı %30.1'dir.

Tablo 13. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Genel Olarak Ve Yaş Gruplarına Göre Sigara Paket Yıl Maruziyetleri, Soma SEAŞ 2000.

Yaş grupları	Paket yıl maruziyeti ortancası
25-29 yaş	8.3
30-34 yaş	7.5
35-39 yaş	10.0
40-44 yaş	15.0
45-50 yaş	20.0
Ortalama paket/yıl maruziyeti	14.9±14.9
Ortanca paket/yıl maruziyeti	14.5
En düşük paket/yıl maruziyeti	0
En yüksek paket/yıl maruziyeti	90

Araştırma tarihinde sigara içen ve bırakanlar için kullanılan sigara miktarı (paket sayısı) sigara içme süresi içinde değişmediği varsayılarak işçilerin sigara paket yılları hesaplanmıştır. Buna göre 25-29 yaş grubunda sigara paket yıl maruziyet ortancası 8.3 yıl ve 45-50 yaş grubunda 20.0 yıldır. Ortalama paket yıl maruziyet süresi 14.9 yıl, ortancası 14.5 yıl, en yüksek paket yıl maruziyeti 90 yıldır.

Tablo 14. SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Alkol Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Alkol kullanımı	Sayı	Yüzde
Hiç alkol kullanmamış	363	57.9
Evet günde en az bir bardak veya fazla	28	4.5
Evet haftada üç-dört kez	11	1.8
Evet haftada bir iki kez	67	10.7
Evet ayda birkaç kez	104	16.6
Evet yılda birkaç kez	41	6.5
Bırakmış olanlar	13	2.1
Toplam	627	100.0

Tablo 14'te görüldüğü gibi işçilerin %57.9'u hiç alkol kullanmamıştır. Geçmişte alkol kullanıp araştırmanın yapıldığı tarihte artık alkol kullanmadıklarını ifade eden işçi oranı %2.1'dir. Günde bir bardak veya daha fazla alkol aldıklarını ifade eden işçi oranı %4.5'tir.

Tablo 15. Halen Alkol Kullanan Ve Geçmişte Alkol Kullanmış Olan İşçilerin Alkol Kullanma Yıllarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaş grupları	Alkole kullanma süresi ortancası
25-29 yaş	12.0
30-34 yaş	12.0
35-39 yaş	13.5
40-44 yaş	20.0
45-49 yaş	20.0
Ortalama alkol kullanma yılı	15.6±6.6
Ortanca alkol kullanma yılı	15.0
En düşük alkol kullanma yılı	1.0
En yüksek alkol kullanma yılı	30.0

Halen alkol kullanan ve bırakanlar için ortalama alkol kullanma süresi 15.6 yıldır. En düşük alkol kullanma süresi 1 yıl ve en yüksek alkol kullanma süresi ise 30 yıldır.

Tablo 16. Halen Alkol Kullanan İşçilerin Aylık Alkol Tüketimine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Aylık ünite olarak alkol tüketimi	Sayı	Yüzde
0-9 ünite	121	48.2
10-19 ünite	26	10.4
20-29 ünite	14	5.6
30 ve üzeri	90	35.9
Toplam	251	100.0
Ortalama aylık alkol tüketimi (ünite olarak)	39.0±64.9	
Ortanca aylık alkol tüketimi (ünite olarak)	12.0	
En düşük aylık alkol tüketimi (ünite olarak)	0.5	
En yüksek aylık alkol tüketimi (ünite olarak)	300.0	

Tablo 16'da, halen alkol kullanan ve ayda 0-9 ünite alkol alan işçilerin oranının %48.7 ve ayda 30 ünite ve üzerinde alkol alanların oranının %35.9 olduğu izlenmektedir. Ortalama aylık alkol tüketimi 39, ortanca aylık alkol tüketimi 12 ünedir. En yüksek aylık alkol tüketimi 300 ünedir.

Tablo 17. SEAŞ'ta Çalışan Ve Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Beden Kitle İndeksine (BMI) Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Beden Kitle İndeksi	Sayı	Yüzde
18.5 altı	3	0.5
18.5-24.9	171	27.3
25-29.9	317	50.6
30-34.9	120	19.1
35 ve üzeri	16	2.6
Toplam	627	100.0
Ortalama BMI	27.2±3.5	
Ortanca BMI	27.0	
En düşük BMI	17.9	
En yüksek BMI	39.4	

İşçilerin %50.6'sı 26-30, %27.3'ü 18.5-25, %19.1'i 31-35, %2.6'sı 36'nın üzeri ve %0.5'i 18.5 beden kitle indeksinin altında değerlere sahiptir. Ortalama beden kitle indeksi 27.2'dir. En düşük 17.9 ve en yüksek 39.4 beden kitle indeksi vardır.

Tablo 18. Araştırmaya Kapsamındaki İşçilerin Kendi İfadelerine Göre Hastalık Durumları Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Hastalık durumu	Sayı	Yüzde
Kronik bir hastalık	70	11.2
Enfeksiyon hastalığı	4	0.6
Diğer rahatsızlıklar	57	9.1
Hastalığı yok	496	79.1
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin %11.2'sinde kronik bir hastalık, %0.6'sında enfeksiyon hastalığı ve %9.1'inde diğer rahatsızlıklar vardır. Hastalığı olmadığını ifade edenlerin oranı %79.1'dir.

Tablo 19. Araştırmaya Katılan İşçilerin Araştırma Tarihinden Önceki Son Bir Ay İçinde Herhangi Bir Sağlık Sorunu Yaşama, Sürekli Bir Tıbbi Tedaviye İhtiyaç ve İlaç Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Son bir ay içinde sağlık sorunu olma durumu	Sayı	Yüzde
Sağlık sorunu yaşamamış	535	85.3
Sağlık sorunu yaşamış	92	14.7
Sürekli bir tıbbi tedavi veya bakıma ihtiyaç durumu		
İhtiyaç duymuyor	623	99.4
İhtiyaç duyuyor	4	0.6
Sürekli ilaç kullanma durumları		
İlaç kullanmıyor	585	93.3
İlaç kullanıyor	42	6.7
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin % 85.3'ünün araştırma tarihinden önceki son bir ay içerisinde herhangi bir sağlık sorunu yaşamadıkları gözlenmiştir. İşçilerin % 0.6'sı sürekli bir tıbbi tedaviye ihtiyaç duymakta ve %6.7'si sürekli bir ilaç kullanmaktadır.

3.1.2. Konut Bilgileri

Tablo 20. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Oturdukları Yerleşim Yerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Yerleşim yeri	Sayı	Yüzde
Soma merkez ilçe	558	89.0
Yakın ilçe merkezleri	50	8.0
Yakın köy ve kasabalar	19	3.0
Toplam	627	100.0

Araştırma kapsamındaki işçilerin %89.0'u Soma ilçe merkezinde, %8.0'i yakın ilçe merkezlerinde ve %3.0'ü yakın köy ve kasabalarda oturmaktadır.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan İşçilerin Oturdukları Evin Tipine, Mülkiyetine, Isınma Biçimine ve Oda Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Evin Tipi	Sayı	Yüzde
Apartman	456	72.7
Müstakil	171	27.3
Evin Mülkiyeti	Sayı	Yüzde
Evin sahibi	348	55.5
Lojman	211	33.7
Kira	68	10.8
Isınma Biçimi	Sayı	Yüzde
Merkezi kalorifer sistemi	151	24.1
Kat kaloriferi	18	2.9
Soba	458	73.0
Oda Sayısı	Sayı	Yüzde
3 ve altı oda	132	21.1
4 ve üzeri oda	494	78.8
Toplam	626	99.8
Veri yok	1	0.2
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin % 72.7'si apartmanda, % 27.3'ü müstakil evde oturmaktadır. İşçilerin % 55.5'inin oturdukları evin mülkiyeti kendilerine aittir. % 33.7'si lojmanda ve %10.8'i kirada oturmaktadır. İşçilerin % 24.1'i evlerini merkezi kalorifer sistemiyle, % 2.9'u kat kaloriferi ve % 73.0'ü soba ile ısıtmaktadır. İşçilerin % 78.8'i dört veya daha fazla odalı evde, %21.1'i üç veya daha az odalı evde oturmaktadır.

Tablo 22. SEAŞ'ta Çalışan İşçilerin Sahip Oldukları Eşyalara Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sahip olunan eşyalar		Sayı	Yüzde
Buzdolabı	Var	627	100.0
	Yok	0	0.0
Fırın	Var	626	99.8
	Yok	1	0.2
Çamaşır makinası	Var	625	99.7
	Yok	2	0.3
Bulaşık makinası	Var	296	47.2
	Yok	331	52.8
Elektrik süpürgesi	Var	625	99.7
	Yok	2	0.3
Televizyon	Var	625	99.7
	Yok	2	0.3
Video	Var	148	23.6
	Yok	479	76.4
Radyo-teyp	Var	624	99.5
	Yok	3	0.5
Müzik seti	Var	419	66.8
	Yok	208	33.2
Telefon	Var	625	99.7
	Yok	2	0.3
Motorlu binek aracı	Var	532	84.8
	Yok	95	15.2
Bilgisayar	Var	136	21.7
	Yok	491	78.3
30'dan fazla kitap	Var	261	41.6
	Yok	366	58.4
Cep telefonu	Var	533	85.0
	Yok	94	15.0
Toplam		627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin % 47.2'sinin bulaşık makinesi, % 23.6'sının video, % 66.8'inin müzik seti, % 84.8'inin arabası, % 21.7'sinin bilgisayarı, % 41.6'sının otuzdan fazla kitabı ve % 85.0'inin cep telefonu vardır.

3.1.3.Beslenme Bilgileri

Tablo 23. İşçilerin Günlük Yemek Öğünlerini Düzenli Olarak Yeme Alışkanlıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Yemek öğün düzeni	Sayı	Yüzde
Düzenli	553	88.2
Düzensiz	74	11.8
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 88.2'si günlük öğünlerini düzenli olarak yemektedir.

Tablo 24. İşçilerin Ne Ölçüde Dengeli Ve Yeterli Beslendiklerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Beslenme durumu	Sayı	Yüzde
Hiç yeterli değil	2	0.3
Çok az yeterli	7	1.1
Orta derece yeterli	103	16.4
Çokça yeterli	503	80.2
Tamamen yeterli	12	1.9
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 80.2'si çokça yeterli, %16.4'ü orta derecede yeterli, % 1.9'u tamamen yeterli, % 1.1 çok az yeterli beslenmektedir.

3.1.4.Gelir Bilgileri

Tablo 25. İşçilerin Ek Gelir Kaynaklarına Göre Dağılımı, Soma Seas 2000.

Gelir kaynağı	Sayı	Yüzde
Ek gelir kaynağı yok	499	79.6
Kira	45	7.2
Çiftçilik	57	9.1
Ek iş	26	4.1
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 79.6'sının ek bir gelir kaynağı yoktur. % 9.1'i çiftçilik, %7.2'si kira ve %4.1'inin ek işten dolayı ek gelir kaynakları vardır.

Tablo 26. Çalışan İşçi Dışında Eve Gelir Getiren Birey Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Gelir getiren kişi	Sayı	Yüzde
Gelir getiren yok	539	86.0
Gelir getiren var	78	12.4
Veri Yok	10	1.6
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 12.4'ünün evine ek gelir getiren kişi vardır.

Tablo 27. İşçilerin Eşlerinin Gelir Getirici Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Gelir getirici bir işte çalışma durumu	Sayı	Yüzde
Gelir getirici bir işte çalışmıyor	544	88.2
İşçi	3	0.5
Memur	28	4.5
Çiftçi	23	3.7
Geçici işçi	2	0.3
Esnaf	7	1.1
Kendisi veya aile hesabına işçi	3	0.5
Emekli maaşı alıyor	7	1.1
Toplam	617	100.0

İşçilerin eşlerinin % 88.2'si herhangi bir gelir getirici bir işte çalışmamaktadır. Eşlerin % 4.5'i memur, %3.7'si çiftçi, %1.1 esnaf ve % 1.1'i emeklidir.

Tablo 28. İşçilerin Ekonomik Olarak Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişi Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı	Sayı	Yüzde
Baktığı kişi yok	422	67.3
Bir kişi	119	19.0
İki ve üzeri kişi	86	13.7
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 67.3'ünün ekonomik olarak bakmakla yükümlü oldukları kişi bulunmamaktadır. % 19.'u bir, % 13.7'si iki veya daha fazla kişiye ekonomik olarak bakmakla yükümlüdür.

3.1.5.Sosyal Yaşantı

Tablo 29. İşçilerin Araştırma Tarihinden Önceki Son Bir Yıl İçinde Tatil Veya Dinlenmek Amacıyla Gidilen Yere Göre Dağılımı, Soma Seas 2000.

Tatil veya dinlenmek amacıyla gidilen yer	Sayı	Yüzde
Tatil yerine gitti	420	67.0
Memlekete veya akrabalarının yanına gitti	52	8.3
Tatil veya dinlenmek amacıyla bir yere gitmedi	155	24.7
Toplam	627	100.0

Araştırma tarihinden önceki son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla işçilerin % 67.0'si tatil yerine, % 8.3'ü memlekete veya akrabalarının yanına gitmişlerdir. % 24.7'si araştırma tarihinden önceki son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla herhangi bir yere gitmemiştir.

Tablo 30. İşçilerin Son Bir Ay İçinde Seçilmiş Bazı Sosyal Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sosyal etkinlikler	Sayı	Yüzde
Hiçbir sosyal etkinliğe katılmayan	551	87.9
Konser	8	1.3
Sinema	22	3.5
Tiyatro	13	2.1
Konferans/panel	15	2.4
Sergi	4	0.6
Spor karşılaşması	14	2.2
Toplam	627	100.0

Görüşme tarihinden önceki son bir ay içerisinde işçilerin %87.9'u herhangi bir sosyal etkinliğe katılmamıştır. % 3.5'i sinemaya, %2.4'ü konferans veya panele ve %2.2'si spor karşılaşmasına gittiklerini ifade etmiştir.

Tablo 31. İşçilerin Ekonomik Değeri Olmayan Uğraşlarının Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ekonomik değeri olmayan uğraşı	Sayı	Yüzde
Var	300	47.8
Yok	327	52.2
Toplam	627	100.0

İşçilerin % 47.8'inin ekonomik değeri olmayan uğraşları (hobileri) bulunmaktadır.

Tablo 32. İşçilerin İş Yerindeki Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sosyal etkinliklerini yeterli bulma durumu	Sayı	Yüzde
Evet yeterli buluyorum	265	42.3
Hayır yeterli bulmuyorum	362	57.7
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin %57.7'si işyerindeki sosyal etkinlikleri yeterli bulmamaktadır.

Tablo 33. İşçilerin Herhangi Bir Sosyal Örgütte Üyelik Dışında Aktif Bir Görevde Bulunma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sosyal örgütte görev durumu	Sayı	Yüzde
Evet bir sosyal örgütte görevi olan	89	14.2
Hayır sosyal bir örgütte görevi olmayan	538	85.8
Toplam	627	100.0

İşçilerin %14.2'sinin üyelik dışında bir sosyal örgütte aktif olarak görevli olduğu gözlenmektedir.

3.1.6.Hane Halkı Ve Çocukları İle İlgili Özellikler

Tablo 34. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Hanelerinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Kişi sayısı	Sayı	Yüzde
2 ve altı	17	2.7
3 kişi	86	13.7
4 kişi	364	58.1
5 ve üzeri	160	25.5
Toplam	627	100.0
Ortalama hane büyüklüğü	4.1±0.8	
Ortanca hane büyüklüğü	4.0	
En düşük hane büyüklüğü	1.0	
En yüksek hane büyüklüğü	8.0	

İşçilerin hanelerinde yaşayan kişi sayısına göre dağılımı tablo 34'te izlenmektedir. Buna göre %58.1'inin dört, %13.7'sinin üç ve %25.5'inin hanelerinde beş ve üzeri kişi yaşamaktadır. Ortalama hane büyüklüğü 4.1±0.8, ortanca hane büyüklüğü 4.0'tür. En yüksek hane büyüklüğü 8.0'dir.

Tablo 35. İşçilerin Aile Tipilerine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Aile tipi	Sayı	Yüzde
Çekirdek aile	595	94.9
Geniş aile	32	5.1
Toplam	627	100.0

İşçilerin %94.9'unun aile tipi Çekirdek ailedir. %5.1'i geniş aile özelliklerindedir.

Tablo 36. İşçilerin Sahip Oldukları Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sahip olunan çocuk sayısı	Sayı	Yüzde
Hiç çocuğu olmayan	26	4.1
1 çocuk	83	13.2
2 çocuk	372	59.3
3 çocuk	125	19.9
4 çocuk	17	2.7
5 çocuk	4	0.6
Toplam	627	100.0
Ortalama çocuk sayısı	2.0±0.8	
Ortanca çocuk sayısı	2.0	
En düşük çocuk sayısı	0.0	
En yüksek çocuk sayısı	5.0	

İşçilerin %59.3'ü iki, %19.9'u üç ve %13.2'si bir çocuk sahibidir. Ortalama ve ortanca çocuk sayısı 2, en fazla çocuk sayısı 5'tir.

Tablo 37. İşçilerin Hanelerinde Kendileri Dışında Sağlık Sorunu Olan Kişi Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Süreğen Hastalığı Olan Kişi	Sayı	Yüzde
Var	113	18.0
Yok	514	82.0
Özürlü kişi	Sayı	Yüzde
Var	8	1.3
Yok	619	98.7
Sürekli tedavi ve bakım alan kişi	Sayı	Yüzde
Var	6	1.0
Yok	621	99.0
Sürekli ilaç kullanan kişi	Sayı	Yüzde
Var	47	7.5
Yok	580	92.5
Son bir ay içinde hasta olan kişi	Sayı	Yüzde
Var	115	18.3
Yok	512	81.7
Toplam	627	100.0

İşçilerin %18.0'sinin hanesinde süreğen hastalığı olan kişi, %1.3'ünün hanesinde özürlü kişi, %1.0'inin hanesinde sürekli tedavi ve bakıma muhtaç kişi, %7.5'inin hanesinde sürekli ilaç kullanan kişi ve %18.3'ünün hanesinde son bir ay içinde hastalanmış kişi vardır.

3.1.7.Yaşam Kalitesi Bulguları

Tablo 38. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Algıladıkları Genel Yaşam Kalitesi Değerlendirmelerine (GYK) Durumlarına Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.

Yaşam kalitenizi nasıl buluyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Çok kötü	2	0.3
Biraz kötü	6	1.0
Ne iyi ne kötü	259	41.3
Oldukça iyi	334	53.3
Çok iyi	26	4.1
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilere WHOQOL-BREF anket formu içerisinde sorgulanan algılanan genel yaşam kalitesi (GYK) hoşnutluk düzeyi sorusuna verilen yanıtların dağılımı tablo 38’de görüldüğü gibidir. Buna göre GYK’ni oldukça iyi olarak değerlendiren kişilerin oranı %53.3, ne iyi, ne kötü olarak değerlendiren kişi oranı %41.3, çok iyi olarak değerlendirenlerin oranı %4.1, biraz kötü olarak değerlendirenlerin oranı %1.0 ve çok kötü olarak değerlendirenlerin oranı %0.3’tür.

Tablo 39. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Algıladıkları Genel Sağlık Durumlarını (GSD) Değerlendirmelerine Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Sağlığınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Sayı	Yüzde
Hiç hoşnut değil	1	0.2
Çok az hoşnut	19	3.0
Ne hoşnut nede değil	117	18.7
Epeyce hoşnut	386	61.6
Çok hoşnut	104	16.6
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilere WHOQOL-BREF anket formu içerisinde sorgulanan algılanan genel sağlık durumu (GSD) sorusuna verilen yanıtların dağılımı tablo 39’da görüldüğü gibidir. Buna göre algılanan GSD’undan epeyce hoşnut olanların oranı %61.6, ne hoşnut, ne hoşnut olmayanların oranı %18.7, çok hoşnut olanların oranı %16.6, çok az hoşnut olanların oranı %3.0 ve hiç hoşnut olmayanların oranı %0.2’dir.

Tablo 40. İşçilerin Bedensel Alan Puanları Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Bedensel alan puanları	Sayı	Yüzde
0.0-11.9	0	0.0
12.0-13.9	3	0.5
14.0-15.9	20	3.2
16.0-17.9	185	29.5
18.0-20.0	419	66.8
Toplam	627	100.0
Ortalama alan puanı	18.3±1.3	
Ortanca alan puanı	18.2	
En düşük alan puanı	13.7	
En yüksek alan puanı	20.0	

Araştırmaya katılan işçilerin bedensel alan puan dağılımları tablo 40'da izlenmektedir. İşçilerin %66.8'i 18.0-20.0, %29.5'i 16-17.9 ve %3.2'si 14.0-15.9 arasında bedensel alan puanı almıştır. Ortalama bedensel alan puanı 18.3±1.3 olup, en düşük bedensel alan puanı 13.7 ve en yüksek 20.0'dir.

Tablo 41. İşçilerin Ruhsal Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ruhsal alan puanları dağılımı	Sayı	Yüzde
0.0-11.9	1	0.2
12.0-13.9	26	4.1
14.0-15.9	98	15.6
16.0-17.9	373	59.5
18.0-20.0	129	20.6
Toplam	627	100.0
Ortalama alan puanı	16.6±1.4	
Ortanca alan puanı	16.6	
En düşük alan puanı	10.0	
En yüksek alan puanı	20.0	

Araştırmaya katılan işçilerin ruhsal alan puan dağılımları tablo 41'de izlenmektedir. İşçilerin %59.5'i 16.0-17.9, %20.6'sı 18.0-20.0, %15.6'sı 14.0-15.9 ve %4.1'i 12.0-13.9 arası ruhsal alan puanı almıştır. Ortalama ruhsal alan puanı 16.6±1.4'tür. En düşük ruhsal alan puanı 10.0 ve en yüksek ruhsal alan puanı 20.0'dir.

Tablo 42. İşçilerin Sosyal Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sosyal alan puan dağılımı	Sayı	Yüzde
0.0-11.9	5	0.8
12.0-13.9	17	2.7
14.0-15.9	27	4.3
16.0-17.9	206	32.9
18.0-20.0	372	59.3
Toplam	627	100.0
Ortalama alan puanı	18.1±2.0	
Ortanca alan puanı	18.6	
En düşük alan puanı	5.3	
En yüksek alan puanı	20.0	

Araştırmaya katılan işçilerin sosyal alan puan dağılımları tablo 42’de izlemektedir. Buna göre işçilerin %59.3’ü 18.0-20.0 arası, %32.9’u 16.0-17.9 arası, %4.3’ü 14.0-15.9 arası ve %2.7’si 12.0-13.9 arası sosyal alan puanı almıştır. Ortalama sosyal alan puanı 18.1±2.0’dir. En düşük sosyal alan puanı 5.3 ve en yüksek sosyal alan puanı 20.0’dir.

Tablo 43. İşçilerin Çevresel Alan Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Çevresel alan puanı	Sayı	Yüzde
0.0-11.9	8	1.3
12.0-13.9	91	14.5
14.0-15.9	325	51.8
16.0-17.9	194	30.9
18.0-20.0	9	1.4
Toplam	627	100.0
Ortalama alan puanı	15.1±1.4	
Ortanca alan puanı	15.0	
En düşük alan puanı	11.0	
En yüksek alan puanı	19.0	

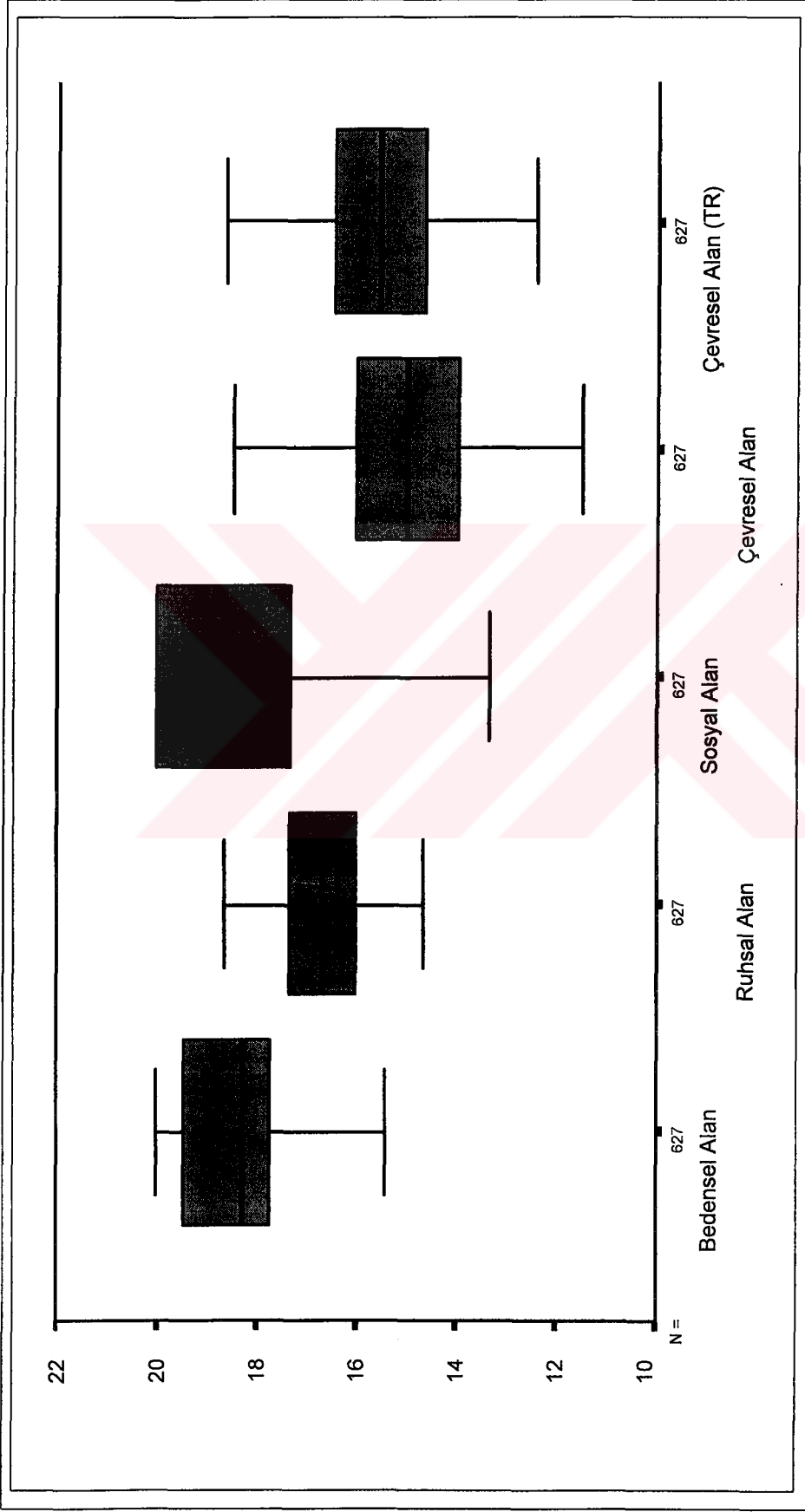
Araştırma kapsamındaki işçilerin çevresel alan puanları dağılımı tablo 43’te görüldüğü gibidir. Buna göre işçilerin %51.8’i çevresel alan puanı olarak 14.0-15.9 arasında, %30.9’u 16.0-17.9 arasında ve %14.5’i 12-13.9 arasında çevresel puan almıştır. Ortalama çevresel alan puanı 15.1±1.4 olup en düşük çevresel alan puanı 11.0 ve en yüksek çevresel alan puanı 19’tur.

Tablo 44. İşçilerin Ulusal Soru Eklenmiş Çevresel Alan (Çevretr) Puan Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Çevresel alan (tr) puanları	Sayı	Yüzde
0.0-11.9	4	0.6
12.0-13.9	71	11.3
14.0-15.9	275	43.9
16.0-17.9	268	42.7
18.0-20.0	9	1.4
Toplam	627	100.0
Ortalama alan puanı	15.5±1.3	
Ortanca alan puanı	15.5	
En düşük alan puanı	10.6	
En yüksek alan puanı	19.1	

Araştırma kapsamındaki işçilerin ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları dağılımı tablo 44'teki gibidir. Buna göre işçilerin %43.9'unun çevresel alan puanı olarak 14.0-15.9 arasında, %42.7'si 16.0-17.9 arasında ve %11.3'i 12.0-13.9 arasında ulusal soru eklenmiş çevresel alan puan almıştır. Ortalama ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı 15.1±1.4 olup en düşük ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı 11.0 ve en yüksek çevresel alan puanı 19'tur.

Şekil 2. Araştırmaya katılan işçilerin yaşam kalitesi alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Şekil 2'de araştırmaya katılan işçilerin yaşam kalitesi alan puanlarının dağılımı görülmektedir.

3.1.8.Çalışma Durumu İle İlgili Bilgiler

Tablo 45. Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin Şu Anda Çalıştıkları Bölüme Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.

Bölümler	Sayı	Yüzde
Üretim Hattı	152	24.2
Kazan İşletme	50	8.0
Elektrik İşletme	14	2.2
Türbin İşletme	28	4.5
Kül Kömür	50	8.0
Hamsu	10	1.6
Üretime Destek Hattı	475	75.8
Kazan Bakım	60	9.6
Elektrik Bakım	65	10.4
Türbin Bakım	53	8.5
Kül Bakım	21	3.3
Ölçü Kontrol	52	8.3
Laboratuvar	9	1.4
Mekanik Atölye	53	8.5
Garaj	63	10.0
Değirmen Bakım	39	6.2
Kömür Hazırlama	60	9.6
Total	627	100.0

SEAS'ta çalışan ve araştırma evrenini oluşturan işçilerin % 24.2'si üretim hattında, % 75.8'i üretime destek hattında çalışmaktadır. İşçilerin %10.4'ü elektrik bakım, %10.0'u garaj, %9.6'lık eşit oranlarda kömür hazırlama ve kazan bakım, %8.5'lik eşit oranlarda türbin bakım ve mekanik atölye, %8.3'ü ölçü kontrol, % 8.0'lık eşit oranlarda kazan işletme ve kül kömür, %1.4'ü hamsu servisinde çalışmaktadır.

Tablo 46. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Buldukları Kadroya (Çalışma Biçimlerine) Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Kadro	Sayı	Yüzde
Baş teknisyen	11	1.8
Ustabaşı	46	7.3
Usta	222	35.4
Usta yardımcısı	214	34.1
İşçi	134	21.4
Toplam	627	100.0

Araştırma kapsamındaki işçilerin %35.4'ü usta, %34.1'i usta yardımcısı, %21.4'ü vasıfsız işçi, %7.3'ü ustabaşı ve %1.8'i baş teknisyen olarak çalışmaktadır.

Tablo 47. Araştırma Evrenini Oluşturan İşçilerin SEAS'taki ve Çalıştıkları Bölümdeki Deneyimlerine (Çalıştıkları Yıla) Göre Dağılımları, Soma 2000.

Deneyim Süresi	SEAS'taki		Bölümdeki	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0-9 yıl arası	17	2.7	95	15.2
10-19 yıl arası	547	87.3	486	77.5
20 yıl veya daha fazla	63	10.0	46	7.3
Toplam	627	100.0	627	100.0
Ortalama deneyim yılı	16.6±3.4		14.8±5.1	
Ortanca deneyim yılı	17.0		17.0	
En düşük deneyim yılı	2.0		0.0	
En yüksek deneyim yılı	28.0		28.0	

İşçilerin %87.3'ü SEAS'ta, %77.5'i halen çalıştıkları bölümde 10-19 yıl arası, %10.0'u SEAS'ta, %7.3'ü halen çalıştıkları bölümde 20 yıl ve daha fazla süredir çalışmaktadır. SEAS'ta 9 yıldan daha az bir deneyime sahip olanların oranı %2.7 ve halen çalışmakta oldukları bölümdeki deneyim süresi 9 yıldan az olanların oranı ise %15.2'dir. SEAS'taki ortalama deneyim süresi 16.6±3.4 yıl ve halen çalışılan bölümdeki deneyim süresi 14.8±5.1 yıldır.

Tablo 48. İşçilerin vardiyalı çalışma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAS 2000.

Vardiya durumu	Sayı	Yüzde
Sadece gündüz çalışıyor	416	66.3
İkili vardiya sistemiyle çalışıyor	38	6.1
Üçlü vardiya sistemiyle çalışıyor	173	27.6
Toplam	627	100.0

İşçilerin %66.3'ü sadece gündüz, %21.6'sı üçlü vardiya sistemiyle ve %6.1'i ikili vardiya sistemiyle çalışmaktadır.

Tablo 49. SEAS'ta Çalışan İşçilerin Bu İşyerinden Önceki Çalışma Yaşantısı Olup Olmama ve Meslek İle İlgili Örgün Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Önceki çalışma yaşantısı	Sayı	Yüzde
Var	477	76.1
Yok	150	23.9
Örgün eğitim alma durumu		
Eğitilmiş	347	55.3
Eğitimsiz	280	44.7
Toplam	627	100.0

Tablo 49'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan işçilerin %76.1'inin bu işyerinde çalışmaya başlamadan önce herhangi bir yerde çalıştıkları, %55.3'ünün mesleğiyle ilgili bir örgün eğitim aldığı gözlenmektedir.

Tablo 50. İşçilerin Yaptıkları İşin Ne Kadarını Bu İş Yerinde İşe Başladıktan Sonra Öğrendiklerine Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşi öğrenme durumu	Sayı	Yüzde
Daha önce biliyordum	37	5.9
Çok azını burada öğrendim	91	14.5
Yarisını burada öğrendim	62	9.9
Çoğunluğunu burada öğrendim	116	18.5
Tamamını burada öğrendim	321	51.2
Toplam	627	100.0

İşçilerin %51.2'si şu anda yaptıkları işin tamamına burada öğrenmiştir. %18.5'i çoğunluğunu, %9.9'u yarisını ve %14.5'i çok azını burada işe başladıktan sonra öğrenmiştir. İşe başlamadan önce şu anda yaptıkları işin bilenlerin oranı ise %5.9'dur.

3.1.9. İş Kazası

Tablo 51. İşçilerin 2000 Yılı İçinde İş Kazası Geçirme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma Seaş 2000.

İş kazası	Sayı	Yüzde
İş kazası geçiren	27	4.3
İş kazası geçirmeyen	600	95.7
Toplam	627	100.0

Tablo 51'de işçilerin %4.3'ünün 2000 yılı içinde iş kazası geçirdikleri gözlenmektedir.

Tablo 52. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin 2000 Yılı İçerisinde Geçirdikleri İş Kazası Nedeniyle İş Günü Kayıplarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İş günü kaybı	Sayı	Yüzde
0-4 gün	13	48.1
5-9 gün	8	29.6
10-15 gün	6	22.2
Toplam	27	100.0
Ortalama	5.4±4.9	
Ortanca	5.0	
En düşük	0.0	
En yüksek	15.0	

İş kazası geçiren işçilerin % 48.1'i 0-4 gün, %29.6'sı 5-9 gün ve %22.2'si 10-15 günlük işgünü kaybı yaşamıştır. İş kazası nedeniyle ortalama işgünü kaybı 5.4 gün, ortanca işgünü kaybı 5 gün, en fazla işgünü kaybı 15 gündür.

SEAŞ'ta çalışan ve araştırma kapsamındaki işçilerin geçirmiş oldukları iş kazalarının tümü hafif yaralanma şiddetindedir.

3.1.10.İşçilerin Çalışma Yaşantısını Algılayış Ve Davranışları

Tablo 53. Araştırma kapsamındaki işçilerin araştırma tarihinde yaptıkları işten hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma 2000.

Şu anda yaptığınız işten ne kadar hoşnutsunuz?	Sayı	Yüzde
Hiç hoşnut değil	17	2.7
Çok az hoşnut	13	2.1
Ne hoşnut. ne de değil	62	9.9
Epeyce hoşnut	296	47.2
Çok hoşnut	239	38.1
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin %47.2'si işlerinden epeyce hoşnut, %38.1'i çok hoşnuttur. Çok az hoşnut olanların oranı %2.1 ve hiç hoşnut olmayanların oranı ise 2.7'dir.

Tablo 54. Araştırma kapsamındaki işçilerin araştırma tarihinde yaptıkları işten doyum sağlama durumlarına göre dağılımı, Soma 2000.

Şu anda yaptığınız işten ne ölçüde doyum sağlıyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Hiç doyum sağlamıyor	14	2.2
Çok az doyum sağlıyor	19	3.0
Orta derecede doyum sağlıyor	65	10.4
Çokça doyum sağlıyor	294	46.9
Tamamen doyum sağlıyor	235	37.5
Toplam	627	100.0

İşçilerin araştırma tarihinde yapmış oldukları işlerinden %46.9'u çokça, %37.5'i tamamen, %10.4'ü orta derecede %3.0'ü çok az doyum sağlamaktadır. Hiç doyum sağlamıyorum diyenlerin oranı %2.2'dir.

Tablo 55. İşçilerin daha üst ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunma isteklerine göre dağılımı, Soma SEAS 2000.

Daha üstte ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunmak isteği	Sayı	Yüzde
Evet, istiyor	188	30.0
Hayır, istemiyor	439	70.0
Toplam	627	100.0

İşçilerin %30.0'u daha üst ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunmayı istemektedir.

Tablo 56. Araştırmaya giren işçilerin işlerinde yükselmek isteklerinin önemlilik düzeyine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşinizde yükselmek sizin için ne kadar önemlidir?	Sayı	Yüzde
Hiç önemli değil	383	61.1
Çok az önemli	52	8.3
Orta derecede önemli	104	16.6
Çokça önemli	72	11.5
Son derece önemli	16	2.6
Toplam	627	100.0

İşçilerin %2.6'sı için işlerinde yükselmek son derece önemli, % 11.5'i için çokça önemli, % 16.6'sı için orta derecede önemli ve %8.3'ü için çok az önemlidir. %61.1'i için ise işlerinde terfi etmek hiç önemli değildir.

Tablo 57. İşçilerin iş sorumluluklarının özel yaşantılarını etkileme düzeylerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşin özel yaşantıyı etki düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç etkilemez	422	67.3
Çok az etkiler	73	11.6
Orta derecede etkiler	94	15.0
Çokça etkiler	35	5.6
Aşırı derece aşırı derecede etkiler	3	0.5
Toplam	627	100.0

Tablo 57'de izlendiği gibi işçilerin iş sorumluluklarının özel yaşantılarını aşırı derecede etkileyenlerin oranı %0.5, çokça etkileyenlerin oranı %5.6, orta derecede etkileyenlerin oranı %15.0 ve çok az etkileyenlerin oranı %11.6'dır. İşim özel yaşantımı hiç etkilemez diyenlerin oranı ise %67.3'tür.

Tablo 58. İşçilerin kendilerini şu anda buldukları kronolojik yaştan daha yaşlı hangi sıklıkta hissettiklerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaşlı hissetme sıklığı	Sayı	Yüzde
Hiçbir zaman yaşlı hissetmiyor	429	68.4
Nadiren yaşlı hissediyor	87	13.9
Ara sıra yaşlı hissediyor	89	14.2
Çoğunlukla yaşlı hissediyor	16	2.6
Her zaman yaşlı hissediyor	6	1.0
Toplam	627	100.0

İşçilerin %1.0'i her zaman, %2.6'sı çoğunlukla, %14.2'si ara sıra ve %13.9'u nadiren kendilerini yaşlı hissetmektedir. %68.4'ü ise kendilerini hiçbir zaman yaşlı hissetmediklerini ifade etmiştir.

Tablo 59. İşçilerin iş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden, diğer çalışanlarla ilişkilerinden, yöneticilerin tutum ve davranışlarından hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Hoşnutluk düzeyi	İş arkadaşlığından		Diğer çalışanlarla iş ilişkilerinden		Yöneticilerden	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç hoşnut değil	7	1.1	5	0.8	31	4.9
Çok az hoşnut	15	2.4	12	1.9	54	8.6
Ne hoşnut. ne de değil	55	8.8	65	10.4	100	15.9
Epeyce hoşnut	399	63.6	411	65.6	360	57.4
Çok hoşnut	151	24.1	134	21.4	82	13.1
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0

İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden işçilerin %63.6'sı epeyce, %24.1'i çok hoşnuttur. Çok az hoşnut olanların oranı %2.4 ve hiç hoşnut olmayanların oranı ise %1.1'dir. İşyerindeki diğer çalışanlarla iş ilişkilerinden işçilerin %63.6'sı epeyce, %21.4'ü çok hoşnuttur. Çok az hoşnut olanların oranı % 1.9 ve hiç hoşnut olmayanları oranı % 0.8'dir. Yöneticilerin kendilerine karşı olan tutum ve davranışlarından İşçilerin % 57.4'ü epeyce, %13.1'i çok hoşnuttur. Çok az hoşnut olanların oranı %8.6 ve hiç hoşnut olmayanların oranı %4.9'dur.

Tablo 60. İş ile ilgili emir verme yetkisine sahip olan üst düzey işçilerin astlarının kendilerine karşı olan tutum ve davranışlarından hoşnutluk durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Astlardan hoşnutluk düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç hoşnut değil	1	1.5
Çok az hoşnut	1	1.5
Ne hoşnut. nede değil	2	2.9
Epeyce hoşnut	44	64.7
Çok hoşnut	20	29.4
Toplam	68	100.0

İşle ilgili emir verme yetkisine sahip işçi sayısı 68'dir. Bu işçilerin %64.7'si astlarından epeyce, %29.4'ü çok hoşnuttur. Çok az hoşnut ve hiç hoşnut olmayanların oranı eşit düzeyde %1.5'tir.

Tablo 61. İşçilerin yapmış oldukları işten dolayı bedensel ve düşünsel olarak ne derecede yorgunluk duyduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yorgunluk Düzeyi	Bedensel		Düşünsel	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç	35	5.6	35	5.6
Çok az	179	28.5	157	25.0
Orta derecede	263	41.9	266	42.4
Çokça	144	23.0	158	25.2
Aşırı derece	6	1.0	11	1.8
Toplam	627	100.0	627	100.0

Gördükleri işten dolayı bedensel olarak işçilerin % 41.9'u orta derecede, %28.5'i çok az, % 23.0'ü çokça ve %1.0'i aşırı derecede yorulduklarını belirtmişlerdir. Hiç yorulmuyorum diyenlerin oranı ise %5.6'dır. Gördükleri işten dolayı düşünsel olarak işçilerin %42.4'ü orta derecede, %25.2'si çokça, %25.0'i çok az ve %1.8'i aşırı derecede yorulduklarını belirtmiştir. Hiç yorulmuyorum diyenlerin oranı % 5.6'dır.

Tablo 62. İşçilerin kendi ifadeleri ile yaptıkları işin karmaşıklık durumuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşin karmaşıklık durumu	Sayı	Yüzde
Hiç karmaşık değil	28	4.5
Çok az karmaşık	146	23.3
Orta derecede karmaşık	247	39.4
Çokça karmaşık	180	28.7
Son derece karmaşık	26	4.1
Toplam	627	100.0

Araştırma tarihinde işçilerin yaptıkları işi son derece karmaşık olarak değerlendirenlerin oranı %4.1, çokça karmaşık olarak değerlendirenlerin oranı %28.7, orta derecede karmaşık olarak değerlendirenlerin oranı %39.4 ve çok az karmaşık olarak değerlendirenlerin oranı %23.3'tür. İşlerini hiç karmaşık bulmayanların oranı ise %4.5'tir.

Tablo 63. İşçilere yaptıkları iş üzerinde karar alma ve uygulama yetkisi verilme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Karar alma ve uygulama yetkisi	Sayı	Yüzde
Hiç verilmiyor	91	14.5
Çok az veriliyor	144	23.0
Orta derecede veriliyor	226	36.0
Çokça veriliyor	126	20.1
Tamamen veriliyor	40	6.4
Toplam	627	100.0

Araştırmaya katılan işçilerin %36.0'sına orta derecede, %23.0'üne çok az, %20.1'ine çokça ve %6.4'üne tamamen yaptıkları iş üzerinde kontrol olanağı verilmektedir. Hiç kontrol olanağı verilmeyenlerin oranı % 14.5'tir.

Tablo 64. İşçilerin yapılacak iş ile ilgili fikir ve düşüncelerine önem verilme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşle ilgili fikir ve düşüncelere ne ölçüde önem veriliyor?	Sayı	Yüzde
Hiç	60	9.6
Çok az	117	18.7
Orta derecede	288	45.9
Çokça	120	19.1
Tamamen	42	6.7
Toplam	627	100.0

İşçilerin %45.9'u orta derecede, %19.1' çokça, %18.7'si çok az ve %6.7'si tamamen yapılacak işle ilgili karar sürecine katılmaları sağlanmaktadır. %9.6'sı ise karar sürecine katılmamaktadır.

Tablo 65. İşçilerin kendi ifadelerine göre yaptıkları iş üzerindeki kontrol düzeyleri (karar verem ve uygulama becerisi) dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İş üzerindeki kontrol (karar verem ve uygulama becerisi) düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç kontrolü yok	5	0.8
çok az kontrol	21	3.3
orta derecede kontrol	128	20.4
Çokça kontrol	375	59.8
Tamamen kontrol	98	15.6
Toplam	627	100.0

İşçilerin yaptıkları iş üzerindeki kontrol düzeyleri %59.8 ile çokça, %20.4 ile orta derecede, %15.6 ile tamamdır. %0.8'inin iş üzerinde kontrolü yoktur.

Tablo 66. İşçilerin işleriyle ilgili kararlar alıp uygulamalarının kendileri için ne derecede önemli olduğuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Karar alma ve uygulama önem düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç önemli değil	7	1.1
Çok az önemli	68	10.8
Orta derecede önemli	109	17.4
Çokça önemli	373	59.5
Aşırı derecede önemli	70	11.2
Toplam	627	100.0

İşçilerin kendi işleriyle ilgili karar alma ve uygulama durumlarının önemlilik düzeyi tablo 66'da görüldüğü gibidir. Buna göre işleriyle ilgili karar alıp uygulamak işçilerin %59.5'i için çokça, %17.4'ü için orta derecede, %11.2'si için aşırı derecede ve %10.8'i için çok az önemlidir. %1.1'i işleriyle ilgili karar alıp uygulamanın hiç önemli olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 67. İşçilerin işleriyle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme becerilerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşteki belirsizlikleri denetleme becerisi	Sayı	Yüzde
Hiç	2	0.3
Çok az	35	5.6
Orta derecede	141	22.5
Çokça	376	60.0
Son derece	73	11.6
Toplam	627	100.0

Tablo 67’de işçilerin işleriyle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme becerilerine göre dağılımı izlenmektedir. İşçilerin %60.0’i çokça, %22.5’i ortaderecede, %11.6’sı son derece ve %5.6’sı çok az oranlarda işlerindeki belirsizlikleri denetleme becerisine sahiptir.

Tablo 68. İşçilerin kendi ifadelerine göre iş kapasitelerinin ne kadarını kullandıklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İş kapasitesi	Sayı	Yüzde
% 70 ve altı	346	55.2
% 71 ve üzeri	281	44.8
Toplam	627	100.0
Ortalama	71.3±16.9	
Ortanca	70.0	
En düşük	5.0	
En yüksek	100.0	

İşçilerin %55.2’si mevcut iş kapasitelerinin yüzde olarak 70 ve altını, %44.8’ yüzde olarak 71 ve üzerini kullanmaktadır. Ortalama iş kapasitesi oranı %71.3 ve ortanca iş kapasitesi oranı %70’tir. En düşük iş kapasitesi % 5 olarak ifade edilmiştir.

Tablo 69. İşçilerin çalıştıkları bölümdeki algıladıkları tehlikeli ve zararlı koşulların düzeyine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Tehlikeli ve zararlı koşul durumu	Sayı	Yüzde
Hiç yok	74	11.8
Çok az tehlikeli	62	9.9
Orta derecede tehlikeli	206	32.9
Çokça tehlikeli	271	43.2
Aşırı derecede tehlikeli	14	2.2
Toplam	627	100.0

İşçilerin iş yerindeki algıladıkları tehlikeli ve zararlı koşullara göre dağılımı tablo 69’da izlenmektedir. İşçilerin %43.2’si çokça tehlikeli, %32.9’u epeyce tehlikeli, %9.9’u çok az tehlikeli ve %2.2’si aşırı derecede tehlikeli koşullarda çalıştıklarını ifade etmiştir. Çalıştıkları iş yerlerinin tehlikesiz olduğunu belirten kişi oranı %11.8’dir.

Tablo 70. İşçilerin işyerlerindeki algıladıkları tehlikeli ve sağlığa zararlı koşullardan ne ölçüde rahatsız olduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Rahatsızlık düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç rahatsızlık duymuyorum	182	32.9
Çok az rahatsızlık duyuyorum	110	19.9
Orta derecede rahatsızlık duyuyorum	160	28.9
Çokça rahatsızlık duyuyorum	93	16.8
Aşırı derecede rahatsızlık duyuyorum	8	1.4
Toplam	553	100.0

İşçilerin %32.9'u çalıştıkları işyerindeki, algıladıkları tehlikeli ve zararlı koşullardan hiç rahatsızlık duymadıklarını, %28.9'u orta derecede, %19.9'u çok az, %16.8'i çokça ve %1.4'ü aşırı derecede rahatsızlık duyduklarını belirtmiştir.

Tablo 71. İşçilerin değerlendirmeleri ile sağlıklarını korumaya ve tehlikeli koşulları önlemeye yönelik alınan önlemlerin hangi düzeyde olduğuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Önlem düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç önlem yok	30	5.4
Çok az önlem var	77	13.9
Orta derecede önlem var	256	46.3
Çokça önlem var	184	33.3
Son derece önlem var	6	1.1
Toplam	553	100.0

İşçilerin sağlığını korumaya ve tehlikeli koşulları gidermeye yönelik hiç önlem alınmadığını belirten işçi oranı %5.4'tür. İşçilerin %46.3'ü orta derecede, %33.3'ü çokça, %13.9'u çok az ve %1.1'i korumaya yönelik son derece önlem alındığını belirtmiştir.

Tablo 72. İşçilerin işyeri tehlikeli koşullarını ve alınan önlemleri değerlendirmelerinden elde edilen iş riski puanlarının işyeri birimlerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşyeri birimleri	N	Ortalama	Standart sapma
Kazan İşletme	50	4,2	2,54
Elektrik İşletme	14	4,4	2,79
Türbin İşletme	28	4,5	2,69
Kül Kömür	50	4,4	1,96
Hamsu	10	4,4	1,35
Kazan Bakım	60	5,6	1,85
Elektrik Bakım	65	4,4	2,10
Türbin Bakım	53	4,9	1,73
Kül Bakım	21	5,4	1,80
Ölçü Kontrol	52	4,3	2,33
Laboratuar	9	4,0	2,12
Mekanik Atölye	53	4,2	1,95
Garaj	63	3,9	2,59
Değirmen Bakım	39	5,7	1,81
Kömür Hazırlama	60	4,8	2,33
Toplam	627	4,6	2,22

İşçilerin işyeri tehlikeli koşullarını ve alınan önlemleri değerlendirmelerinden elde edilen risk puanlarının işyeri birimlerine göre dağılımı tablo 72’de görülmektedir. Puan arttıkça risk artmakta, düştükçe riskte düşmektedir. Buna göre en yüksek risk puanları 5.7 ile değirmen bakım, 5.6 ile kazan bakım ve 5.4 ile kül bakım birimleri almıştır. En düşük puanları ise 4.2 ile kazan işletme ve mekanik atölye, 4.0 ile laboratuar ve 3.9 ile garaj birimleri almıştır.

Tablo 73. İşçilerin öznel değerlendirmeleri ile, SEAŞ’ta çalıştıklarından dolayı, toplumdaki ne ölçüde saygınlık gördüklerine göre dağılımı, Soma 2000.

Saygınlık düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç	9	1.4
Çok az	26	4.1
Orta derecede	195	31.1
Çokça	380	60.6
Son derece	17	2.7
Toplam	627	100.0

ŞEAŞ’ta çalıştıklarından dolayı İşçilerin %60.6’sı çokça, %31.1’i orta derecede, %4.1’i çok az ve %2.7’si son derece saygınlık görmektedir. %1.4’ü ise hiç saygınlık görmediklerini ifade etmiştir.

Tablo 74. İşçilerin iş yerini veya çalıştığı bölümü değiştirmek isteme durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşçilerin işyeri veya bölüm değiştirme istekleri	İşyeri değiştirme		Bölüm değiştirme	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet değiştirmek isterim	80	12.8	146	23.3
Hayır değiştirmek istemem	547	87.2	481	76.7
Toplam	627	100.0	627	100.0

İşçilerin %12.8'i şu anda çalışmakta oldukları SEAŞ'ın dışında başka bir iş yerinde, %23.3'ü işletme içerisinde bir başka bölümde çalışmak istemektedir.

Tablo 75. İşçilerin kendi değerlendirmelerine göre "iş yerinde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme bulunma" durumuna göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Açık veya gizli çekişme durumu	Sayı	Yüzde
Hiç yok	324	51.7
Çok az var	57	9.1
Orta derecede var	102	16.3
Çokça var	127	20.3
Son derece var	17	2.7
Toplam	627	100.0

İşçilerin iş yerlerinde açık veya gizli bir çekişmenin varlığı durumu tablo 112'de görülmektedir. Buna göre %20.3'ünün işyerinde çokça, %16.3'ünün işyerinde orta derecede, %9.1'inin iş yerinde çok az ve %2.7'sinin işyerinde son derecede açık veya gizli bir çekişme vardır. %51.7'sinin işyerinde ise böyle bir çekişme bulunmamaktadır.

Tablo 76. Açık veya gizli bir çekişmenin bulunduğu işyerinde çalışanların bu çekişmeden dolayı ne ölçüde rahatsız olduklarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Rahatsız düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç rahatsız olmuyor	75	24.8
Çok az rahatsız oluyor	39	12.9
Orta derecede rahatsız oluyor	86	28.4
Çokça rahatsız oluyor	91	30.0
Son derece rahatsız oluyor	12	4.0
Toplam	303	100.0

İşyerinde çalışanlar arasında açık veya gizli çekişme var diyen işçilerin bu durumdan %30.0'u çokça, %28.4'ü orta derecede, %12.9'u çok az ve %4.0'ü son derece rahatsız olmaktadır. %24.8'i ise bu çekişmelerden dolayı bir rahatsızlık duymamaktadır.

Tablo 77. İşçilerin çocuklarının veya çok yakınlarının da bu işletmede çalışmasını veya şu anda yapmakta olduğu işi yapmasını isteyip istememe durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Tavsiye etme durumu	İş yerini		Kendi yaptığı işi	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet isterim	459	73.2	362	57.7
Hayır istemem	168	26.8	265	42.3
Toplam	627	100.0	627	100.0

İşçilerin %73.2'si şu anda çalışmakta oldukları işyerinde çocuklarının veya yakınlarının da çalışmasını, %57.7'si şu anda yapmakta oldukları işi yapmasını istemektedir.

Tablo 78. İşçilerin işyerlerinden resmi ödül veya ceza alma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ödül veya ceza alma durumu	Ödül		Ceza	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alan	10	1.6	11	1.8
Almayan	617	98.4	616	98.2
Toplam	627	100.0	627	100.0

İşçilerin %1.6'sının bu işyerinden resmi bir ödül, %1.8'i resmi bir ceza almıştır.

Tablo 79. İşçilerin hizmet içi eğitim taleplerine ve hizmet içi eğitime katılma isteklerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Hizmet içi eğitim talebi veya katılma isteği	Hizmet içi eğitim talebi		Hizmet içi eğitime katılma isteği	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	53	8.5	567	90.4
Hayır	574	91.5	60	9.6
Toplam	627	100.0	627	100.0

İşçilerin %8.5'inin hizmet içi eğitim konusunda talepleri olmuş ve %90.4'ü yapılacak olan hizmet içi eğitim programlarına katılmak istemektedir.

Tablo 80. Araştırma kapsamındaki işçilerin hizmet içi eğitim alma durumlarına göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Hizmet içi eğitim alma durumu	Sayı	Yüzde
İş güvenliği	129	20.6
Mesleki	20	3.2
İş güvenliği ve mesleki	339	54.1
Eğitim almamış	139	22.2
Toplam	627	100.0

İşçilerin %54.1 iş güvenliği ve mesleki, %20.6'sı sadece iş güvenliği, %3.2'si sadece mesleki konularda hizmet içi eğitim almıştır. %22.2'si ise hiçbir hizmet içi eğitim etkinliğine katılmamıştır.

Tablo 81. İşçilerin öznel olarak hizmet içi eğitim programlarının yararlılık düzeylerini değerlendirmeleri dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Hizmet içi eğitim programlarının yararlılık durumu	Sayı	Yüzde
Hiç yararlı değil	7	1.1
Çok az yararlı	14	2.2
Orta derecede yararlı	72	11.5
Çokça yararlı	435	69.4
Son derece yararlı	99	15.8
Toplam	627	100.0

Hizmet içi eğitim programlarını araştırmaya katılan işçilerin %69.4'ü çok yararlı, %15.8'i son derece yararlı, %11.5'i orta derecede yararlı, %2.2'si çok az yararlı bulmaktadır. %1.1'i ise hiç yararlı bulmamaktadır.

Tablo 82. İşçilerin gelecek için ne kadar iyimserlik düzeylerini değerlendirmelerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Gelecek için iyimserlik durumu	Sayı	Yüzde
Hiç iyimser değil	36	5.7
Çok az iyimser	86	13.7
Orta derecede iyimser	289	46.1
Çokça iyimser	201	32.1
Son derece iyimser	15	2.4
Toplam	627	100.0

Tablo 82'de işçilerin gelecekleri konusundaki iyimserlik durumları gözlenmektedir. Buna göre gelecekleri konusunda işçilerin %46.1'i orta derecede, %32.1'i çokça, %13.7'si çok az ve %2.4'ü son derece iyimserdir. %5.7'si ise gelecekleri konusunda hiç iyimser değildir.

3.1.11. İşe Devamsızlık İle İlgili Göstergeler

Tablo 83. İşçilerin kendi ifadeleri ile araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde herhangi bir nedenle işe gelmeme durumları dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık durumu	Sayı	Yüzde
Hastaneye sevk	16	2.6
Hastalık raporu	62	9.9
Sendika izni	77	12.3
Yıllık izin	40	6.4
İşe devamsızlığı yok	432	68.9
Toplam	627	100.0

Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işçilerin kendilerine sorulan işe devamsızlık durumlarına verdikleri yanıtlara göre %68.9'unun herhangi bir nedenle işe devamsızlık yapmadıkları, %12.3'ünün sendika izni, %9.9'unun hastalık raporu ve %6.4'ünün yıllık izin nedeniyle devamsızlık yaptığı izlenmektedir. İşçilerin %2.6'sının aynı dönem içerisinde hastaneye sevk edildiği görülmüştür.

Tablo 84. Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işçilerin kendi ifadeleri ile işe gelmedikleri gün sayısı dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşe gelinmeyen gün sayısı	Sayı	Yüzde
0-4 gün	140	71.8
5-9 gün	19	9.7
10-14 gün	36	18.5
Toplam	195	100.0
Ortalama	4.0±4.2	
Ortanca	2.0	
En düşük	1.0	
En yüksek	14.0	

Tablo 84'te da araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde herhangi bir nedenle işe gelmeyen işçilerin % 71.8'i 0-4 gün, %9.7'si 5-9 gün ve %18.5'i 10-14 gün işe gelmedikleri izlenmektedir. Son 15 gün içerisinde işe devamsızlığı olan işçilerin ortalama işe gelmeme günleri 4.0±4.2, ortanca işe gelmeme günleri 2.0'dir.

Tablo 85. Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işçilerin kendi ifadeleri ile işe gelmedikleri dönem sayısı dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

İşe gelinmeyen dönem sayısı	Sayı	Yüzde
Bir kez	172	88.2
İki kez	17	8.7
Üç kez veya daha fazla	6	3.1
Toplam	195	100.0
Ortalama	1.1±0.5	
Ortanca	1.0	
En düşük	1.0	
En yüksek	5.0	

Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işe devamsızlık yapan işçilerin %88.1'i bir kez, %8.7'si iki kez ve %3.1'i üç kez işe devamsızlık dönemi yaşamıştır. Ortalama işe devamsızlık dönemi 1.1±0.5 kez ve ortanca işe devamsızlık dönemi 1.0 kezdır.

Tablo 86. Araştırmaya giren işçilerin yıllık devamsızlık gün sayılarının devamsızlık türüne göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

DEVAMSIZLIK DURUMU	SENDİKA İZİNİ		HASTALIK RAPORU		ÜCRETSİZ İZİN		YILLIK Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	7	1.1	189	30.1	482	76.9	5	0.8
1-4 gün	57	9.1	192	30.6	113	18.0	29	4.6
5-9 gün	263	41.9	114	18.2	18	2.9	143	22.8
10-14 gün	237	37.8	53	8.5	8	1.3	161	25.7
15 gün ve üzeri	63	10.0	79	12.6	6	1.0	289	46.1
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	9.6±4.8		6.7±13.1		0.9±3.2		17.3±15.0	
Ortanca	9.0		3.0		0.0		14.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	63.0		197.0		34.0		197.0	
Toplam kaç kez	6050		4253		585		10888	

Araştırmaya katılan işçilerin yıllık izin dışında yapmış oldukları işe devamsızlık günleri tür ve ne miktarları tablo 86'da izlenmektedir. Buna göre;

İşçilerin %41.9'u 5-9 gün arası, %37.8'i 10-14 gün arası ve %10.0'u 15 gün ve üzeri sendika izni kullanmaktadır. Ortalama sendika izni sayısı 9.6±4.8 gündür.

İşçilerin %30.6'sı 1-4 gün arası, %18.2'si 5-9 gün arası %12.6'sı 15 gün ve üzeri hastalık raporu izni kullanmıştır. Hiç hastalık raporu izni kullanmayanların oranı %30.1'dir. Ortalama hastalık raporu izni kullanma oranı 6.7±13.1 gündür.

İşçilerin %18.0'i 1-4 gün, %2.9'u 5-9 gün ve %1.3'ü 10-14 gün arasında ücretsiz izin kullanmıştır. Ortalama ücretsiz izin gün sayısı 0.9±3.2'dir.

Yıllık olarak araştırmaya giren işçilerin devamsızlıkları ise şu şekildedir. İşçilerin %46.1'i 15 gün ve üzeri %25.7'si 10-14 gün, %22.8'i 5-9 gün ve %4.6'sının 1-4 gün

arasında herhangi bir devamsızlık nedeniyle işe gelmedikleri gözlenmektedir. Ortalama işe gelinmeyen gün sayısı 17.3 ± 15.0 'dir.

Toplam gün olarak ele alındığında ise araştırma kapsamındaki 627 işçinin bir yıl içerisinde sendika izni nedeniyle 6050 gün, hastalık raporu izni nedeniyle 4253 gün, ücretsiz izin nedeniyle 585 gün ve Toplam yıllık 10888 gün işe gelmedikleri görülmektedir.

Tablo 87. Araştırmaya giren işçilerin yıllık devamsızlık dönem sayılarının devamsızlık türüne göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

DEVAMSIZLIK DURUMU	SENDİKA İZİNİ		HASTALIK RAPORU		ÜCRETSİZ İZİN		YILLIK Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	7	1.1	189	30.1	482	76.9	5	0.8
1-4 kez	106	16.9	328	52.3	118	18.8	58	9.3
5-9 kez	379	60.4	92	14.7	16	2.6	257	41.0
10-14 kez	124	19.8	16	2.6	7	1.1	190	30.3
15 kez ve üzeri	11	1.8	2	0.3	4	0.6	117	18.7
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	7.4±3.6		2.3±2.7		0.7±2.2		10.5±6.1	
Ortanca	7.0		1.0		0.0		9.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	56.0		16.0		22.0		58.0	
Toplam kaç kez	4657		1481		461		6599	

Araştırmaya katılan işçilerin yıllık izin dışında yapmış oldukları işe devamsızlık dönemleri tür ve miktarları tablo 87'de izlenmektedir. Buna göre;

İşçilerin %60.4'ü 5-9 kez, %19.8'i 10-14 kez ve %16.9'u 1-4 kez sendika izni dönemi kullanmaktadır. Ortalama sendika izni dönem sayısı 7.4 ± 3.6 kezdir.

İşçilerin %52.3'ü 1-4 kez arası, %14.7'si 5-9 kez arası ve %2.6'sı 10-14 kez arası hastalık raporu izni kullanmıştır. Hiç hastalık raporu izni kullanmayanların oranı %30.1'dir. Ortalama hastalık raporu izni dönem sayısı 2.3 ± 2.7 'dir.

İşçilerin %18.8'i 1-4 kez, %2.6'sı 5-9 kez ve %1.1'i 10-14 kez arasında ücretsiz izin kullanmıştır. Ortalama ücretsiz izin dönem sayısı 0.7 ± 2.2 'dir.

Yıllık olarak araştırmaya giren işçilerin devamsızlıkları ise şu şekildedir. İşçilerin %41.0'i 5-9 devamsızlık dönemi, %30.3'ü 10-14 devamsızlık dönemi, %18.7'si 15 ve üzeri devamsızlık dönemi ve %9.3'ü 1-4 devamsızlık dönemi yaşadıkları gözlenmektedir. Ortalama işe gelinmeyen dönem sayısı 10.5 ± 6.1 'dir.

Toplam devamsızlık dönemleri ele alındığında ise araştırma kapsamındaki 627 işçinin bir yıl içerisinde sendika izni nedeniyle 4657 kez, hastalık raporu izni nedeniyle 1481 kez, ücretsiz izin nedeniyle 461 kez ve Toplam yıllık 6599 kez işe gelmedikleri görülmektedir.

Tablo 88. Araştırmaya giren işçilerin vizite dönem sayılarının mevsimlere göre ve yıllık dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Vizite Sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		SONBAHAR		YAZ		YILLIK Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0 vizite	322	51.4	327	52.2	349	55.7	322	51.4	133	21.2
1-2 vizite	229	36.5	213	34.0	216	34.4	220	35.1	194	30.9
3-4 vizite	60	9.6	68	10.8	49	7.8	66	10.5	98	15.6
5-6 vizite	12	1.9	13	2.1	8	1.3	12	1.9	70	11.2
7 ve üzeri	1	0.2	3	0.5	2	0.3	4	0.6	129	20.6
Veri yok	3	0.5	3	0.5	3	0.5	3	0.5	3	0.5
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	0.9±1.3		0.9±1.3		0.7±1.2		0.9±1.4		3.6±4.1	
Ortanca	0.0		0.0		0.0		0.0		2.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	11.0		8.0		7.0		9.0		29.0	
Toplam kaç kez	609		588		492		610		2299	

Araştırmaya katılan işçilerin yıllık viziteye çıkma durumları tablo 88'de izlenmektedir. Mevsimlere göre viziteye çıkma durumları incelendiğinde en yüksek oranların hiç viziteye çıkmayanlardı ve 1-2 kez vizite çıkanlarda olduğu görülmektedir.

Kış mevsiminde hiç viziteye çıkmayanların oranı %51.4'tür. İşçilerin %36.5'i 1-2 kez, %9.6'sı 3-4 kez ve %1.9'u 5-6 kez viziteye çıkmıştır. Ortalama viziteye çıkma sayısı 0.9±1.3'tür.

İlkbahar mevsiminde hiç viziteye çıkmayanların oranı %52.2'dir. İşçilerin %34.0'ü 1-2 kez, %10.8'i 3-4 kez ve %2.1'i 5-6 kez viziteye çıkmıştır. Ortalama viziteye çıkma sayısı 0.9±1.3'tür.

Yaz mevsiminde hiç viziteye çıkmayanların oranı %55.7'dir. İşçilerin %34.4'ü 1-2 kez, %7.8'i 3-4 kez ve %1.3'ü 5-6 kez viziteye çıkmıştır. Ortalama viziteye çıkma sayısı 0.7±1.2'dir.

Sonbahar mevsiminde hiç viziteye çıkmayanların oranı 51.4'tür. İşçilerin %35.1'i 1-2 kez, %10.5'i 3-4 kez ve %1.9'u 5-6 kez viziteye çıkmıştır. Ortalama viziteye çıkma sayısı 0.9±1.4'tür.

Tüm yıl içerisinde hiç viziteye çıkmayanların oranı %21.2'dir. İşçilerin %30.9'u 1-2 kez, %15.6'sı 3-4 kez, %11.2'si 5-6 kez ve %20.6'sı 7 kez ve üzerinde viziteye çıkmıştır. Ortalama yıllık viziteye çıkma sayısı 3.6±4.1'dir.

Sayısal olarak viziteye çıkma değerleri incelendiğinde ise araştırmaya katılan 627 işçinin mevsimlik ve yıllık viziteye çıkma sayıları şöyledir. Kış mevsiminde 609, ilkbahar mevsiminde 588, yaz mevsiminde 492, sonbahar mevsiminde 610 ve yıllık Toplam viziteye çıkma sayısı 2299'dur.

Tablo 89. Seçilmiş bazı işe devamsızlık göstergeleri, Soma SEAŞ 2000.

ABSENTİZM ÖLÇÜTÜ	HESAPLAMA FORMÜLÜ	KULLANILAN VERİ TÜRÜ ⁽¹⁾	BULUNAN SONUÇLAR
Kaba Devamsızlık Hızı (Gross Absence-Absenteeism rate)	(İşe gelinmeyen Toplam Gün Sayısı / İşçi Sayısı x 250*) x 100	R+M+Ü+S ⁽²⁾	% 7.67
		R+M+Ü	% 6.94
		R+Ü	% 3.08
Hastalık Devamsızlık Hızı (Sickness Absence Rate)	(Hastalık Sonucu İşe Gelinmeyen Gün Sayısı / İşçi Sayısı x 250*) x 100	R	% 2.7
İşten Kalma Dönemleri Sıklık (Atak) Hızı (Inception Rate Spells)	(Toplam Devamsızlık Dönem Sayısı / Toplam İşçi Sayısı)	R+M+Ü+S	14.19
		R+M+Ü	10.52
		R+Ü	3.09
		R	2.36
Kişi Başına Yıllık Ortalama Devamsızlık Süresi (Annual duration Per person)	Yıllık Toplam devamsızlık süresi / Toplam işçi sayısı	R+M+Ü+S	19.19
		R+M+Ü	17.36
		R+Ü	7.71
		R	6.78
Ortalama Devamsızlık Dönem Süresi (Average length of spell)	İşe Gelinmeyen Toplam Gün Sayısı / Toplam Devamsızlık Dönem Sayısı	R+M+Ü+S	1.35
		R+M+Ü	1.64
		R+Ü	2.49
		R	2.87

(1) Sendika izni (M), Ücretsiz İzin (Ü), Hastalık Raporu (R), Hastaneye Sevk (S)

(2) Hastaneye Sevk edilen durumlarda yarım gün devamsızlık kabul edilmiştir.

* Karşılaştırmalarda standart olması amacıyla yıllık çalışma süresi 250 gün olarak alınmıştır.

Tablo 89'da araştırma kapsamındaki işçilerin seçilmiş bazı devamsızlık göstergeleri verilmiştir. Buna göre:

Kaba Devamsızlık Hızı R+M+Ü için % 6.95, R+Ü için %3.08 ve Hastalık Devamsızlık Hızı %2.7 olarak bulunmuştur.

İşten kalma dönemleri sıklık hızı (işçi başına düşen yıllık devamsızlık dönemi sayısını gösterir) R+M+Ü için 10.52, R+Ü için 3.09 ve R için 2.36 olarak bulunmuştur.

Kişi başına yıllık ortalama devamsızlık süresi (işçi başına düşen yıllık devamsızlık gün sayısını gösterir) R+M+Ü için 17.36 gün, R+Ü için 7.71 gün ve R için 6.78 gündür.

Ortalama devamsızlık dönem süresi R+M+Ü için 1.64, R+Ü için 2.49 ve 2.87'dir.

Değerlendirmelerde kaba devamsızlık hızının %5'i geçmemesi istenir. Ortalama devamsızlık dönemi 4 günden az olursa ve işçi başına yılda ortalama devamsızlık süresi 2 günden fazla ise devamsızlık bir davranış biçimidir.

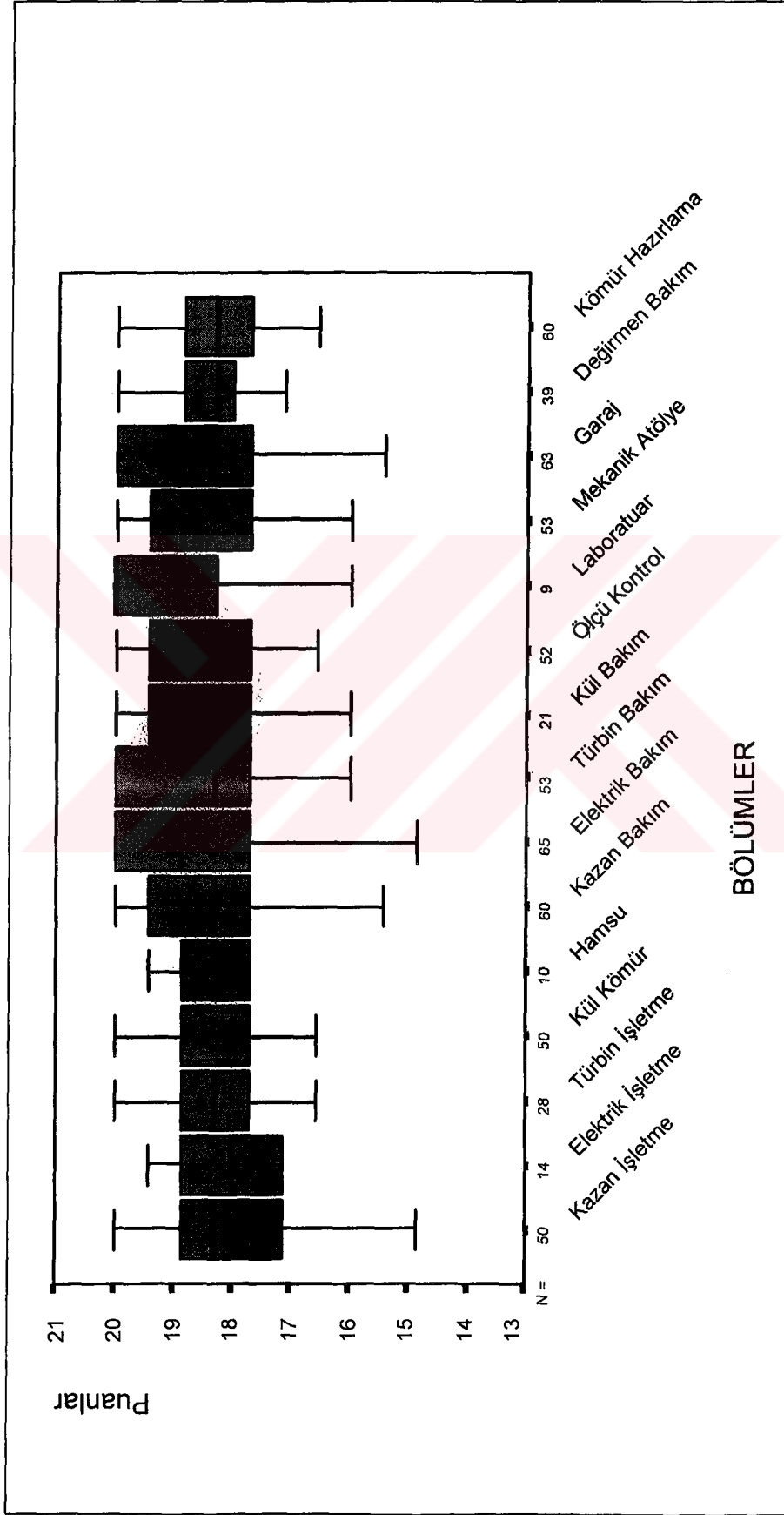
3.2. Çözümleyici Bulgular

Tablo 90. İşyeri içerisindeki bölümlere göre işçilerin alan puanları dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

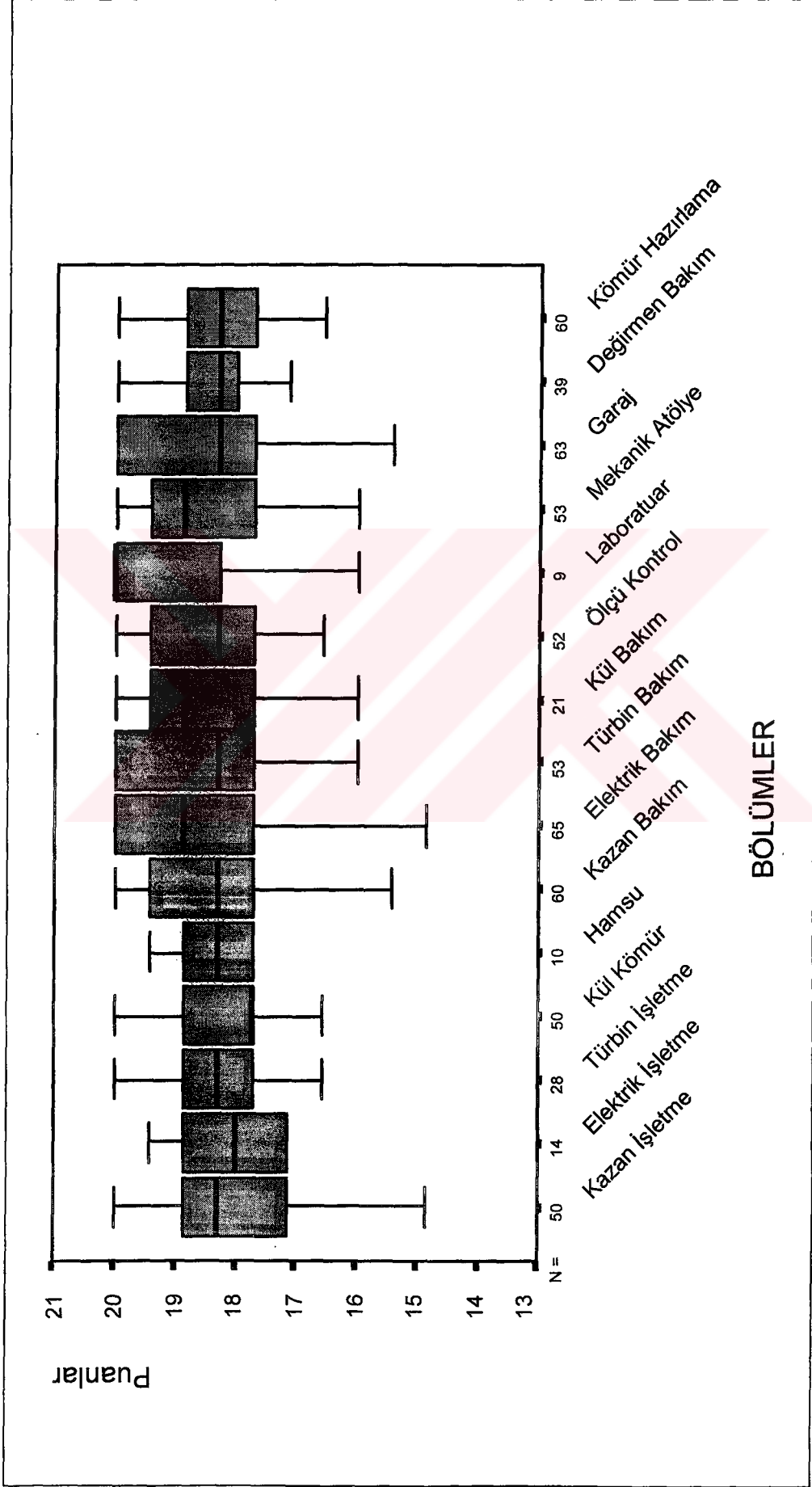
BÖLÜMLER		BEDENSEL ALAN	RUHSAL ALAN	SOSYAL ALAN	ÇEVRESEL ALAN	ÇEVRESEL ALAN (TR)
Üretim Hattı	Ort.	18.1±1.1	16.6±1.3	17.9±2.2	14.9±1.3	15.4±1.3
	Ortanca	18.2	16.6	18.6	15.0	15.5
Kazan İşletme	Ort.	18.1±1.3	17.0±1.3	17.9±2.5	15.1±1.4	15.5±1.5
	Ortanca	18.3	17.3	18.7	15.0	15.6
Elektrik İşletme	Ort.	18.1±0.9	16.6±0.8	17.4±2.5	14.5±1.2	15.1±1.1
	Ortanca	18.0	16.7	18.0	14.8	15.3
Türbin İşletme	Ort.	18.2±1.3	17±1.3	17.7±1.9	15.2±1.3	15.5±1.3
	Ortanca	18.3	17.3	17.3	15.3	15.6
Kül Kömür	Ort.	18.2±1.0	16.2±1.3	18.2±1.9	14.9±1.4	15.4±1.2
	Ortanca	17.7	16.7	18.7	15.0	15.6
Hamsu	Ort.	18.4±0.6	16.4±1.1	17.9±1.4	15.1±0.7	15.6±0.6
	Ortanca	18.3	17.0	18.0	15.0	15.6
Üretime Destek Hattı	Ort.	18.4±1.3	16.6±1.5	18.2±2.0	15.1±1.4	15.5±1.3
	Ortanca	18.2	16.6	18.6	15.0	15.5
Kazan Bakım	Ort.	18.5±1.2	16.6±1.4	18.8±1.5	14.9±1.3	15.4±1.2
	Ortanca	18.3	16.7	18.7	15.0	15.6
Elektrik Bakım	Ort.	18.5±1.6	16.8±1.6	18.1±2.2	15±1.3	15.4±1.3
	Ortanca	18.9	16.7	18.7	15.0	15.6
Türbin Bakım	Ort.	18.6±1.2	16.8±1.1	18.4±1.9	15.5±1.4	15.9±1.4
	Ortanca	18.3	16.7	18.7	15.5	16.0
Kül Bakım	Ort.	18.6±1.1	16.8±1.2	18.3±1.9	15±1.4	15.6±1.2
	Ortanca	18.9	17.3	18.7	15.0	15.6
Ölçü Kontrol	Ort.	18.4±1.0	16.5±1.3	17.9±2.3	14.9±1.5	15.3±1.5
	Ortanca	18.3	16.7	18.7	15.0	15.3
Laboratuar	Ort.	18.8±1.7	16.6±2.2	18.7±2	16±1.5	16.4±1.3
	Ortanca	20.0	17.3	20.0	16.5	16.9
Mekanik Atölye	Ort.	18.3±1.7	16.2±1.9	17.7±2.2	15.2±1.5	15.5±1.4
	Ortanca	18.9	16.7	18.7	15.5	16.0
Garaj	Ort.	18.5±1.4	17.1±1.4	18.9±1.5	15.7±1.3	16.1±1.2
	Ortanca	18.3	17.3	20.0	15.5	16.0
Değirmen Bakım	Ort.	18.3±1.1	16.5±1.3	17.6±1.9	15.1±1.2	15.6±1.1
	Ortanca	18.3	16.7	17.3	15.5	15.6
Kömür Hazırlama	Ort.	18.2±1.2	16.3±1.3	17.8±2.1	14.7±1.4	15.1±1.3
	Ortanca	18.3	16.7	17.3	14.8	15.1

Tablo 90'da işyeri birimlerine göre yaşam kalitesi alan puanları dağılımı izlenmektedir. Buna göre üretim hattında bedensel, ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puan ortalamaları sırasıyla 18.1±1.1, 16.6±1.3, 17.9±2.2, 14.9±1.3 ve 15.4±1.3, üretime destek hattında ise sırasıyla 18.4±1.3, 16.6±1.5, 18.2±2.0, 15.1±1.4, ve 15.5±1.3 olarak bulunmuştur.

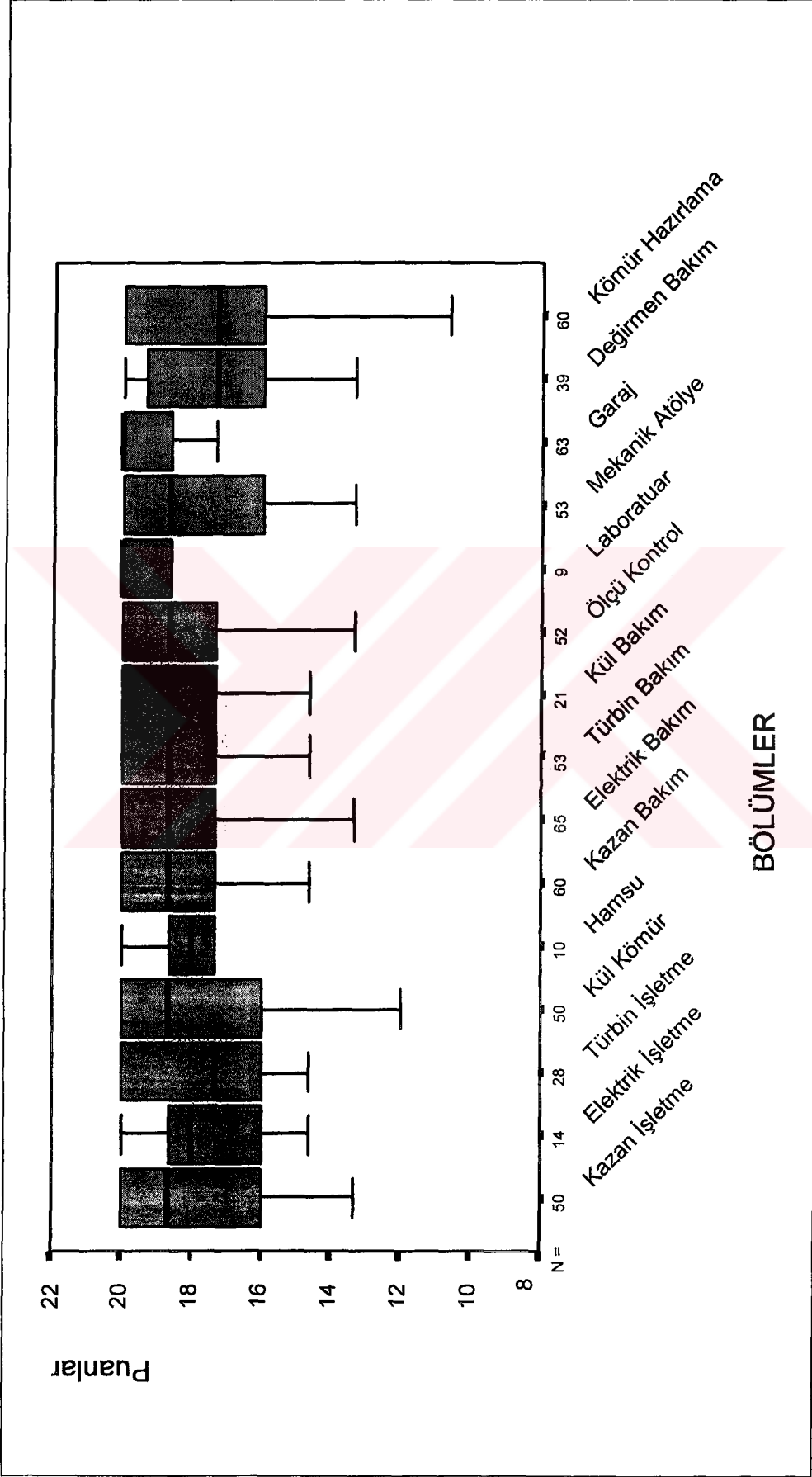
Şekil 3. Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre bedensel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

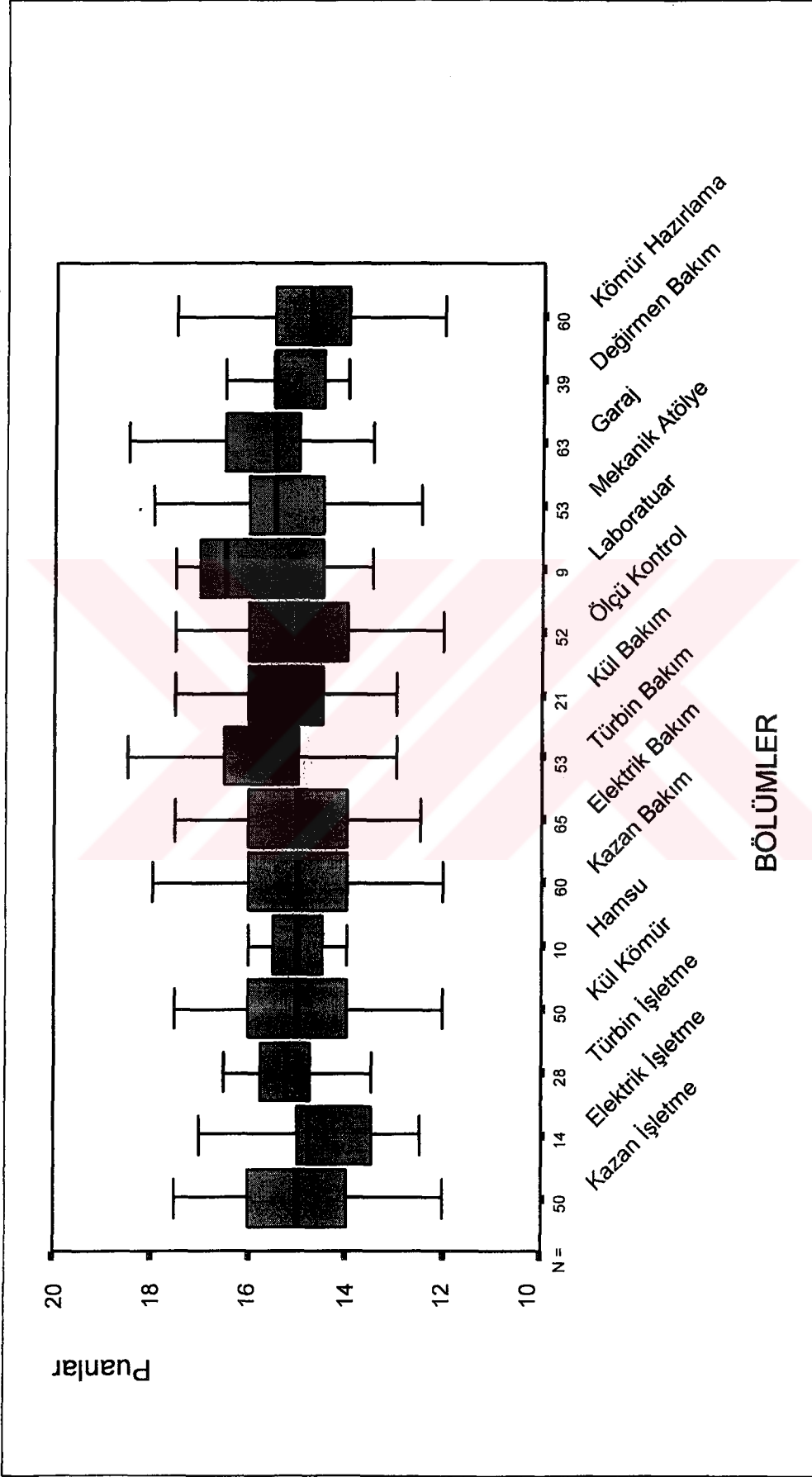
Şekil 4. Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre ruhsal alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

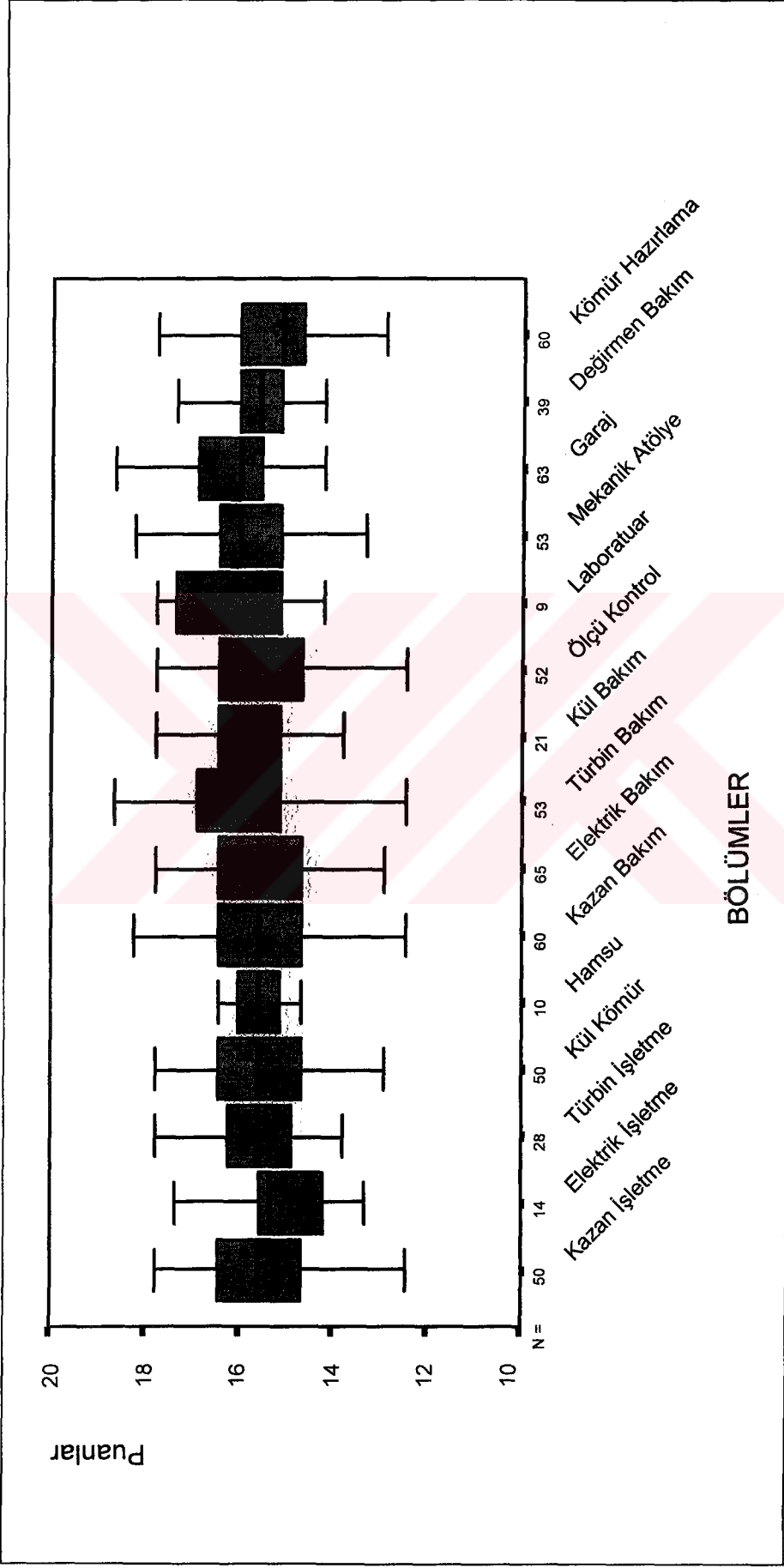
Şekil 5. Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre sosyal alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

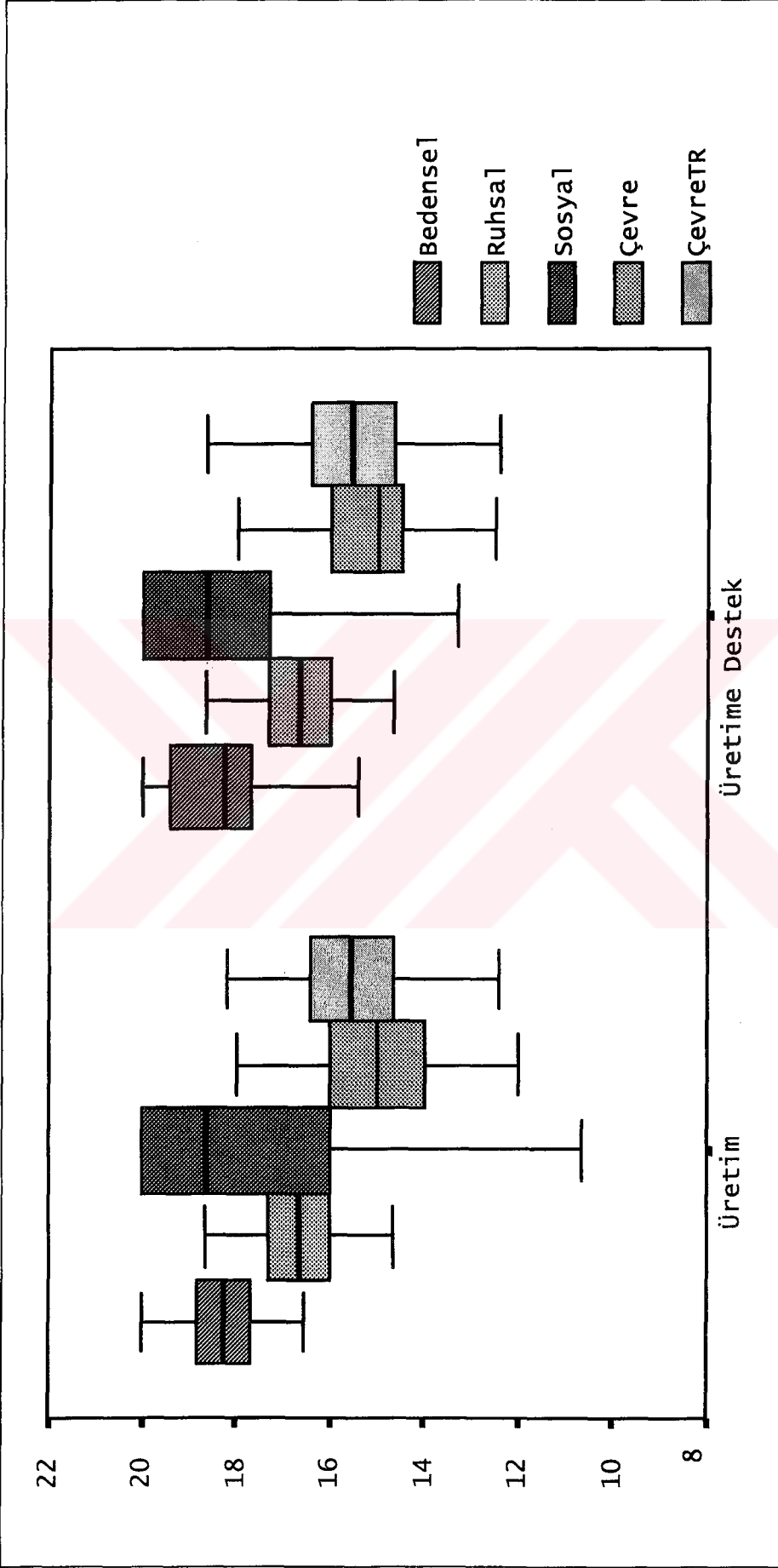
Şekil 6. Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre çevresel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Şekil 7. Araştırma kapsamındaki işçilerin bölümlere göre ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanlarının dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Şekil 8. Araştırma kapsamındaki işçilerin üretim hattı ve üretime destek hattı bölümlerine alan puanlarının dağılımı, Soma SEAS 2000.

Şekil 3 ile 7 arasında yaşam kalitesi alan puanlarının bölümlere göre dağılımı izlenmektedir. Şekil 8’de ise üretim ve üretime destek hattının yaşam kalitesi alan puanları dağılımı görülmektedir.

3.2.1. Tek Değişkenli Çözümleyici Bulgular

Tablo 91. İşçilerin yaş özellikleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	39 yaş ve altı (a)	40-44 yaş arası (b)	45 yaş ve üzeri (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=181	n=329	n=117			
Bedensel	18.3±1.3	18.4±1.3	18.4±1.3	0.314	0.730	---
Ruhsal	16.6±1.4	16.7±1.4	16.6±1.5	0.189	0.828	---
Sosyal ilişkiler	17.8±2.4	18.3±1.9	18.1±1.9	3.706	0.025	(a<b)=c
Çevresel	14.9±1.5	15.2±1.3	15.3±1.2	3.958	0.020	a<(b=c)
Çevresel (TR)	15.3±1.4	15.6±1.3	15.7±1.2	3.256	0.039	---

^(*)Tukey’s HSD

Araştırmaya katılan işçilerin yaşam kalitesi sosyal ve çevresel alan puanları ile yaş özellikleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. 39 yaş ve altı olanların yaşam kalitesi sosyal alan puanı 40-44 yaş grubuna göre ve çevresel alan puanı ise 40-44 ile 45 ve üzeri yaş grubuna göre daha düşüktür.

Tablo 92. Araştırmaya giren işçilerin yaşam kalitesi alan puanları ile eğitim sürelerinin karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	5 yıl ve altı eğitim alan (a)	6-10 yıl arası eğitim alan (b)	11 yıl ve üzeri eğitim alan (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=197	n=63	n=367			
Bedensel	18.4±1.3	18.4±1.3	18.4±1.3	0.052	0.949	---
Ruhsal	16.6±1.4	16.8±1.6	16.6±1.4	0.778	0.460	---
Sosyal ilişkiler	18.4±1.8	18.6±2.0	17.9±2.1	4.755	0.009	c<(a=b)
Çevresel	15.3±1.2	15.1±1.4	15.0±1.4	2.289	0.102	---
Çevresel (TR)	15.7±1.1	15.5±1.3	15.4±1.4	2.880	0.057	(c<a)=b

^(*)Tukey’s HSD

Araştırma kapsamındaki işçilerin yaşam kalitesi sosyal ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyi 11 yıl ve üzeri olanların sosyal alan puanı eğitim süresi 10 yıl ve aşağıda olanlardan daha düşüktür. Ayrıca ulusal soru eklenmiş çevresel alan yaşam kalitesi puanı ile eğitim süresi arasında küçükte olsa bir farklılık gözlenmektedir.

Tablo 93. Araştırma kapsamındaki işçilerde herhangi bir süreğen hastalığın varlığı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Hastalığı olan n=131	Hastalığı olmayan n=496	t	p
Bedensel	17.6±1.53	18.6±1.13	-7.931	0.000
Ruhsal	16.4±1.68	16.7±1.34	-2.12	0.034
Sosyal ilişkiler	18.0±2.07	18.2±2.03	-0.564	0.573
Çevresel	15.0±1.38	15.1±1.37	-1.367	0.172
Çevresel (TR)	15.4±1.36	15.6±1.29	-1.35	0.177

Araştırmaya katılan işçilerin yaşam kalitesi bedensel ve ruhsal alan puanları ile yaşam kaliteleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Hastalığı olmayanların yaşam kalitesi bedensel alan ve ruhsal alan puanları hastalığı olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 94. Araştırmaya katılan işçilerin araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde sağlık sorunu yaşama durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Sağlık sorunu oldu n=92	Sağlık sorunu olmadı n=535	t	p
Bedensel	17.9±1.50	18.5±1.23	3.763	0.000
Ruhsal	16.4±1.68	16.7±1.37	1.766	0.078
Sosyal ilişkiler	18.1±2.34	18.1±1.98	0.097	0.923
Çevresel	14.7±1.49	15.2±1.34	2.927	0.004
Çevresel (TR)	15.1±1.47	15.6±1.26	3.822	0.000

Araştırmanın yapıldığı tarihten önceki son bir ay içerisinde sağlık sorunu geçirenlerin bedensel, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel yaşam kalitesi alan puanları, geçirmeyenlere göre daha yüksektir.

Tablo 95. İşçilerin sürekli ilaç kullanma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Sürekli ilaç kullanan n=42	Sürekli ilaç kullanmayan n=585	t	p
Bedensel	16.8±1.55	18.5±1.19	8.674	0.000
Ruhsal	16.4±1.47	16.6±1.42	0.854	0.394
Sosyal ilişkiler	18.1±1.98	18.1±2.04	0.131	0.896
Çevresel	15.2±1.42	15.1±1.37	-0.463	0.644
Çevresel (TR)	15.6±1.44	15.5±1.30	-0.171	0.864

Yaşamını sürdürebilmek için veya sağlık konforlarını idame ettirebilmek için sürekli ilaç kullanan işçileri bedensel alan puanı kullanmayanlara göre daha yüksektir.

Tablo 96. İşçilerin sahip oldukları çocuk sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	3 ve daha az n=606	4 ve daha fazla n=21	Z*	p
Bedensel	18.4±1.28	18.3±1.52	-0.114	0.909
Ruhsal	16.6±1.40	16.2±1.88	-0.920	0.358
Sosyal ilişkiler	18.2±2.02	17.4±2.29	-1.634	0.102
Çevresel	15.1±1.36	14.4±1.53	-2.230	0.026
Çevresel (TR)	15.6±1.29	14.9±1.54	-2.071	0.038

(*) Mann-Whitney U testi sonucu

Üç ve daha az sayıda çocuk sahibi olanların, dört ve daha yukarı çocuk sahibi olanlara göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusa soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki işçilerin kendileriyle birlikte yaşayan beş yaş altı ve 18 yaş üstü çocuklarının bulunması ile yaşam kalitesi alan puanları arasında bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 97. İşçileri aile tipleriyle yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Çekirdek aile n=595	Geniş aile n=32	t	p
Bedensel	18.4±1.27	17.9±1.54	2.344	0.019
Ruhsal	16.6±1.42	16.6±1.39	0.171	0.864
Sosyal ilişkiler	18.2±1.95	17.2±3.15	2.776	0.006
Çevresel	15.1±1.37	14.8±1.42	1.315	0.189
Çevresel (TR)	15.6±1.31	15.2±1.22	1.633	0.103

Geniş aile yapısına sahip olan işçilerin yaşam kalitesi bedensel ve sosyal alan puanları çekirdek aile yapısına sahip olanlara göre daha düşüktür.

Tablo 98. Araştırma kapsamındaki işçilerin evlerinde kendileri dışında herhangi bir süreğen hastalığı olan bireylerin varlığı ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Süreğen hasta var	Süreğen hasta yok	t	p
	n=113	n=514		
Bedensel	18.3±1.26	18.4±1.29	-0.391	0.696
Ruhsal	16.4±1.55	16.7±1.38	-2.250	0.025
Sosyal ilişkiler	17.9±2.08	18.2±2.03	-1.153	0.249
Çevresel	14.9±1.42	15.2±1.36	-1.946	0.052
Çevresel (TR)	15.4±1.32	15.6±1.30	-1.568	0.117

Yaşadıkları evde kendileri dışında herhangi bir kronik hastalığı olan kişi veya kişilerin olması ile yaşam kalitesi ruhsal alan puanı arasında anlamlı bir farklılık vardır. Evlerinde hasta birey olmayanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı olanlara göre daha yüksektir.

Çalışan dışında evde sürekli ilaç kullanmak zorunda olan birisinin varlığı ile yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Çalışan dışında evde son bir ay içinde hasta olan kişi bulunması ile yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Çocukluğun geçtiği yerleşim yeri tipi ile (il merkezi, ilçe merkezi, kasaba/köy arasında) ile yaşam kalitesi alan puanları arasında bir farklılık gözlenmemiştir.

12 yaşına gelene kadar çocukken yaşanılan bölge ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 99. İşçilerin kendileri dahil kardeş sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	3 ve daha az kardeşi olanlar	4 ve daha fazla kardeşi olanlar	t	p
	n=281	N=344		
Bedensel	18.3±1.24	18.4±1.32	0.418	0.676
Ruhsal	16.6±1.48	16.6±1.37	0.189	0.850
Sosyal ilişkiler	18.3±1.88	18.0±2.14	-2.088	0.037
Çevresel	15.1±1.43	15.1±1.33	-0.376	0.707
Çevresel (TR)	15.5±1.33	15.5±1.29	-0.220	0.826

Araştırma kapsamındaki işçilerin kardeş sayısı üç ve daha az olanların yaşam kalitesi sosyal alan puanı dört ve daha fazla kardeşi olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 100. Araştırma kapsamındaki işçilerin gazete okuma sıklıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Haftada birkaç kez veya daha seyrek n=288	Haftada 3-4 veya daha sık N=337	t	p
Bedensel	18.3±1.28	18.4±1.30	0.918	0.359
Ruhsal	16.4±1.52	16.8±1.31	3.282	0.001
Sosyal ilişkiler	18.1±1.95	18.2±2.11	0.248	0.804
Çevresel	15.1±1.31	15.1±1.43	-0.593	0.553
Çevresel (TR)	15.6±1.25	15.5±1.35	-0.802	0.423

Haftada 3-4 kez veya daha sık gazete okuyanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı haftada birkaç kez veya daha seyrek okuyanlara göre yüksek bulunmuştur.

Tablo 101. Sigara içme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Hiç içmemiş (a) n=189	Her gün en aza bir tane veya daha fazla (b) n=392	Artık içmiyorum, bırakmış (c) n=43	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.3±1.36	18.5±1.22	18.0±1.42	3.679	0.026	a=(b>c)
Ruhsal	16.6±1.41	16.7±1.37	16.4±1.86	0.709	0.492	---
Sosyal ilişkiler	18.2±1.83	18.1±2.03	17.6±2.80	1.394	0.249	---
Çevresel	15.2±1.29	15.0±1.41	15.2±1.44	1.004	0.367	---
Çevresel (TR)	15.6±1.21	15.5±1.33	15.5±1.47	0.593	0.553	---

^(*) Tukey's HSD

Artık içmiyorum. bıraktım diyenler ile her gün en az bir tane sigara veya daha fazla sigara içenlerin yaşam kalitesi bedensel alan puanları farklı bulunmuştur. Bırakanların bedensel alan puanları içenlere göre daha düşüktür.

Tablo 102. İşçilerde sigara paket yıl maruziyeti ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	0.5-14.5 paket yıl (a)	15-30 paket/yıl (b)	30.5 paket/yıl veya daha fazla (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=125	N=246	n=67			
Bedensel	18.5±1.2	18.4±1.3	18.4±1.3	0.875	0.418	---
Ruhsal	16.8±1.4	16.6±1.2	16.2±1.9	4.600	0.011	(a>c)=b
Sosyal ilişkiler	18.0±2.3	18.2±2.1	18.0±2.1	0.306	0.737	---
Çevresel	15.3±1.4	15.0±1.4	15.1±1.5	2.070	0.127	---
Çevresel (TR)	15.7±1.3	15.4±1.3	15.5±1.3	2.758	0.065	---

(*) Tukey's HSD

Sigara paket yıl maruziyeti 30.5 paket/yıl veya daha fazla olanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı 0.5-14.5 paket/yıl olanlara göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 103. İşçilerin sigaraya başlama yaşları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	16 yaş ve daha az	17 yaş ve daha fazla	t	p
	n=93	n=345		
Bedensel	18.4±1.27	18.4±1.25	0.321	0.749
Ruhsal	16.3±1.61	16.7±1.36	2.401	0.017
Sosyal ilişkiler	17.9±2.26	18.1±2.08	0.919	0.359
Çevresel	15.1±1.34	15.1±1.43	0.096	0.924
Çevresel (TR)	15.5±1.24	15.5±1.37	0.082	0.935

Sigaraya başlama yaşı 17 yaş ve daha fazla olanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı 16 yaş ve daha altı dönemde başlamış olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Alkol almada hiç içmemişler ile ayda birkaç kez veya daha seyrek ve haftada birkaç kez veya daha sık içenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Alkole başlama yaşı ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Aylık içki tüketimi ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 104. Araştırma kapsamındaki işçilerin evlilik yaşantısı süresi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	14 yıl veya daha kısa n=174	15 yıl veya daha uzun n=442	t	p
Bedensel	18.3±1.24	18.4±1.29	0.912	0.362
Ruhsal	16.5±1.61	16.7±1.33	2.039	0.042
Sosyal ilişkiler	18.0±2.02	18.3±1.81	2.183	0.029
Çevresel	14.9±1.54	15.2±1.29	2.369	0.018
Çevresel (TR)	15.4±1.43	15.6±1.24	2.364	0.018

Evlilik yaşantısı süresi 15 yıl veya daha uzun olanların yaşam kalitesi ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları 14 yıl veya daha kısa olanlara göre yüksek bulunmuştur.

Oturulan yerleşim yeri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması sonucunda ilçe merkezinde oturmak ile kasaba veya köyde oturmak arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Soma ilçe merkezinde oturanlar ile soma dışında oturup işyerine geli-gidiş yapanlar arasında yaşam kalitesi alan puanları birbirinden farklı değildir.

Oturulan evin mülkiyeti ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Oturulan evin tipi (apartman-müstakil) ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 105. İşçilerin oturdukları evdeki oda sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS2000.

Alanlar	Oda sayısı 3 ve altı n=132	Oda sayısı 4 ve üzeri n=494	t	p
Bedensel	18.2±1.27	18.4±1.29	1.308	0.191
Ruhsal	16.6±1.36	16.6±1.44	0.200	0.841
Sosyal ilişkiler	17.8±2.29	18.2±1.96	1.975	0.049
Çevresel	14.7±1.43	15.2±1.34	3.616	0.000
Çevresel (TR)	15.2±1.33	15.6±1.29	2.895	0.004

Salon dahil oturlan evdeki oda sayısı dört ve üzerinde olanların sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan yaşam kalitesi puanları üç ve daha az odalı evde oturanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Bulaşık makinesi, video, bilgisayar ve cep telefonuna sahip olmak ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 106. Müzik seti sahibi olmak ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Yok n=208	Var n=419	t	p
Bedensel	18.2±1.33	18.5±1.26	-2.200	0.028
Ruhsal	16.5±1.37	16.7±1.44	-1.317	0.188
Sosyal ilişkiler	17.9±2.19	18.3±1.94	-2.176	0.030
Çevresel	15.1±1.35	15.1±1.38	-0.179	0.858
Çevresel (TR)	15.5±1.31	15.5±1.30	-0.184	0.854

Evinde müzik seti olan işçilerin yaşam kalitesi bedensel ve sosyal alan puanları olmayanlara göre daha yüksektir.

Tablo 107. İşçinin kendisine ait bir binek taşıtı olma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Var n=532	Yok n=95	t	p
Bedensel	18.4±1.24	18.2±1.53	-1.323	0.186
Ruhsal	16.7±1.35	16.3±1.74	-2.366	0.018
Sosyal ilişkiler	18.2±1.94	17.7±2.46	-2.499	0.013
Çevresel	15.1±1.35	15.1±1.52	-0.221	0.825
Çevresel (TR)	15.5±1.27	15.5±1.48	-0.423	0.672

Binek taşıtı sahibi olan işçilerin yaşam kalitesi ruhsal ve sosyal alan puanları olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 108. 30'dan fazla kitap sahibi olma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Var n=261	Yok n=366	t	p
Bedensel	18.4±1.33	18.3±1.25	-1.139	0.255
Ruhsal	16.8±1.25	16.5±1.52	-2.106	0.036
Sosyal ilişkiler	18.2±2.11	18.1±1.98	-1.011	0.312
Çevresel	15.0±1.41	15.2±1.35	1.127	0.260
Çevresel (TR)	15.5±1.32	15.6±1.29	1.206	0.228

Ders kitabı ve ansiklopedi dışında işçinin 30'dan fazla kitap sahibi olması ile yaşam kalitesi ruhsal alan puanları istatistiksel olarak farklı bulunmuştur. Kitap sahibi olanların ruhsal alan puanı olmayanlara göre daha yüksektir.

Tablo 109. İşçilerin evlerini kış mevsiminde ne şekilde ısıttıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Soba n=458	Kalorifer n=169	T	p
Bedensel	18.3±1.29	18.5±1.26	-1.315	0.189
Ruhsal	16.6±1.47	16.6±1.29	-0.064	0.949
Sosyal ilişkiler	18.1±2.11	18.2±1.82	-0.494	0.622
Çevresel	15.0±1.38	15.3±1.35	-2.190	0.029
Çevresel (TR)	15.5±1.30	15.7±1.29	-1.863	0.063

Kaloriferli evde oturanların yaşam kalitesi çevresel alan puanı sobalı evde oturanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

İşçinin ailesi dışında maddi olarak bakmakla yükümlü oldukları kişi veya kişilerin olması durumu ile yaşam kalitesi alan puanları arasında bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 110. İşçilerin öğünlerini düzenli yemeleri ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Öğünleri düzenli N=553	Öğünleri düzensiz n=74	t	p
Bedensel	18.4±1.28	18.0±1.24	2.623	0.009
Ruhsal	16.7±1.40	16.4±1.53	1.652	0.099
Sosyal ilişkiler	18.2±1.94	17.5±2.58	2.728	0.007
Çevresel	15.1±1.36	14.8±1.45	1.894	0.059
Çevresel (TR)	15.6±1.28	15.2±1.44	2.252	0.025

Öğünlerimi düzenli olarak yiyorum diyenlerin yaşam kalitesi bedensel ve sosyal alan puanları öğünlerini düzenli olarak yemiyorum diyenlere göre daha yüksektir.

Tablo 111. Araştırma kapsamındaki işçilerin ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiklerini düşündükleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Orta derecede veya daha az n=112	İyi derecede n=515	t	p
Bedensel	17.9±1.6	18.5±1.2	-4.777	0.000
Ruhsal	16.4±1.5	16.7±1.4	-1.915	0.056
Sosyal ilişkiler	17.2±2.7	18.3±1.8	-5.397	0.000
Çevresel	14.6±1.4	15.2±1.4	-4.355	0.000
Çevresel (TR)	15.0±1.3	15.7±1.3	-5.082	0.000

İyi derecede beslenen işçilerin yaşam kalitesi bedensel, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları orta derecede veya daha az diyenlere göre yüksek bulunmuştur.

Tablo 112. İşçilerin eşlerinin gelir getirici bir işte çalışma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Eş çalışmıyor n=561	Eş çalışıyor n=66	t	p
Bedensel	18.3±1.30	18.7±1.14	-2.251	0.025
Ruhsal	16.6±1.43	16.9±1.29	-1.474	0.141
Sosyal ilişkiler	18.1±2.05	18.3±1.95	-0.623	0.534
Çevresel	15.1±1.36	15.3±1.51	-1.127	0.260
Çevresel (TR)	15.5±1.29	15.7±1.42	-1.081	0.280

Eşi gelir getirici bir işte çalışanların yaşam kalitesi bedensel alan puanı eşi çalışmayanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur.

Çalışan dışında eve gelir getiren başka kişinin bulunması ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 113. İşçilerin ek gelir sahibi olmaları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Ek geliri yok n=128	Ek geliri var n=499	t	p
Bedensel	18.5±1.23	18.3±1.30	-1.552	0.121
Ruhsal	16.8±1.52	16.6±1.39	-1.395	0.164
Sosyal ilişkiler	18.5±1.76	18.0±2.09	-2.084	0.038
Çevresel	15.1±1.48	15.1±1.34	0.056	0.955
Çevresel (TR)	15.6±1.37	15.5±1.29	-0.288	0.774

Ek gelire sahip olmayan işçilerin yaşam kalitesi sosyal puanı ek gelire sahip olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 114. Araştırma tarihinden önceki son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere gitme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Tatil yapan n=472	Tatil yapmayan n=155	t	p
Bedensel	18.4±1.24	18.2±1.39	-2.145	0.032
Ruhsal	16.7±1.37	16.4±1.56	-1.801	0.072
Sosyal ilişkiler	18.2±1.92	17.9±2.34	-1.651	0.099
Çevresel	15.2±1.38	14.9±1.34	-2.689	0.007
Çevresel (TR)	15.6±1.30	15.3±1.27	-2.923	0.004

Araştırma tarihinden önceki son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere giden işçilerin bedensel, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları gitmeyenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 115. Araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde herhangi bir sosyal etkinliğe katılma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Katılmış n=76	Katılmamış n=551	t	p
Bedensel	18.3±1.47	18.4±1.26	-0.367	0.714
Ruhsal	17.2±1.47	16.5±1.40	3.757	0.000
Sosyal ilişkiler	18.2±1.98	18.1±2.05	0.425	0.671
Çevresel	15.1±1.67	15.1±1.33	-0.150	0.881
Çevresel (TR)	15.4±1.58	15.5±1.26	-0.630	0.529

Araştırma tarihinden önceki son bir ay içerisinde herhangi bir sosyal etkinliğe (düğün, eğlence ve benzeri cemiyet toplantıları dışında) katılan işçilerin yaşam kalitesi ruhsal alan puanları katılmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 116. Üretim veya üretime destek hattında çalışma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Üretim hattı n=152	Üretime destek hattı n=475	t	p
Bedensel	18.2±1.12	18.4±1.33	-2.392	0.017
Ruhsal	16.6±1.27	16.6±1.47	0.195	0.846
Sosyal ilişkiler	17.9±2.15	18.2±2.00	-1.490	0.137
Çevresel	15.0±1.33	15.1±1.39	-1.179	0.239
Çevresel (TR)	15.5±1.28	15.6±1.31	-0.674	0.500

Üretime destek hattında çalışanların yaşam kalitesi bedensel alan puanı üretim hattında çalışanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 117. İşçilerin çalıştıkları kadro statüleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Baş teknisyen +ustabaşı (a) n=57	Usta (b) n=222	Usta yardımcısı +işçi (c) n=348	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.7±1.3	18.3±1.4	18.4±1.2	1.953	0.143	---
Ruhsal	16.7±1.4	16.6±1.4	16.6±1.4	0.114	0.892	---
Sosyal ilişkiler	18.4±1.8	18.1±2.1	18.1±2.0	0.560	0.572	---
Çevresel	15.5±1.1	15.0±1.5	15.1±1.3	3.125	0.045	(a>b)=c
Çevresel (TR)	15.9±1.1	15.4±1.4	15.5±1.3	2.837	0.059	---

^(*)Tukey's HSD

Baş teknisyen ve ustabaşı statüsünde çalışan işçilerin çevresel alan puanları ile usta statüsünde çalışanların alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunmuştur. Baş teknisyen ve ustabaşı statüsünde çalışanların alan puanları ustalara göre daha yüksektir.

Tablo 118. İşçilerin araştırma tarihinde çalıştıkları bölümdeki çalışma süreleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	9 yıl ve daha kısa (a)	10-19 yıl arası (b)	20 yıl veya daha fazla (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=95	n=486	n=46			
Bedensel	18.2±1.2	18.4±1.3	18.4±1.7	1.037	0.355	---
Ruhsal	16.5±1.4	16.6±1.4	16.8±1.4	0.737	0.479	---
Sosyal ilişkiler	17.6±2.8	18.2±1.9	18.6±1.7	4.989	0.007	a<(b=c)
Çevresel	14.9±1.4	15.1±1.3	15.2±1.6	1.657	0.192	---
Çevresel (TR)	15.3±1.4	15.6±1.3	15.6±1.5	2.540	0.080	---

^(*) Tukey's HSD

Araştırma tarihinde işçilerin çalışmakta oldukları bölümdeki deneyim süresi 20 yıl üzeri olanların yaşam kalitesi sosyal alan puanı daha az deneyim süresi olanlara göre yüksek bulunmuştur.

Tablo 119. İşçilerin araştırma tarihinde termik santraldeki çalışma süreleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	16 yıl ve daha az n=219	17 yıl veya daha fazla n=408	t	p
Bedensel	18.4±1.13	18.3±1.36	-0.674	0.500
Ruhsal	16.6±1.38	16.6±1.44	0.369	0.713
Sosyal ilişkiler	18.0±2.11	18.2±1.99	1.520	0.129
Çevresel	14.9±1.47	15.2±1.31	2.826	0.005
Çevresel (TR)	15.4±1.33	15.6±1.28	2.431	0.015

Termik santraldeki çalışma süresi 17 yıl veya daha fazla olanların yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları 16 yıl veya daha az deneyimi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 120. Araştırma tarihinde işçilerin vardiya çalışma biçimleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Sadece gündüz (a)	İkili vardiya (b)	Üçlü vardiya (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=416	n=38	n=173			
Bedensel	18.4±1.35	18.3±1.13	18.2±1.14	1.558	0.211	---
Ruhsal	16.6±1.49	16.4±1.31	16.7±1.26	0.755	0.471	---
Sosyal ilişkiler	18.2±2.01	17.5±1.85	18.1±2.12	2.160	0.116	---
Çevresel	15.1±1.41	15.1±1.11	15.1±1.35	0.034	0.966	---
Çevresel (TR)	15.5±1.33	15.5±1.01	15.6±1.30	0.047	0.954	---

^(*) Tukey's HSD

Araştırma tarihinde işçilerin vardiya çalışma biçimleriyle yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Termik santralde çalışmaya başlamadan önce başka bir işte çalışma deneyimi olanlar ile olmayanların yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 121. Termik Santralde çalışmaya başlamadan önce mesleki olarak herhangi bir örgün eğitim alma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Eğitim almış n=347	Eğitim almamış n=280	t	p
Bedensel	18.4±1.29	18.4±1.28	-0.274	0.784
Ruhsal	16.6±1.35	16.6±1.51	-0.317	0.751
Sosyal ilişkiler	18.0±2.02	18.3±2.05	-2.091	0.037
Çevresel	15.0±1.46	15.2±1.26	-1.544	0.123
Çevresel (TR)	15.4±1.38	15.6±1.19	-1.791	0.074

Termik santralde çalışmaya başlamadan önce mesleki konuda herhangi bir örgün eğitim almış olan kişilerin yaşam kalitesi sosyal alan puanı, böyle bir eğitimden geçmemiş olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 122. İşçilerin yapmış oldukları işin ne kadarını bu iş yerinde işe başladıktan sonra öğrendikleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Çok Azını (a) n=128	Yarısını (b) n=62	Çoğunluğunu (c) n=437	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.5±1.42	18.2±1.48	18.3±1.20	2.422	0.090	---
Ruhsal	16.8±1.49	16.5±1.46	16.5±1.38	2.396	0.092	---
Sosyal ilişkiler	18.3±1.86	17.7±2.15	18.1±2.06	1.404	0.246	---
Çevresel	15.4±1.25	14.7±1.62	15.0±1.35	5.951	0.003	a>(b=c)
Çevresel (TR)	15.8±1.21	15.1±1.60	15.5±1.26	5.775	0.003	(a>b)=c

(*) Tukey's HSD

Yapmış oldukları işin yarısını veya çoğunluğunu bu işyerinde işe başladıktan sonra öğrenenlerin yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları, daha önceden yaptıkları işi bilenlere göre düşük bulunmuştur.

Tablo 123. Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içinde hastaneye sevk veya hastalık raporu nedeniyle işe gelmeme ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Hastaneye sevk veya rapor devamsızlığı	Devamsızlık yok	t	p
	n=78	n=432		
Bedensel	18.2±1.56	18.4±1.26	-1.255	0.210
Ruhsal	16.7±1.50	16.7±1.38	0.239	0.811
Sosyal ilişkiler	18.1±1.90	18.2±2.04	-0.451	0.652
Çevresel	15.0±1.38	15.2±1.35	-1.027	0.305
Çevresel (TR)	15.4±1.34	15.6±1.27	-1.583	0.114

Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde hastaneye sevk veya hastalık raporu nedeniyle işe devamsızlık yapanlar ile devamsızlığı olmayanlar arasında yaşam kalitesi alan puanları açısından bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 124. Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işe devamsızlık gün sayısı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	3 gün ve üzeri devamsızlık	2 gün ve altı devamsızlık	t	p
	n=77	n=118		
Bedensel	18.1±1.37	18.5±1.31	-2.212	0.028
Ruhsal	16.3±1.37	16.7±1.56	-2.045	0.042
Sosyal ilişkiler	17.9±1.96	18.1±2.07	-0.704	0.482
Çevresel	14.7±1.48	15.2±1.37	-2.136	0.034
Çevresel (TR)	15.1±1.44	15.6±1.29	-2.377	0.018

Araştırma tarihinden önceki son 15 gün içerisinde işe devamsızlık gün sayısı üç gün ve üzerinde olanların yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları, iki gün ve daha az devamsızlığı olanlara göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 125. İşçilerin yaptıkları işten hoşnutluk durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az hoşnut (a)	Orta derecede hoşnut (b)	Çok hoşnut (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=30	n=62	n=535			
Bedensel	18.0±1.42	17.9±1.45	18.4±1.24	5.917	0.003	a=(b<c)
Ruhsal	16.0±1.40	15.8±1.61	16.7±1.36	13.764	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.8±1.86	17.1±2.95	18.2±1.88	8.380	0.000	a=(b<c)
Çevresel	14.2±1.63	14.5±1.36	15.2±1.32	12.652	0.000	(a=b)<c
Çevresel (TR)	14.5±1.55	15.0±1.32	15.6±1.24	16.901	0.000	(a=b)<c

^(*) Tukey's HSD

İşçilerin yaptıkları işten hoşnutluk düzeyleri ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre;

İşinden çok hoşnut olanların orta derecede hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi bedensel alan puanı daha yüksek,

İşinden çok hoşnut olanların orta derecede ve az hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek,

İşinden çok hoşnut olanların orta derecede hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi sosyal alan puanı daha yüksek,

İşinden çok hoşnut olanların orta derecede ve az hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 126. İşçilerin işlerinden doyum sağlama düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az doyum sağlayan (a)	Orta derecede doyum sağlayan (b)	Çok doyum sağlayan (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=33	n=65	n=529			
Bedensel	18.0±1.50	18.0±1.35	18.4±1.25	3.155	0.043	a=b=c
Ruhsal	16.1±1.41	15.8±1.73	16.7±1.34	13.855	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.8±1.90	17.1±2.47	18.2±1.95	9.544	0.000	a=(b<c)
Çevresel	14.1±1.58	14.7±1.46	15.2±1.32	11.852	0.000	(a=b)<c
Çevresel (TR)	14.4±1.49	15.1±1.35	15.6±1.25	15.741	0.000	a<b<c

^(*) Tukey's HSD

İşten doyum sağlama düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre;

İşinden çok doyum sağlayanların, orta derecede ve az doyum sağlayanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek,

İşinden çok doyum sağlayanların, orta derecede doyum sağlayanlara göre yaşam kalitesi sosyal alan puanı daha yüksek,

İşinden çok doyum sağlayanların, orta derecede ve az doyum sağlayanlara göre yaşam kalitesi çevresel alan puanı daha yüksek,

İşinden çok doyum sağlayanların, orta derecede ve az doyum sağlayanlara göre ve orta derecede doyum sağlayanların az doyum sağlayanlara göre yaşam kalitesi ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha olarak yüksek bulunmuştur.

Daha üst ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunmak isteğinde olanlar ile istemeyenlerin yaşam kalitesi alan puanları arasında bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 127. İşçilerin yaptıkları işte yükselme isteği önemlilik düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az önemli (a)	Orta derecede önemli (b)	Çok önemli (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=435	n=104	n=88			
Bedensel	18.3±1.24	18.5±1.27	18.3±1.48	1.161	0.314	---
Ruhsal	16.5±1.41	16.7±1.42	16.8±1.42	2.075	0.126	---
Sosyal ilişkiler	18.0±2.06	18.2±2.16	18.1±1.72	0.221	0.802	---
Çevresel	15.0±1.36	15.1±1.36	15.0±1.42	0.128	0.880	---
Çevresel (TR)	15.5±1.29	15.5±1.32	15.4±1.36	0.083	0.920	---

^(*) Tukey's HSD

İşçilerin yaptıkları işte yükselme isteği önemlilik düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 128. İşçilerin işlerindeki sorumluluklarının kendi özel yaşantılarını etkileme düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az etkiliyor (a)	Orta derecede etkiliyor (b)	Çok etkiliyor (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=495	n=94	n=38			
Bedensel	18.4±1.31	18.2±1.08	18.0±1.31	2.895	0.056	---
Ruhsal	16.7±1.40	16.2±1.43	16.2±1.43	5.417	0.005	(a>b)=c
Sosyal ilişkiler	18.2±2.06	17.8±1.77	17.5±2.09	3.098	0.046	---
Çevresel	15.2±1.32	14.5±1.46	14.6±1.34	12.080	0.000	a>(b=c)
Çevresel (TR)	15.6±1.24	15.0±1.41	14.9±1.33	14.693	0.000	a>(b=c)

^(*) Tukey's HSD

İşçilerin işlerindeki sorumlulukları özel yaşantılarını az etkileyenlerin, orta derecede etkileyenlere göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek,

İşçilerin işlerindeki sorumlulukları özel yaşantılarını az etkileyenlerin, orta derecede ve çok etkileyenlere göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 129. Kendini şu anda bulunduğu yaştan daha yaşlı hissetme durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Yaşlı hissediyorum n=199	Yaşlı hissetmiyorum n=428	t	p
Bedensel	18.0±1.31	18.5±1.24	-4.723	0.000
Ruhsal	16.3±1.56	16.8±1.32	-4.188	0.000
Sosyal ilişkiler	18.0±2.04	18.2±2.04	-0.935	0.350
Çevresel	14.9±1.38	15.2±1.36	-2.727	0.007
Çevresel (TR)	15.3±1.35	15.6±1.27	-2.610	0.009

İşçilerden kendini şu anda buldukları yaştan daha yaşlı hisseden hissedenlerin, hissetmeyenlere göre yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 130. İşçilerin kendilerini yaşlı hissetme sıklıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Nadiren veya hiçbir zaman (a) n=516	Ara sıra yaşlı hissediyor (b) n=89	Çoğunlukla yaşlı hissediyor (c) n=22	F ^(**) Chi- square	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.4±1.25	17.8±1.26	17.8±1.39	28.441	0.000	a>(b=c)
Ruhsal	16.7±1.33	16.1±1.62	15.7±1.67	20.624	0.000	a>(b=c)
Sosyal ilişkiler	18.1±2.01	18.0±1.87	17.4±2.90	1.094	0.579	---
Çevresel	15.1±1.35	15.0±1.30	13.8±1.41	19.575	0.000	(a=b)>c
Çevresel (TR)	15.5±1.28	15.4±1.25	14.3±1.40	19.693	0.000	(a=b)>c

^(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

^(**) Kruskal-Wallis

Kendisini hiçbir zaman yaşlı hissetmeyen veya nadiren yaşlı hissedenlerin, ara sıra ve çoğunlukla yaşlı hissedenlere göre yaşam kalitesi bedensel ve ruhsal alan puanı daha yüksek,

Kendisini hiçbir zaman yaşlı hissetmeyen veya nadiren yaşlı hissedenler ile arasıra yaşlı hissedenlerin, çoğunlukla yaşlı hissedenlere göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 131. İşçilerin işyeri arkadaşlık ilişkilerinden hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesinin karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az hoşnut (a)	Orta derecede hoşnut (b)	Çok hoşnut (c)	F ^(**)	p	Post hoc ^(*)
	n=22	n=55	n=550			
Bedensel	17.9±1.69	18.3±1.13	18.3±1.28	1.319	0.517	---
Ruhsal	15.2±1.99	16.2±1.34	16.7±1.36	19.694	0.000	a<(b=c)
Sosyal ilişkiler	16.1±3.18	16.9±2.54	18.3±1.83	30.693	0.000	(a=b)<c
Çevresel	14.9±1.11	14.3±1.43	15.1±1.35	17.670	0.000	a=(b<c)
Çevresel (TR)	15.4±1.08	14.7±1.30	15.6±1.27	21.850	0.000	a=(b<c)

(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

(**) Kruskal-Wallis

İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden az hoşnut olanların, orta derecede ve çok hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha düşük,
İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden az ve orta derecede hoşnut olanların, çok hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi sosyal alan puanı daha düşük,
İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden orta derecede hoşnut olanların, çok hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha düşük olarak bulunmuştur.

Tablo 132. Araştırmaya giren işçilerin işyerindeki diğer çalışanlarla ilişkilerinden hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az hoşnut (a)	Orta derecede hoşnut (b)	Çok hoşnut (c)	F ^(**)	p	Post hoc ^(*)
	n=17	n=65	n=545			
Bedensel	18.1±1.48	18.2±1.38	18.3±1.26	0.906	0.636	---
Ruhsal	15.7±1.49	16.2±1.38	16.6±1.40	13.277	0.001	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	15.6±3.41	17.2±2.40	18.3±1.85	27.080	0.000	a<b<c
Çevresel	14.8±1.14	14.4±1.46	15.1±1.35	14.184	0.001	a=(b<c)
Çevresel (TR)	15.0±0.84	14.9±1.44	15.6±1.27	18.831	0.000	a=(b<c)

(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

(**) Kruskal-Wallis

İşçilerin işyerinde çalışan diğer çalışanlardan hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre;

İşyerinde çalışan diğer çalışanlardan çok hoşnut olanların, az ve orta derecede hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek,

İşyerinde çalışan diğer çalışanlardan çok hoşnut olanların, az ve orta derecede hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi sosyal alan puanı ve orta derecede hoşnut olanların, az hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi sosyal alan puanı daha yüksek,

İşyerinde çalışan diğer çalışanlardan çok hoşnut olanların, orta derecede hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 133. Yöneticilerin işçinin kendisine karşı olan tutum ve davranışlarından hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az hoşnut (a)	Orta derecede hoşnut (b)	Çok hoşnut (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=85	n=100	n=442			
Bedensel	18.0±1.59	18.2±1.29	18.4±1.20	5.114	0.006	(c>a)=b
Ruhsal	16.3±1.38	16.2±1.49	16.7±1.38	8.190	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.6±2.05	17.4±2.39	18.3±1.89	10.979	0.000	(a=b)<c
Çevresel	14.5±1.41	14.8±1.37	15.2±1.32	12.058	0.000	(a=b)<c
Çevresel (TR)	14.9±1.36	15.1±1.31	15.7±1.23	19.449	0.000	(a=b)<c

^(*) Tukey's HSD

Yöneticilerin çalışanın kendisine karşı olan tutum ve davranışlarından hoşnutluk hoşnutluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanları arasında farklılık bulunmuştur. Buna göre;

Yöneticilerin tutum ve davranışlarından çok hoşnut olanların, az hoşnut olanlara göre yaşam kalitesi bedensel alan puanı daha yüksek,

Yöneticinin tutum ve davranışlarından çok hoşnut olanların, orta derecede ve az hoşnut olanlara göre ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 134. İşçinin bedenen ne ölçüde yorulduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az yoruluyor m (a)	Orta derecede yoruluyor m (b)	Çok yoruluyor m (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=214	n=263	n=150			
Bedensel	18.3±1.23	18.4±1.33	18.3±1.26	0.262	0.769	---
Ruhsal	16.6±1.42	16.5±1.35	16.6±1.53	0.154	0.857	---
Sosyal ilişkiler	18.0±2.15	18.0±2.08	18.3±1.74	1.254	0.286	---
Çevresel	15.2±1.43	15.0±1.26	15.0±1.46	1.443	0.237	---
Çevresel (TR)	15.6±1.35	15.4±1.19	15.4±1.41	0.948	0.388	---

^(*) Tukey's HSD

Bedenen hissedilen yorgunluk düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 135. İşçinin düşünsel olarak ne ölçüde yorulduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az yoruluyorum (a)	Orta derecede yoruluyorum (b)	Çok yoruluyorum (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=192	n=266	n=169			
Bedensel	18.5±1.26	18.3±1.21	18.1±1.39	2.720	0.067	---
Ruhsal	16.7±1.40	16.5±1.37	16.6±1.49	1.059	0.347	---
Sosyal ilişkiler	18.2±2.09	17.9±2.11	18.2±1.81	2.473	0.085	---
Çevresel	15.3±1.35	15.0±1.30	14.9±1.44	5.841	0.003	a>(b=c)
Çevresel (TR)	15.7±1.26	15.4±1.23	15.3±1.41	6.211	0.002	a>(b=c)

^(*)Tukey's HSD

Düşünsel olarak az yoruluyorum diyenlerin, orta derecede ve çok yoruluyorum diyenlere göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 136. İşçilerin yaptıkları işin ne ölçüde karmaşık yapıya sahip olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az karmaşık (a)	Orta derecede karmaşık (b)	Çok karmaşık (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=174	n=247	n=206			
Bedensel	18.3±1.24	18.3±1.31	18.4±1.29	0.342	0.710	---
Ruhsal	16.5±1.44	16.4±1.49	16.8±1.28	3.132	0.044	a=(b<c)
Sosyal ilişkiler	18.2±2.21	17.9±1.98	18.2±1.93	1.830	0.161	---
Çevresel	15.1±1.35	15.0±1.34	15.1±1.42	0.620	0.538	---
Çevresel (TR)	15.5±1.27	15.4±1.28	15.5±1.35	0.433	0.649	---

^(*)Tukey's HSD

Yaptıkları işi orta derecede karmaşık bulanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı, çok karmaşık bulanlara göre daha düşük düzeydedir.

Tablo 137. İşçilere işle ilgili karar alma ve uygulama yetkisinin ne ölçüde verildiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az yetki veriliyor (a)	Orta derecede yetki veriliyor (b)	Çokça yetki veriliyor (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	N=235	n=226	n=166			
Bedensel	18.4±1.16	18.3±1.35	18.4±1.36	0.660	0.516	---
Ruhsal	16.4±1.40	16.6±1.41	16.9±1.41	6.191	0.002	b=(c>a)
Sosyal ilişkiler	18.0±2.07	18.2±1.90	18.2±2.16	0.393	0.674	---
Çevresel	14.9±1.26	15.1±1.45	15.3±1.36	4.711	0.009	b=(c>a)
Çevresel (TR)	15.3±1.24	15.6±1.35	15.7±1.28	4.416	0.012	b=(c>a)

^(*) Tukey's HSD

İşçilere işle ilgili karar alma ve uygulama yetkisi çokça verilenlerin, az yetki verilenlere göre yaşam kalitesi ruhsal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek olarak izlenmektedir.

Tablo 138. İşçilerin işle ilgili fikirlerine ne ölçüde önem verildiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az önem veriliyor (a)	Orta derecede önem veriliyor (b)	Çok önem veriliyor (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=177	n=288	n=162			
Bedensel	18.2±1.29	18.4±1.21	18.5±1.38	3.378	0.035	b=(c>a)
Ruhsal	16.2±1.53	16.6±1.25	17.1±1.43	18.318	0.000	a<b<c
Sosyal ilişkiler	17.7±2.27	18.3±1.91	18.4±1.92	6.006	0.003	(b=c)>a
Çevresel	14.9±1.22	15.1±1.37	15.3±1.50	4.289	0.014	b=(c>a)
Çevresel (TR)	15.3±1.17	15.5±1.29	15.7±1.43	4.643	0.010	b=(c>a)

^(*) Tukey's HSD

İşle ilgili fikirlerine çok önem verilen işçilerin, az önem verilenlere göre bedensel, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

İşle ilgili fikirlerine çok önem verilen işçilerin, orta derecede önem verilen işçilere göre ve orta derecede önem verilen işçilerin, az önem verilen işçilere göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek düzeydedir.

İşle ilgili fikirlerine az önem verilen işçilerin, orta derecede ve çok önem verilen işçilere göre yaşam kalitesi alan puanları daha düşük olarak gözlenmektedir.

Tablo 139. İşçilerin yaptıkları iş üzerindeki kontrol düzeyleri yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az kontrol (a) n=26	Orta derecede kontrol (b) n=128	Yüksek kontrol (c) n=473	F ^(**) Chi-square	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	17.8±1.24	18.3±1.35	18.4±1.26	7.219	0.027	b=(c<a)
Ruhsal	15.5±1.91	16.4±1.44	16.7±1.35	14.927	0.001	a<b<c
Sosyal ilişkiler	17.0±2.62	18.1±2.03	18.2±1.99	6.443	0.040	(b=c)>a
Çevresel	14.7±1.24	14.9±1.33	15.2±1.38	8.736	0.013	a=(b<c)
Çevresel (TR)	15.1±1.26	15.3±1.32	15.6±1.29	8.421	0.015	a=(b<c)

(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

(**) Kruskal-Wallis

Yapılan iş üzerinde yüksek kontrole sahip olan işçilerin yaşam kalitesi bedensel alan puanı az kontrolü olanlara göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

Yapılan iş üzerinde yüksek kontrol düzeyine sahip olan işçilerin, orta derecede kontrole sahip olanlara göre ve orta derecede kontrol seviyesine sahip olan işçilerin az kontrol düzeyine sahip olan işçilere göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Yapılan iş üzerinde orta derecede ve yüksek kontrol düzeyine sahip olan işçilerin, az kontrol seviyesine sahip olan işçilere göre yaşam kalitesi sosyal alan puanları daha yüksektir.

Yapılan iş üzerinde orta derecede kontrol düzeyine sahip olan işçilerin, yüksek kontrol düzeyine sahip olanlara göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha düşük olarak bulunmuştur.

Tablo 140. İşçiler İşle ilgili karar alıp uygulamalarının kendileri için ne kadar önemli olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az önemli (a) n=75	Orta derecede önemli (b) n=109	Çok önemli (c) n=443	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.2±1.14	18.2±1.34	18.4±1.29	1.962	0.141	---
Ruhsal	16.1±1.64	16.3±1.48	16.8±1.33	11.974	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.4±2.23	18.1±2.17	18.3±1.94	5.968	0.003	b=(c>a)
Çevresel	15.0±1.31	15.1±1.25	15.1±1.41	.211	0.810	---
Çevresel (TR)	15.5±1.24	15.5±1.22	15.5±1.34	.123	0.884	---

(*) Tukey's HSD

İşle ilgili kararlar alıp uygulamak benim için çok önemli diyen işçilerin yaşam kalitesi ruhsal alan puanı orta derecede ve az önemli diyenlere göre daha yüksektir.

İşle ilgili kararlar alıp uygulamak benim için çok önemli diyen işçilerin yaşam kalitesi sosyal alan puanı az önemli diyenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 141. İşçilerin işle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme beceri düzeyleri ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az (a)	Orta derecede (b)	Çokça (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=37	n=141	n=449			
Bedensel	18.1±1.28	18.0±1.36	18.5±1.24	7.471	0.001	a=(b<c)
Ruhsal	15.6±1.87	16.2±1.45	16.9±1.30	24.485	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.7±1.85	18.1±1.85	18.2±2.11	1.013	0.364	---
Çevresel	14.9±1.19	14.9±1.39	15.2±1.37	3.730	0.025	a=(b<c)
Çevresel (TR)	15.3±1.04	15.3±1.37	15.6±1.30	3.884	0.021	a=(b<c)

^(*)Tukey's HSD

İşçilerin işle ilgili karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilme becerileri ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre;

Karşılaşılan sorunları tek başıma çokça çözebilirim diyen işçilerin, orta derecede çözebilirim diyenlere göre yaşam kalitesi bedensel, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

İşle ilgili sorunları çokça tek başıma çözebilirim diyen işçilerin, orta derecede ve daha az beceriye sahip olanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 142. İşçilerin iş kapasitelerinin ne kadarını kullandıkları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	%75'in altında kapasite	%75 ve üstü kapasite	t	p
	n=346	n=281		
Bedensel	18.3±1.28	18.4±1.29	-1.090	0.276
Ruhsal	16.5±1.44	16.8±1.38	-2.900	0.004
Sosyal ilişkiler	17.9±2.03	18.4±2.01	-2.911	0.004
Çevresel	15.1±1.35	15.2±1.41	-0.833	0.405
Çevresel (TR)	15.5±1.30	15.6±1.31	-1.241	0.215

İş kapasitelerinin ¾'ünden daha fazlasını kullandıklarını söyleyen işçilerin yaşam kalitesi ruhsal ve sosyal alan puanları daha az kapasitede çalıştıklarını söyleyenlere göre yüksek bulunmuştur.

Tablo 143. İşçilerin çalıştıkları işyerinde tehlikeli koşulların düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Hiç veya çok az (a) n=136	Orta derecede (b) n=206	Çokça (c) n=285	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.4±1.25	18.5±1.29	18.3±1.30	1.504	0.223	---
Ruhsal	16.7±1.42	16.6±1.59	16.6±1.29	.126	0.882	---
Sosyal ilişkiler	18.3±1.89	18.1±2.16	18.0±2.01	.895	0.409	---
Çevresel	15.4±1.40	15.1±1.32	15.0±1.38	4.862	0.008	b=(c<a)
Çevresel (TR)	15.8±1.29	15.6±1.26	15.4±1.32	5.722	0.003	b=(c<a)

^(*) Tukey's HSD

İşyerinde tehlikeli koşulları az olanların yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları çok tehlikeli koşullara sahip işyerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 144. Tehlikeli koşulların işçileri ne kadar rahatsız ettiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az rahatsız ediyor (a) n=292	Orta derecede rahatsız ediyor (b) n=160	Çok rahatsız ediyor (c) n=101	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.6±1.24	18.2±1.35	18.2±1.29	6.310	0.002	a>(b=c)
Ruhsal	16.7±1.39	16.6±1.35	16.3±1.48	3.292	0.038	b=(c<a)
Sosyal ilişkiler	18.3±1.88	18.0±2.20	17.7±2.20	3.520	0.030	b=(c<a)
Çevresel	15.3±1.32	15.0±1.26	14.6±1.51	9.477	0.000	a>(b=c)
Çevresel (TR)	15.7±1.24	15.3±1.26	15.1±1.41	10.864	0.000	a>(b=c)

^(*) Tukey's HSD

İşyerindeki tehlikeli koşullardan az rahatsız olanların, orta derecede ve çok rahatsız olanlara göre yaşam kalitesi bedensel, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksektir.

İş yerindeki tehlikeli koşullardan az rahatsız olanların yaşam kalitesi ruhsal ve sosyal alan puanları çok rahatsız olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 145. İşçilerin sağlığını korumaya yönelik önlemler ne ölçüde alındığı ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az önlem (a)	Orta derecede önlem (b)	Yüksek önlem (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=107	n=256	n=190			
Bedensel	18.1±1.34	18.4±1.27	18.6±1.28	4.233	0.015	b=(a<c)
Ruhsal	16.3±1.46	16.5±1.42	16.9±1.29	7.008	0.001	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.5±2.43	18.0±2.00	18.5±1.80	8.123	0.000	(a=b)<c
Çevresel	14.6±1.37	15.0±1.35	15.5±1.25	18.581	0.000	a<b<c
Çevresel (TR)	15.0±1.33	15.4±1.29	15.9±1.17	19.242	0.000	a<b<c

^(*) Tukey's HSD

İşçilerin sağlığını korumaya yönelik az önlem alınıyor diyenlerin, çok önlem alınıyor diyenlere göre yaşam kalitesi bedensel alan puanı daha düşük seviyededir.

İşçilerin sağlığını korumaya yönelik çok önlem alınıyor diyenlerin yaşam kalitesi ruhsal ve sosyal alan puanları orta derecede ve az önlem alınıyor diyenlere göre daha düşük düzeydedir.

İşçilerin sağlığını korumaya yönelik çok önlem alınıyor diyenlerin orta derecede önlem alınıyor diyenlere göre ve orta derecede önlem alınıyor diyenlerin az önlem alınıyor diyenlere göre yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksektir.

Tablo 146. İşçilerin algıladığı iş riski durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Düşük risk (a)	Orta derece risk (b)	Yüksek risk (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=63	n=444	N=120			
Bedensel	18.5±1.35	18.3±1.30	18.3±1.16	0.861	0.423	---
Ruhsal	17.1±1.39	16.5±1.42	16.6±1.36	4.523	0.011	a>(b=c)
Sosyal ilişkiler	18.9±1.51	17.9±2.14	18.3±1.74	6.497	0.002	(a>b)=c
Çevresel	15.7±1.26	15.0±1.39	15.0±1.25	7.370	0.001	a>(b=c)
Çevresel (TR)	16.1±1.15	15.4±1.34	15.4±1.16	7.419	0.001	a>(b=c)

^(*) Tukey's HSD

İşçilerin iş riski değerlendirmesinde, düşük riske sahip olanların genel olarak diğerlerine göre daha yüksek yaşam kalitesi alan puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Buna göre;

Düşük riske sahip olanların yaşam kalitesi ruhsal alan puanı orta derecede ve yüksek riske sahip olanlara göre daha fazla,

Düşük riske sahip olanların yaşam kalitesi sosyal alan puanı orta derecede riske sahip olanlara göre daha yüksek.

Düşük riske sahip olanların yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı orta derecede ve yüksek riske sahip olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 147. İşçilerin termik santralde çalıştıklarından dolayı toplumdan ne ölçüde saygınlık gördükleri ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az (a) n=35	Orta derecede (b) n=195	Çokça (c) n=397	F	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	17.6±1.43	18.0±1.33	18.6±1.19	19.742	0.000	(a=b)<c
Ruhsal	15.7±1.98	16.3±1.34	16.9±1.32	22.534	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	16.6±3.04	17.4±2.16	18.6±1.67	37.437	0.000	(a=b)<c
Çevresel	14.3±1.48	14.8±1.29	15.3±1.35	17.595	0.000	(a=b)<c
Çevresel (TR)	14.6±1.51	15.2±1.25	15.8±1.23	25.159	0.000	a<b<c

(*) Tukey's HSD

Termik santralde çalıştıklarından dolayı toplumdan çokça saygı gördüklerini söyleyen işçilerin yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları, orta derecede ve az saygınlık görüyorum diyenlere göre daha yüksek,

Toplumdan çok saygınlık görüyorum diyenlerin, orta derecede ve az saygınlık görüyorum diyenlere göre ve orta derecede saygınlık görenlerin az saygınlık görenlere göre yaşam kalitesi ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı daha yüksek olarak izlenmiştir.

Tablo 148. İşçilerin iş yerini değiştirme isteği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=80	Hayır n=547	t	p
Bedensel	17.8±1.52	18.5±1.22	-4.672	0.000
Ruhsal	16.2±1.66	16.7±1.37	-2.827	0.005
Sosyal ilişkiler	17.5±2.08	18.2±2.01	-3.085	0.002
Çevresel	14.6±1.35	15.2±1.36	-3.260	0.001
Çevresel (TR)	15.0±1.25	15.6±1.29	-4.128	0.000

İşyerini değiştirmek isteyenlerin yaşam kalitesi tüm alan puanları, değiştirmek istemeyenlere göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 149. İşçilerin termik santral içerisinde bir başka yerde ve görevde çalışma isteği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=146	Hayır n=481	t	p
Bedensel	18.0±1.42	18.5±1.22	-4.152	0.000
Ruhsal	16.2±1.47	16.8±1.37	-4.639	0.000
Sosyal ilişkiler	17.5±2.20	18.3±1.95	-4.444	0.000
Çevresel	14.6±1.46	15.3±1.30	-5.433	0.000
Çevresel (TR)	14.9±1.42	15.7±1.21	-6.643	0.000

Termik santral içerisinde bir başka yerde ve görevde çalışmak isteyen işçilerin yaşam kalitesi tüm alan puanları, başka yerde ve görevde çalışmak istemeyenlere göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 150. İşyeri sosyal aktivitelerini yeterli bulma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=265	Hayır n=362	t	p
Bedensel	18.5±1.33	18.3±1.24	1.945	0.052
Ruhsal	16.8±1.41	16.5±1.41	2.998	0.003
Sosyal ilişkiler	18.4±1.80	17.9±2.17	3.019	0.003
Çevresel	15.5±1.25	14.8±1.39	6.051	0.000
Çevresel (TR)	15.9±1.17	15.3±1.33	6.198	0.000

İşyeri sosyal aktivitelerini yeterli bulan işçilerin ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları, sosyal aktiviteleri yeterli bulmayanlara göre daha düşük düzeydedir.

Tablo 151. İşçinin yaptığı iş dışında ekonomik değeri olmayan uğraşısının (hobi) bulunması ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=300	Hayır n=327	t	p
Bedensel	18.5±1.19	18.2±1.35	3.026	0.003
Ruhsal	16.8±1.33	16.4±1.47	3.702	0.000
Sosyal ilişkiler	18.2±1.96	18.1±2.11	1.079	0.281
Çevresel	15.0±1.44	15.2±1.30	-1.767	0.078
Çevresel (TR)	15.4±1.36	15.6±1.24	-2.123	0.034

Yaptıkları iş dışında ekonomik getirisi olmayan uğraşısı olanların, olmayanlara göre yaşam kalitesi bedensel ve ruhsal alan puanları daha yüksektir. Hobi sahibi olmayanların ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 152. İşyerinde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişmenin ne ölçüde olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarını karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Hiç veya çok az (a)	Orta derecede (b)	Çokça (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=381	n=102	n=144			
Bedensel	18.5±1.25	18.3±1.28	18.1±1.34	5.817	0.003	b=(c<a)
Ruhsal	16.7±1.45	16.5±1.44	16.4±1.29	3.333	0.036	---
Sosyal ilişkiler	18.5±1.78	17.9±2.09	17.4±2.43	14.769	0.000	(b=c)<a
Çevresel	15.3±1.28	15.0±1.24	14.7±1.58	11.320	0.000	b=(c<a)
Çevresel (TR)	15.8±1.19	15.4±1.17	15.0±1.50	19.041	0.000	a>b>c

^(*) Tukey's HSD

İşyerinde çalışanlar arasında açık veya gizli hiç çekişme yok veya çok az çekişme var diyenlerin yaşam kalitesi bedensel ve çevresel alan puanı çokça çekişme var diyenlere göre daha yüksektir.

İşyerinde hiç veya çok az çekişme var diyenlerin sosyal alan puanı orta derecede ve çokça çekişme var diyenlere göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Hiç veya çok az çekişme var diyenlerin, orta derecede ve çokça çekişme var diyenlere göre ve orta derecede çekişme var diyenlerin çokça çekişme var diyenlere göre yaşam kalitesi alan puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Tablo 153. Çalışanlar arasındaki açık veya gizli çekişmenin ne ölçüde rahat ettiği ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Az rahatsız ediyor (a)	Orta derecede rahatsız ediyor (b)	Çokça rahatsız ediyor (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=114	n=86	n=103			
Bedensel	18.4±1.31	18.2±1.34	18.1±1.35	1.317	0.269	---
Ruhsal	16.5±1.58	16.6±1.30	16.4±1.24	.502	0.606	---
Sosyal ilişkiler	17.8±2.48	17.9±1.83	17.6±2.26	.448	0.640	---
Çevresel	15.0±1.31	15.0±1.33	14.6±1.60	3.332	0.037	b=(c<a)
Çevresel (TR)	15.5±1.28	15.3±1.23	14.9±1.52	5.264	0.006	b=(c<a)

^(*) Tukey's HSD

çalışanlar arasındaki açık veya gizli çekişme beni çok rahatsız ediyor diyenlerin yaşam kalitesi çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları az rahatsız ediyor diyenlere göre daha düşük düzeydedir.

Tablo 154. İşyerini tavsiye etme ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=459	Hayır n=168	t	p
Bedensel	18.4±1.26	18.3±1.36	1.323	0.186
Ruhsal	16.7±1.43	16.4±1.36	2.704	0.007
Sosyal ilişkiler	18.2±2.05	18.0±2.00	1.182	0.238
Çevresel	15.3±1.30	14.7±1.48	4.540	0.000
Çevresel (TR)	15.7±1.22	15.1±1.42	5.155	0.000

İleride termik santralde çocuklarının veya yakınlarının da çalışmasını isteyen işçilerin ruhsal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanı istemeyenlere göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 155. Şu anda yaptığı işi tavsiye etme ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=362	Hayır n=265	t	p
Bedensel	18.4±1.25	18.3±1.33	1.691	0.091
Ruhsal	16.7±1.42	16.5±1.42	1.960	0.050
Sosyal ilişkiler	18.1±2.06	18.1±2.01	0.071	0.944
Çevresel	15.3±1.29	14.9±1.46	3.174	0.002
Çevresel (TR)	15.7±1.23	15.3±1.38	3.149	0.002

Gelecekte işçinin şu anda yapmış olduğu işi çocuklarının veya yakınlarında yapmasını isteyen işçilerin yaşam kalitesi ruhsal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları istemeyenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 156. Herhangi bir sosyal örgütte aktif olarak görev alma durumu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Evet n=89	Hayır n=538	t	p
Bedensel	18.7±1.24	18.3±1.29	2.618	0.009
Ruhsal	17.1±1.25	16.5±1.43	3.608	0.000
Sosyal ilişkiler	18.7±1.63	18.0±2.08	2.748	0.006
Çevresel	15.2±1.66	15.1±1.32	0.451	0.652
Çevresel (TR)	15.6±1.52	15.5±1.27	0.138	0.890

Herhangi bir sosyal örgütte aktif olarak görev alan işçilerin yaşam kalitesi bedensel, ruhsal ve sosyal alan puanları görev almayanlara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Tablo 157. İşyerinden resmi bir ödül alma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Evet n=10	Hayır n=617	Z*	p
Bedensel	18.9±1.5	18.4±1.3	-1.649	0.099
Ruhsal	17.9±1.3	16.6±1.4	-2.739	0.006
Sosyal ilişkiler	19.9±0.4	18.1±2.0	-3.174	0.002
Çevresel	16.3±1.3	15.1±1.4	-2.486	0.013
Çevresel (TR)	16.7±1.2	15.5±1.3	-2.661	0.008

(*)Mann-Whitney U testi sonucu

Çalıştıkları kurumdan resmi ödül alanların yaşam kalitesi ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları ödül almayanlara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Tablo 158. İşyerinden resmi bir ceza alma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Evet n=11	Hayır n=616	Z*	p
Bedensel	17.9±1.8	18.4±1.3	-0.929	0.353
Ruhsal	16.4±1.6	16.6±1.4	-0.416	0.677
Sosyal ilişkiler	16.5±2.5	18.2±2.0	-2.499	0.012
Çevresel	14.5±1.8	15.1±1.4	-0.816	0.414
Çevresel (TR)	14.5±1.9	15.6±1.3	-1.828	0.068

(*)Mann-Whitney U testi sonucu

İşyerinden resmi bir ceza alanların yaşam kalitesi sosyal alan puanı almayanlara göre daha düşük bulunmuştur.

Hizmet içi eğitim talebinde bulunma ile yaşam kalitesi alan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 159. Herhangi bir hizmet içi eğitim programına katılma ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	Evet n=488	Hayır n=139	t	p
Bedensel	18.4±1.30	18.2±1.24	1.992	0.047
Ruhsal	16.7±1.40	16.4±1.47	2.600	0.010
Sosyal ilişkiler	18.2±2.06	18.0±1.94	1.107	0.269
Çevresel	15.1±1.43	15.0±1.13	0.592	0.554
Çevresel (TR)	15.6±1.36	15.5±1.09	0.717	0.473

Hizmet içi eğitim programlarına katılan işçilerin katılmayanlara göre yaşam kalitesi ruhsal alan puanı daha yüksek olarak bulunmuştur.

Yapılacak olan hizmet içi eğitim programlarına katılma isteğiyle yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 160. Hizmet içi eğitim programlarının ne ölçüde yararlı olduğu ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az yararlı (a)	Orta derecede yararlı (b)	Çok yararlı (c)	F ^(**)	p	Post hoc ^(*)
	n=21	n=72	n=534			
Bedensel	17.5±1.74	18.3±1.12	18.4±1.27	7.485	0.024	(b=c)>a
Ruhsal	16.3±1.42	16.4±1.43	16.7±1.42	3.068	0.216	---
Sosyal ilişkiler	17.3±3.51	17.8±1.92	18.2±1.97	4.410	0.110	---
Çevresel	14.6±1.47	14.9±1.46	15.2±1.35	4.952	0.084	---
Çevresel (TR)	15.0±1.46	15.4±1.35	15.6±1.29	5.984	0.050	---

(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

(**) Kruskal-Wallis

Hizmet içi eğitim programlarını az yararlı bulanların, orta derecede ve çok yararlı bulanlara göre yaşam kalitesi bedensel alan puanı daha düşük düzeyde bulunmuştur.

Tablo 161. İşçilerin kendi gelecekleri için iyimserlik düzeyi ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	Az iyimser (a)	Orta derecede iyimser (b)	Çok iyimser (c)	F	p	Post hoc ^(*)
	n=122	n=289	n=216			
Bedensel	18.0±1.49	18.3±1.17	18.7±1.23	14.108	0.000	(a=b)<c
Ruhsal	16.1±1.38	16.4±1.42	17.2±1.26	30.274	0.000	(a=b)<c
Sosyal ilişkiler	17.4±2.21	17.9±2.11	18.8±1.61	20.212	0.000	a<b<c
Çevresel	14.5±1.51	15.0±1.26	15.6±1.25	31.607	0.000	a<b<c
Çevresel (TR)	14.9±1.42	15.4±1.21	16.0±1.19	31.078	0.000	a<b<c

(*) Tukey's HSD

Geleceği için çok iyimser olanların, orta derecede ve az iyimser olanlara göre yaşam kalitesi bedensel ve ruhsal alan puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Geleceği için çok iyimser olanların, orta derecede ve az iyimser olanlara göre ve orta derecede iyimser olanların, az iyimser olanlara göre yaşam kalitesi sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

İşçilerin boyları ile yaşam kalitesi alan puanları arasında bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 162. Kilosu 90 kg. ve daha fazla olanlarla 89 kg. ve aşağıda olanların yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	89 kg ve daha az n=487	90 kg ve daha fazla n=140	t	p
Bedensel	18.3±1.27	18.6±1.32	2.195	0.029
Ruhsal	16.6±1.34	16.8±1.67	1.427	0.155
Sosyal ilişkiler	18.0±2.08	18.6±1.83	2.830	0.005
Çevresel	15.0±1.35	15.4±1.40	2.982	0.003
Çevresel (TR)	15.5±1.27	15.8±1.38	2.931	0.004

90 kg. ve daha üzerinde vücut ağırlığı olanların daha düşük kilolu olanlara göre yaşam kalitesi bedensel, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Beden kitle indeksi 27 ve üzerinde olanlar ile daha düşük beden kitle indeksine sahip olanlar arasında yaşam kalitesi alan puanları açısından bir farklılık gözlenememiştir.

Tablo 163. Beden kitle indeksi (BMI) ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAS 2000.

Alanlar	24.99 BMI (a) n=172	25-34.99 BMI (b) n=437	35 ve üzeri BMI (c) n=16	F ^(**)	p	Post hoc ^(*)
Bedensel	18.3±1.3	18.4±1.3	17.6±2.0	2.857	0.240	---
Ruhsal	16.6±1.5	16.7±1.4	15.8±1.7	3.979	0.137	---
Sosyal ilişkiler	17.7±2.5	18.3±1.8	18.2±1.5	6.098	0.047	(a<b)=c
Çevresel	14.9±1.5	15.2±1.3	14.8±1.6	6.062	0.048	(a<b)=c
Çevresel (TR)	15.3±1.5	15.6±1.2	15.3±1.6	6.797	0.033	(a<b)=c

^(*) %99'a yükseltilmiş olasılıkla ikili t testi karşılaştırması sonucu

^(**) Kruskal-Wallis

25'in altında beden kitle indeksine sahip olan işçilerin yaşam kalitesi sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları 25-35 arası beden kitle indeksine sahip olanlara göre daha düşüktür.

Tablo 164. İşçilerin 2000 yılı içinde iş kazası geçirme durumları ile yaşam kalitesi alan puanlarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

Alanlar	İş kazası geçirmiş	İş kazası geçirmemiş	t	p
	n=27	n=600		
Bedensel	18.2±1.68	18.4±1.27	-0.890	0.374
Ruhsal	16.4±1.24	16.6±1.43	-0.953	0.341
Sosyal ilişkiler	17.7±1.91	18.2±2.04	-1.190	0.235
Çevresel	14.9±1.37	15.1±1.37	-0.918	0.359
Çevresel (TR)	15.4±1.24	15.5±1.31	-0.712	0.477

İşçilerin 2000 yılı içinde iş kazası geçirmiş olmaları ile yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

İş kazası geçirme nedeniyle kaybedilen iş günü süreleriyle ile yaşam kalitesi alan puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 165. İşçilerin sendikal izin, hastalık raporu, ücretsiz izin ve viziteye çıkma sayıları ile yaşam kalitesi alan puanları korelasyon katsayılarının karşılaştırılması, Soma SEAŞ 2000.

	Bedensel Ruhsal		Sosyal	Çevresel	Çevresel
	Alan	Alan	Alan	Alan	Alan(TR)
	n=627	N=627	n=627	n=627	n=627
Yıllık Toplam sendika izni devamsızlığı gün sayısı	r= 0.016	0.073	0.051	0.033	0.031
	p= 0.697	0.068	0.198	0.411	0.436
Yıllık Toplam sendika izni devamsızlığı dönem sayısı	r= 0.019	0.078	0.051	0.052	0.042
	p= 0.627	0.052	0.198	0.189	0.294
Yıllık Toplam hastalık raporu devamsızlığı gün sayısı	r= -0.030	0.020	-0.010	0.033	0.033
	p= 0.449	0.622	0.808	0.411	0.411
Yıllık Toplam hastalık raporu devamsızlığı dönem sayısı	r= -0.041	-0.025	-0.042	-0.004	-0.022
	p= 0.304	0.535	0.296	0.915	0.590
Yıllık Toplam ücretsiz izin devamsızlığı gün sayısı	r= -0.009	0.004	-0.044	-0.065	-0.077
	p= 0.831	0.917	0.271	0.101	0.053
Yıllık Toplam ücretsiz izin devamsızlığı dönem sayısı	r= -0.001	0.003	-0.040	-0.051	-0.061
	p= 0.985	0.942	0.321	0.201	0.127
Yıllık Toplam vizite sayısı	r= -0.103	-0.025	-0.004	0.029	-0.005
	p= 0.010*	0.527	0.924	0.463	0.895

(*) p < 0.05

(**) p < 0.01

Yaşam kalitesi alan puanları ile herhangi bir nedenle yıllık işe devamsızlık ve viziteye çıkma arasında korelasyon gözlenmemiştir.

Tablo 166. Bazı bağımsız değişkenlerin Yaşam Kalitesi Alan Puanlarına olan etkisi, Soma SEAS 2000.

Değişkenler	Bedensel alan	Ruhsal alan	Sosyal alan	Çevresel alan
Yaş arttıkça			▲	▲
Eğitim süresi fazla olanların			▽	
Çocuk sayısı 4'ten fazla olanların				▽
Herhangi bir süreğen hastalığı olanların	▽	▽		
Araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde sağlık sorunu yaşayanların	▽			▽
Evde çalışan dışında süreğen bir hastalığı olan kişi olanların		▽		
Sürekli ilaç kullanmak zorunda olanların	▽			
Çekirdek aile yapısına sahip olanların	▲		▲	
Sigarayı bırakanların	▽			
Sigara paket/yıl maruziyeti fazla olanların		▽		
16 yaşından önce sigaraya başlayanların		▽		
Kardeş sayısı 4'ten fazla olanların			▽	
Sık gazete okuyanların		▲		
Müzik seti sahibi olmak	▲		▲	
Arabası olanların		▲	▲	
30'dan fazla kitabı olanların		▲		
Düzenli olarak öğünlerini yiyenlerin	▲		▲	
Dengeli ve yeterli beslendiğini düşünenlerin	▲		▲	▲
Evlilik süresi 15 yıl ve üzeri olanların		▲	▲	▲
Eşi gelir getirici işte çalışanlar	▲			
Evdeki oda sayısı 4'ün üzerinde olanlar			▲	▲
Evi kaloriferli olanlar				▲
Son bir yılda tatil yapanlar	▲			▲
Son bir ayda sosyal etkinliğe katılanlar		▲		
Ek gelir sahibi olanların			▽	
Üretim hattında çalışanlar	▽			
Termik santraldeki deneyim süresi fazla olanların				▲
Çalıştığı bölümdeki deneyim süresi fazla olanların			▲	
Herhangi bir örgün eğitimden geçmeyenler			▲	
İşinin çoğunu işe girdikten sonra öğrenenler				▽

Tablo 166. Bazı bağımsız değişkenlerin Yaşam Kalitesi Alan Puanlarına olan etkisi, Soma SEAŞ 2000. (devamı)

Değişkenler	Bedensel alan	Ruhsal alan	Sosyal alan	Çevresel alan
Yüksek statülü işte çalışanların				▲
Son 15 günde işe devamsızlığı 2 günden fazla olanlar	▽	▽		▽
İşinden çok hoşnut olanlar	▲	▲	▲	▲
İşlerinden çok doyum sağlayanların		▲	▲	▲
İşi özel yaşantısını çok etkileyenlerin		▽		▽
Bulunduğu yaştan daha yaşlı hissedenlerin	▽	▽		▽
İş arkadaşlarından hoşnut olanların		▲	▲	▲
Diğer çalışan kişilerle ilişkilerinden hoşnut olanların		▲	▲	▲
Yöneticilerin tutum ve davranışlarından hoşnut olanların	▲	▲	▲	▲
İşle ilgili fikirlerine çok önem verilenlerin	▲			
İşi karmaşık yapıda olanlar		▲		
Karar alma yetkisi olanlar		▲		▲
Benim için işle ilgili karar alıp uygulamak çok önemlidir diyenler			▲	
İşle ilgili fikirlerine çok önem verilenler		▲	▲	▲
İş üzerinde kontrolü yüksek olanların	▲	▲	▲	▲
Tek başına işle ilgili sorunları çözme becerisine sahip olanların	▲	▲		▲
Düşünsel olarak çok yorulanların				▽
İş kapasitesini %75'in üzerinde kullananların		▲	▲	
İşçinin değerlendirmesine göre, işyerindeki tehlikeli koşulları çok olarak değerlendirenlerin				▽
Tehlikeli koşullardan çok rahatsız olanların	▽	▽	▽	▽
Sağlığı korumaya yönelik önlemleri yetersiz olarak değerlendirenlerin	▽	▽	▽	▽
İşlerinden dolayı toplumdan çok saygınlık görenlerin	▲	▲	▲	▲
İşyerini değiştirmek isteyenlerin	▽	▽	▽	▽
İşletme içinde başka bir bölümde çalışmak isteyenlerin	▽	▽	▽	▽
İşyeri sosyal aktiviteleri yetersiz bulanların		▽	▽	▽
Ekonomik değeri olmayan uğraşı sahibi olanları	▲	▲		
İşyerinde açık veya gizli çokça çekişme olanların	▽		▽	▽

Tablo 166. Bazı bağımsız değişkenlerin Yaşam Kalitesi Alan Puanlarına olan etkisi, Soma SEAS 2000.(devamı)

Değişkenler	Bedensel alan	Ruhsal alan	Sosyal alan	Çevresel alan
İşyerindeki çekişmeden dolayı rahatsız olanların				▽
İşyerini tavsiye edenlerin		▲		▲
Yaptığı işi tavsiye edenlerin		▲		▲
Herhangi bir sosyal örgütte görevli olanların	▲	▲	▲	
Hizmet içi eğitim alanların	▲	▲		
Hizmet içi eğitim programlarını yararlı bulanların	▲			
Resmi ödül alanlar		▲	▲	▲
Resmi ceza alanlar			▽	
Gelecekleri için iyimser olanların	▲	▲	▲	▲
90 kg. ve üzeri olanların	▲		▲	▲
BMI 25-35 arasında olanlar			▲	▲
Vizite sayısı fazla olanların	▽			

▲ Daha yüksek alan puanı

▽ Daha düşük alan puanı

Bazı bağımsız değişkenlerin yaşam kalitesi alan puanlarına olan etkisi özetlenmiş bir şekilde tablo 166'da gösterilmiştir.

Tablo 167. Bazı bağımsız değişkenlerin algılanan yaşam kalitesi ve algılanan genel sağlık durumuna olan etkisi, Soma SEAŞ 2000.

Değişkenler	ALGILANAN GENEL YAŞAM KALİTESİ (GYK)				ALGILANAN GENEL SAĞLIK DURUMU (GSD)			
	İlişkinin yönü	X ²	sd	p	İlişkinin yönü	x ²	sd	p
Herhangi bir süregelen hastalığı olanların					▽	78.94	1	0.000
Araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde sağlık sorunu yaşayanlar					▽	50.03	1	0.000
Sürekli ilaç kullanmak zorunda olanların					▽	24.57	1	0.000
Alkol kullananların	▽	5.68	1	0.017				
Eşi gelir getirici bir işte çalışanların					▲	4.08	1	0.043
Toplam eğitim süresi fazla olanların	▽	7.01	2	0.030				
Sigara paket/yıl maruziyeti fazla olanların	▽	8.44	2	0.015				
Son 15 günde işe devamsızlığı olanların					▽	6.69	1	0.010
Dengeli ve yeterli beslendiğini düşünenlerin	▲	16.57	1	0.000	▲	17.39	1	0.000
Son bir yıl içinde tatil yapanların					▲	4.18	1	0.041
Vardiyasız çalışılan bölümde görev yapanların					▽	6.76	1	0.009
Sadece gündüz çalışanların					▽	6.13	2	0.047
Kendini yaşlı hissedendenlerin	▽	10.03	1	0.002	▽	45.58	1	0.000
İş kapasitesini %75 ve üzerinde kullananların	▲	5.66	1	0.017				
İşyerini değiştirmek isteyenlerin	▽	25.67	1	0.000	▽	9.28	1	0.002
SEAŞ'ta başka bir bölümde çalışmak isteyenlerin	▽	19.02	1	0.000	▽	17.12	1	0.000

Tablo 167. Bazı bağımsız değişkenlerin algılanan yaşam kalitesi ve algılanan genel sağlık durumuna olan etkisi, Soma SEAŞ 2000. (devamı)

Değişkenler	ALGILANAN GENEL YAŞAM KALİTESİ (GYK)				ALGILANAN GENEL SAĞLIK DURUMU (GSD)			
	İlişkinin yönü	X ²	sd	p	İlişkinin yönü	x ²	sd	p
İşyeri sosyal aktivitelerini yetersiz bulanların	▽	27.11	1	0.000	▽	3.754	1	0.053
Bu işyerinde yakınlarının çalışmasını tavsiye etmeyenlerin	▽	9.00	1	0.003	▽	14.23	1	0.000
Kendi yaptığı işi yakınlarının da yapmasını istemeyenlerin					▽	9.91	1	0.002
Ödül alanların	▲	Fisher's		0.006				
Hizmet içi eğitim programlarına katılmak isteyenlerin	▽	5.51	1	0.019	▲	5.12	1	0.024
BMI 27'nin üzerinde olanların	▲	4.30	1	0.038				
Yıllık hastalık raporu gün sayısı fazla olanların					▽	10.44	4	0.034
Yıllık hastalık raporu dönem sayısı fazla olanların					▽	10.84	4	0.028
İşinden çok hoşnut olanların	▲	18.46	1	0.000	▲	32.58	1	0.000
İşlerinden çok doyum sağlayanların	▲	14.75	1	0.000	▲	24.46	1	0.000
İşi özel yaşantısını çok etkileyenlerin					▽	12.40	1	0.000
İş arkadaşlarından hoşnut olanların	▲	17.93	1	0.000	▲	10.82	1	0.001
Diğer çalışan kişilerle ilişkilerinden hoşnut olanların	▲	13.05	1	0.000	▲	11.99	1	0.001
Yöneticilerin tutum ve davranışlarından hoşnut olanların	▲	10.41	1	0.001	▲	19.01	1	0.000
Emri altında çalışan personelin tutum ve davranışlarından hoşnut olanların	▲	Fisher's		0.029				

Tablo 167. Bazı bağımsız değişkenlerin algılanan yaşam kalitesi ve algılanan genel sağlık durumuna olan etkisi, Soma SEAŞ 2000. (devamı)

Değişkenler	ALGILANAN GENEL YAŞAM KALİTESİ (QOL)			ALGILANAN GENEL SAĞLIK DURUMU				
	İlişkinin yönü	X ²	sd	p	İlişkinin yönü	x ²	sd	p
Bedenen az yorulanların					▲	4.36	1	0.037
İş üzerinde kontrolü yüksek olanların					▲	7.69	1	0.006
Tek başına işle ilgili sorunları çözmeye becerisine sahip olanların					▲	6.73	1	0.009
Tehlikeli koşullardan çok rahatsız olanların	▽	5.94	1	0.015				
Sağlığı korumaya yönelik önlemlerin düşük bulanların					▽	7.15	1	0.007
İşyerinden dolayı toplumdaki çok saygınlık görenlerin	▲	12.45	1	0.000	▲	17.30	1	0.000
İşyerinde açık veya gizli çekişme olanların	▽	5.02	1	0.025				
Gelecekleri için iyimser olanların	▲	33.35	1	0.000	▲	10.85	1	0.001

▲ Arttırıcı etki

▽ Azaltıcı etki

Bazı bağımsız değişkenlerin algılanan genel yaşam kalitesi (GYK) ve algılanan sağlık durumu (GSD) üzerindeki etkisi tablo 219’da izlenmektedir. Buna göre:

Alkol kullananların, Toplam eğitim süresi fazla olanların, sigara paket/yıl maruziyeti fazla olanların, hizmet içi eğitim programına katılmak isteyenlerin, işyerindeki tehlikeli koşullar nedeniyle rahatsız olanların diğerlerine göre GYK düşük bulunmuştur.

Herhangi bir süreğen hastalığı olanların, araştırma tarihinden önceki son bir ay içinde sağlık sorunu yaşayanların, sürekli ilaç kullanmak zorunda olanların, araştırma tarihinden önceki son 15 gün içinde işe devamsızlığı olanların, vardiyasız çalışma biçimi olan bölümde görev yapanların, sadece gündüz çalışanların, araştırma tarihinde kendi yaptığı işi tavsiye edenlerin, yıllık hastalık raporu gün ve dönem sayısı fazla olanların, işi özel yaşantısını çok etkileyenlerin, işyerinde iş güvenliği önlemleri az olanların diğerlerine göre GSD düşük bulunmuştur.

Kendini yaşlı hissedenlerin, işyerini ve çalıştığı bölümü değiştirmek isteyenlerin, işyeri sosyal aktivitelerini yetersiz bulanların, işyerini tavsiye edenlerin diğerlerine göre hem GYK hem de GSD düşük bulunmuştur.

İş kapasitesinin %75 ve üzerini kullananların, işyerinden ödül alanların, beden kitle indeksi 27’nin üzerinde olanların, emri altındaki personelinden hoşnut olanların, işyerinde çalışanlar arasında çekişme olmayanların diğerlerine göre GYK yüksek bulunmuştur.

Eşi gelir getirici işte çalışanların, son bir yıl içinde tatil yapanların, hizmet içi eğitime katılmak isteyenlerin, bedenen az yorulanların, iş üzerinde kontrolü yüksek olanların, tek başına işle ilgili sorunları çözme becerisine sahip olanların diğerlerine göre GSD daha yüksek bulunmuştur.

Dengeli ve yeterli beslendiğini düşünenlerin, işinden çok hoşnut olanların, işinden çok doyum sağlayanların, iş arkadaşlarıyla ilişkilerinden hoşnut olanların, işyerindeki diğer çalışanlarla ilişkilerinden hoşnut olanların, yöneticiler ile ilişkilerinden hoşnut olanların, bu işyerinde çalıştığından dolayı toplumdan çok saygı görenlerin ve gelecekleri için iyimser olanların hem GYK, hem de GSD’nun yüksek olduğu görülmüştür.

3.2.2. Çok Değişkenli Çözümleyici Bulgular

Tablo 168. Yaşam Kalitesi Bedensel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİĞİ
Son bir ay içinde sağlık sorunu oldu mu?	0-Hayır / 1-Evet
Sürekli ilaç kullanmak zorunda mı?	0-Hayır / 1-Evet
Aile tipi?	1-Çekirdek aile / 2-Geniş aile
Halen sigara içiyor musunuz?	1-Hiç içmemiş / 2-Bıraktım / 3-Evet ara sıra içiyor /4- Evet her gün en az bir tane veya fazla
Evinizde müzik seti var mı?	0-Var / 1-Yok
Eş çalışma durumu	1-Çalışmıyor / 2-Çalışıyor
Son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere gittiniz mi?	1-Evet, tatil yeri /2- Evet, memlekete-akrabalara / 3-Hayır
Çalışılan kısım (Üretim-Destek)	1-Üretim Hattı / 2-Üretime Destek Hattı
Son 15 günde kaç gün işe gelmediniz?	Sürekli
Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz?	1-Hiç bir zaman / 2-Nadiren / 3-Arasıra / 4-Çoğunlukla / 5-Her zaman
İş yerinizi değiştirmek ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İşletme içerisinde başka bir yerde ve görevde çalışmak ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
Yaptığınız iş dışında ekonomik değeri olmayan uğraşlarınız var mı?	1-Evet / 2-Hayır
Herhangi bir sosyal örgütte aktif bir göreviniz var mı?	1-Evet / 2-Hayır
Hizmet içi eğitim aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Kilo?	1-89 ve altı /2- 90 ve üzeri
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
Şu anda yaptığımız işten ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil /2- Çok az hoşnut / 3-Ne hoşnut, ne de değil / 4-Epeyce hoşnut / 5-Çok hoşnut
Yöneticilerin çalışanlara karşı olan tutum ve davranışlarından ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-Çok az hoşnut / 3-Ne hoşnut, nede değil / 4-Epeyce hoşnut /5- Çok hoşnut
Yapılacak iş ile ilgili sizin fikir ve düşüncelerinize ne ölçüde önem veriliyor ?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Tamamen
İş üzerindeki kontrolünüz ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Tamamen
İşinizle ilgili karşılaştığımız sorunları tek başınıza çözebilme beceriniz ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çok az /3- Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Algılanan risk puanı	Sürekli

Tablo 168. Yaşam Kalitesi Bedensel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000 (devamı)

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİĞİ
Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Hizmet içi eğitim programlarının ne ölçüde yararlı olduğunu düşünüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Yıllık Toplam kaç gün mazeret izni devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç kez mazeret izni devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün hastalık raporu devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç kez hastalık raporu devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün ücretsiz devamsızlık	Sürekli
Yıllık Toplam vizite sayısı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç kez ücretsiz devamsızlık	Sürekli

Tablo 169. Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Bedensel alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.

DEĞİŞKENLER	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
	B	Std. Error	Beta	p
SABİT	20.052	0.756		0.000
Son bir ay içinde sağlık sorunu oldu mu?	-0.404	0.187	-0.128	0.032
Sürekli ilaç kullanmak zorunda mı?	-1.977	0.292	-0.391	0.000
Aile tipi	-1.207	0.365	-0.198	0.001
Çalışılan ana bölüm (Üretim-Destek)	0.430	0.219	0.114	0.051
Son 15 günde kaç gün işe gelmediniz?	-0.043	0.018	-0.137	0.021
Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz?	-0.439	0.092	-0.280	0.000
İş yerinizi değiştirmek ister misiniz?	0.443	0.197	0.131	0.026
Herhangi bir sosyal örgütte aktif bir göreviniz var mı?	-0.537	0.212	-0.148	0.012
Hizmet içi eğitim aldınız mı?	-0.546	0.196	-0.165	0.006
Yıllık Toplam vizite sayısı?	-0.030	0.017	-0.103	0.083
Yıllık Toplam kaç kez sendika izni devamsızlığı?	-0.053	0.028	-0.112	0.058
Yıllık Toplam kaç kez ücretsiz izin devamsızlığı?	0.057	0.029	0.117	0.054

Modelin Determinasyon katsayısı $R^2=0.43$

Tek değişkenli analizlerde yaşam kalitesi bedensel alan puanı ile anlamlı farklılıklar bulunan ve farklılık olabileceği düşünülen bazı değişkenlerin çoklu regresyon modeli ile karşılaştırılması sonuçları tablo 221'de izlenmektedir. Buna göre;

Son bir ay içinde sağlık sorunu olanların, sürekli ilaç kullananların, geniş aile tipi özelliği olanların, son 15 gün içerisinde işe gelmediği gün olanların, kendini yaşlı hissedenenlerin, işyerini değiştirmek isteyenlerin, hizmet içi eğitim almayanların yaşam kalitesi bedensel alan puanı düşük, herhangi bir sosyal örgütte görevi bulunanların YK bedensel alan puanları daha yüksek bulunmuştur.

Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.43$ 'tür.

Tablo 170. Yaşam Kalitesi Ruhsal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİKLERİ
Herhangi bir kronik ve/veya bulaşıcı bir hastalığı var mı?	1-Yok / 2-Var
Çalışan hariç evdeki kronik hasta sayısı	Sürekli
Hangi sıklıkta gazete okursunuz?	1-Hiç okumam / 2-Çok seyrek/bulursam / 3-Haftada bir / 4-Haftada birkaç kez / 5Haftada 3-4 kez / 6-Hergün
Sigaraya başlama yaşı (halen içenler için)	Sürekli
Evlilik süresi (halen evliler için)	Sürekli
Ölen Toplam çocuk sayısı?	Sürekli
Evinizde araba (ticari araç hariç) var mı?	0-Var / 1-Yok
Evinizde 30'dan fazla kitap (ansiklopedi ve ders kitabı hariç) var mı?	0-Var / 1-Yok
Son bir ay içinde sosyal faaliyetlere katıldınız mı?	1-Katıldı / 2-Katılmadı
Son 15 günde kaç gün işe gelmediniz?	Sürekli
Son 15 günde kaç kez işe gelmediniz?	Sürekli
Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz?	1-Hiç bir zaman / 2-Nadiren / 3-Arasıra / 4-Çoğunlukla / 5-Her zaman
İş kapasitenizin sizce ne kadarını kullanıyorsunuz?	Sürekli
İş yerinizi değiştirmek ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İşletme içerisinde başka bir yerde ve görevde çalışmak ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İş yerindeki sosyal aktiviteleri yeterli buluyor musunuz?	1-Evet / 2-Hayır
Yaptığınız iş dışında ekonomik değeri olmayan uğraşlarınız var mı?	1-Evet / 2-Hayır
İleride çocuklarınızın veya çok yakınlarınızın da bu işletmede çalışmasını ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
Herhangi bir sosyal örgütte göreviniz var mı?	1-Evet / 2-Hayır
Resmi ödül aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Hizmet içi eğitim aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
Şu anda yaptığımız işten ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-Çok az hoşnut / 3-Ne hoşnut, ne de değil / 4-Epeyce hoşnut / 5-Çok hoşnut
İş sorumluluklarının özel yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Aşırı derece
İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-Çok az hoşnut / 3-Ne hoşnut, ne de değil / 4-Epeyce hoşnut / 5-Çok hoşnut
Yaptığınız iş ne ölçüde karmaşık bir yapıya sahip	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece

Tablo 170. Yaşam Kalitesi Ruhsal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000 (devamı)

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİKLERİ
Karar alma ve uygulama yetkisi size ne ölçüde veriliyor?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
İş üzerindeki kontrolünüz ne ölçüdedir.?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
İşinizle ilgili kararlar alıp uygulamak sizin için ne ölçüde önemlidir?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
İşinizle ilgili karşılaştığınız sorunları tek başınıza çözebilme beceriniz ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Algılanan iş riski puanı	Sürekli
Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Sendika izni nedeniyle işe gelinmeyen gün sayısı	Sürekli
Hastalık raporu nedeniyle işe gelinmeyen gün sayısı	Sürekli
Ücretsiz izin nedeniyle işe gelinmeyen gün sayısı	Sürekli
Viziteye çıkma sayısı	Sürekli

Tablo 171. Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Ruhsal alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAS 2000.

DEĞİŞKENLER	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
	B	Std. Error	Beta	p
SABİT	16.269	1.358		0.000
Çalışan hariç evdeki süregelen hastalığı olan kişi sayısı?	-0.797	0.214	-0.282	0.000
Evlilik süresi (halen evliler için)?	0.047	0.021	0.156	0.030
Son 15 gün içinde kaç gün işe gelmediniz?	-0.044	0.024	-0.125	0.077
Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz?	-0.573	0.122	-0.343	0.000
Resmi ödül aldınız mı?	-1.324	0.566	-0.163	0.021
İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden ne kadar hoşnutsunuz?	0.549	0.135	0.292	0.000
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	0.344	0.132	0.187	0.010
Yıllık Toplam kaç gün hastalık raporu devamsızlığı?	-0.015	0.006	-0.192	0.011

Modelin determinasyon sayısı $R^2=0.41$

Tek değişkenli analizlerde yaşam kalitesi ruhsal alan puanı ile anlamlı farklılıklar bulunan ve farklılık olabileceği düşünülen bazı değişkenlerin çoklu regresyon modeli ile karşılaştırılması sonuçları tablo 223'de izlenmektedir. Buna göre;

Evinde süregelen hastalığı bulunan kişilerin, kendini yaşlı hissedenlerin hastalık raporu nedeniyle işe devamsızlığı fazla olanların YK ruhsal alan puanı düşük, evlilik süresi uzun olanların, ödül alanların, iş arkadaşlığından hoşnut olanların, geleceğe iyimser bakanların YK ruhsal alan puanı yüksek bulunmuştur. Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.41$ 'dir.

Tablo 172. Yaşam Kalitesi Sosyal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİKLERİ
Toplam eğitim süresi	Sürekli
Hizmet içi eğitim programlarının ne ölçüde yararlı olduğunu düşünüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Algılanan iş riski puanı	Sürekli
İşinizle ilgili kararlar alıp uygulamak sizin için ne ölçüde önemlidir?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Aşırı derece
İş üzerindeki kontrolünüz ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Tamamen
Yapılacak iş ile ilgili sizin fikir ve düşüncelerinize ne ölçüde önem veriliyor?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Tamamen
İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-çok az hoşnut / 3-ne hoşnut, ne de değil / 4-epeyce hoşnut / 5-çok hoşnut
İş sorumluluklarının özel yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Aşırı derece
Şu anda yaptığınız işten ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-çok az hoşnut / 3-ne hoşnut, ne de değil / 4-epeyce hoşnut / 5-çok hoşnut
Kilo	Sürekli
Resmi ceza aldınız mı	1-Evet / 2-Hayır
Resmi ödül aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Herhangi bir sosyal örgütte aktif bir göreviniz var mı?	1-Evet / 2-Hayır
İş yerindeki sosyal aktiviteleri yeterli buluyor musunuz ?	1-Evet / 2-Hayır
İş yerinizi değiştirmek ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İş kapasitenizin sizce ne kadarını kullanıyorsunuz?	Sürekli
Bu iş yerinde çalışmaya başlamadan önce şu anda yaptığınız işle ilgili bir eğitim aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Şu anda çalışmakta olduğunuz bölümdeki çalışma süreniz? (yıl olarak)	Sürekli
Başka gelir kaynağınız var mı?	1-Evet / 2-Hayır
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çok az / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Tamamen
Evinizde araba (ticari araç hariç) var mı?	0-Var / 1-yok
Evinizde müzik seti var mı?	0-Var / 1-yok
Evinizde salon dahil kaç oda var?	Sürekli
Evlilik süresi (halen evliler için)	Sürekli

Tablo 172. Yaşam Kalitesi Sosyal alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000 (devamı)

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİKLERİ
Siz dahil kaç kardeşiniz?	Sürekli
Aile tipi (çekirdek-geniş)	1-Çekirdek aile / 2-geniş aile
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Yıllık Toplam vizite sayısı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün mazeret izni devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün hastalık raporu devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün ücretsiz izin devamsızlığı	Sürekli

Tablo 173. Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Sosyal alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAŞ 2000.

DEĞİŞKENLER	Unstandardized		Standard ized Beta	Sig. p
	B	Std. Error		
SABİT	14.845	1.438		0.000
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	-0.123	0.057	-0.085	0.031
Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz?	0.366	0.110	0.132	0.001
Algılanan iş riski puanı	-0.092	0.032	-0.108	0.004
İşinizle ilgili kararlar alıp uygulamak sizin için ne ölçüde önemlidir?	0.168	0.086	0.075	0.050
İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden ne kadar hoşnutsunuz?	0.514	0.102	0.195	0.000
İş sorumluluklarının özel yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor?	-0.145	0.074	-0.074	0.050
Resmi ödül aldınız mı?	-0.891	0.537	-0.060	0.098
İş kapasitenizin sizce ne kadarını kullanıyorsunuz?	0.009	0.004	0.079	0.034
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	0.304	0.149	0.077	0.042
Evinizde müzik seti var mı?	-0.245	0.143	-0.062	0.087
Siz dahil kaç kardeşiniz?	-0.103	0.038	-0.098	0.006
Geleceğiniz için ne kadar iyimlersiniz?	0.230	0.081	0.107	0.004

Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.23$

Tek değişkenli analizlerde yaşam kalitesi sosyal alan puanı ile anlamlı farklılıklar bulunan ve farklılık olabileceği düşünülen bazı değişkenlerin çoklu regresyon modeli ile karşılaştırılması sonuçları tablo 225 izlenmektedir. Buna göre;

Kardeş sayısı fazla olanların, dengeli beslenemediğini söyleyenlerin, iş sorumlulukları özel yaşantısını etkileyenlerin, işyeri arkadaşlık ilişkilerinden hoşnut olmayanların, işyeri risk puanı yüksek olanların, iş kapasitesinin altında çalışanların toplumdan az saygı görüyor diyenlerin, işyerinde fazlasıyla çekişme olanların ve geleceğe iyimser bakmayanların yaşam kalitesi sosyal alan puanlarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.23$ 'dir.

Tablo 174. Yaşam Kalitesi Çevresel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000

DEĞİŞKENLER	VERİ ÖZELLİKLERİ
Toplam eğitim süresi	Sürekli
Son bir ay içinde sağlık sorunu oldu mu?	0-Hayır / 1-evet
Sigara paket/yıl maruziyeti süresi	Sürekli
Evinizde salon dahil kaç oda var?	Sürekli
Kışın nasıl ısınyorsunuz?	1-Kalorifer / 2-soba
Son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere gittiniz mi?	1-Evet, tatil yeri / 2- evet, memlekete-akrabalara / 3-hayır
Ne olarak çalışıyorsunuz?	1-Başteknisyen / 2-ustabaşı / 3-usta / 4-usta yardımcısı / 5-işçi
Şu anda çalışmakta olduğunuz bölümdeki çalışma süreniz? (yıl olarak)	Sürekli
Son 15 günde kaç gün işe gelmediniz?	Sürekli
Son 15 günde kaç kez işe gelmediniz?	Sürekli
Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz?	1-Hiç bir zaman / 2-nadiren / 3-arasıra / 4-çoğunlukla / 5-her zaman
İş yerinizi değiştirmek ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İş yerindeki sosyal aktiviteleri yeterli buluyor musunuz?	1-Evet / 2-Hayır
İleride çocuklarınızın veya çok yakınlarınızın da bu işletmede çalışmasını ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
İleride çocuklarınızın veya çok yakınlarınızın da bu işi yapmasını ister misiniz?	1-Evet / 2-Hayır
Resmi ödül aldınız mı?	1-Evet / 2-Hayır
Alınan eğitimler (iş güv-mesleki)	1-İş güvenliği+mesleki / 2-sadece mesleki
Kilo	Sürekli
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
Yaptığınız işin ne kadarını bu iş yerinde işe başladıktan sonra öğrendiniz?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
Şu anda yaptığınız işten ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-çok az hoşnut / 3-ne hoşnut, ne de değil / 4-epeyce hoşnut / 5-çok hoşnut
İş sorumluluklarının özel yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor?	1-Hiç /2- çokaz / 3-orta derecede / 4-çokça / 5-aşırı derece
İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinden ne kadar hoşnutsunuz?	1-Hiç hoşnut değil / 2-çok az hoşnut / 3-ne hoşnut, ne de değil / 4-epeyce hoşnut / 5-çok hoşnut
Düşünsel olarak ne ölçüde yorulduğunuzu düşünüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Aşırı derece
Karar alma ve uygulama yetkisi size ne ölçüde veriliyor?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen

Tablo 174. Yaşam Kalitesi Çevresel alan puanı ile karşılaştırılmak üzere çoklu regresyon modeline alınan değişkenler ve veri özellikleri, Soma SEAS 2000 (devamı)

Yapılacak iş ile ilgili sizin fikir ve düşüncelerinize ne ölçüde önem veriliyor?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
İş üzerindeki kontrolünüz ne ölçüdedir.?	1-Hiç /2- Çok az / 3-Orta derece / 4-Çokça / 5-Tamamen
İşinizle ilgili karşılaştığınız sorunları tek başınıza çözebilme beceriniz ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Algılanan iş riski puanı	Sürekli
Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	1-Hiç / 2-Çokaz / 3-Orta derecede / 4-Çokça / 5-Son derece
Yıllık Toplam vizite sayısı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün mazeret izni devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün hastalık raporu devamsızlığı	Sürekli
Yıllık Toplam kaç gün ücretsiz izin devamsızlığı	Sürekli

Tablo 175. Bazı bağımsız değişkenler ile Yaşam Kalitesi Çevresel alan puanı çoklu regresyon analizi, indirgenmiş son model, Soma SEAS 2000.

DEĞİŞKENLER	Unstandardized Coefficients		Standard Coefficients	Sig.
	B	Std. Error	Beta	p
SABİT	11.657	1.180		0.000
Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?	0.495	0.188	0.184	0.009
Kışın nasıl ısınıyorsunuz?	-0.267	0.112	-0.164	0.018
Alınan eğitimler (iş güvenliği-mesleki)	1.448	0.444	0.228	0.001
Şu anda yaptığınız işten ne kadar hoşnutsunuz?	0.222	0.114	0.143	0.054
İş sorumluluklarının özel yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor?	0.241	0.109	0.161	0.028
Zihnen ne ölçüde yorulduğunuzu düşünüyorsunuz?	-0.232	0.117	-0.145	0.048
İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir?	-0.219	0.085	-0.193	0.011
Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz?	0.373	0.122	0.219	0.003
Yıllık Toplam kaç gün ücretsiz izin devamsızlığı	-0.042	0.023	-0.125	0.074
Algılanan iş riski puanı	-0.136	0.051	-0.192	0.008

Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.37$

Tek değişkenli analizlerde yaşam kalitesi çevresel alan puanı ile anlamlı farklılıklar bulunan ve farklılık olabileceği düşünülen bazı değişkenlerin çoklu regresyon modeli ile karşılaştırılması sonuçları tablo 227’de izlenmektedir. Buna göre;

Dengeli ve yeterli beslendiğini düşünenlerin, modern ısınma tekniği ile ısınanların, hizmet içi mesleki eğitim alma, iş yaşantısındaki sorumlulukları özel yaşantısına yansımayanların, geleceğe iyimser bakış açısıyla görenlerin YK çevresel alan puanı yüksek, zihinsel olarak çok yorulanların, çalışanlar arasında açık veya gizli çekişmelerin olması ve işyeri risk puanının yüksek olması YK çevresel alan puanını düşürmektedir.

Modelin determinasyon katsayısı $R^2=0.37$ ’dir.

BÖLÜM IV TARTIŞMA VE SONUÇ

SEAS'ta çalışan işçilerin algılanan genel yaşam kalitesi, algılanan genel sağlık durumu ve yaşam kalitesi alan puanları ile sosyodemografik özellikleri, çalışma durumu ile bilgileri, çalışma yaşantısı algıları ve davranışları, işe devamsızlık durumları sonuçları incelenmiştir.

Genel olarak yaşam kalitesi alan puanları incelendiğinde, işçilerin tüm alanlara ait puanlarının diğer yaşam kalitesi araştırmalarına göre oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. İşçilerin yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puanları ortalamaları sırasıyla 18.3, 16.6, 18.6, 15.1 ve 15.5 olarak bulunmuştur. Dünyanın değişik kentlerinde 15 merkezde yapılan Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi (WHOQOL global) araştırması sonuçlarına göre erkeklerde yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları ortalamaları ise sırasıyla 13.4, 14.0, 14.1 ve 13.5 olarak bulunmuştur (36). WHOQOL-BREF Hong Kong Çin versiyonu çalışmalarında sağlıklı bireylerde yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan ortalamaları sırasıyla 15.8, 14.6, 14.2 ve 13.7 olarak bulunmuştur (37). Türkiye'de WHOQOL geçerlilik çalışmasında erkeklerden elde edilen yaşam kalitesi alan puanı ortalamaları ise bedensel alanda 12.8, ruhsal alanda 13.8, sosyal alanda 14.0 ve çevresel alanda 13.3 olarak tespit edilmiştir (35). Manisa kent merkezinde kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada ise WHOQOL-BREF alan puanları sonuçlarına göre bedensel alanda 15.0, ruhsal alanda 13.4, sosyal alanda 14.6, çevresel alanda 13,4 ve ulusal soru eklenmiş çevresel alanda 13.9 olarak bulunmuştur (38). Yine Manisa'da çalışan sağlıklı ebe-hemşireler üzerinde yapılan yaşam kalitesi araştırması sonuçlarında ise bedensel, ruhsal, sosyal, çevresel ve ulusal soru eklenmiş çevresel alan puan ortalamaları sırasıyla 15.0, 14.5, 14.8, 13.1 ve 13.3 olarak saptanmıştır (39). Manisa huzurevlerinde yaşlılar üzerinde yapılan yaşam kalitesi araştırmasının alan puan ortalamaları ise sırasıyla 14.3, 13.7, 12.1, 14.2 ve 14.5 olduğu bulgulanmıştır (40). Türkiye'de hastanede yatan hastalar üzerinde yapılan araştırma sonuçlarından Manisa hastaneleri verisine göre yaşam kalitesi alan puanı ortalamaları sırasıyla 12.4, 13.4, 14.4, 13.6 ve 13.8 olarak (41), Trabzon hastaneleri verisine göre sırasıyla 12.2, 13.4, 13.1 ve 12.4 olarak bulunmuştur. Dokuz Eylül Üniversitesi eğitim gören sağlıklı üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada ise yaşam kalitesi alan puanı ortalamaları sırasıyla 14.5, 14.0, 13.2, 13.0 ve 13.2 olarak bulunmuştur (42). Yapılan bu araştırmada yaşam kalitesi alan puanlarının yüksek bulunması, işçilerin sağlıklı olması, araştırma kapsamına girenlerin tamamına yakınının erkek olması, iyi bir gelire ve sosyal güvenceye sahip olması gibi nedenlerle açıklanabilir. Yukarıda görüldüğü gibi sağlıklı bireylerin yaşam kalitesi alan puanları, sağlık sorunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Yaşam kalitesini belirleyen bir başka faktörde gelir getirici bir işte çalışma, elde edilen gelir miktarı ve kişinin toplumsal katmandaki yeridir. Araştırmanın yapıldığı tarihte bir işçinin yaklaşık aylık geliri 800 ABD doları kadardı. Bu miktar çoğu meslek grubunun aynı dönemde elde ettiği gelirin yaklaşık olarak iki katından daha fazla bir değerdir. Yaşam kalitesinin diğer meslek gruplarına göre daha yüksek bulunması gelirdeki bu farklılığın bir etkisi olarak düşünülebilir.

Araştırmanın yapıldığı işyeri kamu iktisadi teşebbüsü statüsünde üretim yapan bir kuruluştur. Burada çalışan işçiler çekirdek işçi olarak adlandırabileceğimiz mesleki eğitim ve deneyimden geçmiş nitelikli kişilerden oluşmaktadır. Bu iki koşul işçilerin iş kaybı endişesini sıklıkla yaşamalarını engellemektedir. Aynı zamanda bütün çalışanlar toplu

sözleşmeli sendikal haklara ve sosyal güvenceye sahiptir. Bu durumunda yaşam kalitesi alan puanlarının yüksek çıkmasını etkileyen olası nedenler arasında gösterilebilir.

Üretim ve üretime destek hattında çalışanların bedensel alan dışındaki YK alan puanları birbirine benzer özellik göstermektedir. İstatistiksel olarak farklılık görülmesi de algılanan iş riski puanları ortalamaları üretime destek hattında (4.69 ± 2.2), üretim hattına (4.36 ± 2.3) göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu da üretime destek hattında çalışanların daha yüksek düzeyde iş riski algıladıklarını göstermektedir.

Yaşam kalitesi alan puanları birbiriyle karşılaştırıldığında ise bedensel ve sosyal alan puanlarının ruhsal ve çevresel alan puanlarına göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bedensel alan soruları daha çok günlük yaşantıda işlevselliği içermektedir. Araştırma kapsamındaki bireylerin sağlıklı ve orta yaş işçilerden olması bedensel işlevsellikle birlikte sosyal algıyı da etkilediği düşünülmektedir. Her bir işçinin toplum içerisinde belirli bir konum ve kendi iş çevresinde formal olarak da tanımlanmış statüye sahip olması sosyal ilişkilerin göstergesi olan YK sosyal alan puanı üzerinde etkilidir.

Algılanan genel yaşam kalitesi (GYK), algılanan genel sağlık durumu (GSD) ve YK alan puanlarını etkilediği gözlenen bazı bağımsız değişkenler ve etkileri şöyledir.

Son bir ay içinde sağlık sorunu olanların ve sürekli ilaç kullanmak zorunda olanların YK bedensel alan puanı diğerlerine göre daha düşük bulunmuştur. Bu durum işçilerdeki sağlık sorunlarının YK bedensel alan üzerindeki etkisini gösterir ve beklenen bir özelliktir. Özellikle sürekli ilaç kullanmak zorunda olan işçilerin YK bedensel alan puanının oldukça fazla etkilendiği gözlenmektedir (Beta= -1.977). Çünkü bedensel alan kişinin ağrı ile ilgili engellemelerini, tıbbi tedaviye olan ihtiyacını, günlük aktiviteleri için bedensel gücünü, hareketliliğini, uykusundan memnuniyetini, günlük işlerindeki becerilerini ve iş görme kapasitesini kendi algılama düzeyiyle ortaya koymaktadır. Bir diğer sağlık göstergesi olarak hastalık nedeniyle alınan raporlar incelendiğinde ise, yıllık hastalık raporu gün sayısının fazla olmasının YK ruhsal alan puanını negatif yönde etkilediğini göstermiştir. Hastalık raporu gün sayısı arttıkça YK ruhsal alan puanı düşmektedir. Ayrıca herhangi bir süreğen hastalığı olanların, araştırma tarihinden önceki bir ay içerisinde sağlık sorunu yaşayanların ve sürekli ilaç kullanmak zorunda olanların GSD diğerlerine göre düşük bulunmuştur. Yaşam kalitesi ölçeğinin sağlık sorunu olan ve olmayan bireyleri ayırt edebildiği görülmektedir. Farklı ölçekler kullanılarak yapılan araştırmalar, genel sağlık durumu ölçeklerinin hasta ve sağlıklıları net bir şekilde ayırabildiği göstermiştir (12). Sağlık veya benzeri bir nedenle araştırma tarihinden önceki son iki hafta içinde işe gelmemede çıkan bu sonucu destekler niteliktedir. Tekrarlayan bir şekilde işe devamsızlığın olması özellikle psikolojik ve psikosomatik nedenlerden dolayı olmakla birlikte, işyeri koşulları, organizasyon şekli, liderlik özellikleri, grup bağlılığı gibi nedenlerden de kaynaklanabilmektedir (43).

Çekirdek aile özelliği bulunan işçilerin YK bedensel alan puanı diğerlerine göre çoklu analiz sonucunda daha yüksek bulunmuştur. Aile özelliği ile YK alan puanlarının karşılaştırıldığı tekli analiz sonuçlarında ise bedensel alana ek olarak sosyal alanında çekirdek aile özelliğinden olumlu yönde etkilendiği gözlenmektedir. Bu durum iş çevresi dışında çalışan kişinin sosyal desteğe sahip olması ve bu desteğin niteliği ile açıklanabilir.

İşçinin yaşadığı evde süreğen hastalığı olan kişi bulunması YK ruhsal alan puanını düşürmektedir. Bu durum, işyeri dışı negatif çevresel bir etkiye maruz kalındığını gösterir. Kişinin yaşam kalitesi ruhsal alanını olumsuz etkilemesi beklenen bir sonuçtur. Yapılan araştırmaların çoğu işçinin işyeri ve iş dışı sosyal desteğe sahip olmasıyla ilgilidir. İş dışı sosyal destek bireyin ruh sağlığını koruyucu bir etki göstermektedir (28). Bununla birlikte

olumsuz sosyal desteğinde çalışanın ruhsal alanı üzerinde bozucu etkiye neden olacağını söylemek olasıdır.

Araştırmanın yapıldığı iş yerinde evlilik oranı oldukça yüksektir (%98.8). YK'ni etkileyebilecek iş dışı etkenler arasında sayılabilecek evlilik yaşantısı süresi ile YK ruhsal alan arasında çoklu analiz sonucu artan bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Evlilik yaşantısı süresi arttıkça yaşam kalitesi ruhsal alan puanı yükselmektedir. Bununla birlikte yapılan tek değişkenli analizde evlilik süresinin ile ruhsal alana ek olarak sosyal ve çevresel alan üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. İş gerginliği ve yaşam kalitesinin araştırıldığı bir çalışmada evli olmanın emosyonel rol fonksiyonu üzerinde koruyucu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir (28). Yapılan bir diğer araştırmada ise erkeklerde evliliğin sıkıntı ve mutlulukta etkili olmadığını bulunmuştur (26).

Kendini yaşlı hissedenlerin YK bedensel ve ruhsal alan puanı daha düşük bulunmuştur. Buna ek olarak tek değişkenli karşılaştırmada çevresel alan puanının da düşük olduğu gözlenmektedir. Ayrıca kendini bulunduğu yaşta daha yaşlı hissedenlerin GYK ve GSD'da diğerlerine göre daha düşük bulunmuştur. Bedensel ve ruhsal alan puanının düşük bulunması, olası bir bedensel ve psikolojik sağlık sorununun sonucunda olabileceği düşünülen ilk nedensel çıkarımlardandır. Bilindiği gibi bedensel sağlık sorunları, aynı zamanda kişinin duygulanım düzeyinde de değişimlere neden olmaktadır. Bununla birlikte işyeri arkadaşı, eş ve yönetici desteği, işyerindeki ortam koşullarının olumsuzluğu, çeşitli psikososyal faktörler ve iş stresinin varlığı da bu durumun göstergelerinden sayılabilir (12, 26, 27, 28). Ayrıca iş memnuniyetsizliği, işyeri ve işyeri dışı sosyal çevrenin desteğinin olmayışı, iş gerginliği ve stresi, aşırı iş yükü, iş monotonluğu, uygun olmayan iş düzenlemesi gibi faktörlerin yapılan araştırmalar sonucunda çalışanlar üzerinde oldukça önemli etkiye sahip olduğu gösterilmiştir (22, 24, 44).

Üretim hattında çalışanların, üretime destek hattında çalışanlara göre YK bedensel alan puanı daha düşük bulunmuştur. Ayrıca sadece gündüz çalışanların ve vardiyasız bölümde çalışanların GSD diğerlerine göre daha düşüktür. Bu durum aşırı iş yükü, fazla mesai baskıları, işyeri çalışma ve ortam koşullarının kötü olması, iş güvenliği kaygıları, çıkan bu sonucu destekler niteliktedir (12, 25, 26, 27).

Herhangi bir sosyal örgütte görevi olanların bedensel alan puanı çoklu analiz sonucu diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca yapılan tek değişkenli karşılaştırma sonucuna göre bedensel alana ek olarak ruhsal ve sosyal alanın da etkilendiği görülmektedir. Bu durum işyeri ve özellikle iş dışı sosyal destek ile açıklanabilir. Kişinin iş dışı desteğe sahip olması, işteki aşırı iş istemleri ve yoksunluklarının zararlı sonuçlarını azaltıcı etkiye sahiptir (12, 26). Yapılan bir araştırmada, iş dışı sosyal desteğin fiziksel işlevsellik ve fiziksel rol işlevselliği ile ağırlıkta koruyucu etkiye sahip olduğunu göstermiştir (28).

Yapılan çoklu analiz sonucunda işyerini değiştirmek isteyenlerin YK bedensel alan puanı istemeyenlere göre daha düşük bulunmuştur. Buna ek olarak tek değişkenli analiz sonuçlarında, işyerini değiştirmek isteyenlerin ve bir başka bölümde çalışmak isteyenlerin YK alan puanlarının tümü, GYK ve GSD'da düşük düzeydedir. İşyerinden, çalışma koşullarından ve iş ilişkilerinden hoşnut olanların ise YK bedensel alan puanı yüksek bulunmuştur. Ayrıca işten hoşnutluk, iş üzerinde yüksek kontrol, yöneticilerle iyi iletişim bu durumu desteklemektedir. Bu işçinin istihdam koşullarından, iş çevresinden, mikro düzeyde işçi ilişkilerinden ve iş içeriğinden hoşnut olma durumunun da bir göstergesi olabilir. (25). İşteki yoksunluklar, düşük ödüller ve yüksek iş istemlerinin varlığı da etkili faktörler arasında sayılabilir (26). İş memnuniyetiyle ilişkili olan bu durum aynı zamanda

işyeri organizasyonu ile da bağlantılı bir sonuç olabilir. Yönetim biçimi, liderlik tipi gibi durumlarında işyerinde kalmayı etkilediği bilinmektedir (12, 25, 26). Göreve ilgi işyerinde kalmayı destekleyen, çekici faktörler arasında gösterilmektedir. İş ilgi çekici olduğunda stresli ortam koşulları olsa bile, çalışanlar işyerinde çalışma eğilimindedirler (22). İşyerinde kalma konusunda örgüte bağlılık davranışının da etkisi vardır (45). Çalışanlardan elde edilen verilere göre işletme içerisinde başka bir bölümde ve işte çalışmak isteyenler ile işyerini değiştirmek isteyenlerin yüksek bir korelasyon gösterdiği görülmüştür. Bu durum işyeri ortam koşulları, işyeri çevresel faktörleri ve organizasyonun etkilerini destekler niteliktedir.

YK bedensel alan puanı üzerinde etkili bulunan diğer bir değişken ise hizmet içi eğitim alma durumudur. Hizmet içi eğitim alanların YK bedensel alan puanı diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca hizmet içi eğitim alanların ruhsal puanının da yüksek olduğu görülmektedir. Mesleki alanda eğitim alanların ise YK çevresel alan puanı daha yüksek bulunmuştur. Bu durumu, hizmet içi eğitim alanlarda aşırı iş istemleri, iş yoksunlukları ve iş çevresinden kaynaklanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmadaki etkisi ile değerlendirebiliriz (12, 25, 26). Hizmet içi eğitim ile ilgili bulunan bir diğer sonuç ise, hizmet içi eğitim programına katılmak isteyenlerin GYK'nin düşük, GSD'nun yüksek bulunmasıdır.

İşyerinden resmi ödül alanların YK ruhsal ve sosyal alan puanı almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Tek değişkenli analiz sonucunda ödül almanın çevresel alan puanını da olumlu yönde etkilediği gözlenmektedir. Özellikle içsel ödüller ile desteklenen dışsal ödüllerin (gelir arttırıcı ödüller gibi) çalışan üzerinde olumlu psikolojik etkilenmeye neden olacağı gösterilmiş özelliklerdendir (12, 26). İşyerinden ödül alanların GYK diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. İşyerinde terfi ile iş memnuniyeti ilişkisinin de sorgulandığı bir araştırma sonucuna göre, en önemli memnuniyetsizlik kaynağı, terfi fırsatları olarak algılanmıştır (24).

Gelecek konusunda iyimser bakış açısına sahip olanların YK ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Ayrıca gelecek için iyimser olanların GYK ve GSD diğerlerine göre daha yüksektir. Gelecekte beklenenler arasında en önemli konu gelir devamı, sosyal hakların korunması, mevcut çalışma yaşantısı konumunun sürdürülmesi ve/veya geliştirilmesi beklentisi gelmektedir. Organizasyon biçiminden hoşnutluk, liderlik özellikleri ile birlikte işyeri dışı sosyal yaşantının ve desteğin yeterliliği, iş gerginliği ve stresinin olmaması gibi faktörlerle, çalışan kişinin makro düzeyde iş dışı koşulları algılayışı ve değerlendirme biçimi de gelecekte beklentiyi etkileyebileceği düşünülen bir başka bağımsız değişken olarak görülebilir (12, 25, 26).

Yaşam kalitesinde önemli bulunan bir diğer değişken ise işyeri arkadaşlık ilişkileridir. İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden hoşnutluk arttıkça YK ruhsal ve sosyal alan puanı da artmaktadır. Ayrıca çevresel alan puanının da etkilendiği gözlenmektedir. Yapılan tek değişkenli analiz sonuçlarına göre, diğer çalışan kişilerle ve yöneticilerle ilişkilerinden hoşnut olma YK alan puanlarını olumlu yönde etkilenmektedir. Yapılan bazı araştırma sonuçları da benzer özellikler göstermektedir. İşyeri ile ilişkili sosyal desteğin önemli bir parçası olan işyeri arkadaş desteği, sıkıntıyı ve stresi gidermede ve mutluluğu arttırmada önemli bir fonksiyona sahiptir (26). Ayrıca işyeri sosyal desteği ile genel sağlık durumu arasında önemli bir birliktelik gözlenmiştir (12). Yapılan bir araştırmada ise iş yeri sosyal desteğinin yaşam kalitesi emosyonel rol işlevselliğinde koruyucu faktör olduğu bulunmuştur. Ayrıca ağrı ve canlılık üzerinde de koruyucu etkisi vardır (28). Araştırmamızın sonuçlarından birisi olana GYK ve GSD ile işyeri sosyal desteği arasında da anlamlı ilişkiler vardır. İşyeri arkadaşlık ilişkilerinden, diğer çalışanlarla iş ilişkilerinden

ve yöneticilerin tutum ve davranışlarından hoşnut olanları GYK ve GSD, emri altında çalışan personelinin tutum ve davranışlarından hoşnut olanların GYK diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Dengeli ve yeterli beslendiğini düşünenlerin YK sosyal ve çevresel alan puanları ile GYK ve GSD dengeli ve yeterli beslenmediğini düşünenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Dengeli ve yeterli beslenmenin yapılan tek değişkenli analizlerde aynı zamanda bedensel alan puanı üzerinde de arttırıcı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

İşçinin sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça YK sosyal alan puanı düşmektedir. Beklenenin aksine kardeş sayısının artması, iş dışı sosyal desteğin artmasına neden olacak bir etkiye sahip olmadığını, kardeş sayısı arttıkça YK sosyal alan puanının düştüğünü göstermiştir.

İşçinin oturduğu evde kış mevsiminde kullanılan ısıtma tipi ile yaşam kalitesi çevresel alan puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kalorifer sistemi bulunan evde oturanların sobalı evde oturanlara göre çevresel alan puanı daha yüksek bulunmuştur.

İşyerinde çalışanlar arasında bir çekişmenin bulunması YK sosyal ve çevresel alan puanları üzerinde negatif bir etkiye sahiptir. Bu durum işyeri içerisinde sosyal desteğin azaldığını, iş arkadaşlık ilişkilerinin zayıfladığını, olumsuz stresli bir iş atmosferinin oluştuğunu göstermektedir (12, 26). Ayrıca işyeri sosyal ortam koşullarının, iş yeri örgütlenme biçimi ve liderlik özellikleriyle de ilişkili olduğu söylenebilir (25). Yapılan bir araştırmada iş ile ilgili stresin öznel sağlığı kötüleştirdiği ve iş memnuniyet düzeyini düşürdüğü görülmüştür (31). Bu durum sonuçta işçilerin YK puanları üzerinde azaltıcı etkisiyle kendini göstermektedir. Araştırmadan elde edilen benzer bir sonuç ise, işyerinde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişmenin GYK düşürdüğü yönündedir.

İş yeri sorumlulukları nedeniyle özel yaşantısının çok etkilendiğini düşünen işçilerin YK sosyal ve çevresel alan puanları, etkilenmeyenlere göre daha düşük bulunmuştur. Bu durum genellikle çalışma biçimi, bulunulan statü, çalışma koşulları, işyeri ortam koşulları, iş istemleri, gibi faktörlerle ilişkili durumlardır (12, 25, 26). Daha çok çalıştığı iş statüsü nedeniyle düşünsel faaliyetlere önem vermek zorunda olanlar ile çok dikkat gerektiren işleri yapanların iş nedeniyle özel yaşantılarının etkilenmesi düşünülebilir. Ayrıca düşünsel yorgunluk hissedenlerin YK çevresel alan puanının diğerlerine göre daha düşük olduğu gözlenmektedir. Bu iki değişkenin birbirini destekler özellikte olduğunu söylemek mümkündür. Yorgunluk özellikle düşünsel şekilde görüldüğü zaman uygun iş araları yanı sıra uygun izin süreleriyle desteklenmelidir (7). İşyeri sorumlulukları nedeniyle özel yaşantısının çok etkilendiğini düşünen işçilerin GSD da diğerine göre daha düşük bulunmuştur.

Araştırmanın yapıldığı işyerinde çalıştığı için işçilerin yüksek düzeyde toplumdan saygınlık görmesiyle YK sosyal alan puanı arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yani işçinin toplumdan gördüğü saygınlık düzeyi arttıkça YK sosyal alan puanı da artmaktadır. Bu özellikle iş dışı sosyal destek ile desteklenen bir değişkendir. Benzer konularda yapılan bir çalışmada iş dışı sosyal desteğin fiziksel işlevsellik, fiziksel rol işlevselliği, ağrı düzeyi, sosyal işlevsellik ve ruh sağlığında koruyucu etkiye sahip olduğunu göstermiştir (28). Ayrıca bu araştırmanın diğer bağımlı değişkenleri olan GYK ve GSD ile toplumdan yüksek düzeyde saygınlık görme arasında da pozitif bir ilişki bulunmuştur.

İş kapasitesini yüksek düzeyde kullananların YK sosyal ve ruhsal alan puanı, daha az kapasiteyle çalışanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Kişiler yaptıkları işte yüksek performans hissetmek isterler. Ayrıca iş istemlerinin yüksek düzeyde olması ve karşılanamaması kadar, düşük düzeyde olması da yaşam kalitesini olumsuz yönde

etkileyen durumlar arasında sayılabilir (12, 26). Bulunan bir diğer farklılık ise iş kapasitesini yüksek düzeyde kullananların GYK değerlerine göre daha yüksek olduğudur.

İşçinin yaptığı iş ile ilgili kararlar alması ve uygulamasıyla YK sosyal alan puanı arasında doğrusal bir ilişki vardır. Yani iş ile ilgili kararlar almak ne kadar önemli olur ise YK sosyal alan puanı da o derece artmaktadır. Bu iş özellikleri ve iş üzerinde otonomi arzusunun bir etkisidir. Yapılan bir araştırmada iş otonomisi ile sıkıntı arasında negatif yönlü, mutluluk ile pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Yani otonomi arttıkça mutluluk artmakta, otonomi azaldıkça sıkıntı ve stres artmaktadır (26). Ayrıca iş üzerinde kontrolü yüksek olanların ve tek başına işle ilgili sorunları çözme becerisine sahip olanların YK bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları ile GSD daha yüksek bulunmuştur.

Algılanan iş riski değerlendirmesi sonuçlarını göre yaşam kalitesi ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanlarında farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Buna göre algılanan iş riski puanı yüksek olduğunda, çalışanların yaşam kalitelerinin düşük olduğu görülmektedir. Bangladeş'te endüstride yapılan bir araştırmaya göre sağlık için uygun olmayan işyeri ortam ve iş koşullarında çalışanların yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu gösterilmiştir (27). Yapılan bir başka yaşam kalitesi çalışmasında ise iş güvenliğinin olmaması genel sağlık algısında, mental sağlıkta ve hastalıkta risk faktörü olarak bulunmuştur (28). Bir araştırmada olumsuz fiziksel çevrenin iyilik halini etkilediği, sıkıntıyı arttırdığı ve mutluluğu engellediği bulunmuştur (26). Bir başka çalışmada ise iş güvenliği ile işe devamsızlık arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Yani iş güvenliği azaldıkça işe devamsızlık artmaktadır ve bu durum kuvvetli bir ilişki olarak gözlenmiştir (32).

Bu araştırmada iş riski algılanması konusunda bulunan bir diğer sonuç ise, işyeri tehlikeli koşullarından dolayı çok rahatsızlık duyanların GYK, sağlığı koruma önlemleri düşük bulanların GSD değerlerine göre daha düşük bulunmasıdır.

BÖLÜM V ÖNERİLER

Araştırmanın yapıldığı işyeri kamu iktisadi teşebbüsü statüsünde olup, halen özelleştirme kapsamında değerlendirilmeyi bekleyen işletmelerdendir. Özelleştirme konusunda kamu yönetiminin ortaya çıkmış net bir kararının bulunmamış olmasının çalışanlar arasında gelecekteki iş yaşantıları konusunda tedirginliğe yol açtığı düşünülmektedir. Bu tür belirsizliklerin iş verimini ve yaşam kalitesini etkilemesi olasıdır. Bu tür yapısal ve yönetsel belirsizliklerin giderilmesi çalışanların verimlilik ve sağlıkları üzerinde koruyucu etki yapması düşünülmektedir.

İşçilerin işyeri ve bölüm değiştirmek isteklerinin nedenlerinin araştırılması, iş memnuniyeti ve doyumunun artırılması için yönetsel organizasyonda değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekli olabilir. Bu işyerinde sağlık konusunda gelecekte yapılacak olan araştırmalarda yönetsel davranışlar ve organizasyon biçimi üzerinde de durulmasının nedenselliği açıklamada yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yaşam kalitesi üzerinde etkili bulunan önemli bir faktör de işyeri ve iş dışı sosyal desteğin varlığıdır. İşyeri içerisinde çalışanlar arasında iyi bir iletişimin kurulması, çalışanlar arasında işbirliğinin ve dayanışmanın geliştirilmesi, ast-üst ilişkilerinin olumlu bir şekilde artırılması, olumlu bir iş atmosferinin oluşturulması yaşam kalitesini geliştirmede önemli bir katkı sağlayabilir. Ayrıca çalışanların işyeri dışındaki sosyal ilişkilerinin geliştirilmesi, iş dışı sosyal etkinliklerin kazandırılması ve geliştirilmesi de yaşam kalitesinin geliştirilmesini destekleyebilir.

İş üzerinde kontrolü artırıcı çalışmaların yapılması, hizmet içi eğitim programları ile gerekli bilgi ve becerinin geliştirilmesi, iş üzerindeki otonomiye artırıcı üretim süreci düzenlemesine gidilmesi, üretimde karar sürecine katılımı sağlayıcı yönetsel düzenlemelerin yapılması yoluyla yaşam kalitesinin geliştirilmesi olanaklı görülmektedir.

Ayrıca ödüllendirmenin iş memnuniyeti ve doyumunu artırıcı bir faktör olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çalışana verilecek içsel ve dışsal ödüllerin yaşam kalitesini geliştirmede etkili olacağı düşünülmektedir.

İşyeri ortamı ve çalışma koşullarının düzenlenmesi, iş güvenliğini artırıcı önlemlerin geliştirilmesi ve iş güvenliği uygulamalarının artırılması işçilerin yaşam kalitelerini olumlu yönde etkileyebilecek faktörler arasında sayılabilir.

İş sağlığının konusunu oluşturan çalışma ortamı, çalışma koşulları ve çalışma ilişkileri ile ilgili değerlendirmelerde yaygın olarak kullanılan standart ölçütler (indeksler), iş memnuniyeti ve doyumunu, iş içeriği, iş istemleri, iş çevresi, iş ilişkileri vb. iş sağlığı ile ilgili belirleyicileri başarıyla ölçebilmektedirler. Bu çalışmada söz konusu bu indekslerin yerine Dünya Sağlık Örgütü'nün WHOQOL yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. Bunun amacı çalışanları, toplumun diğer grupları ile karşılaştırma olanağı bulmaktır. Bu çalışmada WHOQOL alanları ile çalışma ortamı, çalışma koşulları ve çalışma ilişkileri ile ilgili tekil değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya konmuş ve çoğunlukla hipotezler doğrulanabilmektedir. Ancak yine de çalışma ortamı, koşulları ve ilişkilerini tam olarak değerlendirebilen bir indeks ile WHOQOL'un çapraz geçirliliği yapılamamıştır. Bu çalışmanın sonuçları iş sağlığının konusunu oluşturan determinantların WHOQOL sonuçlarına duyarlı olabileceği hakkında önemli ipuçları vermiştir. İş sağlığı alanında çalışan araştırmacıların, iş sağlığı determinantlarını ortaya koyan daha güçlü indeksler ile WHOQOL ölçeğinin çapraz geçerliliğini ortaya koyan araştırmalar yürütmeleri, bu araştırmada elde edilen ipuçlarını güçlendirmede ve kanıtlamada çok yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Topuzođlu, İ., *Çevre Sağlığı ve İş Sağlığı*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları A-27.
2. Orley J., Kuyken W. *Quality of Life Assessment: International Perspectives*. Proceedings of The Jointmeeting Organized by the WHO and the Foundation IPSSEN in Paris, July 2-3, 1993. pp: 41-57.
3. Bowling A., *Measuring Health, A review of Quality of Life Measurement*. Open University Press. 1993 pp: 1-23.
4. *Dünya Sağlık Raporu 1998*. (Çev. Ed. Metin B., Akın A., Güngör İ.) Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, Ankara 1998. ss:45-70
5. Bilir N., İş Sağlığı. Bölüm 9 içinde. Bertan M., Güler Ç. (Eds). *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Ankara Güneş Kitapevi Ltd.Şti., 1995, ss:263-282.
6. Bonnie C., Seamonds C.S. Stress Factors and Their Effect on Absenteeism in a Corporate Employee Group. *Journal of Occupational Medicine*. 1982;24(5):393-397
7. Velicangil S., Velicangil Ö. *Endüstri Sağlığı ve Meslek Hastalıkları*. YODÇEM, İsgüm Basımevi, Ankara 1987.
8. Akbulut T., *İşçi Sağlığı Prensipleri ve Uygulamalar*. Sistem Yayıncılık, İstanbul 1996.
9. Telman N. (ed) İş Stresi, İş Psikolojisi (içinde). *İş Güvenliği*. TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ankara 1993 ss:43-47, 79-83.
10. Kalimo R. (ed) Assessment of Occupational Stress. In Karvonen M., Mikheev M.I. (eds) *Epidemiology of Occupational Health*. Who Regional Publications, European Series No.20 WHO 1986.
11. Türk M., Stres ve İş. *Toplum ve Hekim*. Mart-Nisan 1999;14(2):101-107.
12. Shankar J. Famuyiwa O. O. Stress Among Factory Workers in a Developing Country. *Journal of Psychosomatic Research*. 1991;35(2/3):163-171.
13. Coans S.Y., Rao S., Keininger D.L. et al. A Comparative Review of Generic Quality of Life Instrument. *Parmacoconomics* 2000;17(1): 3-15
14. Patrick D.L., Deyo R.A. Generic and Disease-Specific Measures In Assessing Health Status and Quality of Life. *Medical Care*, March 1989;27(3 Suppl):217-232.
15. Skevington S.M. Designing response scales for cross cultural using health care: Data From The Development of The UK, WHOQOL. *British Journal of Med. Psychology*, 1999;72:51-62.
16. The WHOQOL Group. What Quality of Life. *World Health Forum*. 1996;17:354-356.
17. Dedhiya S., Kong S.X. Quality of Life: an Overview of the concept and measures. *Pharm. World Sci*. 1995;17(5):141-148
18. Staniszevska S. Measuring Quality of Life in the Evaluation of Health Care. *Nurs. Stand*. 1998;12(17):36-39
19. Şahin B. Sağlığın Ölçümü ve Kullanım Alanlarına Teorik Bir Bakış. *Sağlık ve Toplum*, 1999;9(3):3-12.

20. Dijkers M. Measuring Quality of Life: Methodological issues. *Am J Phys Med Rehabil.* 1999;78(3):286-300
21. Guyatt G.H. Measuring Quality of Life. *CMAJ* 1989;140(15):1141-1148.
22. Zautra A.J., Eblen C., Reynolds K.D. Job Stress and Task Interest: Two Factors in Work Life Quality. *American Journal of Community Psychology.* 1986;14(5):377-393.
23. Peterson M., Wilson J. Job Satisfaction and Perceptions of Health. *J Occup Environ Med.* 1996;38(9):891-898.
24. Oleckno W.A., Blacconiere M.J. Job Satisfaction in Public Health: A Comparative analysis of Five Occupational Groups. *J R Soc Health* 1995;115(6):386-390.
25. Benders J., Looij F. Not Just Money: Quality of Working Life as Employment Strategy. *International Journal of Health Care Quality Assurance.* 1994;7(6):9-15.
26. Loscocco K.A., Spitze G. Working Conditions, Social Support, and the Well-Being of Female and Male Factors. *Journal of Health and Social Behavior* 1990;31:313-327.
27. Khaleque A., Elias M.S., Industrial Pollution and Quality of life of Workers in Bangladesh. *J Hum Ergol* 1995;24(1):13-23.
28. Lerner D.J., Levine S. Malspeis S. Et al. Job Strain and Health-Related Quality of Life in a National Sample. *Am J Public Health* 1994;84:1580-1585.
29. Amick B.C., Kawachi I, Coakley E.H. et al . Relationship of job strain and iso-strain and iso strain to health status in a cohort of Women in the United States.
30. Wainwright D., Calnan M. Rethinking the work stress 'epidemic'. *European Journal of Public Health.* 2000;10:231-234.
31. Iwi. D., Watson I., Barber P. et al. The Self Reported Well-being of Employees Facing Organizational Change : Effects of an Intervention. *Occup Med.* 1998;48(6):361-368.
32. Leigh J.P. Employee and job attributes as predictors of absenteeism in a national sample of workers: the importance of health and dangerous working conditions. *Soc Sci Med* 1991; 33(2):127-137.
33. Witt L.A., Nye L.G. Gender and the Relationship Between Perceived Fairness of Pay or Promotion and Job Satisfaction. *Journal of Applied Psychology.* 1992;77(6):910-917.
34. Cheloha R.S., Farr J.L. Absenteeism, Job Involvement, and Job Satisfaction in an Organizational Setting. *Journal of Applied Psychology.* 1980;65(4):467-473.
35. Eser E., Fidaner H., Fidaner C., ve ark. 3 P Dergisi, 1997;7(ek 2):23-40.
36. The Whoqol Group. (WHOQOL): Development and General Psychometric Properties- *Sos. Sci. Med.* 46(12):1569-1585.
37. Leung K.F., Tay M., Chang T.B.L. Hong Kong Çin Versiyonu denemesi. *Wordt health Organization Quality of Life Measure, Abbreviated version WHOQOL-Bref (HK).* Hong Kong Hospital Fasthority 1997.
38. Manisa Nüfus ve Sağlık Araştırması 1999. Celal Bayar Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı. *Emek Mat.* Manisa 2001 ss:99-116.

39. Demirkıran F., Dallı D., Eser E. Quality of Life of Nurses and Midwives and Related Socioeconomic factors. International Public Health Congress, İstanbul 2000.
40. Manisa Huzurevlerinde Yapılan Yaşam Kalitesi Araştırması Yayınlanmamış araştırma verisi sonuçları. Manisa 2001.
41. Manisa Hastanelerinde Yatan Hastaların Yaşam Kalitesinin Araştırılması, Yayınlanmamış Araştırma Verisi Sonuçları. Manisa 2000.
42. Dokuz Eylül Üniversitesinde Eğitim Gören Sağlıklı Öğrencilerin Yaşam Kalitesinin Araştırılması, Yayınlanmamış Araştırma Verisi Sonuçları İzmir 2000.
43. Green L.J. Sickness Absenteeism From Work--A Critical Review of the Literature. Public Health Rev. 1997;25(2):89-122.
44. Melamed S., Ben-Avi I., Luz J., Green MS. Objective and Subjective Work Monotony: Effects on Job Satisfaction, Psychological Distress, and Absenteeism in Blue-collar Workers. Journal of Applied Psychol. 1995;80(1):29-42.
45. Schappe S.P. The influence of job satisfaction, organizational commitment, and fairness perceptions on organizational citizenship behavior. J Psychol 1998;132(3):277-290.

EK I
SEÇİLMİŞ BAZI SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Ek Tablo 1. Araştırmaya Katılan İşçilerin Başlarından Geçen Evlilik Sayına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Evlilik Sayısı	Sayı	Yüzde
Bir kez	606	96.7
İki ve üstü	13	2.1
Hiç Evlenmemiş	8	1.3
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 2. Araştırmaya Katılan İşçilerin Son Eşleriyle Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Evlilik Yaşı	Sayı	Yüzde
Hiç Evlenmemiş	8	1.3
17-19	55	8.8
20-24	282	45.0
25-29	239	38.1
30 ve üzeri	43	6.9
Toplam	619	98.7
Toplam	627	100.0
Ortalama evlenme yaşı	24.3±3.4	
Ortanca evlenme yaşı	24.0	
En düşük evlenme yaşı	17.0	
En yüksek evlenme yaşı	39.0	

Ek Tablo 3. İşçilerin Evliliklerini Nasıl Kararlaştırdıklarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Evliliğin nasıl kararlaştırıldığı	Sayı	Yüzde
Hiç Evlenmemiş	8	1.3
Kendimiz kararlaştırdık	211	33.7
Ailelerimiz kararlaştırdı	401	64.0
Kaçma/kaçırma	7	1.0
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 4. İşçilerin Son Eşleriyle Akrabalık Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAS 2000.

Akrabalık durumu	Sayı	Yüzde
Akraba değil	597	95.2
Yakın akraba	20	3.2
Uzak akraba	10	1.6
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 5. Halen Sigara İçen İşçilerin Sigaraya Başlama Yaşına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaş grupları	Sigaraya başlama yaşı ortalaması	
25-29 yaş	18.0	
30-34 yaş	18.9	
35-39 yaş	20.8	
40-44 yaş	20.8	
45-50 yaş	21.8	
Ortalama sigaraya başlama yaşı	Sayı	Yüzde
19 ve altı yaş	185	47.2
20 ve üzeri yaş	207	52.8
Toplam	392	100.0
Ortalama sigaraya başlama yaşı	20.3±5.5	
Ortanca sigaraya başlama yaşı	20.0	
En düşük sigaraya başlama yaşı	7.0	
En yüksek sigaraya başlama yaşı	39.0	

Ek Tablo 6. Halen Alkol Kullanan İşçilerin Alkole Başlama Yaşına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaş grupları	Alkole başlama yaşı ortancası	
25-29 yaş	15.0	
30-34 yaş	21.0	
35-39 yaş	24.0	
40-44 yaş	24.0	
45-49 yaş	26.0	
Alkole başlama yaşı	Sayı	Yüzde
19 yaş ve altı	39	14.8
20 yaş ve üzeri	225	85.2
Toplam	264	100.0
Ortalama alkole başlama yaşı	25.4±6.5	
Ortanca alkole başlama yaşı	24.5	
En düşük alkole başlama yaşı	7.0	
En yüksek alkole başlama yaşı	45.0	

Ek Tablo 7. Araştırma kapsamındaki İşçilerin Boy Uzunluğuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Boy uzunluğu	Sayı	Yüzde
152-159 cm arası	13	2.1
160-164 cm arası	56	8.9
165-169 cm arası	163	26.0
170-174 cm arası	196	31.3
175-179 cm arası	118	18.8
180-184 cm arası	64	10.2
185 cm ve daha üzeri	17	2.7
Toplam	627	100.0
Ortalama boy uzunluğu	171.2±6.5	
Ortanca boy uzunluğu	170.0	
En düşük boy uzunluğu	152.0	
En yüksek boy uzunluğu	192.0	

Ek Tablo 8. Araştırma Kapsamındaki İşçilerin Sahip Oldukları Vücut Ağırlığına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Kilo	Sayı	Yüzde
52-64 kg arası	44	7.0
65-74 kg arası	160	25.5
75-84 kg arası	201	32.1
85-94 kg arası	150	23.9
95 kg ve üzeri	72	11.5
Toplam	627	100.0
Ortalama kilo	79.9±11.1	
Ortanca kilo	80.0	
En düşük kilo	52.0	
En yüksek kilo	120.0	

Ek Tablo 9. İşçilerin Kendi İfadelerine Göre Sakatlık Ve/Veya Özürlülük Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sakatlık ve özürlülük	Sayı	Yüzde
Sakatlık ve/veya özürlülüğü olmayan	621	99.0
El kol eksikliği	1	0.2
Ayak bacak eksikliği	1	0.2
Çocuk felci sekeli	1	0.2
Ayakta aksaklık	1	0.2
Diğer	2	0.3
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 10. Son Bir Ay İçerisinde Sağlık Sorunu Yaşayan İşçilerin Bu Sağlık Sorunu Nedeniyle Herhangi Bir Yere Veya Kişiye Başvuru Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Başvuru durumları	Sayı	Yüzde
Herhangi bir yere başvurmayanlar	12	13.0
SSK-devlet hastanesi	65	70.7
Özel dal veya üniversite hastanesi	2	2.2
Diş hekimi	2	2.2
Özel doktor	6	6.5
Özel hastane	5	5.4
Toplam	92	100.0

Ek Tablo 11. İşçilerin Eşlerinin Sahip Oldukları Sosyal Güvence Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Sosyal güvenlik durumu	Sayı	Yüzde
Eşinden (işçiden) dolayı SSK'lı	569	92.2
Kendisine ait SSK'lı	14	2.3
Kendisine ait isteğe bağlı SSK'lı	1	0.2
Kendisine ait emekli sandığı	26	4.2
Kendisine ait bağ-kur	4	0.6
Kendisine ait özel sigorta	3	0.5
Toplam	617	100.0

Ek Tablo 12. İşçilerin Kendileriyle Birlikte Yaşayan Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Birlikte yaşayan çocuk sayısı	Sayı	Yüzde
Hiç çocuk yok	31	4.9
1 çocuk	98	15.6
2 çocuk	374	59.6
3 çocuk	111	17.7
4 çocuk	11	1.8
5 çocuk	2	0.3
Toplam	627	100.0
Ortalama çocuk sayısı	1.9±0.7	
Ortanca çocuk sayısı	2.0	
En düşük çocuk sayısı	0.0	
En yüksek çocuk sayısı	5.0	

Ek Tablo 13. İşçilerin Hanelerinde Beş Yaş Altı Çocuk Olma Durumuna Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Beş yaş altı çocuk varlığı	Sayı	Yüzde
Yok	497	79.3
Var	130	20.7
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 14. İşçilerin Ölen Çocuk Sayısına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ölen çocuk sayısı	Sayı	Yüzde
Ölen çocuğu yok	564	90.0
1 çocuk	53	8.5
2 çocuk veya daha fazla	10	1.6
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 15. İşçilerin SEAŞ'taki Çalışma Yaşantılarına Ara Verme Durumlarına Göre Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ara verme nedeni	Sayı	Yüzde
Ara vermemiş	557	88.8
Askerlik	67	10.7
Uzun süreli iş kazası	1	0.2
Emeklilik	2	0.3
Toplam	627	100.0

Ek Tablo 16. 2000 yılı içerisinde iş kazası geçiren işçilerin yaralanma bölgelerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Yaralanma bölgesi	Sayı	Yüzde
Ayak	6	22.2
El parmağı	9	33.3
El	2	7.4
Kol	1	3.7
Omuz	1	3.7
Ense	1	3.7
Göz	2	7.4
Baş	3	11.1
Bel	2	7.4
Toplam	27	100.0

Ek Tablo 17. İşçilerin özel yaşantılarındaki sorumluluklarının iş yaşantılarını etkileme düzeylerine göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Özel yaşantının iş yaşantısını etki düzeyi	Sayı	Yüzde
Hiç etkilemez	564	90.0
Çok az etkiler	35	5.6
Orta derecede etkiler	20	3.2
Çokça etkiler	8	1.3
Aşırı derecede etkiler	0	0.0
Toplam	627	100.0

EK II
İŞE DEVAMSIZLIK ÖZELLİKLERİ

Ek Tablo 18. Araştırmaya giren işçilerin sendika izni (mazeret izni) devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık gün sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	76	12.1	79	12.6	177	28.2	169	27.0
1-2 gün	235	37.5	198	31.6	295	47.0	282	45.0
3-4 gün	186	29.7	211	33.7	106	16.9	127	20.3
5-6 gün	79	12.6	88	14.0	37	5.9	27	4.3
7 gün ve üzeri	51	8.1	51	8.1	12	1.9	22	3.5
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	2.9±2.3		3.1±2.4		1.7±1.8		1.8±1.9	
Ortanca	3.0		3.0		1.0		1.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	16.0		18.0		15.0		17.0	
Toplam kaç gün	1856		1948		1087		1159	

Ek Tablo 19. Araştırmaya giren işçilerin sendika izni devamsızlığı dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık Dönem Sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	76	12.1	79	12.6	177	28.2	169	27.0
1-2 kez	289	46.1	298	47.5	361	57.6	345	55.0
3-4 kez	196	31.3	180	28.7	79	12.6	103	16.4
5-6 kez	56	8.9	64	10.2	8	1.3	7	1.1
7 kez ve üzeri	10	1.6	6	1.0	2	0.3	3	0.5
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	2.3±1.7		2.3±1.6		1.3±1.2		1.4±1.3	
Ortanca	2.0		2.0		1.0		1.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	14.0		15.0		11.0		16.0	
Toplam kaç kez	1483		1450		829		895	

Ek Tablo 20. Araştırmaya giren işçilerin hastalık raporu devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık gün sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	375	59.8	378	60.3	412	65.7	385	61.4
1-2 gün	127	20.3	137	21.9	123	19.6	139	22.2
3-4 gün	61	9.7	51	8.1	43	6.9	49	7.8
5-6 gün	25	4.0	22	3.5	19	3.0	23	3.7
7 gün ve üzeri	39	6.2	39	6.2	30	4.8	31	4.9
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	1.7±4.0		1.8±4.9		1.4±4.9		1.6±4.6	
Ortanca	0.0		0.0		0.0		0.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	51.0		59.0		78.0		64.0	
Toplam kaç gün	1091		1175		933		1054	

Ek Tablo 21. Araştırmaya giren işçilerin hastalık raporu devamsızlık dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık dönem sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	377	60.1	380	60.6	413	65.9	385	61.4
1-2 kez	228	36.4	216	34.4	188	30.0	206	32.9
3-4 kez	21	3.3	25	4.0	23	3.7	33	5.3
5-6 kez	1	0.2	6	1.0	3	0.5	3	0.5
7 kez ve üzeri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	0.5±0.8		0.6±0.9		0.5±0.8		0.6±0.9	
Ortanca	0.0		0.0		0.0		0.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	6.0		6.0		6.0		5.0	
Toplam kaç kez	374		395		325		387	

Ek Tablo 22. Araştırmaya giren işçilerin ücretsiz izin devamsızlık gün sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ücretsiz izin gün sayısı	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	557	88.8	608	97.0	568	90.6	539	86.0
1-2 gün	62	9.9	13	2.1	35	5.6	63	10.0
3-4 gün	5	0.8	3	0.5	11	1.8	15	2.4
5-6 gün	2	0.3	2	0.3	9	1.4	4	0.6
7 gün ve üzeri	1	0.2	1	0.2	4	0.6	6	1.0
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	0.2±1.3		0.1±0.7		0.3±1.4		0.3±1.2	
Ortanca	0.0		0.0		0.0		0.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	30.0		14.0		21.0		11.0	
Toplam kaç gün	128		50		189		218	

Ek Tablo 23. Araştırmaya giren işçilerin ücretsiz izin devamsızlığı dönem sayılarının mevsimlere göre dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

Ücretsiz izin devamsızlığı dönem sayısı	KİŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Devamsızlık yok	557	88.8	608	97.0	568	90.6	539	86.0
1-2 kez	66	10.5	14	2.2	36	5.7	65	10.4
3-4 kez	3	0.5	4	0.6	14	2.2	17	2.7
5-6 kez	1	0.2	1	0.2	6	1.0	4	0.6
7 kez ve üzeri	0.0	0.0	0.0	0.0	3	0.5	2	0.3
Toplam	627	100.0	627	100.0	627	100.0	627	100.0
Ortalama	0.1±0.4		0.1±0.4		0.2±1.0		0.2±0.9	
Ortanca	0.0		0.0		0.0		0.0	
En düşük	0.0		0.0		0.0		0.0	
En yüksek	5.0		6.0		12.0		10.0	
Toplam kaç kez	86		36		153		186	

Ek Tablo 24. Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, sendika izni (M), ücretsiz izin (Ü) ve Hastalık raporu (R) Toplam devamsızlık sürelerinin, genel devamsızlık süreleri içindeki dağılımları, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık nedeni	Kış		İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Yıllık Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sendika izni (M)	1856	60.4	1948	61.4	1087	49.2	1159	47.7	6050	55.6
Ücretsiz İzin (Ü)	128	4.2	50	1.6	189	8.6	218	9.0	585	5.4
Hastalık Raporu(R)	1091	35.5	1175	37.0	933	42.2	1054	43.4	4253	39.1
Toplam	3075	100.0	3173	100.0	2209	100.0	2431	100.0	10888	100.0

Ek Tablo 25. Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, sendika izni (M), ücretsiz izin (Ü) ve Hastalık raporu (R) Toplam devamsızlık dönemlerinin, genel devamsızlık dönemleri içindeki dağılımları, Soma SEAŞ 2000.

Devamsızlık nedeni	Kış		İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Yıllık Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sendika izni (M)	1483	76.3	1450	77.1	829	63.4	895	61.0	4657	70.6
Ücretsiz İzin (Ü)	86	4.4	36	1.9	153	11.7	186	12.7	461	7.0
Hastalık Raporu (R)	374	19.2	395	21.0	325	24.9	387	26.4	1481	22.4
Toplam	1943	100.0	1881	100.0	1307	100.0	1468	100.0	6599	100.0

Ek Tablo 26. Araştırmaya giren işçilerin mevsimlere göre ve yıllık, işe devamsızlık süre prevalansları (işçi başına devamsızlık dönemleri), Soma 2000.

Zaman Özellikleri	(M+Ü+R+S)*		(M+Ü+R)		Sendika izni		Ücretsiz izin		Hastalık Raporu		Hastaneye Sevk	
	Sayı*	%	Sayı*	%	Sayı*	%	Sayı*	%	Sayı*	%	Sayı*	%
KIŞ	602	96.0	581	92.7	551	87.9	70	11.2	250	39.9	305	48.6
İLKBAHAR	593	94.6	564	90.0	548	87.4	19	3.0	247	39.4	300	47.8
YAZ	552	88.0	505	80.5	450	71.8	59	9.4	214	34.1	278	44.3
SONBAHAR	580	92.5	546	87.1	458	73.0	88	14.0	242	38.6	305	48.6
YILLIK	626	99.8	622	99.2	620	98.9	145	23.1	438	69.9	494	78.8
Toplam												
(*) Sendika izni (M), Ücretsiz İzin (Ü), Hastalık Raporu (R), Hastaneye Sevk (S)												
(**) Devamsızlık sayıları												
Devamsızlık Mevsimlik Süre Prevalans= En az bir kez işe gelmeyen işçi sayısı / Toplam İşçi Sayısı * 100												

EK III
YAŞAM KALİTESİ BULGULARI

Ek Tablo 27. Bedensel Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne kadar engellediğinizi düşünüyorsunuz?	554	88.4	41	6.5	23	3.7	8	1.3	1	0.2	627	100
Günlük uğraşlarınızı yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	558	89.0	24	3.8	15	2.4	23	3.7	7	1.1	627	100
	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	1	0.2	0	0.0	11	1.8	44	7.0	571	91.1	627	100
	Çok kötü		Biraz kötü		Ne iyi, ne kötü		Oldukça iyi		Çok iyi		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bedensel hareketlilik(etrafta dolaşabilme, bir yere gidilme) beceriniz nasıldır?	0	0.0	0	0.0	15	2.4	39	6.2	573	91.4	627	100
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	5	0.8	58	9.3	95	15.2	238	38.0	231	36.8	627	100
Günlük uğraşlarınızı yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	0	0.0	5	0.8	57	9.1	277	44.2	288	45.9	627	100
İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	0.2	1	0.2	34	5.4	276	44.0	315	50.2	627	100

Ek Tablo 28. Ruhsal Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Aşırı derece		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız	2	0.3	5	0.8	86	13.7	464	74.0	70	11.2	627	100
Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	0	0.0	4	0.6	48	7.7	512	81.7	63	10.0	627	100
	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Son derecede		Toplam	
Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	0	0.0	3	0.5	141	22.5	323	51.5	160	25.5	627	100
	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Tamamen		Toplam	
Bedensel görünüşünüzü kabullenebilir misiniz?	0	0.0	6	1.0	45	7.2	75	12.0	501	79.9	627	100
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut		Toplam	
Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	0	0.0	2	0.3	37	5.9	205	32.7	383	61.1	627	100
	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Çoğunlukla		Her zaman		Toplam	
Ne sıklıkla hüznün ümitsizlik bunaltı çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız	89	14.2	291	46.4	221	35.2	24	3.8	2	0.3	627	100

Ek Tablo 29. Sosyal Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SE.AŞ 2000.

	Hiç hoşnut değil		çok az hoşnut		ne hoşnut ne de değil		Epeyce hoşnut		çok hoşnut		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aileniz dışındaki kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	0.2	6	1.0	35	5.6	235	37.5	350	55.8	627	100
Cinsel yaşamınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	5	0.8	3	0.5	10	1.6	107	17.1	499	80.0	624	100
Arkadaşınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	1	0.2	13	2.1	55	8.8	240	38.3	318	50.7	627	100

Ek Tablo 30. Çevresel Alan Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı, Soma SEAŞ 2000.

	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Son derecede		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	4	0.6	30	4.8	168	26.8	253	40.4	172	27.4	627	100
Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	6	1.0	65	10.4	154	24.6	381	60.8	21	3.3	627	100
	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Tamamen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İhtiyaçlarınızı karşılamaya yeterli paranız var mı?	0	0.0	5	0.8	172	27.4	429	68.4	21	3.3	627	100
Günlük yaşamınızda size gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabiliyorsunuz?	0	0.0	0	0.0	12	1.9	38	6.1	577	92.0	627	100
Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatımız olur?	37	5.9	124	19.8	419	66.8	45	7.2	2	0.3	627	100
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaşadığımız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	2	0.3	25	4.0	50	8.0	204	32.5	346	55.2	627	100
Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	47	7.5	181	28.9	219	34.9	143	22.8	37	5.9	627	100
Ulaşım olanaklarından ne kadar hoşnutsunuz?	8	1.3	31	4.9	67	10.7	321	51.2	200	31.9	627	100
	Hiç		Çok az		Orta derece		Çokça		Aşırı derece		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaşamınızda size yakın kişilerle ilişkilerinizde baskı ve kontrol ile ilgili zorluklarınız ne ölçüdedir? (TR-Ulusal soru)	530	84.5	45	7.2	35	5.6	16	2.6	1	0.2	627	100

**EK IV
ANKET FORMU**

**SOMA ELEKTRİK ÜRETİM VE TİCARET A.Ş ÇALIŞANLARININ SOSYO-
DEMOĞRAFİK VERİLERİ ve ÇALIŞMA DURUMLARI, ÇALIŞMA YAŞANTILARI İLE
İLGİLİ ALGILARI ve DAVRANIŞLARI, ANKET FORMU (2000-SOMA)
YÖNERGE**

Bu çalışma Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Yüksek Lisans Tezi konusu olan "Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi" tesislerinde çalışanların bazı sosyodemografik faktörlerle Yaşam Kalitesinin ilişkisini araştırmak üzere hazırlanmış bir anket formudur. Bu anket formunda çalışanların yaşantıları hakkında bilgiler sorgulanmakta olup, bu ankete verilecek olan yanıtlar bir bütün olarak çalışmayı yapan kişi tarafından saklı tutulacak ve hiçbir şekilde açıklanmayacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

HANE HALKI SORU KAĞIDI

Şimdi sizden evinizde yaşayanlar hakkında yaş, eğitim, gibi bazı bilgileri almak istiyorum.

Hane sattır no		(1)	1	2	3	4	5	6
Hane halkı listesi A_B C_D şıkları nı sorara k ekleyi n	A-Lütfen bana adınızı söyler misiniz? B-Sizin dışınızda genellikle oturduğunuz evde yaşayanların adını söyler misiniz?(Anne ve babalar ve diğer yakınlar asıl aileden sonra gelecek,) C-Genellikle bu evde yaşayan ancak şu anda geçici olarak başka yerde oturanlar var mı? D-Genellikle bu evde yaşamayan ama sizin çocuğunuz olan kişileri de söyler misiniz?	(2)						
	Sizinle birlikte yaşamayan çocuklarımız hangileri?	(3)						
Yakı nlık'in size yakınlık derecesi nedir? Sizin neyiniz olur? (Kod Listesinden yazın)	(4)						
Cins Erkek mi Kadın mı? 1-Erkek 2-Kadın	(5)						
Yaş Kaç yaşında (Bitirilen yaş olarak alınız. Mümkünse doğum tarihinden doğruluğunu kontrol ediniz)	(6)						
Okury azarlı k ve eğitim (6 ve yukarı yaştak iler için sorun) 'in okuma yazması var mı? 1-Evet 2-Hayır 8-Bilmiyor	(7)						
 hiç okula gitti mi? 1-Evet 2-Hayır 8-Bilmiyor (2 ve 8 se 18'e geç)	(8)						
 'in en son gittiği okul hangisi. 1-İlkokul 2-Orta 3-Lise 4-Üniversite 8-Bilmiyor	(9)						
 'in bu okulda en son tamamladığı sınıf hangisidir?	(10)						
 Bu okuldan mezun oldu mu? Diploma aldı mı? 1-Evet 2-Hayır 8-Bilmiyor.	(11)						
	25 Yaşından küçükse. Halen okula gidiyor mu? 1-Evet 2-Hayır 8-Bilmiyor	(12)						

Halen bilinen sağlık sorunu 'in bilinen uzun süreli, tam iyileşmeyen yada ilerleyen bir sağlık sorunu (Kronik hastalık) var mı? Bilinen bulaşıcı bir hastalığı var mı? (kod Listesine bak)	(13)						
 'in vücudunun herhangi bir yerinde yada görevinde herhangi bir eksiklik veya normal dışı bir durum (sakatlık) var mı? (Kod listesine bak)	(14)						
 'nin son bir ay içinde herhangi bir sağlık sorunu oldu mu? 1-Evet (ilgili gözde belirtin) 2-Hayır	(15)						
	Bu sağlık sorunu nedeniyle bir kişiye, bir yere başvurdu mu? 1-Evet 2-Hayır	(16)						
	(Evetse neresi?) 1-S.O 2-SSK Devlet Hast 3-Özel dal veya Üniversite Hast. 4-Dış hekimi 5-Özel Dr. 6-Özel Hast 7-Eczane 8-Diğer	(17)						
	Sürekli bir tıbbi tedaviye veya bakıma ihtiyaç duyuyor mu? Sürekli olarak tedavi veya bakım almak zorunda mı? (Belirtiniz)	(18)						
	Yaşamını devam ettirebilmek için veya sağlık konforunu idame ettire bilmek için sürekli bir ilaç kullanmak zorunda mı? (Belirtiniz)	(19)						
	Kimler eve gelir getiren bir işte çalışıyor? (işaret koyunuz)	(20)						

Evde yaşayanların tam listesini aldığımdan emin olmak istiyorum: Listeye yazmadığımız sizin ailenizden olmayan ancak burada yaşayan kişiler var mı? Varsa kimler? Listeye ekleyin.

Çalışan kişiye yakınlık derecesi kodları				
01-Çalışan kişi	02-Karısı-Kocası	03-Oğlu-Kızı	04-Gelini-Damadı	05-Torunu
06-Annesi-Babası	07-K.pederi-K.validesi	08-Kardeşi	09-Eşinin Kardeşi	10-Hala-Amca
11-Dayı-Teyze	12-Üvey oğlu	13-Diğer akraba	14-Akraba değil	
Kronik ve bulaşıcı hastalık kodları				
1-Şeker	2-Hipertansiyon	3-Kalp Hast.	4-Depresyon	5-Kanser
6-Böbrek Yetmezliği	7-Siroz	8-Şizofreni	9-Verem	10-Hepatit B
	11-Hepatit C	12-Frenji	13-Lepra	14-Diğer
Sakatlık ve özürlülük kodları				
1-Körlük	2-Sağırılık	3-El-kol eksikliği	4-Ayak-bacak eksikliği	5-Zeka geriliği
8-Diğer (Belirtin)	6-Beyin felci	7-Çocuk felci sekeli		

ÇALIŞANA AİT TEMEL BİLGİLER

21	Size önce kendiniz ve yaşadığınız yerle ilgili bilgiler sormak istiyorum. Siz 12 yaşına gelene kadar nasıl bir yerde yaşadığınız? Bu yer bir il merkezimiydi, bir ilçe merkezimiydi, bir bucak yada köy müydü? Yada yurt dışında mıydınız?	İl merkezi-----1 İlçe merkezi-----2 Bucak veya köy-----3 Yurt dışı-----4
22	Bu yer o zaman hangi ildeydi? (Yurt dışı ise hangi ülkeydi?)	İlin adı:.....
23	Memleketiniz neresidir? (Babanızın memleketi) Lütfen belirtiniz?	Memleket.....
24	Bana lütfen hangi tarihte doğduğunuzu söyler misiniz? (Nüfus ile farklılık var ise gerçek doğum tarihini alın. Gg/aa/yyyy)	Gün:..... Ay:..... Yıl:.....
25	Siz dahil kaç kardeşiniz?
26	Hangi sıklıkta gazete okursunuz? Hiç okumam---1 Çok seyrek/bulursam okurum---2 Haftada bir---3 Haftada birkaç kez---4 Haftada 3-4 kez---5 Her gün---6	
27	Şimdiye kadar 6 ay veya daha uzun süre günde en az bir tane olmak üzere sigara içtiniz mi?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 31'e geçin
28	Halen sigara içiyor musunuz? Evet, her gün en az bir tane veya daha fazla içiyorum---1 Evet, her gün olmamakla birlikte ara sıra içerim---2 Bıraktım, artık hiç içmiyorum-----3	
29	Bu güne kadar kaç yıldır sigara içtiniz (Halen içenler ve bırakanlar için)	Yıl.....
30	Günde ortalama kaç sigara içiyorsunuz/içiyordunuz? (halen içenler ve bırakanlar için)adet/gün.....adet/hafta
31	Şimdiye kadar 6 ay veya daha uzun süre belirli aralıklarla alkol kullandınız mı?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 35'e geçin
32	Halen alkol kullanıyor musunuz? Evet, günde en az bir bardak veya daha fazla içiyorum---1 Evet, haftada üç-dört kez ---2 Evet, haftada bir iki kez---3 Evet, ayda birkaç kez---4 Evet, yılda birkaç kez-----5 Bıraktım, artık hiç içmiyorum---6	
33	Kaç yıldır alkol kullanıyorsunuz/kullandınız? (halen içenler ve bırakanlar için)	Yıl.....
34	Günde veya haftada ortalama olarak ne kadar alkol kullanıyorsunuz/kullanıyordunuz? (halen içenler ve bırakanlar için)gün veyahafta veyaay
35	Ana diliniz nedir? Yani ilk öğrendiğiniz dil nedir?Yalnızca bir dil işaretleyin Türkçe---1 Arapça---2 Kürtçe, Zazaca---3 Ermenice---4 Çerkesçe---5 Gürcüce---6 Rumca---7 Lazca---8 Doğu Avrupa dilleri---9 Batı Avrupa dilleri---10 Diğer(belirtiniz).....	
36	Ana diliniz dışında hangi dil(ler)i konuşabiliyor ve/veya anlayabiliyorsunuz? Söylenen bütün dilleri işaretleyin. Türkçe---1 Arapça---2 Kürtçe, Zazaca---3 Ermenice---4 Çerkesçe---5 Gürcüce---6 Rumca---7 Lazca---8 Doğu Avrupa dilleri---9 Batı Avrupa dilleri---10 Diğer(belirtiniz).....	

37	Annenizin ana dili nedir(neydi) Yani ilk öğrendiği dil hangisidir. Yalnızca bir dil işaretleyin. Türkçe---1 Arapça---2 Kürtçe, Zazaca---3 Ermenice---4 Çerkesçe---5 Gürcüce---6 Rumca---7 Lazca---8 Doğu Avrupa dilleri---9 Batı Avrupa dilleri---10 Diğer(belirtiniz).....
38	Babanızın ana dili nedir(neydi) Yani ilk öğrendiği dil hangisidir. Yalnızca bir dil işaretleyin. Türkçe---1 Arapça---2 Kürtçe, Zazaca---3 Ermenice---4 Çerkesçe---5 Gürcüce---6 Rumca---7 Lazca---8 Doğu Avrupa dilleri---9 Batı Avrupa dilleri---10 Diğer(belirtiniz).....
39	Bana lütfen medeni durumunuzla ilgili bilgi verir misiniz? Evli/birlikte yaşıyor-----1 Evli ayrı yaşıyor-----2 – ise 41’e geç Eşinden ayrılmış-----3 – ise 41’e geç Evli gibi yaşıyor-----4 – ise 48’e geç Dul-----5 – ise 41’e geç Bekar-----6 – ise 51’e geç
40	Eşiniz halen şu anda sizinle birlikte mi, yoksa başka bir yerde mi oturuyor? Birlikte-----1 Başka bir yerde-----2
41	Kaç kez evlendiniz? Evlilik sayısı.....
42	(Son) eşinizle evlendiğinizde kaç yaşındaydınız? Yaş.....
46	Son eşinizle aranızda kan akrabalığı var mıydı? Evet-----1 Hayır-----2 “2” ise 48’e geçin
47	Son eşiniz neyiniz olurdu? Amca çocuğu-----1 Halasını çocuğu-----2 Teyzesinin çocuğu-----3 Dayısının çocuğu-----4 Diğer (belirtiniz)-----5
48	Sizin sahip olduğunuz ölen hiç kız veya erkek çocuğunuz oldu mu? (Doğumundan sonra ölen çocuk –ölü doğumlar hariç-) Evet-----1 Hayır-----2 – ise 51’e geç
49	Kaç erkek çocuğunuz öldü? Ölen erkek çocuk sayısı.....
50	Kaç kız çocuğunuz öldü? Ölen kız çocuk sayısı.....
KONUT BİLGİLERİ	
51	Şu anda nerede oturuyorsunuz? (Şu anda Soma’da mı oturuyorsunuz?) Köy/kasaba.....1 İlçe.....2 İl.....3
52	Bu oturduğunuz yer neresidir? Yerleşim yeri adı.....
53	Şu anda oturduğunuz ev size mi ait? Evet---1 Hayır, kira---2 Hayır, lojman---3 Hayır, akrabama ait---4 Hayır, misafirhane---5 Diğer, (belirtiniz).....
54	Şu anda oturduğunuz ev nasıl bir evdir? Bir apartman dairesi mi, müstakil bir ev mi? Köy tipi bir ev mi? Yoksa gece kondu tipi bir ev mi? Apartman dairesi-----1 Müstakil ev-----2 Köy tipi bir ev-----3 Gece kondu-----4
55	Evinizde salon dahil kat oda vardır? Oda sayısı

56	Evinizde şimdi sayacaklarımdan var mı?	Var	Yok
	Buzdolabı	Buzdolabı-----1-----2	
	Fırın	Fırın-----1-----2	
	Çamaşır makinesi	Çamaşır makinesi-----1-----2	
	Bulaşık makinesi	Bulaşık makinesi-----1-----2	
	Elektrikli süpürge	Elektrik süpürgesi-----1-----2	
	Televizyon	Televizyon-----1-----2	
	Video	Video-----1-----2	
	Radyo-teyp	Radyo-teyp-----1-----2	
	Müzik seti	Müzik seti-----1-----2	
	Telefon	Telefon-----1-----2	
	Araba (traktör ve ticari arabalar hariç)	Araba-----1-----2	
	Bilgisayar	Bilgisayar-----1-----2	
	30'dan fazla kitap (okul kitapları ve ansiklopedi hariç)	30'dan fazla kitap-----1-----2	
Cep telefonu	Cep telefonu-----1-----2		
57	Eviniz kışın nasıl ısıtılıyor?		
	Kalorifer (Merkezi ısınma)---1	Kat kaloriferi (kombi)---2	Soba (odun)---3
	Soba (Kömür)---4	Soba (gaz yağı)---5	Klima (elektrik)---7
	Katalitik---9	Diğer (.....)	Elektrikli soba---8
58	Sizin bakmakla yükümlü olduğunuz kişiler var mı? (maddi olarak)	Evet-----1	Hayır-----2 – ise 60'e geçin
59	Bakmakla yükümlü olduğunuz kişi sayısı?	Sayı.....	

BESLENME BİLGİLERİ

60	Genellikle günlük öğünlerinizi düzenli olarak yiyor musunuz?	Evet-----1	Hayır-----2
62	Ne ölçüde dengeli ve yeterli beslendiğinizi düşünüyorsunuz?		
	Hiç---1	Çok az---2	Orta derece---3
		Çokça---4	Tamamen---5

EŞ BİLGİLERİ

Soru (39)'a 2, 3 veya 4 yanıtını verenlere sorulacaktır. Diğer yanıtlardan birini verenler için 69'a geç.			
63	Eşiniz herhangi bir işte çalışıyor mu?	Evet-----1	Hayır-----2 – ise 65'e geçin
64	Eşiniz ne iş yapıyor	Eşin işi.....	
65	Eşiniz evde veya başka bir yerde eve gelir getirecek herhangi bir iş yapıyor mu? (Tarım, hayvancılık, el işi vs.)	Evet.....1	Hayır.....2 – ise 67'e geçin
66	Ne iş yapıyor?	Yapılan iş.....	
67	Eşiniz herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli maaşı alıyor mu?	Evet-----1	Hayır-----2
68	Eşiniz herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı mı? (kendisine ait bir sosyal güvenliği var mı?)	Hayır-----0	SSK-----1
		SSK (isteğe bağlı)---2	Emekli sandığı---3
		Bağ-kur-----4	

GELİR BİLGİLERİ

69	Yaptığınız iş dışında ekonomik değeri olan uğraşlarınız var mı?	Evet-----1	Hayır-----2
70	Maaşınız haricinde (ücret, mesai, prim dahil) başka gelir kaynağınız var mı?	Evet-----1	Hayır-----2 – ise 72'ye geçin
71	Bu gelir kaynağınız nedir?	Kira (ev, dükkan, tarla vs)-----1	
		Çiftçilik-----2	Hayvancılık-----3
		Ana-baba-----4	Ek iş (belirtiniz).....5

SOSYAL ETKİNLİK

72	Son bir yıl içinde tatil veya dinlenmek amacıyla bir yerlere gittiniz mi? Bu yer neresidir?	Evet, tatil yeri-----1 Evet, memlekete-akrabalara-----2 Hayır-----3
73	Son bir ay içinde size sayacağım yerlere/sosyal faaliyetlere gittiniz mi? Belirtilenleri işaretleyiniz.	Konser-----1 Sinema-----2 Tiyatro-----3 Konferans/panel-----4 Sergi-----5 Spor karşılaşması-----6 Diğer (belirtiniz).....7

ÇALIŞMA DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER

75	Şu anda çalıştığınız bölüm neresidir?
76	Çalıştığınız bu bölümde yaptığınız iş nedir? Ne olarak çalışıyorsunuz?
77	Halen çalıştığınız bölümdeki işinizden önce bu işletmede hangi bölümlerde, hangi işlerde ne kadar çalıştınız?	Bölüm Süre(yıl)
78	Sizin asıl mesleğiniz nedir?
79	Çalıştığınız bölüm (birim) vardiya usulümü çalışıyor?	Evet-----1 Hayır-----2 –ise 82'ye geç
80	Sizde vardiyaya giriyor musunuz?	Hayır, sadece gündüz ---- 1 – ise 82'ye geç Evet, ikili vardiya-----2 Evet, üçlü vardiya-----3
81	Bir önceki vardiyanız neydi? (geçen haftaki vardiyanız)	08-16-----1 16-24-----2 24-08-----3
82	Kaç yılında bu iş yerinde işe başladınız?	Yıl
83	Bu işyerinde (işletmede)çalışmaya başlamadan önce çalışma hayatınız oldu mu?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 86'ya geç
84	Bu işletmede çalışmaya başlamadan önce hangi işlerde çalıştınız?
85	Bu iş yerinde çalışmaya başlamadan önce şu anda yaptığınız işle ilgili bir eğitim aldınız mı?	Evet-----1 Hayır-----2
86	Yaptığınız işin ne kadarını bu iş yerinde işe başladıktan sonra öğrendiniz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derece---3 Çokça---4 Tamamen---5	
87	Herhangi bir nedenle bu işyerindeki çalışma yaşantınıza ara verdiniz mi?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 89'a geç.
88	Bu işletmedeki çalışma hayatınıza ara verdi iseniz neden?

ÇALIŞMA YAŞANTISI İLE İLGİLİ ALGILARI VE DAVRANIŞLARI

89	Son 15 gün içerisinde herhangi bir nedenle (hastalık, mazeret, sevk gibi) işe gelemediğiniz gün oldu mu??	Sevk-----1 Hastalık raporu-----2 Mazeret izni-----3 Yıllık izin (ücretli izin)----4 İdari izin-----5 İzinsiz-----6 Hayır-----7—ise 91'e geç
----	--	---

90	Son 15 gün içerisinde kaç gün işinize gelemediniz?	İşe gelinmeyen gün sayısı.....
90a	Son 15 gün içerisinde kaç kez işinize gelemediniz?	İşe kaç defa gelmedi.....
91	Şu anda yaptığınız işten ne kadar hoşnutsunuz? Hiç hoşnut değil---1 Çok az hoşnut---2 Ne hoşnut, ne de değil---3 Epeyce hoşnut---4 Çok hoşnut---5	
92	Şu anda yaptığımız işten ne ölçüde doyum sağlıyorsunuz? (sizin iş anlayışınızı ne ölçüde tatmin ediyor?) Hiç---1 Çok az---2 Orta derece---3 Çokça---4 Tamamen---5	
93	Şu anda çalıştığınız işten daha üst ve sorumluluk gerektiren bir görevde bulunmak ister misiniz?	Evet-----1 Hayır-----2
94	İşinizde yükselmek sizin için ne kadar önemlidir? (Sizin için yetkili ve sorumlu biri olmak ne kadar önemlidir?) Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5	
95	Çalıştığınız yerdeki iş sorumluluklarınız özel yaşantınızı sizce ne ölçüde etkiliyor? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5	
96	Özel yaşantınızdaki sorumluluklarınız (ve zorluklarınız) çalışma yaşantınızı ne ölçüde etkiliyor? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5	
97	Hiç kendinizi olduğunuzdan daha yaşlı hissettiniz mi? (şu andaki yaşından daha yaşlı)	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 99'a geç
98	Ne sıklıkta kendinizi yaşlı hissediyorsunuz? Hiçbir zaman---1 Nadiren---2 Ara sıra---3 Çoğunlukla---4 Her zaman---5	
99	İş yerindeki arkadaşlık ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz? Hiç hoşnut değil---1 Çok az hoşnut---2 Ne hoşnut, ne de değil---3 Epeyce hoşnut---4 Çok hoşnut---5	
100	Diğer çalışanlarla olan iş ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz? Hiç hoşnut değil---1 Çok az hoşnut---2 Ne hoşnut, ne de değil---3 Epeyce hoşnut---4 Çok hoşnut---5	
101	Yöneticilerin çalışanlara karşı olan tutum ve davranışlarından ne kadar hoşnutsunuz? Hiç hoşnut değil---1 Çok az hoşnut---2 Ne hoşnut, ne de değil---3 Epeyce hoşnut---4 Çok hoşnut---5	
102	Sizin emriniz altında kişi veya kişiler çalışıyor mu?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 104'e geç.
103	(Emri altında kimse çalışıyorsa) size bağlı elemanların, size karşı olan tutum ve davranışlarından ne kadar hoşnutsunuz? Hiç hoşnut değil---1 Çok az hoşnut---2 Ne hoşnut, ne de değil---3 Epeyce hoşnut---4 Çok hoşnut---5	
104	İş yükünüzün, sizi bedenen ne ölçüde yorduğunu düşünüyorsunuz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5	
105	İş yükünüzün, sizi zihnen ne ölçüde yorduğunu düşünüyorsunuz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5	
106	Yaptığınız iş sizce ne ölçüde karmaşık bir yapıya sahiptir? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5	
107	İşinizle ilgili karar alma ve uygulama yetkisi size ne ölçüde veriliyor? (Yaptığınız iş üzerinde size ne ölçüde kontrol olanağı tanınmıyor?) Hiç---1 Çok az---2 Orta derece---3 Çokça---4 Tamamen---5	

108	Yapılacak iş ile ilgili sizin fikir ve düşüncelerinize ne ölçüde önem veriliyor? (karar sürecine katılım) Hiç---1 Çok az---2 Orta derece---3 Çokça---4 Tamamen---5
109	Sizce yaptığımız iş üzerindeki kontrolünüz ne ölçüdedir? (karar verme-uygulama becerisi) Hiç---1 Çok az---2 Orta derece---3 Çokça---4 Tamamen---5
110	İşinizle ilgili kararlara alıp uygulama sizin için ne ölçüde önemlidir? (Karar sürecine katılma isteği) Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5
111	İşinizle ilgili karşılaştığınız sorunları tek başınıza çözebilme beceriniz ne ölçüdedir? (İşteki belirsizlikleri denetleme becerisine ne ölçüde sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?) Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5
112	İş kapasitenizin tamamına 10 verirse, var olan bu kapasitenizin sizce ne kadarını kullanıyorsunuz? (iş kapasitenizin yüzde kaçını kullanıyorsunuz?)
113	Sizce iş yerinizde sağlığını ve yaşamınızı tehdit edebilecek tehlikeli ve zararlı koşullar ne ölçüdedir? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5
114	Çalıştığınız iş yerinde size zarar verebilecek ve sağlığını tehdit edebilecek durumlar sizi ne ölçüde rahatsız etmektedir? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Aşırı derece---5
115	Sizce iş yerinizde çalışanların sağlığını ve hayatını korumaya yönelik önlemler ne ölçüde alınmıştır? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5
116	Bu işletmede çalıştığınızdan dolayı toplumda ne ölçüde saygınlık görüyorsunuz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5
117	Aynı haklara ve sosyal olanaklara sahip bir seçeneğiniz olsa iş yerinizi değiştirmek ister misiniz? Evet-----1 Hayır-----2
118	Aynı haklara ve sosyal olanaklara sahip bir seçeneğiniz olsa, işletme içerisinde başka bir yerde ve görevde çalışmak ister misiniz? Evet-----1 Hayır-----2
119	İşyerinizdeki sosyal aktiviteleri yeterli buluyor musunuz? Evet-----1 Hayır-----2
120	Yaptığınız iş dışında ekonomik değeri olmayan uğraşlarınız var mı? Evet-----1 Hayır-----2
121	İş yerinizde çalışanlar arasında açık veya gizli bir çekişme sizce ne ölçüdedir? Hiç---1.....'e geç Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5
122	Bu çekişme sizi ne ölçüde rahatsız ediyor? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5
123	İleride çocuklarınızın veya çok yakınlarınızın da bu işletmede çalışmasını ister misiniz? Evet-----1 Hayır-----2
124	İleride çocuklarınızın veya çok yakınlarınızın da bu işi yapmasını ister misiniz? Evet-----1 Hayır-----2
125	Her hangi bir dernek, sendika veya siyasi partide aktif bir göreviniz var mı? Evet-----1 Hayır-----2
126	Bu güne kadar iş yerinizde her hangi bir resmi ödül aldınız mı? Evet-----1 Hayır-----2

127	Bu güne kadar iş yerinizde her hangi bir resmi ceza aldınız mı?	Evet-----1 Hayır-----2
128	İş ile ilgili her hangi bir konuda bugüne kadar hiç hizmet içi eğitim talebiniz oldu mu?	Evet-----1 Hayır-----2
129	Bu güne kadar iş ile ilgili herhangi bir konuda hiç hizmet içi eğitim aldınız mı?	Evet-----1 Hayır-----2 – ise 132'e geç
130	Bu hizmet içi eğitime kendiliğinizden gönüllü olarak mı katıldınız, yoksa amirlerinizin görevlendirmesiyle mi katılmak zorunda kaldınız?	Gönüllü-----1 Görevlendirme-----2
131	Var ise almış olduğunuz eğitimler nelerdir?
132	İşinizle ilgili her hangi bir konuda yapılacak olan eğitim programlarına katılmak ister misiniz?	Evet-----1 Hayır-----2
133	Size hizmet içi eğitim programlarının ne ölçüde yararlı olduğunu düşünüyorsunuz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5	
134	Geleceğiniz için ne kadar iyimsersiniz? Hiç---1 Çok az---2 Orta derecede---3 Çokça---4 Son derece---5	
135	Boyunuz	Boy.....
136	Kilonuz	Kilo.....
137	Görüşme nerede yapıldı? (Anketör yanıtlayacak)	İşyeri-----1 Evi-----2
138	Görüşme sırasında başkalarının varlığı Kimse yoktu---1 İş arkadaşları vardı---2 Amirleri vardı---3 Ev halkı vardı---4	
139	Size göre yanıtların güvenilirliği nedir? Zayıf---1 Orta---2 İyi---3 Çok iyi---4	
140	Görüşme kesintiye uğradı mı? Evet----1 (.....dakika) Hayır----2	

WHOQOL-BREF
Alan Çalışması Versiyonu
RUH SAĞLIĞI PROGRAMI DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ
CENEVRE
Yönerge

Bu anket sizin yaşamınızın kalitesi, sağlığınız ve yaşamınızın öteki yönleri hakkında neler düşündüğünüzü sorgulamaktadır. Lütfen bütün soruları cevaplayınız. Eğer bir soruya hangi cevabı vereceğinizden emin olamazsanız, lütfen size en uygun görünen cevabı seçiniz. Genellikle ilk verdiğiniz cevap en uygunu olacaktır.

Lütfen kurallarınızı, beklentilerinizi, hoşunuza giden ve sizin için önemli olan şeyleri sürekli olarak göz önüne alınız. Yaşamınızın son iki haftasını dikkate almanızı istiyoruz. Örneğin bir soruda son iki hafta kastedilerek şöyle sorulabilir:

	İhtiyacınız olan desteği başkalarından alabiliyor musunuz?	Hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Tamamen
		1	2	3	4	5

Son iki hafta boyunca başkalarından aldığınız desteğin miktarını en iyi karşılayan rakamı yuvarlağa almalısınız. Buna göre, eğer başkalarından çokça yardım aldıysanız, aşağıdaki gibi 4 rakamını yuvarlağa almanız gerekiyor:

	İhtiyacınız olan desteği başkalarından alabiliyor musunuz?	Hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Tamamen
		1	2	3	4	5

Son iki hafta içinde, ihtiyacınız olan desteği başkalarından hiç alamadıysanız, 1 rakamını yuvarlağa almalısınız.

SORULAR

Lütfen her soruyu okuyunuz, duygularınızı değerlendiriniz ve her bir sorunun ölçeğinde size en uygun olan yanıtın rakamını yuvarlağa alınız.

1 G1	Yaşam kalitenizi nasıl buluyorsunuz?	Çok kötü	Biraz kötü	Ne iyi, ne kötü	Oldukça iyi	Çok iyi
		1	2	3	4	5

2 G4	Sağlığınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut Değil	Çok az hoşnut	Nehoşnut, Nede değil	Epeyce Hoşnut	Çok hoşnut
		1	2	3	4	5

Aşağıdaki sorular son iki hafta içinde kimi şeyleri ne kadar yaşadığınızı soruşturmaktadır.

3 F1. 4	Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne kadar engellediğini düşünüyorsunuz?	Hiç	Çok az	Orta Derecede	Çokça	Aşırı derecede
		1	2	3	4	5

4 F11 3	Günlük uğraşlarınızı yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	Hiç	Çok az	Orta Derecede	Çokça	Aşırı derecede
		1	2	3	4	5

5 F4. 1	Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	Hiç	Çok az	Orta Derecede	Çokça	Aşırı derecede
		1	2	3	4	5

6 F24 .2	Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	Hiç	Çok az	Orta Derecede	Çokça	Aşırı derecede
		1	2	3	4	5

7 F5. 3	Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Son derecede 5
8 F16 .1	Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Son derecede 5
9 F22 .1	Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Son derecede 5

Aşağıdaki sorular son iki haftada kimi şeyleri ne ölçüde tam olarak yaşadığımızı ya da yapabildiğimizi soruşturmaktadır.

10 F2. 1	Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Tamamen 5
11 F7. 1	Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Tamamen 5
12 F18 .1	İhtiyaçlarınızı karşılamaya yeterli paranız var mı?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Tamamen 5
13 F20 .1	Günlük yaşantınızda size gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabiliyorsunuz?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Tamamen 5
14 F21 .1	Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	Hiç 1	Çok az 2	Orta Derecede 3	Çokça 4	Tamamen 5

Aşağıdaki sorularda, son iki hafta boyunca yaşamınızın çeşitli yönlerini ne ölçüde iyi ya da doyurucu bulduğunuzu belirtmeniz istenmektedir.

15 F9. 1	Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?	Çok kötü 1	Biraz kötü 2	Ne iyi, ne kötü 3	Oldukça iyi 4	Çok iyi 5
16 F13 .3	Uygunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Nehoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
17 F10 .3	Günlük uğraşlarınızı yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Nehoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
18 F12 .4	İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
19 F6. 3	Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5

20 F13 .3	Aileniz dışındaki kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
21 F15 .3	Cinsel yaşamınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
22 F14 .4	Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
23 F17 .3	Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
24 F19 .3	Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5
25 F23 .3	Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil 1	Çok az hoşnut 2	Ne hoşnut, ne de değil 3	Epeyce Hoşnut 4	Çok hoşnut 5

Aşağıdaki soru son iki hafta içinde bazı şeyleri ne sıklıkta hissettiğiniz yada yaşadığınıza ilişkindir.

26 F8. 1	Ne sıklıkta hüzün, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?	Hiçbir zaman 1	Nadiren 2	Ara sıra 3	Çoğunluk -la 4	Her zaman 5
----------------	--	-------------------	--------------	---------------	----------------------	----------------

Aşağıdaki sorular son iki haftada kimi şeyleri ne ölçüde tam olarak yaşadığınızı ya da yapabildiğinizi soruşturmaktadır.

U. 27	Yaşamınızda size yakın kişilerle (eş, iş arkadaşı, akraba) ilişkilerinizde baskı ve kontrole ilgili zorluklarınız ne ölçüdedir?	Hiç 1	Çok az 2	Orta derecede 3	Çokça 4	Aşırı derecede 5
----------	---	----------	-------------	--------------------	------------	---------------------

Bu formun doldurulmasında size yardım eden oldu mu? Evet () Hayır ()

Bu formun doldurulması ne kadar süre aldı?.....

Soru formu ile ilgili yazmak istediğiniz görüş var mı?

YARDIMLARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı 1970 yılında Balıkesir’de doğdu. 1988 yılında İzmir Yenişehir Sağlık Meslek Lisesi Sağlık Memurluđu Bölümünden mezun oldu. Sağlık Memuru olarak 1988 ile 1991 yılları arasında Ankara Onkoloji Hastanesinde çalıştı. 1991-1994 yılları arasında Ankara Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünde öğrenimini tamamladıktan sonra Çanakkale Çan Sağlık Meslek Lisesinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak göreve başladı. 1997 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Eğitim Fakültesinde Tamamlama Programını bitirdi. 2000 yılında Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen bu görevi yürütmektedir.